

PUBLICAȚIUNILE CASEI ȘCOALELOR

CÂNTECE POPORANE DIN MARAMUREȘ

—◆—
DESCÂNTECE, VRĂJI, FARMECE ȘI DESFACERI

CULESE DE

PR. I. BIRLEA

—
VOLUMUL II
—

BUCUREȘTI

EDITURA CASEI ȘCOALELOR

1924

PREȚUL 50 LEI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BIBLIOTECA CASEI ȘCOALELOR

CÂNTECE POPORANE DIN MARAMUREȘ

—◆—
DESCÂNTECE, VRĂJI, FARMECE ȘI DESFACERI

CULESE DE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PR. I. BÎRLEA

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201902216

BUCUREȘTI

EDITURA CASEI ȘCOALELOR

1924

13039

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I.

CANTECE DE DRAGOSTE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1.

Frunză verde de cucută.

<p>Frunză verde de cucută, ¹⁾
 Nu-i bună dragostea multă,
 De se vâje(ște) și se uită,
 Rămâi cu inima ruptă.
 5 De se vâje(ște) și se lasă,
 Rămâi cu inima arsă.
 — Ce ești mândruț supărat,
 O te afli cu bănat ²⁾,
 Pe la noi de ce-ai îmblat?
 10 Ce ești mândruț scârbit,
 O te afli bănuț,
 Cu mine de ce-ai graț?
 Nu fi mândruț supărat,
 Nici nu te-afiă cu bănuț;</p> | <p>15 Du-te unde-ai mai umblat,
 Că știu, că nu te-am chemat,
 Nici nu fi mândruț scârbit,
 Nici nu te-afiă bănuț,
 Du-te unde ești cumptit, ³⁾
 20 Că știu că nu te-am dorit.
 Du-te mândruț și iubè(ște)
 Unde și mă-ta voiè(ște).
 Lea cea cu păru' negruț
 N'a avut șohan ⁴⁾ drăguț.
 25 A mieu păr îi gălbior,
 Ș'am mai avut drăgucior,
 Și de tine nu mi-e dor.</p> |
|--|--|

Auzită dela Mărie Tușnea, fată de 23 de ani din leud.

2.

Frunză verde-amû se face.

<p>Frunză verde-amû se face,
 De m'a lua cine-m place,</p> | <p>Verde cunună mi-oi face;
 De m'a lua urîu,</p> |
|--|---|

1) Cucută = plantă otrăvitoare (*Conium maculatum*).

2) Bănat (ung. bánai) = supărare.

3) Cumptesc = mă dedau

4) Șohan (ung. soha) = nici când, nici odată.

5 N'oi strâca măghieranu!
Făr'loi lăsa să'nflorească,
Urātu' să 'nbătrînească.

Făr'loi lăsa să 'nfloreă,
Urātu să-'n bătrâneă.

Dela Mărie Tuşnea.

3.

Frunză verde, fir de iarbă.

Fruză verde, fir de iarbă,
Departe ești mândră dragă.
Eu departe, tu departe,
Doauă dealuri ne desparte.
15 Doauă dealuri și-o pădure
Cu afine ¹⁾ și cu mure.
Dealuri, de v'ați face șăs,

Din pădure creasc'ovăs,
Să văd mândru' unde-o mers.
10 Să se vadă sat cu sat,
Să văd și eu ce-am lăsat.
Pădure, de te-ai usca,
Dealuri de v'ați măcina,
Să văd n'o murit badea.

Auzită dela Anuță Ivașco, fată de 32 de ani din Jend.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

4.

Mămucă, dacă m'ai făcut.

Mămucă, dacă m'ai făcut,
C'un picior m'ai legănat,
Cu mâna ți-ai dat,
Cu ochii ți-ai lăcrămat,
5 Din gură m'ai blăstămat:
De-oi muri să mor de foc,
De-oi trăi să n'am noroc;
De-oi muri să mor de pară,
De-oi trăi să n'am tigneală.
10 Hei tu mămulica mea,

Când m'ai blăstămat ai plâns,
Ș'amu de mine s'o prins.
Mai blăstămat cu gura,
Dela toată inima.
15 Gândești că n'am fost a ta
Știi mamă bughet de bine,
Că blăstămu de părinte,
De cât focu-i mai fierbinte.
O, vai, de cine să prinde.

Dela Măria Tuşnea.

1) Afîn = tufă, ale cărei roduri sânt negre, dar gustoase. (*Vaccinium myrtillus*).

5.

Hei tu mândruluțule.

- Hei tu mândruluțule:
 Râde-a lumea și țîara,
 Că ne cată-a ne lăsa.
 Și de tine a râde-on sat
 5 Pentru cine m'ai lăsat.
 Și de tine a râde-on târg,
- Pentru cine m'ai urât. ¹⁾
 Pentru frunza mătrăgunei,
 Ciufu'și²⁾ fata³⁾ minunii,
 10 Galbână-i ca papadia,⁴⁾
 Mănânce-o sărăcia.

Dela Mărie Tușnea.

6.

Pasere mândră galbână.

- Pasere mândră galbână,
 Mândru, după mine mână.
 Pasere, galbână'n pene
 Du-te spune-i, că n'am vreme.
 5 Eu, când mi-oi afla de vreme
- Merge-oi, și să nu mă chieime,
 Eu când mi-oi afla de rînd⁵⁾,
 Mere-oi la mândru, ori când,
 Că mi-i drag, batăr la târg.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dela Anuța Ivașco.

7.

La cel clop, cu cipca-n cui.

- La acel clop, cu cipca-n⁶⁾ cui,
 Copilă ca mine nu-i
 Cui-i gîndu' să mă ieie,
 Margă-n Sighet să mă ceie.
 5 La maioru' cătunesc,
 Că de acolo-m poruncesc,
- Cu care să mă ibăsc.
 Și, când nu mi-ar porunci,
 Știu cu cine-a mă iubi.
 10 Tot cu tine Dumi⁷⁾,
 Găvrilă când a veni.

Dela Anuța Ivașco.

1) Mătrăgună = numele popular al beladonei.

2) Ciuf(ung. csuf) = de comedie, de răs.

3) Fată minunii = fată hădă și de ocară.

4) Păpădie = floare galbenă de primăvară.

5) Am rînd = am mîndru; îmi stă în putință.

6) Cîpcă(ung. csipke) = dantelă.

7) Dumi = Dumitru.

8.

Cât în lume mi-am trăit.

Cât în lume mi-am trăit,
Nume hâd n'am pe iubit.
C'am iubit nume de`domn,

Tot Găvrilă și Ion;
Ș'am iubit numele mândru,
Tot Vasile și Dumitru.

Dela Anuța Ivașco.

9.

Măghieran bociuluos.

Măgheran bociuluos¹⁾,
Trece mândru' mânios,
De pe uliță din jos,
Las să treacă 'n sărăcie.
5 Ce-m pasă că-i mânios
De mi-am aflat mai frumos,

Nu ca el on pai de jos,
Și-acela tot îi tinos.
Ce-m pasă de-a lui bănat,
10 Că mi-am aflat mai înalt,
Nu ca ei on pai uscat,
Și-acela tot întinat.

Auzită dela Măriuța Dunca lui Dumitru, fată de 23 de ani din Ieud.

10.

Hei, tu mândrulețule.

Hei tu mândrulețule,
Ce te ții, ce te mărești;
Știu, că n'ai lazuri²⁾ domnești.
Nice boi ardelenești³⁾.
5 Nici ai lazuri la păduri,
Nici peminte la șăsuri,

Nice boi cu șolonguri⁴⁾
Nici ai junci⁵⁾, cu coarne lungi
Ce te 'ntinzi unde n'ajungi.
10 Doi junci, mănec-i focu'
I-ai făcut cu butinu'⁶⁾.
Știu că n'ai vândut din oi,

1) Bociulie = boboc, mugur.

2) Laz, pl. lazuri = câmp curățit de tufe și bun de cosăt.

3) Boi ardelenești = boi albi, cu coarne lungi.

4) Șolong (ung. sallang), curelele de împodobire dela boi.

5) Junc = bou de 2 ani.

6) Butin = tălatul și adusul lemnelor din pădurile seculare.

- Și să rumpi, să-ți cumperi boi. Nici hireș să-mi fii drag mie.
 Mândruluț, cu păru' creț, 20 Ești o rujă scuturată,
 15 Ce te ții așa măreț: Din vița cea blăstămată.
 Nici ești gazdă de iosag, Ești o rujă domolită
 Nice hireș să-mi fii drag. Din vița cea 'nprelestită ¹⁾.
 Nici ești gazdă de moșie,

Dela Mărcuța Dunca, din Ieud.

11.

De-aici până'n Seleuș.

- De-aici până-n Seleuș, ²⁾ 5 D'acele cine le-a plezi?
 Tot îs corciuri ³⁾ de lemnuș ⁴⁾. Toț mândra când o veni.
 D'acele cine li-o pus? Ș'apoi cine le-a săpa?
 Tot mândruca, când s'o dus. Tot mândra, când a 'nturna
 Anzită deia Mărie Bârlea, fată de 18 ani din Berbești.

12.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Hori-ți fată horile.

- Hori-ți fată horile, 5 In casă de soacră-ta,
 Până-ți porți și florile. Afară de socru tău,
 Că dacă te-i mărita, La câmp de uritu-tău.
 A hori nu-i cuteză:

Dela Mărie Bârlea

13.

De-ar fi Moldova la cruce.

- De-ar fi Moldova la cruce, 5 Cartea mi-a scrie juratu' ⁵⁾
 De trei ori în zi m'aș duce. Pecetea mi-a pune satu'
 D'așe Moldova-i departe, Și oi mere ca și altu'.
 Nu pot mere, fără carte.

Dela Mărie Bârlea

1) Imprelestit = afurisit, blăstămat.
 2) Seleuș, oraș unguresc Nagyszollos.
 3) Corciu = tufă.
 4) Lemnuș = Lemnul Domnului.
 5) Jurat = pretor.

14.

Mândruluț de nu ți-s dragă.

Mândruluț de nu ți-s dragă,	La drum de țiar'oi pleca.
Eu mă culc pe pat betiagă ¹⁾	Să mă calce carele,
Ș'n trii zile nu mă scol,	Să să uite fetele:
Fără zac, mândruț de dor.	10 Ce plătesc dragostile.
5 Când a fi pe-a treia zi,	Să vadă și feciorii,
M'oi scula demineața,	Cătu-i de greu a dori.
- De Mărie Bârlea

15.

Spicușor de grăușor.

Spicușor de grăușor,	Să-ți fie la inimuță.
Nu fi scârbit mândrior.	Cum ți-am fost mândrior eu,
C'alții să iubesc mai bine,	Dragă la sufletul tău.
Dragostea de ei rămâne.	Tu mândruț, de mi-i lăsa,
5 Da noi, de-a noastră iubire,	15 Ca pe mine nu-i afla.
N'am grăit de despărțire.	Să păsească 'n pasu' micu,
Da noi, de-a nost' iubit	Să știe năravul ⁵⁾ tău.
N'am grăit de despărțit.	Să păsească 'n pas ca mine,
Struțușor ²⁾ de schinteuță ³⁾	Să-ți știe inima 'n tine.
10 Cată-ți mândrior drăguță ⁴⁾	

Auzită dela Ileană Berinde, fată de 22 de ani, din Budești.

16.

Frunză verde de cicoare.

Frunză verde de cicoare ⁶⁾	La obraz îi perit fare.
Am on drăguț ca ș'o floare,	Îl înzită ⁷⁾ urgia,

1) Beteag (ung. beteg) = morbos.

2) Struțușor, dim. din struț = buchet.

3) Schinteuță = floare micuță în multe culori.

4) Drăguță = iubită, amantă.

5) Nărav = obiceiul natural al omului.

6) Cicoare = plantă, din rădăcina ei să face cichorium intybus.

7) Inzit = injlit = învit, îndemn, împing la ceva rău.

5 Cu mine să nu grăia(scă).
De-a grâl, de n'a grâl,
Mie tot atâta mi-i,
De-i grâl mândruț, de ba,
Mie mi-i tot atâta.

10 Cipca ¹⁾ din păruțul meu,
N'a pica de dorul tău.
Cipca din păr dela mine,
N'a pica de dor de tine,
Ce, de dor, de oare cine.

Auzită dela Mărie Tășcan, fată de 20 de ani, din Nănești.

17.

Nu te teme, măi bădiță.

Nu te teme, măi bădiță,
Nu ți-oi fă tină 'n portiță,
Și câtă ți-o am făcut,

Focu' rea minte-am avut.
5 Și câtă ți-o am călcat
Focu'rea minte-am purtat.
Dela Mărie Tășcan.

18.

Hei tu mândruluțule.

Hei tu mândruluțule,
Tot de vrutu mâne-ta,
Numai eu să fiu a ta.
Tot să se ducă popa.
5 Să-ți ducă și ea jelea,

Ca și eu toată iarna.
De n'o vrutu tata-tău:
Să te puie 'n copârșău ²⁾.
Să-ți ducă doru ca eu.

Dela Mărie Tășcan.

19.

Mulțămăscu-ți mândru ție.

Mulțămăscu-ți mândru ție,
Că m'ai lăsat tu întâie.
Că eu de când te-aș fi lăsat,
Dar m'am temut de păcat.
5 De la toamnă mai încolo,

Ducă-ți mândru dracu' doral.
Că eu și cât ți l'am dus,
Și-atâta mi-o fost prea mult.
Eu și cât ți l'am purtat,
10 Și-atâta mi-o fost păcat.

Dela Mărie Tășcan.

1) Cipcă = dantelă.

2) Copârșău = coșciug, sicriu (ung. Koporso).

20.

Batăr mi-s fată negruță.

Batăr mi-s fată negruță,
 Nu-s la toți răii drăguță.
 De ți-am fost mândrule ție,
 Ți-am cătat la omenie.
 5 Mândruț, omenia ta,

Bag'o 'n ochii mâne-ta.
 Dela omenie 'n jos
 Rămâi mândruț cum am fost,
 Dela omenie 'n sus,
 10 Rămâi mândruț cum ți-am spus.
 Dela Mărie Tășcan.

21.

Frunză verde și una.

Frunză verde și una,
 Of leliță, draga mea.
 Doar' tu ai făcut ceva,
 De nu te pot, mai uita.

5 Când mă uit la casa ta,
 Mi se rupe inima.
 Când te văd în ușe stând,
 De dor friguri mă cuprind.

Dela Marie Tășcan.

22.

Frunză verde de piperi.

Frunză verde de piperi,
 Haida mândră 'n deal la Peri¹⁾
 Să te 'ntreb ce-ai făcut ieri ?
 Am dat apă la doi veri.
 5 Am dat apă de spălat,

Buze dulci de sărutat.
 — Hei tu mămulica mea,
 Numai eu aș'am gândit,
 Numai eu cu minte mea
 10 Ș'un birâu²⁾ că s'ar ținea.

Dela Marie Tășcan.

1. Peri = azi un sat rusesc, oarecândva vlădicie românească.

2. Birâu (ung. biro) = jude comunal.

23.

Mândra mea, acea din dial

Mândra mea, acea din dial,
 Ar vini și n'are cal.
 Puse tarnița¹⁾ pe-o găină
 Ș'o vinit încă prin tină,
 5 Și m'așteaptă colo'n tindă.

Mândra mea frumoasă ești,
 Numai când te rumenești.
 Dar când ești nerumenită,
 Îți spun drept că ești urâtă.

Dela Marie Tășcan.

24.

Frunză verde, foaie lată.

Frunză verde, foaie lată,
 Dragostea dintâie dată,
 Ca o floare lângă baltă,
 Inflorită, rourată.
 5 Dragostea de-a doua oară.

Rădăcină din ogoară.
 Sărutatul cel d'întâi,
 Poamă dulce din câmpii.
 Sărutatul cel din urmă,
 10 Căpșunaș²⁾ bătut de brumă

Dela Marie Tășcan.

25.

Eu cu mândra 'ntr'un hotar.

Eu cu mândra 'ntr'un hotar,
 Nu ne vedem de un dial.
 Dealu' de s'ar face șăs,
 Din pădure creasc' ovăs.
 5 Dealu' de s'ar măcină,
 Pădurea de s'ar usca;
 Să s'adune sat cu sat,

Să văd și eu ce-am lăsat,
 Și aicea ce-am aflat.
 10 Am lăsat bradu 'ncărcat,
 Ș'am iubit un ciung uscat.
 Lăsă-oi ciungu' la dracu'
 Ș'oi iubi bradu' săleacu'.

Auzită dela Ștefan Ardelean, fecior de 22 de ani, din Berbești.

1. Tarniță = șeauă.

2. Căpșunaș, dim. din căpșună.

26.

Mândra mea s'o lăudat.

Mândra mea s'o lăudat,	Să le strâng, ai fă un târg,
Că şi-asăr m'o sărutat.	Batăr cât de prăpădit.
Cum dracu să mă sărute,	Şi pe câte am lăsat,
Că din gură hâd' îi pute.	M'ar putea pune jurat ¹⁾ .

5 Eu pe câte, le-am iubit

Dela Ştefan Ardelean.

27.

Mult mă uit la tineret.

Mult mă uit la tineret,	Că ne iubim aşa tare.
Ca ş'a mieu drăgaş nu văd	Şi mai ciudă li-a păria,
De harnic şi de 'nflorit,	Când pe mine m'or vedea,
Gândeşti că i pingăluit ²⁾	Tot învălita 'napoi,

5 Aşa tinerel, şi mândru, 15 Pin grădină pe la voi.

Numa'n munte este-un chidru ³⁾ .	In mână ţiind potroacă ⁴⁾ ,
Aşa subţirel şi 'nalt,	Mâne-ta, zăcându-i soacra.
Numa'n munte este-un brad.	Şi mă-ta ţiind volbură ⁵⁾ ,
— Mândrior, mândrele tale,	Şi mie zicându-mi noră.

10 La toate ciudă le pare,

Auzită dela Marla Borodi. nevastă de 23 de ani, din Berbeşti.

28.

Spusu-mi-o frunza de fag.

Spusu-mi-o frunza de fag,	N'am omorît, omu' de viu.
Că mi-oi fi talpă la iad.	5 Juguri goale n'am lăsat,
Talpă la iad, de ce să fiu,	Nici m'am iubit cu 'nsurat.

1. Jurat = pretor.

2. Pingăluiesc = pictez, feştesc, zugrăvesc.

3. chidru, un fel de brad.

4. Potroacă = fierea pământului. (Centaurium Erythraea).

5. Volbură = (Convolvulus arvensis).

Cu holtei nu mi-i păcat.
Slobodu-i¹⁾ să se iubească
Fecior tânăr cu nevestă.

Da la fete li-i păcat
A se iubi cu 'nsurat.

Dela Mărie Borodi.

29.

Mândruluț, de dorul tău.

Mândruluț, de dorul tău,
Mă topesc, ca inu'n, tău;
Mândruț, de dragostea ta,

Mă topesc ca cânepa,
5 Când îi mai caldă baita.

Dela Mărie Borodi.

30.

Trece mândru călărește.

Trece mândru călărește,
Toată lumea mi-l iubește.
Da să nu mi-l iubesc eu,
Că m'ar bate Dumnezeu.

5 Trece mândru pe cal alb,
Blăstăma-l'aș, da mi-i drag.
Trece mândru pe cal brez²⁾).

Blăstăma-l'aș, da-l iubesc.
Batăr atâta mi-oi zice:

10 Mândru de pe cal să pice,
Sângele să-l năpădiască,
Nime să nu îl oprească.
Fa' lunița și trei stele,
Și cornul năframei mele.

Dela Mărie Borodi.

31.

Mândrior, struțuc de roauă.

Mândrior struțuc³⁾ de roauă,
Nu 'ngrădi lumea la doauă;
Eu îs floare de briboi⁴⁾,
Nu 'ngrădesc lumea la doi.
5 Mândrior ești ca fereasta,

Când cu mine, când cu alta.
Până ești cu mine 'n față
Numai nu mă iai pe brață.
Dacă te duci de-acoalea,
10 Și cu alta faci așa.

Dela Mărie Borodi.

1. Slobod (ung. szabad) = permis.

2. Cal brez = cal cu pată albă pe frunte.

3. Struțuc, dim. din struț = buchet.

4. Briboi = bobornic = plantă cu flori albastre, e foarte mirositor.

32.

Știi mândrule, de mai an.

Știi, mândrule, de mai an,
Ce mere bune mâncam,
Dintr'un măr ne săturam ;
Dintr'un măr și dintr'o pară,

5 Ne iera cina 'ntr'o seară.
Șamû de-am avea cu sacu,
Nu ne-am da unu' la altu'.

Dela Mărie Borodî.

33.

Am drăguț, ca ș'o bumbușcă.

Am drăguț ca ș'o bumbușcă¹),
Hainele pe el împușcă.
Las să'mpuște că nu-m pasă,
Că-s harnică și frumoasă.
5 De mă duc pe o cărare,
Mă scutur ca și o floare,

Pe mândru inima-l doare.
Focu' bată, mult dor duc,
Deia tine mândruluc,
10 Coale-sara când mă culc.
Demineața când mă scol,
Aflu-m sânu-m, plin de dor

Auzi!ă dela Susana Borodî, fată de 20 de ani, din Berbești.

34.

Floare albă în calea ta.

Floare albă 'n calea ta,
Am mândrule a te 'ntreba,
Mai ai dragă și alta,
Să-ți mângâie inima?
5 Eu n'am mândruluț pe nime,
Să mă mângâie pe mine.
Ce ți-o fost a mă 'nșela,
Dac'ai știut a săruta.

Ce ți-o fost a mă 'nebuni,
10 Dac' ai știut a dragosti.
Eu am fost pruncă tinerea
Ș'am gândit că-i bine așa.
Ș'am fost pruncă desmierdată,
Și mi-o plăcut sărutată.
15 Am fost pruncă nenerită²).
Și mi-o plăcut dragostită.

Dela Susana Borodî.

1. Bumbușcă = ac de gămălie.

2. Nenerit și ninerit = desmierdat.

35.

Bate Doamne gheizășu'.

Bate Doamne gheizășu¹⁾,
 Departe mi-o dus pe mândru,
 Ghezășu-i cu multe roate
 Și l'o dus tare departe.
 5 Bate Doamne pe-acela,

Care mână mașina²⁾.
 Departe-o dus pe badea.
 Mașina o mână tare,
 Și s'a dus, și n'a'nturnare.

Dela Susana Borodi.

36.

Du-te mândru, și fii bun.

Dute mândru și fii bun,
 Ca te-așteaptă hâda 'n drum,
 Cu o uiagă de rum³⁾.
 Și cu două de horincă⁴⁾.
 5 Da eu nu ți-oi da nemică,

Că eu nu-s acee fată,
 Să-m ții drăgucior de plată.
 Nici părinții nu voiesc,
 La drăguț⁵⁾ să le plătesc.

Dela Susana Borodi.

37.

Câte mândre-am avut eu.

Câte mândre-am avut eu,
 N'ar mere 'ntr'on fogodău⁶⁾,
 Nici în casă la birău⁷⁾.
 De-ar fi fogodău de piatră,

5 N'ar mai mere toate-odată.
 Și pe câte-am drăgostit,
 M'ar putea pune vlădic.

Auzită dela Vasalie Moiş, fecior de 21 de ani, din Berbești.

1. Gheizăș (ung. gozos) = tren.

2. Mașină = locomotiva dela tren.

3. Rum = rom.

4. Horincă = vin ars, rachiu.

5. Drăguț = amant.

6. Fogodău (ung. fogodó) = birt, cârciumă.

7. Birău = jude comunal.

38.

Dragu-mi-e câmpu' rotat.

Dragu-mi-e câmpu' rotat,	Că beau vinşi mânânc mure.
Că se vâd mândrele 'n sat.	5 De se vâjea să mă 'nbat,
Dragu-mi-e cârşma 'n pădure,	Numai crengile mă vâd.

Dela Vasalie Moiş.

39.

Frunză-verde de verdeaţă.

Frunză-verde de verdeaţă,	5 Şi nu ştiu, cum s'o purtat,
Duminecă deminează,	Li-o văzut on blăstămat,
Frunză-verde de stâlpare ¹⁾ ,	Şi li-o povestit în sat,
S'o spălat mândrele-n vale.	Ele jib ²⁾ s'o ruşinat.

Dela Vasalie Moiş.

40.

Mândruluţ cu patru boi.

Mândruluţ cu patru boi,	De-aşi fi moartă de betiagă,
Pune clopote pe doi,	M'aş ruga cătră mama,
Când îi trece pe la noi;	Să-m deschidă fereasta,
Pocnitoare ³⁾ de mătăsa,	Să mă uit la dumnia-ta.

5 Să te-aud mândru' din casă.

Dela Vasalie Moiş.

41.

Mândră, mândrulica mea.

Mândră. mândrulica mea,	Rumpe-ţi-ai zgarda'n ⁴⁾
Şazănd sara pe fântână,	[vârdină ⁵⁾

1) Stâlpare, = ramură verde ce să dă în Dumineca Florilor.

2) Jib = adverb, mare, foarte.

3) Pocnitoare = capătul zbiciului care pocneşte.

4) Zgardă = salbă de mărgele.

5) Vârdină = cumpănă de fântână.

Culegând mărgелеle,
3 Să pice inelele

Să le găsească, mândră, eu,
Să-m treacă de dorul tău.
Dela Vasalie Moiş.

42.

Am drăguță, nu-i de-aici.

Am drăguță, nu-i de aici
Și nu umblă cu opinci.
Da cu cizme chefelnite¹⁾,
Cu obiele soponite.

5 Am drăguță din Vișău,
La iagăr²⁾ la Socolău³⁾,
Focu' jib⁴⁾ o iubesc eu,
Bată-mi-o-ar Dumnezeu.
Dela Vasalie Moiş.

43.

Când mă duc, la mândra mea.

Când mă duc la mândra mea,
Pare-m noaptea mititea.
Când mă duc la mândra-n șură,
Pare-m noaptea că-o fură.
5 Mă duc la mândra de mas, 10 Cărarea mi-e pe sub soc.
Dela Vasalie Moiş.

44.

De s'ar fă ceriu hârtie.

De s'ar fă ceriu hârtie,
Și luna cănțălărie⁵⁾,
Și soarele domn să scrie,
5 Ș'ncă n'ar putea să știe,
5 Care mi m'ai dragă mie:
Da Ileana, da Marie.

Dela Vasalie Moiş.

1) Chefelnesc (ung. Kefelni) = a curăța.

2) iagăr = pădurar.

3) Socolău = numele unul izvor la satul : Poienile-de-sus b-munte.

4) Focu'jib = foarte tare.

5) Căntălărie = cancelarie.

45.

Dù-te mamă și petè(ște).

Du-te mamă și petè(ște),
Unde-i vedea ruda ¹⁾ grea
Și cocoană frumușea.

Unde-i vede ruda goală,
⁵ Lasă cocoana-ta 'n boală,
S'o arunce, s'o omoară.

Dela Vasalie Moiș.

46.

Trecut-am peste dumbravă.

Trecut-am peste dumbravă ²⁾,
Să văd muguru'cum creapă
Și frunzuca cum zbucnè(ște),

Mândra cum găzdăluie(ște) ³⁾
⁵ Că de mult n'am fost la ea.

Dela Vasalie Moiș.

47.

Fă-mă, Doamne, liliac.

Fă-mă, Doamne, liliac ⁴⁾
La mândruca-n tûriac ⁵⁾
Să văd sara ce cinează

Și ziuca ce lucrează.
⁵ Demineată ce prânză(ște)
Și cu cine, ce grăie(ște) ?

Dela Vasalie Moiș.

48.

Unde mer(g)i, măi Vasalie.

— Unde mer(g)i, măi Vasalie ?
— La crășmuță, tu Sofie.
— Ce-i cumpăra Vasalie ?
— Trei cupe ⁶⁾ de vin, Sofie.

⁵ — Cine focu'li-a plăti ?
Li-a plăti mândra Sofie,
Din punga lui Vasalie.

Auzită dela Mărie Tășcan, fată de 20 de ani, din Nănești.

1) Rudă = prăjină, pe care se pun covoare.

2) Dumbrovă = loc frumos de pășunat aproape de pădure.

3) Găzdăluiesc = fac trebile casei.

4) Liliac = pasere de noapte.

5) Turiac = carâmbul cizmei.

6) Cupă = vas da măsurat lichid, azi leșit din uz. Aproape de litra de azi.

49.

Strângă oamenii din sat.

Strângă oamenii din sat,
Că mi-i dor de măritat.
Cum focu' nu mi-a fi dor,

Că n'am gard p'îngă ocol,
5 Nice fântână dizdită, ¹⁾
Nici grădină îngrădită.
Dela Marie Tăscan.

50.

Tu mireasă, ruja arsă.

Tu mireasă, ruja arsă,
Rumpă-ți-s'ar brâuțu ²⁾
Cum îți lași tu drăguțu.
Și locu din șazătoare,

5 Și drăguța ca o floare.
Și mirelui curaua,
Cum îș lasă drăguța.

Dela Marie Tăscan

BCU Cluj / Central University Library Cluj

51.

Ce mi-i mie a sări.

Ce mi-i mie a sări
Gardurile numai trei,
Până la patul mândrei.
Trei garduri și o vâlce,

5 Până la mândruca mea.
Trei garduri și-on pălant ³⁾
Până la mândra la pat.

Dela Marie Tăscan.

52.

Mamă nu mă blăstăma.

Mamă nu mă blăstăma,
Că nu fac pe voia ta.
Patru boi și patru junci ⁴⁾,

5 Nu-s ca buzele de dulci.
Patru cai dela căruță,
Nu plătesc pe o drăguță.

Auzită dela Gheorghe Rusu, fecior de 21 de ani din Berbești.

1) Dizda = îngrăditura fântânei.

2) Brâuț, dim. din brâu.

3) Pălant = îngrăditură de scânduri.

4) Junc = bou de 2-3 ani.

53.

Mândruluț de sub fereastă.

Mândruluț de sub fereastă,
 Vede-ți-se umbra 'n casă,
 După masă pe părete,
 Ești, bade, cu cujmă verde.
 5 Mândruluț, de sub părete,
 Hai în casă, nu te teme,
 Că bărbatu-i mort de beat,
 Cât îi patu' răsturnat.
 Noi până ni-om drăgosti,

10 Bărbatu nemic n'a ști.
 Frunză verde, trei znicele¹⁾
 Avu-i trei ibovnicele.
 Una 'n dial, și una 'n vale,
 Una 'n ulița cea mare.
 15 Cea din dial, ca ș'on pahar,
 Cea din vale ca ș'o floare,
 Cea din ulița cea mare
 Mai mândră ca ori și care.
 Dela Gheorghe Rusu

54.

Haida, mândruț, să ne fim dragi.

Hai, mândruț, să ne fim dragi,
 C'amândoi sântem săraci.
 Tu n'ai tată, eu n'am mamă,
 Amândoi sântem de-o seamă.
 5 Tu n'ai frați, eu n'am surori,
 Amândoi ca două flori.

Că noi bine ne lovim,
 Și la ochi și la sprincene,
 Ca doi păunași²⁾ la pene.
 10 Și la stat și la uitat,
 Ca doi porumbi la zburat.

Dela Gheorghe Rusu

55.

Fă-mă, Doamne, ce mi-i fă.

Fă-mă, Doamne, ce mi-i fă,
 Fă-mă roata stelelor,
 În drumu Codrenilor³⁾
 Că Codrenii de m'or ști,

5 Pe la mine și-or veni,
 Cu mine că s'or iubi.
 Și ziua ni-om drăgosti,
 Serile ni-om întâlni.

Dela Gheorghe Rusu, din Berbești

1) Zmiceauă, pl. znicele = ramuri subțirele cari se încovoiază bine.

2) Păunaș, dim. din păun.

3) Codrea = nume familiar foarte obișnuit în satul Berbești.

56.

Pentru ochi ca murile.

Pentru ochi ca murile,
Cunjurai pădurile.
Pîntru ochi ca și murea,
Incunjurai pădurea.
5 N'avui haznă de dânsa,
Că se luă cu badea.

Hai, mîndră, noi să fugim,
Pe din sus de țintirim,
Iarba popii s'o tîrîm.
10 Unde cură apa vin,
Pădurea-i de rozmalin¹⁾

Dela Gh. Rusu

57.

Am avut mîndre bughete.

Am avut mîndre bughete²⁾,
Ș'amu m'am lăsat de toate.
Nu mă uit dup'o drăguță,
Ca dup'on picat de frunză.
6 Nu mă uit nici după două,
Ca dup'on picat de roauă.

Că nici drumu' nu l'oi trece
Și drăguță capăt zece.
C'amu nu-i lumea c'odată,
10 Șapte feciori la o fată.
Că lumea-i plină de dor,
Zece fete la-on ficior.

Auzită dela Susana Borodi din Berbești

58.

Fost-am doauă la mama.

Fost-am doauă la mama,
Ca soarele, cu luna,
Și ni-o despărțit badea.
Fost-am doauă la părinți

5 Ca și doi pomi înfloriți
Într'o grădină 'ngrădiți,
De o mîână răsădiți.

Dela Susana Borodi

1) Rozmalin = Rosmarin, (Rosmarinus officinalis.)

2) Bughet = destul.

59.

Mie-acela mi-o fost drag.

Mie-acela mi-o fost drag,
Care-o fost roșu și alb.
Și la ochi cam ochieșăl¹⁾

Și la păr cârligățel²⁾.
5 Tare mi-o plăcut de el,
Bată-l raiu' lui cățal³⁾

Dela Gh. Rusu

60.

Dela noi a treia casă.

Dela noi a treia casă
Este-o fată ș'o nevastă.
Eu mă duc în butul⁴⁾ fetei
Și sărut gura nevestei.
5 Tinăra mânâncă sor,⁵⁾

Bătrâna de ce i-i dor.
Pune capu 'n chietoare⁶⁾
Și tuse(ște) numai nu moare.
Tinăra mânâncă pește,
10 Bătrâna, de ce dorește.

Dela Gh. Rusu

61.

Cine trece prin grădină.

Cine trece prin grădină?
Vasalie rujă plină.
Cu jașcău⁷⁾, cu rânse⁸⁾ multe,
Cu păruțu' creț pe frunte.

5 Cu jașcău, cu rânse late,
Cu păruțu' creț pe spate.
Cine păsē(ște) 'n urma lui?
Mărie, drăguța lui.

Dela Gh. Rusu

1) Oachieșăl, dim. din oachieș.

2) Cârligățel, dim. din cârlig.

3) Cățal = câne micuț.

4) But = împotrivire, îndărătnicie, poară, necaz.

5) Sor = pielea porcului, când se ia de pe slănină.

6) Chietoare = închietura dela colțul caselor de lemn.

7) Jașcău (ung. Zacska), un săculeț mic de piele în care se ține tutunul.

8) Rânsă = curăluțele ce spânzoară dela gura jașcăului.

62.

Măghieran de p'ingă vale.

Măghieran, de p'ingă vale,
Să trăești nănașă ¹⁾ mare.
Să trăești, de mă iubești,
De nu, tot voinică ești.

5 Măghieran de pe sub grindă,
Să trăești, nănașă blândă.
Să trăești, că ți să șede,
Ești ca on rozmarin verde.

Dela Gh. Rusu

63.

Mândruluț din Bărsana.

Mândruluțu din Bărsana,
Nu-ți bate murgu' hiaba ²⁾,
Mama ție nu m'a dà.
N'are mama, făr' pe mine,

5 Și m'a dà, unde-a fi bine.
Unde-i boteieș ³⁾ de oi,
Și pluguțu cu patru boi
Și feciorași numai doi.

Auzită dela Susana Borodî, din Berbești

64.

Mândruluț, drăguța ta.

Mândruluț, drăguța ta,
Nici-i albă jos la poale ⁴⁾
Nici-i ca mine la floare.
Nici-i albă 'n jos la stan,
5 Ca mine la Vișcan.

Eu îs albă și roșiută
Ca floarea de schinteuță ⁵⁾.
Ea-i galbână și negriie,
Ca floarea de păpădie ⁶⁾.

Dela Gh. Rusu

1) Nănașă = nună.

2) Hiaba (hiába ung.) = făr de folos.

3) Boteieș, dim. din botel, turmă.

4) Poale = partea din jos a cămășii muerești.

5) Schinteuță = floare mititică multicoloră.

6) Păpădie = floare galbină ca clara, răsare îndată ce se duce omățul pri-măvara.

65.

Es afară, văd on nor.

Es afară, văd on nor,
 Vine-m dela mândruț dor.
 Es afară, văd trei stele,
 Vine-m dela mândru' jele.
 5 Es afară, văd ceriu,
 Vine-m dor, dela mândru.
 Răsaț lună și suț sus

Și-i dū mândrului răspuns.
 Tot răspuns și sănătate,
 10 Să iubească 'n altă parte,
 Că cu mine nu se poate.
 Că și cât s'o mai putut,
 Tinără-am fost, n'am știut,
 Ce plătește dorul mult.

Dela Susana Borodi

66.

Nu știu dreptu-i, ori nu-i drept.

Nu știu dreptu-i, ori nu-i drept,
 Ca și-a meu mândruț nu văd.
 La obraz îi albeneț,
 Păru i-i negru' și creț.
 5 Ochi i-s ca două mure ¹⁾,

Care-s mai coapte 'n pădure;
 Care-s coapte la răcoare,
 Nu-s ajunse nici de soare.
 Care-s coapte la pământ,
 10 Nu-s ajunse nici de vânt.

Dela Susana Borodi

67.

Hai mândrule, să trecem dialu.

Hai mândrule, să trecem dialu'
 Să ne povestim amaru'
 C'avem doi bătrâni acasă,
 Ne-am iubi, și nu ne lasă.
 5 Hai mândrule, să fim dragi
 C'amândoi sântem săraci.
 Hai mândruț să ne iubim,
 De luat să nu gândim.
 De iubit, ni-om iubi bade,

10 De luat sântem departe,
 Ca și Clujul de Orade.
 Numai ne putem iubi,
 Cum se iubesc tinerii,
 Laolaltă 'n veci n'om fi.
 15 Nu vrea mândruț tată-tău,
 Să vă fiu norucă ²⁾ eu,
 Nici voește niamu meu.

1) Mure = mură.

2) Norucă, dlm. din noră.

Nu vrea mândruluț mă-ta
 Să fiu eu nevasta ta,
 20 Nici voește mămuca.
 Nu-s mândrule gazdă mare,
 Nici nu-s hireșă¹⁾ așa tare,

Ca și tine-m pot afla-re.
 Și pân' amu ne-am aflat
 25 Da n-am avut minte-n cap,
 Că de tine-am ascultat.

Dela Susana Borodi

68.

Știi, mândrule, ce ziceai

Știi, mândrule, ce ziceai,
 Când lângă mine ședeai :
 Că nu este om în lume,
 Pe noi să ne despreune.
 5 Da vezi, mândruț, c'ai mințit

Când cu mine ai grăit :
 Tu te-ai dus și n'ai vinit,
 Și eu altul mi-am găsit.
 Mai mândruț și mai iubit
 10 Nu ca tine-on prăpădit.

Dela Susana Borodi

BCU Cluj / Central University Library Cluj

69.

Nu știu mândruț ce gândești.

Nu știu mândruț ce gândești,
 Pe mine nu mă dorești.
 Eu mândruț nu ti-oi lăsa
 Alătura cu moartea.
 5 Mult lucru și nu mi-i greu,

Mă topesc de dorul tău.
 Mult lucru, nu mi-i nemică,
 Doru' tău de loc mă strică,
 De nu-s bună de nemică.

Dela Susana Borodi

70.

Frunză-verde de călcuță.

Frunză-verde de călcuță,²⁾
 Mândru-i cu două drăguță :

Numai eu și una tu,
 Hai să-l lăsăm la focu.

1) Hireșă = frumoasă.

2) Călcuță = plantă calce (*Caltha palustris*).

5 Nouă nu ne pică bine,
 Lui cinste, nouă rușine.
 Fă-mă Doamne, ce mi-i fă,
 Fă-mă ruja schinteuță,
 La birău în grădinuță.

10 Birăița ¹⁾ m'a plevi,
 Fecioru' m-a drăgosti.
 Birăița m'a uda,
 Fecioru' m'a săruta.

Dela Susana Borodi

71.

Fă-mă, Doamne, ce mi-i fă.

Fă-mă, Doamne, ce mi-i fă,
 Fă-mă roauă pe fâneață
 Să văd mândru unde 'nvață.
 Fă-mă roauă pe fântână,

5 Să văd mândru, unde cină,
 În căsarmă la lumină,
 Se culcă 'n pat pe perină.

Dela Susana Borodi

72.

Cucule, peană mierâie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cucule, peană mierâie ²⁾
 Spune mândrului să vie,
 Pe Duminecă ce vine,
 Să-și rătunzè(ască) păru' bine,
 5 Să vie până la mine.
 I-oi fa struț ³⁾ din două flori

Ș'oi fa but ⁴⁾ la doi ficiori.
 Pe mine m'o ocărit
 Buruianu' d'între flori
 10 Și ciufu' ⁵⁾ d'între feciori.
 Buruianu' d'între cepe
 Și urâta d'între fete

Dela Susana Borodi.

73.

Bate, Doamne, pe popa.

Bate, Doamne, pe popa,
 Că mi-o spovedit mândra,
 Nu știu cum o spovedit,

Că de-atuncia m'o urât.
 5 Nu știu ce canon i-o dat,
 Că deatuncia m'o lăsat.

Dela Susana Borodi.

1) Birăiță = femea judeului comunal.
 2) Mieriu = de coloarea albastrului deschis.
 3) Struț = buchet de flori.
 4) But = împotrivire, necaz.
 5) Ciuf = de ocară.

74.

Am drăgucior de ști scrie.

- Am drăgucior de ști scrie,
 Cu domni în cântălărie ¹⁾
 Scrie doauă, trei rânduri,
 Și nu poate de gânduri.
- 5 Pune condeiu pe masă,
 Și vine la noi acasă.
 — Dă-m, mămuică, mătura,
 Mătura cea de anglie, ²⁾
 Să mătur într'o chilie,
- 10 C'a vini mândru și-a scrie.
 Și, când scrie mă mângâie,
 Când cetește, mă topește,
 Cu ceriuțu' ³⁾. mă'nvelește
 Pe ceruț is două stele,
- 15 La mândruț două inele.
 Eu le cer să mi-le deie,
 El grăiește să mă ieie.

Dela Susana Borodi.

75.

Pe mine și pe mândru'.

- Pe mine și pe mândru',
 Despărtește-ne gardu',
 Și gârduțu-i ⁴⁾ mititel,
 Și se vede peste el,
- 5 Mândru-i nalt și subțirel,
 Tineră, fără musteăță,
 Se'nvață-a cuprinde'n brațe
 Ș'a săruța cu dulceață.

Dela Susana Borodi.

76.

O bată-te domnu sfânt.

- O bată-te Domnu sfânt,
 Cum aş sta sub jurământ,
 Şohan ⁵⁾ nu-m iese din gând.
- Căci şi-aseară te-am visat
 5 Tu mândruț m'ai sărutat.

1) Cântălărie = cancelarie.

2) Anglie = mătură domnească.

3) Ceriuțu' dim. din ceri.

4) Gârduț, dim. din gard.

5) Şohan, niciodată.

Și eu pe când m'am sculat,
D'a nemică n'am aflat,
Fără dorul inimii,
Scriș pe fața perinii.
10 Deminează m'am trezit
Și m'am dus în jos pe rîț,
Și cu mândru m'am 'tălnit.
Visu'i l'am povestit.

Numai el o rupt ș'-o zis :
15 — Cine despărția' doi dragi,
Ducă-i corbii carnea'n fagi,
Cioantele pe sub copaci.
Cine ne o despărțit,
Să n'aivă loc în pământ.
20 N'aivă loc în temeteu ¹⁾
Nici scânduri de copârșău.
Dela Susana Borodi.

77.

Mândruluțu din alt sat.

Mândruluțu' din alt sat,
Ca pita de cumpărat:
Când o cumperi te bucuri,
O mănânci nu te sature.

5 Drăguțu' din satul tău,
Ca pita de mălai rău:
Când o vezi îți pare bine,
O mănânci și-ți cade bine.
Dela Susana Borodi.

78.

Câte flori de-aici în sus.

Câte flori de-aici în sus,
Toate cu mândra le-am pus.
Câte le-am pus până'n prânz,
Toate-s mândre și s'o prins.

5 Câte-am pus până'n gustare,
Nice una voie n'are.
Câte le-am pus până'n cină,
S'o uscat d'in rădăcină.

Dela Susana Borodi.

79.

De cine mi-i dor cu sete.

De cine mi-e dor cu sete,
Nici îl vad, nice mă vede.
De cine mie mi-i dor,
Aicea n'are cobor²⁾.

5 Nici cărare prin ocol.
De cine mi-i doruț tare,
Pe-aicea n'are carare.

Dela Susana Borodi.

1) Temeteu, ung. temető = țințirim.

2) Cobor = cărare de coborât.

80.

Am drăgucior bocotan.

Am drăgucior bocotan¹⁾,
 În temniță-i de un an.
 Lasă-l fie, în sărăcie,
 Dacă nu-i de omenie.
 5 Nu-i de vină mândru meu,

Ce-i de vină tată-său,
 Că l'o lăsat a fa(ce) rău.
 Că l'o ținut desmierdat,
 Și s'o 'nvățat blăstămat.

Dela Susana Borodi.

81.

Trimesu-mi-o mândru dor.

Trimesu-mi-o mândru' dor,
 Pe on măr din măru'lor.
 Eu napoi i l'am trimis,
 Să-l mânânce jumătate,

5 Și cu cee jumătate,
 Altă drăguță sa-și cate,
 Că de mine n'are parte.

BCU Cluj / Central University Library Cluj Dela Susana Borodi.

82.

Mamă, inima mă doare.

— Mamă, inima mă doare,
 Să mă lași în șazătoare.—
 — Eu siucă ²⁾ te-aș lăsa,
 Dar tu siucă iubești:
 5 Măruț ³⁾ roșu pădureț
 Fecior cu struț ⁴⁾ și măreț,—

— Nu crede, mămuca mea,
 Nu crede, că nu-i așa.
 Eu mămuca drept ibăsc:
 10 Măruț roșu din fereastă,
 Fecioraș hireș și gazdă.

Dela Susana Borodi.

1. Bocotan = bogat, avut foarte.

2) Siucă = fică.

3) Măr pădureț = măr sălbatec.

4) Struț = buchet

83.

Hei tu mândruluțu meu.

Hei tu mândruluțu'mieu,
 Eu cu dor, și tu cu dor,
 Nouă ne triabă doftor.
 Eu cu dor și tu cu jele,
 5 Amândoi cu inimi rele ;
 Eu aicea, tu acolo,
 Amândoi ne ducem doru.
 Tinde mândruț sabia,

Eu oi tinde zadia ¹⁾,
 10 Ș'om tăie noi pădurea,
 Ni-om stâmpăra dragostea.
 Tinde mândruț cuțitu
 Eu oi tinde brăuțu',
 Ș'om tăie noi dealuțu,
 15 Și ni-om stâmpăra doru'.

Dela Susana Borodi.

84.

Mândru, mândruluțule.

— Mândru, mândruluțule,
 Az-vară la noi vineai,
 Pe laiță ²⁾ cu dor șădiai,
 Și câtă mine ziceai :
 5 Dragostea noastră cea dulce,
 Cu noi în pământ s'a duce.
 Dragostea noastră cea dragă,

Cu noi în pământ să meargă.
 Noi atunce ni-om lăsa,
 10 Când popa biserica,
 Și Jidovii legea sa. —
 Jidovii legea și-o țin,
 Dragostea ni-e pe puțin.

Dela Susana Borodi.

85.

Mărita-m'aș, mărita.

Mărita-m'aș, mărita,
 Numai câmpu'să nu-l văd.
 Câmpu' să-l vadă bărbatu,

Eu să mătur, s'aștern patu ?
 5 Să pui oglinda 'n fereastă,
 Să mă văd cum îs nevastă.

Dela Susana Borodi.

1) Zadio = catrință.

2) Laiță = laviță.

86.

Mie, mămucă, nu-m treabă.

- Mie, mămucă nu-m treabă
 Nici cocie ¹⁾ nici hinteie ²⁾
 Fără mândruț să mă ieie;
 Nici cocie nici hinteu,
 5 Numai mândru să fie a meu.
 — Hei tu, mândruluțule,
 Ce te ții, ce te d'aruñci,
 Știu că n'ai grajduri cu junci,
 Nici buzele nu ți-s dulci.
- 10 Nici ai vaci cu coarne largi,
 Nici buzele nu ți-s dragi.
 N'ai atâta ocolaș, ³⁾
 Cât ar paște-un purcelaș ⁴⁾.
 Nici atâta grădinuță,
 15 Cât ar paște-o găinuță.
 Ș'apoi încă te mărești,
 Nu te cați, că cine ești.

Dela Susana Borodi.

87.

Cu mândru' de lângă drum.

- Cu mândru' de lângă drum,
 Nu ne văjim nici-i cum.
 El îi mare, eu îs mică,
 Nu ne văjim nici de frică.
- 5 Cu mândru de lângă vale,
 Da ne văjim bine tare,
 El îi mic, și eu nu-s mare.

Dela Susana Borodi.

88.

Mândruț de de-ast'vară.

- Mândruț de de-astă-vară,
 Purta miere cu trei cară,
 Și gura-i era amară.
- Da, mândruțu' de ast' anu,
 5 Nu poartă nici cu unu'
 Gura i-i ca faguru'.

Dela Susana Borodi.

1) Cocie = călească (ung. Kocsi).
 2) Hinteu (ung. hintó), călească de tot frumoasă.
 3) Ocolaș, dim. din ocol = ogradă.
 4) Purcelaș, dim. din purcel.

89.

Când melițam cânepa.

Când melițam ¹⁾ cânepa,
 Toți feciorii mă'ntreba,
 Unde-a fi șazătoarea ;
 — La Ioană 'n cotu'văii,

5 Acolo se strâng toți răii.
 La Ioană lângă vale,
 Acolo-i dragoste mare.

Dela Susana Borodl.

90.

Mândruluțu' din bătrâni.

Mândruluțu din bătrâni,
 Tot își ține rădăcini,
 Ca piruțu' ²⁾ p'ingă spini,
 O la vârf ori la trupini.
 5 Vină mândruluț în sat,
 Nu gândi că te-am uitat.

De te-am uitat cu gura,
 Dela inimioară ba ;
 De te-am uitat cu gându'
 10 Dela inimicără nu;
 De te-am uitat din cuvinte,
 De dragoste-m vine-aminte. —

Dela Susana Borodl.

91.

De-ar crepa dracu' de gras.

De-ar crepa dracu' de gras,
 Ce iubesc nu pot să las.
 De-ar crepa dracu de but,
 Ce iubesc nu pot să uit.
 5 Pe care gându' l'am pus,

Ori m'o iubit, ori mi-o spus,
 O de nu 'n lume s'o dus.
 Pe care gându l'oi pune,
 Ori m'a iubi, ori mi-a spune,
 10 O de nu, s'a duce'n lume.

Dela Susana Borodl.

1) Meliță = unealtă cu care se sfarmă cânepa topită și uscată bine.

2) Pir, plantă, care se întinde pe pământ și stracă rău țarinele.

Mult mă'ntreabă oamenii.

Mult mă'ntreabă oamenii,
 — Ce mi-oi fa(ce) cu drăguții?
 Eu știu bine, ce le spune.
 Cu Mihai m'oi duce'n lume

5 La cea poșuș¹⁾ i-oi spune.
 Eu știu bine ce mi-oi fa(ce),
 Cu Mihai m'oi cununa,
 La cea poșuș li-oi fa(ce).

Dela Susana Borodi.

Hai mândrule, să călcăm.

Hai mândrule, să călcăm,
 Să călcăm iarbă cu rouă,
 Să prindem dragoste nouă.
 Să călcăm, iarbă curată,
 5 Să ne mai iubim odată.
 Numai noi de ni-om iubi,

Codru'iarna și-a 'nfrunzi,
 Și iarba și-a răsări.
 Nouă de ni-a fi voia,
 10 Cârjmă-n codru de ni-om fa(ce).
 Pe mașă uiegi²⁾ or fi,
 Bea-om și ni-om veselii.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dela Susana Borodi.

De cât noră mâne-ta.

De cât noră mâne-ta
 Și cumnată soru-ta,
 Mai bine mândruț m'oi fa(ce) :
 Tot ca o rujă domnească,
 5 La căsarma cătunească.

Când vântuțu' m'a sufla,
 Mândrului umbră i-oi fă(ce).
 Când vântuțu' m'a clăti,
 Mândrului umbră i-oi fi.

Dela Susana Borodi.

1) Poșuș = pașaport.

2) Uiegi. pl. uiegi = sticlă.

95.

Măghieran crenguță verde.

Măghieran crenguță verde,
Ionel sprincene negre,
Măndre ți-s sprâncenele,

Mai mândru ți-e numele.
5 Numele tău ți-l i Ion,
Fața ta ca și de domn.
Dela Susana Borodi.

96.

Bate, Doamne, pe Adam.

Bate, Doamne, pe Adam,
De ce-o făcut lumea neam.
Noi cu mândru lua-ne-am,
Da 'sintem o leac¹⁾ de neam²⁾

5 Bate Doamne și pe Evă,
De ce-o făcut neam lumeă.
Noi cu mândru ne-am lua,
Da săm veri-al-doilea.

Dela S. Borodi

97.

Măi Ioane, lonele.

Măi Ioane, lonele,
Liagă murgu' de propte³⁾,
Hai la tata și mă cere.
De m'a da tata, de ba,

5 Ha! da du-mă că-s a ta.
De m'a da tata, de nu,
Vină la noi, și mă dū.

Dela Susana Borodi

98.

Frunză-verde de pe rîț.

Frunză-verde de pe rîț,
Ce ești mândruț scârbit,
O părinți te-o toită⁴⁾.

De ti-o toită oarecine,
5 Doară mândruț pentru mine,

1) Leac = puțințel.

2) Neam = rudenie, rudă.

3) Propteuă = propteă, propeă.

4) Toiesc, a toi = a sfădi, a face larmă.

Spune-m nu-ți fie rușine,
Că cu drag mă las de tine.
De ti-o toită cineva,
Spune-m nu mă 'ncunjura,
10 Că eu cu drag ti-oi lăsa.

Zis-o mândru dumalui
Că să fie a dracului,
De-i trebuiesc mai mult lui.
Eu am z's, c'a lui să fie,
15 De-m trebuie mai mult mie.

Dela Susana Borodi

99.

Suflă vânte ca mai 'nainte.

Suflă vânte ca mai 'nainte,
Nu sufla așa fierbinte.
Suflă vânte mai încet,

Adă-l pe mândru să-l văd.
5 Tot să-l văd și să mă vadă,
Și de n'om fi laolaltă.

Dela Susana Borodi,

100.

Mândruluț, bade Ghiorghie.

Mândruluț, bade Ghiorghie,
Nu mă călca pe zadie ¹⁾.
Zadia mea-i de fuior ²⁾,
Ș'așteaptă mai mare dor.
5 Zadia mea-i de bumbac,
Ș'așteaptă doruț mai drag.
— Tu mândrule aş'ai gândit,

Nu-i floare ca tine'n rit.
Sînt rîturi cu flori bătrâne,
10 Și-s mai mîndre ca și tine.
Este-on rîtuț ³⁾ lîngă vale,
Și'ntr'acela este-o floare,
Ș'aceie-i mai mîndră floare,
Nu ca tine-o gălbănare.

Dela Susana Borodi.

101.

Hei tu mândruluțu' meu.

Hei tu mândruluțu meu,
Cînd te iubiai cu altă,
Cu trei părți mai rău îți sta.
De cînd te iubești cu mine,
5 Cu trei părți îți stă mai bine.

Cînd eșim la ulicioară,
Tu păun, eu domnișoară;
Cînd eșim noi la uliță,
Tu păun, eu păuniță.

Dela Susana Borodi.

1) Zădie = catrință.

2) Fuior = mănunchi de fire de cânepă.

3) Ritut, dim. din rât (ung. rét) = câmp frumos.

102.

Săracu mândruțu' meu.

Săracu' mândruțu' mieu,
Dor i-a fi pân'a veni,
N'am pe cine-i porunci.
Făr' pe nor oleac de dor,

5 Și pe stele oleac de jele,
Eu singură nu pot mere.
Și pe lună voie bună,
Eu nu pot mere singură.

Dela Susana Borodi.

103.

Știut-am, mândrule, eu.

Știut-am, mândrule, eu,
Că te-i întoarce tu odată,
La răchita cea plecată,
La mine la cea lăsată.
5 La răchita cea cumplită ¹⁾
La mine la cea urâtă.

Te cunosc bătăia bine,
Că tu ai grăi cu mine,
Nu cutezi și ți-e rușine.
10 Indrăznește și grăește,
Inima mea te voește.

Dela Susana Borodi.

104.

La mândruțu' d'ingă drum.

La mândruțu' d'ingă drum,
Arde-ar casa toată scrum.
Și ardă și el în ea,
M'o iubit, mă las' așa.
5 Mândruțu' de lângă vale,
Crește-i-ar nărocu' mare,
L'am lăsat și rău în pare.

Vai de doi, ce se iubesc
Și părinții nu-i voiesc.
10 Inimile chinuri poartă,
Dragostea nu și-o arată.
Amândoi ard într'un foc
Și nu pot fi la un loc.

Dela Susana Borodi.

1) Mă cumplesc = mă dedau.

105.

Hei tu mândruluțu meu.

Hei tu mândruluțu meu,
 Sântem multe la mama,
 Ca stelele cu luna,
 După tine nu m'a da.
 5 Harnic ești tu și frumos,

De cât mine ești mai jos,
 Harnic ești tu și găzduc,¹⁾
 Tătuchi nu ești pe plac.
 Mândru ești și te-aș iubi,
 10 Tatei ginere nu-i fi.

Dela Susana Borodi.

106.

Mândruluț, de mă iubești.

Mândruluț, de mă iubești,
 N'asculta minciuni băbești.
 Și de vrei să trăim bine,
 N'asculta minciuni de nime,

5 Că minciunile nu-s bune,
 Pice-i gura, cui le spune.
 Și minciunile nu-m plac,
 Pice-i gura cui le fac.

Dela Susana Borodi.

107.

Zis-o mama cătră mine.

Zis-o mama cătră mine,
 Să nu dau gură la nime.
 Dracu' poate aceie face,
 Să nu dau, la care-m place.
 5 Săraca inima mea,

De-ar avea gură să zbiere ²⁾,
 S'ar mira lumea ce-ar cere;
 N'ar cere mare iosag ³⁾,
 Numai om să-m fie drag.

Dela Susana Borodi.

1) Găzduc (ung. gazdag) = bogat.

2) Zbier = plâng.

3) iosag (ung. jóság) = avere.

108.

De-ar fi mândru de român.

De-ar fi mândru de român,
Purta-i-aş doruţu 'n sân.

D'ăşa-l mândru de ungur,
Purta-i-l-aş, nu mă 'ndur.

Dela Susana Borodî.

109.

Mămucă, când m'ai făcut.

Mămucă, când m'ai făcut,
De nemic nu s'o văzut.
Nici de lună, nici de soare,
Amar inima mă doare.
5 Când tu mamă m'ai făcut,

Nemică nu ti-o durut,
Făr'on deget la picior,
C'ai gândit c'oi fi fecior.
Dacă m'ai văzut ca-s fată,
10 Toate ti-o durut odată.

Dela Susana Borodî.

110.

Frunză verde de turiţă.

Frunză verde de turiţă ¹⁾
Am drăguţ peste uliţă.
Nu ştiu Doamne cum aş face

Să-l trec uliţa dincoace,
5 Să-i dau guriţă că-m place.

Dela Susana Borodî.

111.

Mândruluţu meu Ion.

Mândruluţu meu Ion,
Da, mă poartă cu barşon ²⁾
Cu barşon cu cipcă ³⁾ albastră,

Numai de i-oi fi nevastă.
5 Batăr cât m'ar barşoni,
Eu nevastă nu i-oi fi.

Dela Susana Borodî.

1) Turiţă, plantă ce creşte prin sămănături, pe mejde; fructul dacă l se coace, se acaţă de hainele omului şi de animale, de cu greu se poate lua.

2) Barşon (ung. bársony) = vison, purpură.

3) Cipcă (ung. csipke) = dantelă.

112.

Mândruluț, floare domnească.

Mândruluț, floare domnească,
 Puie-te domnii 'n fereastă,
 Soarele te vestezească,
 Nime să nu te iubească.
 5 Fără cât te-am iubit eu,

Și de-atâta-m pare rău,
 Nu ești tu solgăbirău ¹⁾.
 Și solgăbirău de-ai fi,
 Eu mai mult nu ti-oi iubi.

Dela Susana Borodi.

113.

Juru-mă, mămucă, jur.

Juru-mă, mămucă, jur,
 Că nu-m treabă drăgucior,
 Unde-l văd nu-l încunjor.
 Mână, mândruț, boii bine,

5 Nu-ți ține ochii la mine.
 Ochii mei îs mari cialăi ²⁾,
 Ș'or celui boii tăi,
 Și pe tine lângă ei.

Dela Susana Borodi.

114.

Suflă vântu' pe dialuț.

Suflă vântu' pe dialuț,
 Să-m fac cununița struț,
 C'amu n'am nici on drăguț.
 Poate sufla, poate ba,
 5 Cununa struț nu oi fă(ce),
 Că vine Dumineca,

Și m'oi lă și m'oi schimba,
 D'oi mere pe drum în sus.
 Din pași oi pași răruț,
 10 Din gur' oi grăi linuț,
 Și mi-oi găsi alt drăguț.

Dela Susana Borodi.

1) Solgăbirău (ung. szolgabíró) = pretor.

2) Cialău (ung. csalo) = înșelător.

115.

Hei tu mândruluțule.

Hei tu mândruluțule,	Pântru mândru cel de an,
Tot pîntru un pic ¹⁾ de trai,	N'oi vedea raiu' șohan ²⁾ .
Mi-am mutat locul din rai.	Pântru mândru ăst de-amu,
Nici traiu' nu mi-l trăesc,	Poate c'oi vedea raiu'.
5 Făr' de rai mă mântulesc.	

Dela Susana Borodi.

116.

Frunză verde, iarbă grasă.

Frunză verde iarbă grasă,	Doru mi-e de țara mea.
Dor m'ajunge, dor mă lasă,	Hei tu mămulica mea,
Doru-mi-i de mers acasă.	Lasă mamă că-i vedea,
Frunză verde verdică,	Ce-o plătit slujbucă ³⁾ mea.
5 Dor m'ajunge dor mă iè,	

Dela Mărie Tășcan din Nănești.

117.

Auzi mândru' da nu tu.

Auzi mândru, da nu tu,	5 Când mi-a fi de dragostit,
Săruta-ti-oi, da nu-amu.	Da mi-oi căta mai iubit,
Când mi-a fi de sărutat,	Nu ca tine on urât.
Mi-oi căta altu' mai drag.	

Dela Ileană Ardelean, din Berbești.

1) Pic = puțin, puținel.

2) Șohan (ung. șoha) = nîcîcînd.

3) Slujbucă, dim. din slujbă = servire.

118.

Mult mă mir de omu' hâd.

Mult mă mir de omu' hâd,
Ce umblă tot alegând,
De nu stă să se gândiască
Cu care să se văjiască.

5 Stăi mândru' și te gândește,
Cu care să fii păreche.—
— Eu mândrule m'am gândit,
Nu ne văjim nici un pic.

Auzită dela Ileana Ardelean, fată din Berbești.

119.

Hei tu mândruluțu' meu.

Hei tu mândruluțu' meu,
Ce te mărești, mândruț tu,
Știu că nu-i a tău lază'.
Ce te mărești așa tare,
5 Știu că nu-s marhăle¹⁾ tale.

Ce te ții, ce te mărești,
La alții găzduiești²⁾.
Batăi³⁾ cât te vei mări:
Slug'ai fost, slugă îi fi,
10 La altu-i găzdui.

Dela Ileana Ardelean.

120.

Mândruț cu grădină largă.

Mândruț, cu grădină largă,
Vină la noi de ți-s dragă.
Mândruț, cu grădină strâmtă,
Nu vini că ți-s urâtă.
5 Nu vini mândrule, nu,
Că eu nu-ți mai duc doru'.

Mă-ta-o vrut, n'ai vrut tu,
Nu te primia(scă) pământu.
De-ai vrut tu, n'o vrut mă-ta,
10 Pământu nu vă primia(scă),
Cum mi-ați bolunzit⁴⁾ mintea.

Dela Ileană Ardelean.

1) Marha (ung. marha) = animal, dobitoc.

2) Găzduiesc = fac trebile casei.

3) Batăi = barăm.

4) Bolunzesc (uug. bolondulok) = înnebunesc.

121.

Tot mie mi-o poruncit.

Tot mie mi-o poruncit,
 Tot un fecior de măran¹⁾,
 Să-i fac struț de măghieran,
 Să-l puie după cure(auă),
 5 Să-l sărute când a vrea,
 Să gândia(scă) că-i gura mea.
 Eu, iară i-am poruncit:
 — Măghiranu' nu mi-i mare,

Nici n'oi fă(ce) la fiecare.
 10 Că nu știi mândru' purtare :
 Nici în cârșmă cu berea,
 Nici în drum cu besăda²⁾,
 Nici în cârșmă cu vinu',
 Nici în drum cu cuvântu'.
 15 Nu ți-oi fa mândrule nu,
 Că nu ți i bun cuvântu'.

Dela Ileană Ardelean.

122.

Când trăiam cu mândru bine.

Când trăiam cu mândru bine,
 Era cârșma lângă mine.
 De când trăesc cu mândru rău,
 Departe-s de fogodău³⁾
 5 Numai eu că mi-am gândit,

Cu mintea care-i la mine,
 Poate trăi fiecare.
 Cu mintea care-o am eu,
 Da-m trăiesc ales de rău.

Dela Ileană Ardelean

123.

De-aș fi știut, cum știu amu.

De-aș fi știut ca amu,
 Nu mi-aș fi pierdut somnu',
 Ci m'aș fi culcat de vreme,
 N'aș fi ars atâtea lemne.

5 Lemne bune și uscate,
 Pentru tine, blăstămate ;
 Lemne bune și zbicite⁴⁾
 Pentru tine-afurisite.

Dela Ileană Ardelean.

1) Măran = de pe râul Mara.

2) Besadă (ung. beszéd) = cuvânt.

3) Fogodău = birt, restaurant.

4) Zbicesc = sbicesc = a usca la soare, a svânta.

124.

Nu dau vină dorului.

Nu dau vină dorului,
 Aşa-i mîntea omului.
 Nu dau vină dragostei,
 Făr mie şi bădiţii.
 5 Doru nu te ia de mână,

Să te duc' a face vină,
 La pătuţu cu perină.
 Doru' nu te ia de spate,
 Să te ducă a fa(ce) păcate,
 10 La paturi împerinate.

Dela Ileană Ardelean.

125.

Mă luai pe lângă vale.

Mă luai pe lângă vale,
 La mândra Mărincuţare.
 Eu dau bună-sara 'n casă,
 Ea-m pune de cină 'n masă,
 5 Eu cinez, şi mai rămâne.
 Numai mândra mă întreabă :
 —Unde mândruţ ti-i culca ?
 —Unde locuţ mi-i afla.
 —Ți-oi aşterne pe cuptor.
 10 —Pe cuptor nu m'oi culca,

Stelniţele ¹⁾ m'or mânca.
 — Ți-oi aşterne jos în casă.
 — Dară jos nu m'oi culca.
 Că puricii m'or mânca.
 15 — Ți-oi aşterne pe lăicioară ²⁾
 — Acolo nu m'oi culca,
 Că lăicioara-i cioturoasă ³⁾.
 Şi mi s'or băga prin oasă.
 Da, mă lasă 'n pat cu tine,
 20 Că m'oi hodini mai bine.

Dela Ileană Ardelean.

126.

Pe uliţa căsii mele.

Pe uliţa căsii mele,
 Răsărit-o floricele:
 Rozmolîn ⁴⁾ şi flori de jele.

Da, cine li-o răsădit ?
 5 Din clopu' badii-o sărit.

1) Stelniţe = ploşniţe.

2) Lăicioară, dim. din lăiţă = lăviţă.

3) Cioturos = noduros, plin de noduri.

4) Rozmolîn = rosmarin.

Da, cine li-o sămănat?
 Din clopu badii o picat,
 N'o picat, da, li-o țipat.
 Nu-i treabă că-i cu bănat,
 10 Că m'am dus și l'am lăsat.
 Dorule, ce ți-am stricat,
 Că mă ții robuț legat?

Nemică nu mi-ai stricat,
 D'așe parte ți-o rămas.
 15 Dorule, ce ți-am greșit,
 De mă ții robuț închis?
 Nemică nu mi-ai greșit,
 Da așa ți-e rânduít,
 Ca să fii robuț închis.

Dela Ileana Ardelean

127.

Mărită-te, mândra mea.

Mărită-te, mândra mea,
 Nu trage nădejdea mea.
 Că nădejdea dela mine,
 Da-i ca ghița cea suptire,
 5 Sui pe ea, și nu te ține,

Și te face de rușine.
 Și eu mândră ti-oi urî
 Ș'apoi de rușine-i fi.
 Și eu mândră ti-oi lăsa,
 10 De rușine tot ti-oi fă(ce).

Dela Ileana Ardelean

BCU Cluj / Central University Library Cluj

128.

Pentru tine ciung pălit.

Pentru tine ciung ¹⁾ pălit ²⁾
 Hireș ³⁾ drăguț mi-am urât.
 Pentru tine ciung uscat,
 Hireș drăguț mi-am lăsat.
 5 Ti-oi lăsa ciungule'n pară,
 Ș'oi iubi pe mândru iară.
 Ti-oi lăsa ciungu pe tine,

Ș'oi iubi pe mândruț bine.
 Măghieran de pe peminte,
 10 Eși-m mândrule 'nainte,
 Pentru doauă trei cuvinte,
 Și mai dă mâna cu mine.
 Mândrior, de despărțire,
 Iți mulțănesc de iubire.

Auzită dela Gheorghie Ardeleanu, fecior de 18 ani din Berbești

1) Ciung = lemn bătrîn, din care n'o rămas decât trupina.

2) Pălesc = a pârjoli coaja lemnului.

3) Hireș (ung hires = vestit,) = frumos, mândru.

129.

Ploauă, ploauă pe Măguri.

Ploauă, ploauă pe Măguri ¹⁾,
 Vin feciori pe săcăturei,
 Tot la noi să le dăm guri.
 Noi guriță nu li-om da,
 5 Până ce om măsura :
 Pe fontuțu' ²⁾ Jidului ³⁾
 Că-o țin drăguțului ;
 Pe fontuțu' din oraș

Că-o țin lui Grigoraș.
 10 — Hei tu mândruțu mieu,
 De nu te iubesc cu dor,
 Ardă-m cizma 'ntr'on picior ;
 De nu te iubesc cu drag,
 Ardă-m năframa pe cap;
 15 De nu te iubesc cu sete,
 Ardă-m bumbu' 'ntr'o ureche—

De la Ileana Ardelean.

130.

Frunză-verde călupăr.

— Frunză-verde călupăr ⁴⁾,
 Dă-mă, mamă, că mă cer,
 De nu, mă culc jos și zbier. ⁵⁾—
 — Draga mami, nu zbiera,

5 Când ti-or cere-atunci ti-oi da.
 Frunzucă verde de nuc,
 Fost-o unu', m'o cerut,
 Dumă-ta, mamă, n'ai vrut.

De la Susana Borodi.

131.

Frunză-verde nucă sacă.

Frunză-verde, nucă sacă,
 Nu văd om frumos să-m placă.

Că și care mi-o plăcut,
 L'o făcut Niamța' răgut ⁶⁾.

1) Magură = numele mai multor munți ; loc șăș și frumos de munte.

2) Fontuț, dim. din font = $\frac{1}{2}$ de kilă.

3) Jid = jidov, evreu.

4) Calupăr = calapăr = calomfir = plantă aromatică cu flori galbene (Tanacetum balsamita).

5) Zbier = plâng.

6) Răgută = recrut, cătană.

5 Și, și care mi-ar plăcea, Și pe mine m'o cortit
 Mi-i văruc din vița mea. 10 Pe-a lui mână de durmit,
 Zis-o mândru' că-l cortè(ște), Dacă tare l'am iubit.
 Să doarmă pe mâna mea.

Auzită dela Rozalia Borodi, cocoană de 10 ani din Berbești.

132.

Mândruluț, cu clop cu pene.

Mândruluț, cu clop¹⁾ cu pene, Numă tot m'a celui⁴⁾.
 Vină la noi nu te teme, Celuiască-te lumea,
 Numai nu vini de vreme, Cum mi-ai celuit mintea.
 Că la popa taie lemne, 10 Celuiască-te Jizii,
 5 La diac²⁾ culeg surcele³⁾. Cum mi-ai celuit ochii.
 Vină, mândruț, de-i veni,

Auzită dela Elisabeta Borodi, fată de 20 de ani din Berbești,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

133.

Doauă fete fac alean.

Doauă fete fac alean⁵⁾ 5 Ziua l'oi purta'n cosiță⁶⁾,
 Pentr'on fir de măghieran. Noaptea l'oi pune'n doniță,
 De li-ar bate Dumnezău, Tot al meu a fi Ghiorghită.
 Măghieranu-ar fi al meu.

Dela Elisabeta Borodi.

1) Clop = pălărie.

2) Diac = cantor.

3) Surcele = așchie.

4) Celuesc (unv. csalui) = a înșăla, a seduce, a amăgi.

5) Alean = năcaz, întristare.

6) Cosița = coadă de păr împletită; împletitura.

134.

Mândra mea de doamnă mare.

Mândra mea de doamnă mare, 5 Cătu-i lungu' pe sub soare,
Nici obiele 'n cizme n'are. Nu vezi ca la mândra poale.
Da se'ncalță cu hârtie, De albe și de spălate,
Ca să-m fie dragă mie. Gândești că-s muiete'n lapte.

Dela Elisabeta Borodi.

135.

Mândruluț cu păr negruț.

Mândruluț cu păr negruț, Doru-mi-e mămucă dor,
Cum te-aș putea face struț, De păstăiată ¹⁾ -de-munte,
Eu te-aș culca'n legănuț. Și de gură de răgută ²⁾.
Ziua te-aș pune'n fântână, 10 De frunzuca de poiană,
5 Noaptea te-aș culca pe mână, Și de gură de cătană.

Dela Suzana Borodi.

136.

Am on drăguț albenet.

Am on drăguț albenet, Numai cât on păpănuț ³⁾.
Cu trei rânduri de păr creț; Da nu-i de vină mândru,
Pe degete cu inele, Ce-i de vină maică-sa.
Gura lui fagur de miere. 10 L'o scădat în apă rece,
5 Ce mi-i haznă de drăguț, De-acee n'o putut crește.
Dacă-i așa de micuț,

1) Păstăiată de munte = o teacă lungăreață, în care se află închis fructul unei plante, ce se face numai pe munte.

2) Răgută = recrut.

3) Păpănuți = dim. din pepene = crastavete.

Frunză-verde rostopască ¹⁾,
 L-om mâna în câmp să pască.
 Să pască prin cel ptiruț ²⁾
 15 Să mai creasc' on picuruț ³⁾

Să pască și iarbă tare,
 Să creasc' on picuț mai mare.
 Să pască iarbă de munte,
 S'ajungă să mă sărute.

Dela Elisabeta Borodi.

137.

Bea-o-aș apă din Coștini.

Bea-o-aș apă din Coștini ⁴⁾,
 Din fântâna mândrului.
 Pentru mândru din Coștini,
 Tre-mi-aș Valea-Porcului.
 5 Pentru mândru din Bârsană,

Scârdită-s de bună samă.
 Mândruț din Bârsană,
 Ducu-ți doru cu lună.
 Ducă-ți-l fata pădurii
 10 Ești mai hâd ca Leu-muri ⁵⁾.

Dela Susana Borodi

138.

Dorule, bucată rea.

Dorule, bucată rea,
 Eși dela inima mea.
 Dorule, bucat' amară,
 Eși dela mine afară.
 5 Nu ți-i bughet ⁶⁾ de trei ai,
 De când la inimă-m stai.

— Dă-m mândrule inelu',
 Să nu ne știe tot satu',
 Că mi-ai fost drăgucior tu.
 10 Eu ți-oi da veriguța ⁷⁾.
 Să nu ne știe toată lumea,
 Că ți-am fost drăguța ta.—

Dela Susana Borodi.

1) Rostopască = negelariță, se află prin toate locurile ; dacă se rumpe, cură din ea o zamă galbănă.

2) Ptiruț, dim. din pir, flagelul țarinelor, se întinde foarte pe pământ și stracă iarba.

3) Picuruț, dim. din pic, picuț, = puțin.

4) Coștin (ung. Ronaszek) sat rusăsc.

5) Leu muri = nume de ocară.

6) Bughet = destul.

7) Verigă, veriguță = inel (de logodnă).

139.

Tu ciumă de miază-noapte.

Tu ciumă ¹⁾ de miază noapte,
 După mândru'nu te bate.
 Că-i a mieu până la moarte.
 Că și-asar' o fost la mine,
 5 N'o grăit nemic de tine.

Ș'o șăzut ș'o hodinit,
 Și de tine n'o grăit.
 Ș'am șăzut la doi tăciuni ²⁾
 Ș'am grăit multe minciuni.

Dela Susana Borodi.

140.

Frunză-verde lozișoară.

Frunză-verde lozișoară ³⁾,
 Am drăguță domnișoară,
 Nu știu ce i-aș da să moară.
 Da i-oi da, struguri de vie

5 Ea să-m moară, ea să 'nvie,
 Până la mine să-m fie,
 Cu gura să mă mângâie.

BCU Cluj/ Central University Library Dela Elisabeta Borodi.

141.

Cui nu-i placu horile.

Cu-i nu-i placu horile,
 Bată-l supărările.
 Că pe mine nu m'or bate,
 C'oi hori până la moarte.

5 Mi-oi hori și-oi fi cu fire,
 Până mi-i drăguțu' mire.
 Mi-oi hori, jucând prin casă,
 Până ce-i mândra mireasă.

Dela Elisabeta Borodi

1) Ciumă de miază noapte = femeie de tot hădă și urâtă, ca miez de noapte.

2) Tăciune = rămășița lemnului ars.

3) Lozișoară, dim. din loză = un soi de răchită ce crește prin păduri.

142.

Hei tu mândruluțu' meu.

Hei tu mândruluțu' meu,
De mi-ar fi de gura ta,
Altmintrelea m'aș purta:
Tot albă ca lebăda,

5 Rumână ca călină,¹⁾
Nu neagră ca țiganca.
Roșie ca și-o ruiță
Nu neagră ca din temniță.

Dela Susana Borodi.

143.

Nu umbla mândruț nebun.

Nu umbla mândruț nebun,
După pană de păun.
Pana la păun îi verde,
Mândra cu sprincene negre,

5 Înșală pe câți îi vede.
Și te a 'nșală și pe tine,
Că doru' n'are rușine.

University Library Cluj

Dela Elisabeta Borodi

144.

Focu' bată, rău se șede.

Focu' bată, rău se șede,
Struțuc²⁾ verde'n cușmă vechie,
La 'nsurat a luă fete,
La holtei³⁾ a lua neveste.

5 Pentru mândru din Botiza.⁴⁾
De trei ori am trecut Iza⁵⁾.
Și'nc'odat' oi mai trecè,
Și pe mândru' l'oi vedè.

Dela Elisabeta Borodi

1) Calină = se folosește în contra tusei.

2) Struțuc, dim. din struț = buchet.

3) Holtei = flăcău neînsurat.

4) Botiza = sat românesc în Murarmurăs.

5) Iza = râul Iza, care se scurge în Tisa.

145.

Dragostele de nevastă.

Dragostele de nevastă,
Da-s ca ruja din fereastă :
Când suflă vântu' din față,
Imple'n casă de frumseață.

5 Când suflă vântu' din dos,
Imple 'n casă de miros.
Când suflă vântu' din nor,
Imple'n casă de-a-ei dor.

Dela Elisabeta Borodi

146.

Hei tu mândruluțu meu.

Hei tu mândruluțu meu,
De nu te iubesc cu drag,
Ardă-m năframa pe cap.
De nu te iubesc cu dor,
5 Ardă-m cizma pe picior.
De nu te iubesc cu sete
Ardă-m ciurcelu¹⁾ 'n ureche.
Și de nu te iubesc bine,

Ardă-m camașa pe mine.
10 De nu grăesc eu dreptate,
Ardă-m lecricu'²⁾ din spate.
Iară tu, de nu vrei crede :
Să pice pe tine toate ;
Eu de nu ți le spun bine :
15 Să pice toate pe mine.

Dela Elisabeta Borodi

147.

M'o mânat mama la vie.

M'o mânat mama la vie,
După pană lui Ghiorghe,
După struț la Vasalie.
Lui Ghiorghe, nu-i triabă pană,
5 L'o făcut domnii cătană.
Nici lui Vasalie struț,

L'o făcut domnii crăiuț.³⁾
— Prăpădi-te-ai Vasali,
De-a tău dor, nu pot dormi.
10 Nici-i noaptea cu somnu'
Nici-i ziua cu lucru',
Făr' la tine-m stă gându'.

Dela Elisabeta Borodi

1) Ciurcel = cercel.

2) Lecric = suman.

3) Crăiuț, dim. din crai.

148.

Vină Doamne, și-m iă gându'.

Vină, Doamne, și-m iă gându',
 Să nu-m mai stè tot la mândru'.
 Tot la mândru' de mi-a sta,
 Pe picioare m'oi usca;
 5 Tot la mândru' de mi-a fi,
 Pe picioare m'oi topi.

După trei drăguți ce-m pasă,
 Că mi-s hireșă și grasă.
 După trei ce-m pasă mie,
 10 Că mi-s albă și roșie,
 Și-m pot căpăta și-o mie.

De la Susana Borodi

149.

Mândruluț, când îi vini.

Mândruluț, când îi vini,
 Hai prin fundu' grădinii:
 Am o ușă de rogoz¹⁾,
 Cum pui mâna, cade jos.
 5 Lasă, lasă, mândruț lasă,

Oamenii să se răriască,
 Să-ți dau gură, să-ți tignească²⁾
 Oamenii să se cam ducă,
 Să-ți dau gură, să-ți ajungă.

De la Elisabeta Borodi.

150.

Pe mine mă chiamă Floare.

Pe mine mă chiamă Floare,
 Cine mă sărută moare,
 Sărută-mă loa'³⁾ tu,
 Să văd, muri-oi, ori nu.
 5 Sărută-mă tu loa',

Să văd, muri-oi ori ba.
 Scoală, bade, de ești om,
 Doară ti-ai hrănit de somn.
 Scoală, bade, și te du,
 10 C'amu-i ziuă de totu.

De la Elisabeta Borodi

1) Rogoz = iarbă ce crește pe baltă, asemenea cu trestia, acopăr căși cu dânsa.

2) Tigheală = tigneală.

3) Ioa, în loc de Ioane.

151.

Hei tu mândruluțu' meu.

Hei tu mândruluțu' meu,	Solii nu te zăhăiesc ¹⁾ .
Pe ciudă că-s mor de dor,	Pintre nori, merge lună,
Nu ți-am mânat la prag sol.	Doi luefieri cu dânsă
Pe ciudă că-s mor de drag,	10 Mare câne-i bădița,
⁵ Nu ți-am mânat sol la prag.	Mare câne-i mândru meu,
Pe ciudă că te iubesc,	Mai mare căță mi-s eu.

Auzită dela Ioana Pop, fată de 14 ani din Berbești.

152.

Codrule cu frunză rară.

— Codrule cu frunză-rară,	Vi-ți scăpa, vi-ți drăgosti,
Lasă-mă de mas pe-astară,	Frunza mi s'a veștezi.
Pe mine cu bădițiare. —	10 Numai sub vârfulu' meu
— Eu, cu drag, că v'aș lăsa,	Nu s'o făcut păcat greu.
⁵ Vi-ți căpă, vi-ți săruta,	Numai sub poalele mele
Frunzucă mi s'a usca.	N'o mai fost păcate grele.
Eu cu drag, că v'aș primi	

Dela Ioana Pop, din Berbești.

153

Sufală vântu alinat.

Sufală vântu alinat, ²⁾	Impărțit mi-o fost uritu',
Dela mândru' din alt sat.	⁵ Ca și popi spoveditu'.
Sufală vântu', arde rătu',	

Auzită dela Axene Ardelean, fată de 16 ani din Berbești.

1) Zăhăesc = a face incomoditate, a turbura.

2) Alinat = încetitor, lin.

154.

Dorule, de unde vii.

- Dorule, de unde vii ?
 — De din jos, dela Sibii.
 — Da, de mândra mea, ce ştii ?
 — Ştiu bine, că-i sănătoasă,
- 5 Şede la masă şi coasă.
 Cu ochii lacrămă tare,
 De doru' dumitale.

Dela Axene Ardelean.

155.

Străgă mândru' la prilaz.

- Străgă mândru' la prilaz ¹⁾
 Cu-o uiagă ²⁾ de vin ars.
 Uiaga mândru' mpistrită,
 Eu n'aş bea, să fie câtă,
- 5 Dacă-s cu mândru' sfădită.
 Eu n'aş bea, de-ar fi cât riu'.
 Dacă-s sfădită cu mândru'.

Dela Axene Ardelean.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

156.

Vină, mândru' de ai când.

- Vină mândru', de ai când,
 Nu tot spune că n'ai rând ³⁾,
 Toată guriţa o vând:
 Şi pe bani şi pe bănuţ,
 5 Şi'n credinţă ⁴⁾ la draguţ.
 Şi pe bani şi pe potori ⁵⁾
 În credinţă la feciori.
 Vini-o-ar mândru' de-acasă,
 Curvă, mă-sa că nu-l lasă.
- 10 El se gată de vinit,
 Şi mă-sa-i dă de luştit ⁶⁾
 Când se gată 'n cee sară,
 Mă-sa îl mână la moară.
 15 Vini-o-ar bietu' mândru'
 A lui-ş pierde somnă'.
 Vini-o-ar bietu' badeă,
 A lui-ş pierde noaptea.

Dela Axene Ardelean.

- 1) Prilaz = pârlaz, loc de trecere peste gard.
 2) Uiagă = sticlă, glajă.
 3) Am rând = am modru, ocazie.
 4) Pe credinţă = pe credit, fără a plăti îndată, pe datorie.
 5) Potor = un fel de ban vechi.
 6) Luştesc = acţiune când desfacem grăunţele de păpuşoi, de cătră cocian.

157.

Măi bădiță, trup subțire.

— Măi bădiță, trup suptire;	Dragostile cele mari,
Ce pământ verde te ține,	Stau în drum ca doi jendari ¹⁾ ;
De nu vii până la mine? —	Dragostile cele mici,
— Ține-mă pământ și roauă.	Stau în drum ca doi voinici.
- 5 Nu pot mere câte la două. —

Dela Anuța Pop, fată de 8 ani din Berbești.

158.

Hei tu mândruluțu' meu.

Hei tu mândruluțu' meu,	Când li-i sete, le dai fân,
Câtă vreme vii la noi,	Nu-i mai fi gazdă ²⁾ deplin.
Mai bine să-ți dai la boi.	Când li-i foame, le dai apă,
Câtă vreme la noi trași,	Nu-i mai fi gazdă de triabă.
- 5 Mai bine să-ți dai la vaci.

Dela Axene Ardelean

159.

Măi bărbate călicuț.

— Măi bărbate călicuț, ³⁾	— Tu nevestă călicuță,
Lasă-mă să-m țin drăguț.	Lasă-mă să-m Țiu drăguță.
De mi-oi ține drăgucior,	Drăguță de mi-oi țineă,
Și de tine-oi fi cu dor.	10 Scârbă'n casă n'om aveă.
5 Drăgucior de mi-oi ține,	De mi-oi ține mândră dragă,
Scârbă ⁴⁾ 'n casă n'om ave.	Nice tu nu-i fi uitată.

Dela Ileana Ardelean

1) Jendar = jandarm.

2) Gazdă (ung. gazda), econom, gospodar.

3) Călicuț, dim. din călic, sărac.

4) Scârbă = sfadă, mânie, ceartă.

160.

Păcurar cu voia ta.

Păcurar ¹⁾ cu voia ta,
Cobor oile la vale,
Pe-acole-i bună mâncare.
Până oile or paște,

5 Noi, mândrule, ni-om cunoaște
Până oile s'or duce,
Noi ni-om da guriță dulce.

Auzită de la Ioană Bârlea, fată din Giulești

161.

Cucuruz, pănujă lată.

Cucuruz, ²⁾ pănujă ³⁾ lată,
Doru' meu mândruț te bată,
Mânând oile la vatră.
Cucuruz pănujă lungă,
5 Doru' meu mândruț te-ajungă,
Mânând oile la strungă. ⁴⁾

Cine are dor la oi,
N'ar voi să fie ploi,
Fără tot uscat la oi.
10 Cine are dor la stână ⁵⁾,
N'ar voi să fie tină,
Fără tot uscat la stână.

Dela Ioană Pop

162.

Spune-i, mândruț, mâne-ta.

Spune-i, mândruț, mâne-ta,
Să-ș îngrădia(scă) grădină,
Tot cu pari și cu nuiete,
Nu cu-atâtea besezi ⁶⁾ rele;
5 Cu parii de bosuioc,
Nuiete de bărbânoc ⁷⁾.

La mijlocu' gardului
Puie crucea bradului,
Când vântuțu' și-a sufla,
10 Crucița s'a legâna,
Noi, mândruț, ni-om aduna,
Astară căci a 'nsăra.

Dela Ioană Pop

1) Păcurar = cioban la oi.

2) Cucuruz = păpușoi, porumb.

3) Pănuje = foile ce înfășură cucuruzul de păpușoi.

4) Strungă = gaura aceea prin gard, prin care trec oile ca să fie mulse.

5) Stână = un număr mare de oi laolată; turmă.

6) Besadă = cuvânt (ung. beszéd).

7) Bărbânoc = Bot. șeschiu (Vinca miuor).

163.

Hei tu Guță Pălăguță.

Hei tu Guță Pălăguță,	5 Și obiele de surcele, ¹⁾
De mi-ai fi mie drăguță,	Și cu ață de znicele ²⁾
N'ai umbla iarna desculță,	Și ti-ai încălția cu ele.
Ți-aș face opinci de frunză,	

Dela Axene Ardelean

164.

Care-a luă pe mândra.

Care-a luă pe mândră,	5 Eu ș' acee oi aprinde,
Casa să și-o șindileă(șcă) ³⁾	Cu păiuți de pe morminte
Cu șindilă de badog ⁴⁾ ,	Și cu fotoghem ⁵⁾ fierbinte.
În ea să nu prindă foc.	

BCU Cluj / Central University Library Dela Ghiorghie Ardelean

165.

Hei tu dragă de mireasă.

Hei tu dragă de mireasă,	Tot on firuț de sansiu ⁶⁾ ,
Multe flori o fost în sat,	Aproape de lângă riu.
Și pe toate li-ai lăsat	Tot on fir de vioreă,
Și ti-ai dus a treia sat.	Aproape de lângă moară.
5 Și de-acolo ți-ai ales,	

Dela Ileană Ardelean

1) Surceaură = așchie.

2) Zmiceaură = ramură suptire și lungă care ușor se încovoaiază.

3) Șindilă = șindrilă, un fel de draniță.

4) Badog (ung. bádóg) = tinichea.

5) Fotoghem = patrol.

6) Sansiu = garoafă,

166.

Dragostile tinerele.

<p>Dragostile tinerele,
 Nu se fac din muierile,
 Făr' din buze subțirele,
 Și din grumaz cu mărgel¹⁾
 5 Din degete cu inele.
 Cătu-i țara ungurească,
 N'am avut altă dulceață,
 Fără să port eu în brață:
 Româncă mândră la față.
 10 Româncă până trăește,
 Ea multe-ș mai pătimește.
 Cizme roși o d'incălțat,</p> | <p>Poale d'albe-o sufulcat.
 Pânzături strămăturate²⁾,
 15 În patru cornuri legate,
 La cap cu flori încărcată.
 Când cu brăiele se 'ncinge,
 La obraz picură sânge,
 La inimă că m'atinge.
 20 N'o alege de găzducă,
 O ieă numa ca să-ți placă.
 Unde-i mâna-o să meargă
 Tot pe voie ea să-ți facă,
 Când îi zice taci, să tacă.</p> |
|--|--|

Auzită dela Toma Pop, din Berbești de 50 de ani.

BCU Cluj / Central University Library-Cluj

167.

Pentru tine mândră dragă.

<p>Pentru tine mândră dragă,
 Vin jendarii și mă liagă.
 Doi mă liagă, doi mă'ntriabă,
 Doi mă iau pe chizeșie³⁾,
 5 Care mi-i drăguță mie?</p> | <p>Sărace drăguțele mele,
 Putrezia(scă) sânu' la iele,
 De cosița⁴⁾ mânânțele.
 Frunză-verde unghia găii⁵⁾
 10 Mă ibăsc cu hâda-băii.</p> |
|--|--|

Dela Ghiorghe Codrea, fecior de 18 ani din Berbești

1) Mărgea = mărgăritar de sticlă servind ca podoabă la gât.

2) Strămătură = un fel de lână toarsă ce se folosește la cătrînță.

3) Chizeș = garant.

4) Cosița = împletitura de păr.

5) Gae = un fel de pasere răpitoare. Se zice că nu bea apă, numai de pe stânci. Deci când e secetă mare, face asemenea ca și cum ar plânge.

168.

Mămuca, când m'o făcut.

Mămuca, când m'o făcut,	Gura nu mi-o mai micit.
Doamne, tare s'o păzit.	Gura să mi-o fi micită
Și cu doauă m'o greșit:	Ochii să-mi fi mai cernită,
Păru' nu mi l'o 'ncrețit	Păru' să-m fi încrețită,
5 Ochii nu mi i-o cernit,	10 Cu jurat ¹⁾ m'aș fi iubită.

Auzită dela Ioană Codrea, găjanca, fată de 19 ani din Berbești.

169.

Mândru', mândruluțu' meu.

Mândru', mândruluțu' meu,	Oile bine păștiă,
De ce să-ți duc dorul tău,	10 Mândru meu le păstoriă.
Ti-oi lăsa la Dumnezău.	Hei, tu mândruluțu meu,
Tu, iarna ești tot la oi,	Să te-ajungă dorul meu.
5 Și primăvara la miei,	Să te-ajungă dor cu jele,
Ș'apoi vara pe Muncei ²⁾ .	Pe munte cu floricele.
Mult mă uit la munte 'nalt,	15 Te-ajungă jele cu dor,
Să văd oile ce fac.	Pe cel munte cu izvor.

Auzită dela Odochie Moiş, fată de 18 ani din Berbești.

170.

Vezi mândruț, bughet de bine.

Vezi mândruț, bughet de bine,	Că mi-i casa lângă vale
Că mai am pe oarecine,	5 Și mă iube(ște) fie-care,
Nu mă razim numa'n tine.	Tu-i rămâne de mirare.

1) Jurat = pretor.

2) Muncel, dim. din munte; unele locuri de cosit încă se zic: muncel, de pildă la Ieud.

Hei, tu mândrulu' meu,
Când am prins a ne iubi,
Fost-o ceriu cam noros
10 Ş'am gândit că ești frumos.

Și la zarea luminii
Am gândit că doară-i fi.
Amu-i ziuă și se vede,
N'ai mai fost de-a mami fete.

Dela Ioană Codrea, găjanca.

171.

Drăgucioru' cel urît.

Drăgucioru' ¹⁾ cel urît,
Cum cară gunoi pe rît.
Drăgucioru cel de frunte,
Ar căra și n'are unde.
5 Trage clopu' pe ureche

Și se culcă sub părete.
D'așa doru m'o cuprins,
Cum cu Zadia ²⁾ m'am încins.
De briuț mă pot descinge,
10 Cu doru' nu pot învinge.

Dela Ioană Codrea.

172.

M'o făcut mama bărnaci.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

M'o făcut mama bărnaci ³⁾
C'o gândit c'oi fi covaci ⁴⁾
Eu cu covăcia ⁵⁾ mea,
Nu pot țineă pe lelia.
5 Eu cu a mea covăcie,

Nu pot ține pe Mărie.
Dragă-mi-i lelia cea mică,
Că să mâie pe opincă,
Și-m dă gură supțirică.

Dela Ileană Ardelean.

173.

Frunză-verde dintr'on măr.

Frunză-verde dintr'on măr,
Doi dela mama mă cer;

Unu-i albu' ca bumbacu',
Unu-i negru' cum îi dracu,

1) Drăgucior, dim. din drăguț = amant.

2) Zadie = catrință.

3) Bărnaci (ung. barna) = negru, de culoare închisă.

4) Covaci (ung. Kovacs) = faur, fierar.

5) Covăcie (= Kovácsmühely): făuriște, ferărie.

5 După cel albu' n'oi mer(g)e,
De m'ar ținea tot cu miere.

După cel negru m'oi duce,
Că și pita goală-i dulce.

Dela Ioană Codrea.

174.

Da-mi-a mie Dumnezeu.

Da-mi-a mie Dumnezeu
Patru boi la plugu' meu.
Ș'on căluț¹⁾ de călărit
Ș'on drăgucior de iubit.
5 De m'ar bate cu bota,

Pe mândra nu-oi lăsa.
De m'ar bate cât de tare,
Pentru mândra nu mă doare;
De m'ar bate cu lemnu'
10 Nu mi-oi lăsa năravu'.²⁾

Dela Ghiorghe Ardelean.

175.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Frunzucă-verde de fag.

Fruuzucă-verde de fag.
Crede-mă mândrior drag.
Eu mă jor și tu mă crezi,
Mă ibăsc, și tu nu vezi.
5 De mă iubesc cu altu'
Să n'am haznă³⁾ de dracu'.
Hei, tu mândruluțu' meu,
Cumpănit-am doru' tău,
Pus-am sare, pus-am lut,

15 Doru' tău trage mai mult.
Pus-am lut, și pus-am sare,
Doru' tău trage mai tare.
Ziuă-i, și se face noapte,
Calea 'n codru' îi departe.
15 Noapte-i și se face zi,
Din codru' nu pot eși:
Nici călare, nici pe jos,
Fără cu bagnetu' ⁴⁾ scos.

Dela Ileană Ardelean.

1) Căluț, dim. din cal.

2) Nărav = fire, fel.

3) Haznă (ung. hasson = folos).

4) Bagnet = sabie militară ce se pune pe pușcă, baionetă.

176.

Drăgucioru' de azvară.

Drăgucioru' de azvară,
L'oi băga la oi la cioară,
Și la paseri mânânțele,
Dacă ni-am iubit cu ele.

5 Și de slugă cucului,
Dacă i-am dus doru' lui.
La paseri de pe izvor,
Dacă ni-am iubit cu dor.

Auzită dela Odochie Moiş, fată de 18 ani din Berbeşti.

177.

Până-n car, până'n căruță.

Până'n car, până'n căruță,
S'o cuprins mândru' drăguță.
Până'n car, până'n tileagă¹⁾
Ș'o cuprins da nui-i dragă.
5 Până'n car, până'n hinteu²⁾,
Că mai dragă i-am fost eu.
Când trăiam cu mândru' bine,

Era cârșma lângă mine.
Ulița-m era podită,
10 În prilaz aveam oglindă.
De când duc, cu mândru' rău,
Depart-e-s cu fogodău.³⁾
Ulița-mi-e putregai
Și în prilaz spini și scai.

Dela Ioană Codrea.

178.

Mândruluț cu cizme nouă.

Mândruluț cu cizme nouă,
Rumpe-ți-s'ar amândouă,
Umblând pe ulița noastră

De ce-i vale și pietroasă
5 Te-ai băgat cu sâla 'n casă.
Uiaga⁴⁾ la tine'n mână,

1) Tileagă = să zice la un car cu 4 roate, dar fără loitre, o cărucioară cu 2 roate, pe care să așează plugul, gata de arat.

2) Hinteu (ung. hintó) = o calesă aleasă,

3) Fogodău = birt (ung. fogado).

4) Uiaga = sticlă, glajă.

N'am rînd de ținut lumină
Și păharu' mi s'o spart,
De-al tău doruț am uitat.

Mîndruluț de ți-a fi voia,
5 Lumină ți-i cumpăra,
Păhar încă-i căpăta.

Dela Ioană Codrea.

179.

Mîndruluț, besadă lină.

Mîndruluț, besadă ¹⁾ lină,
Eu mă culc, tu mă liagîănă,
Da mă liagîănă frumos,
Să nu pic din leagăn jos.

5 Care nu ști ce-i doru',
Doarme noaptea ca puiul.
Dar de când știu ce-i doru'n sat,
N'aș dormi nici legînat.

Dela Ioană Codrea.

180.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Violă, violice.

Violă, ²⁾ violică ³⁾.
Inflore(ște) pe seama mea.
Pân'oi trăi ti-oi purta,
Dac'oi muri ti-oi lăsa,

5 Mîndrului să te jelia(scă).
Ca să te poarte Ghiorghie,
Că mi-o fost drăgucior mie.

Dela Odochie Moiş.

181.

Fă-mă, Doamne, ce mi fă.

Fă-mă, Doamne, ce mi fa,
Pasăre să știu sbura,

Peste codru' cu frunza,
In fereastă la mîndra.

1) Besadă (ung. beszel), cuvînt.

2) Violă (ung. viola) = violică.

3) Violice, dîm. din violă.

3 Peste merii cei crăești
 Până la mândra'n Giulești.
 Frunză verde-a mărului,
 La fata birăului ¹⁾
 — Sărută-mă, birăiță,

10 Că birău-i la Bistriță.
 Sărută-mă, să nu știe,
 Scârbă'n casă să nu fie.
 Mă sărută, să nu vadă,
 Scârbă'n casă să nu facă.

Dela Gheorghe Ardelean.

182.

Mult mă 'ntreabă frunza verde.

Mult mă 'ntreabă frunza verde,
 Murit-am, de nu mă vede.
 Eu îl spui că n'am murit,
 Ce-i în lume pribegit,
 5 Cu care mi-o fost iubit.
 Cântă cocoșelu 'n cruce,

Scoală mândru' că ni-om duce.
 Las să cânte-a doua oară,
 Ș'apoi vină și mă scoală.
 10 Ce se vede și se ști,
 Nu-i modru-a tăgădui. ²⁾

Dela Ileană Ardelean.

183.

Așa-i mândra la sprincene.

Așa-i mândra la sprincene
 Ca roua la Sânziene.
 Așa-i mândra pe buze,
 Ca roua pe cucuruz ³⁾.

5 Așa mi-i mândra la față,
 Ca roua de dimineață.
 La mândra-s fițele moi,
 De-aceea o iubesc doi.

Dela Gheorghe Ardelean.

1) Birău (ung. biro) = jude comunal

2) Tăgăduesc (ușg. tagadni) = a nega, a minți.

3) Cucuruz = roada păpușoiului, a porumbului.

184.

Măghieran în car cu fân.

Măghieran în car cu fân,
Am drăgucior și-i bătrân,
Cinste-mi-e că-i zic jupân ¹⁾.

Măghieran în car cu iarbă,
5 Am drăguț și rade barbă,
Cinste-mi-i că-i om de triabă.

Dela Ileană Ardelean.

185.

N'aș voi să fie tină.

N'aș voi să fie tină,
Dacă am doruț la stână,
N'aș voi să fie ploi,
Dacă am doruț la oi.

5 Ce mi-e haznă de drăguț, 10 Acee-i bună de slugi.

Auzită dela Petru Ardelean, fecior de 20 de ani din Berbești.

186.

Măi mândrule, nu'mbla noaptea.

Măi mindrule, nu'mbla noaptea
Că te-ei tâlni cu moartea
Și nu-i ști ce i-i spune
Si te-a duce 'n cee lume.
5 Tu acolo-i putrezi,
Și cine m'a drăgosti?

Mândruluț cu mândre multe,
Până umbli pe la toate,
Face-ți-se miez-de-noapte.
Și când vii și pe la mine,
10 Face-ți-se ziuă bine,
Moșcolit ⁴⁾ ești ca ș'on căne.

Auzită dela Mărie Căbuz, fată de 16 ani din Berbești.

1) Jupân = titulatură nemeșească ; titulatură ironică față de jidan.

2) Verez pe munte — a petrece vara pe munte ca păstor.

3) Haznă = folos.

4) Moșcolesc (mocskolni) = a hâzi, a întina, a murdări.

187.

Ni-am iubit noi d'intro vară.

- Ni-am iubit noi d'intro vară,
 Și ni-am lăsat d'intro sară.
 Poate nu ni-am fi lăsat,
 D'ai fost câne blăstămat.
 5 Poate nu ni-am fi urît,
 D'ai fost câne-afurisit.
 De ți-ar fi mintea 'ntr'o parte,
 Ni-am iubi până la moarte.
 Da ți-e mintea 'n șapte părți,
 10 Le iubești, câte le vezi.
 De cum răsare luna,
- Nu-i oprită ulița.
 De cum răsar stelele,
 La toate cățelele.
 15 Hei tu mândruluțule,
 Sămâna-mi-oi sămineț
 Ș'or răsări mere verzi.
 Și li-oi pune 'n sânul meu,
 Mi-a trece de dorul tău.
 20 Și li-oi pune 'n sân la mine,
 Mi-a trece de dor de tine.

Dela Ileană Ardelean

188.

Trandafire nu mai fire.

- Trandafire, nu mai fire,
 Da, de ce să nu mai fiu:
 Că mă pun fetele 'n brâu,
 Și se duc vara la râu.
- 5 Bosuioace, nu ti-ai coace.
 Da, de ce să nu mă coc:
 Că mă pun feciorii 'n clop,
 Și mă duc vara la joc.

Dela Ileană Ardelean

189.

Mândruluț cu cizme vechi.

- Mândruluț cu cizme vechi,
 Lasă-te până-n cășlegi¹⁾,
 Tu să vii să mă mai vezi.
 Valea-i mare, nu-s poduri,
 5 Ulițale-s cu tinuri,
- Gardurile-s cu spinuri.
 Pe când tu la noi sosăști,
 Nemică nu hăznuești,
 Fără cât te ostenești.

Dela Ileană Ardelean

1) Cășlegi = timpul ce urmează după posturi, dar mai ales dele Crăciun până la postul mare ale Paștilor.

190.

Oarecine și-o făcut.

Oarecine și-o făcut,	C'o zis că i-a fi bărbat.
Și-o făcut cărare lată	Tătucă, sufletu' meu,
La mândra pe lângă șatră ¹⁾	Nu mi-l bate așa rău,
Tată-s'o sărit să-l bată.	C'aista-i drăguțu' meu.
5 Și Țițu ²⁾ nu l-o lăsat	

Auzită dela Țețilla Borodi, fată de 18 ani din Berbești.

191.

Feciorașii dela noi.

Feciorașii dela noi,	Șapte femei nu m'ar bate.
Toți is păcurari la oi.	5 Fetele umblă după jântiță ³⁾
Numai eu am fost la capre,	Și la toți ne dau guriță.

Dela Petru Ardelean, cântor, de 30 de ani din Berbești.

192.

Săraca mândruca mea.

Săraca mândruca mea,	Bată-vă focuțu' fete,
Cătă ce-i hădă și rea.	Slabă-vi-i mintea la toate.
Se spală demineăta,	Da mai slabă la feciori,
Și i se schimbă fața.	10 Umblă iarna 'n șezători,
5 Batăr cât să soponie(ște)	Da mai slabă la bărbați,
Tot negruță rămâne.	Că umblă noaptea turbați.

Auzită dela Mărie Bârle, nevestă de 28 de ani din Berbești.

1) Șatră, pl. șetri = pridvor, târnaț.

2) Țătu dim. din Țețilia.

3). Jântiță = laptele vacii decurând fătată se prefăce în jântiță; laptele de oaie ce rămâne după ce se face brânza și urda, se zice jântiță.

193.

Eu mi-s ştiop de on picior.

Eu mi-s ştiop de on picior,
 Mândrele cele cu dor,
 Nu mă lasă să mă 'nsor.
 Da şi dacă mi-s însurat
 5 Mă buigătuesc ¹⁾ de cap.

Satu' nost' îi sat micuţ,
 Coccoanele poartă struţ,
 Nevestele-ş țin drăguţ,
 Câte unu' câte doi,
 10 Să nu rămâie 'napoi.
 Dela P. Ardelean.

194.

Du-te dor, pe cel isvor.

Du-te dor pe cel isvor,
 Unde-i găsi pe Ion,
 De li-i găsi dor culcat,
 Spune-i că m'am măritat.
 5 De ti-a 'ntreba după care ?
 După cel cu casa'n vale,
 Cu alb var îl văruiţă,
 Pe dinlontru zugrăvită.
 Da 'ntrânsa cine-i culcat ?

10 Mihai badea mort de beat.
 Da cine l-o fermecat ?
 Ileana dela Bănat,
 Cu fermuţă dela Beci ²⁾,
 Cu bănturi din uiegi ³⁾.
 15 Cu surcele ⁴⁾ dela lemne,
 Cu păr negru din sprincene
 Cu surcele din vraniţă ⁵⁾
 Cu păr negru din cosiţă ⁶⁾.

Auzită dela TeŢilia Borcdi din Berbeşti.

195.

Câte pasări sânt pe ceri.

Câte pasări sânt pe ceri
 Toate până'n ziuă dorm,
 Numai mândrele n'au somn.

Numai a mea mândrioară.
 5 Tot se culcă pe lăicioară ⁷⁾.
 Mere mă-sa şi-o scoală.

1) Buiguesc, buigătuesc = aiurez, băiguesc.

2) Beci (ung. Bacs) = Viena.

3) Ulagă (ung. űveg) = sticlă, glajă.

4) Surceauă = aşchie.

5) Vraniţă = vragmiţă, poartă.

6) Cosăţă = împletitura de păr în cap.

7) Lăicioară, dim. din laiţă = laviţă.

- Scoală, mulge vacile
Că li-o muls și altele.
Câte vaci de-aci în sus
10 Toate li-o muls și s'o dus.
Câte vaci de-aici în jos
- Toate li-o muls și li-o scos.
Num' a tale stau șireag ¹⁾.
Cu buzucele pe prag.
15 Num' a tale stau și mug(esc)
Cu buzucele pe prund.

Dela Tețilla Borodi

196.

Ia-mă 'n brațe, dorule.

- Ia-mă 'n brațe, dorule,
Și mă treci dialurile.
Ia-mă 'n brațe, mări doruț,
Și mă treci peste dieluț.
- 5 Tu, tu, tu murguț mai tare,
Să sosâm în sat cu soare.
Să vadă toți oamenii
Pentru ce-am pisat ²⁾ caii.

Auzită dela Mihai Stef, de 35 de ani din Berbești.

197.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pentru tine mândră hăi.

- Pentru tine mândră hăi.
Am polog ³⁾ de nouă clăi ⁴⁾
Și căpițe de-un fundei ⁵⁾.
Pentru tine mândră dragă
5 Am polog la Valea-sacă ⁶⁾
Iarba'ntreagă la Prisacă.
- Pentr'o coită de Mărie,
Mi-am lăsat boii 'n câmpie,
Și m'am dus la mărturie ⁷⁾
10 Pentr' o coită de Ileană
Mi-am lăsat boii 'n Poiană,
Și căldarea cu tocană ⁸⁾.

Auzită dela Petru Bârlea, fecior de 21 de ani din Berbești.

- 1) Șireag — în șir drept, în linie dreaptă.
2) Pisez — a fărma, a bate.
3) Polog — iarbă cosită și uscată, gata de adunat și clădit în claie.
4) Claie — o grămadă mare de fân, cele mai mici sânt: căpițe.
5) Fundei — o jumătate de claie.
6) Valea sacă și Prisăci — locuri de fânață în Berbești.
7) Mărturie — târg săptămânal.
8) Tocană — mămăligă.

198.

Mândruț cu păr rotunzit.

Mândruț cu păr rotunzit,
Piei în temniță 'n pământ.
Mândruț cu păr pieptănat,
Piei în temniță 'n Bănat,

5 Că eu altu' mi-am aflat
Mai hireș și mai de frunte,
Nu ca tine un rărunchie ¹⁾

Dela Petru Bârlea.

199.

Însura-m'aș însura.

Însura-m'aș însura,
Nu știu pe care-oi lua.
Aș lua dela noi din sat.

N'or mer(g)e că-s blăstămat;
5 M'aș duce în sus pe sate,
Cheltuială și departe,

Auzită dela Gheorghe Rus, fecior de 21 de ani din Berești.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

200.

Săraca mândruca mea.

Săraca mândruca mea,
În 9 marți sara-o'mblat,
La crucia din sus de sat.
O mărș ca să bobonia(scă)²⁾
5 Cum s'ar putea mărită,
Cine-ar vrea de-o-ar lua.
Și la crucia cea din jos

În 9 Marți sar'o fost.
Și boacterii ³⁾ o 'ntâlnit
10 Și pe mociră ⁴⁾ o fugit.
Cătră boacteri s'o rugat
Ca să n'o spuie în sat,
Că a da un aldămaș ⁵⁾.

1) Rărunchie = aci înseamnă nume de ocară.

2) Boboana, pl. boboane (ung. babona) = descânteț, vrajă.

3) Boactăr = păzitor de noapte.

4) Mociros = loc apăsător.

5) Aldămaș (ung. aldomăș) = băutură de cinsle, în urma unui târg de vânzare sau cumpărare.

Bine-acasă n'o 'nturnat,
 15 Ș'o știut-o toți în sat.
 Și toți în sat o știut,

Că și-o umblat pe la cruci
 Batăr cât o mai vrăjit,
 Ea nemic n'o hăznuit ¹⁾.

Dela Ileană Ardelean.

201.

Mândrior de-a patra sat.

Mândrior de-a patra sat,
 Cu mâna ta ce mi-ai dat?
 De-ai dat turtă cu linte,
 M'ai bolunzit ²⁾ de minte.
 5 Și mi-ai dat turtă ³⁾ cu mac,
 Și m'ai bolunzit de cap.
 —Hei tu mândruluțu' meu,
 De gândești să fiu a ta

Mută-ți în Berbești ⁴⁾ casa.
 10 De gândești să te iubesc,
 Mută-ți tu casa 'n Berbești.
 Hei tu mândruluțu' meu,
 De ți-i voia de'nsurat
 Iți spui drept și-adevărat,
 15 Eu n'am gând de măritat,
 Și nu-ți țin drumu' legat.

Dela Ileană Ardelean.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Zis-am zău și pe-a mea lege.

Zis-am zău și pe-a mea lege
 C'oi iubi și n'oi alege.
 Am zis zău sub jurământ
 C'oi iubi feciorii'n rând.
 5 Iară stau și mă gândesc
 Că nu-i mândru să iubesc
 Că fără rând se măresc ⁵⁾.

Pare-m rău și-amu-i trecut,
 Fost-am tânăr și bolund ⁶⁾.
 10 Pare-m rău și-amu-i târziu,
 Fost-am tinăr și zglobiu ⁷⁾.
 Fost-am tinăr și cu minte,
 Mi-o eșit doru' nainte,
 Și m'o bolunzit de minte.

Dela Ileană Ardelean.

1) Hăznuesc = folosesc.

2) Bolunzesc (ung. megbolondulok) = înnebunesc,

3) Turtă = pâine lată și rotundă.

4) Berbești, sat pe valea Mara.

5) Măreț = trufaș, mândru.

6) Bolund (ung. bolond) = nebun.

7) Zglobiu = sglobiu = nedunatic.

203.

Desfă mândră farmecele.

- Desfă mândră farmecele,
De gândești să fie, bine.
Că tare m'ai fermecat:
Eu im cat cizmele'n pat,
5 Cu cizmele-s 'ncălțiat.
Eu cat frâuțu' ¹⁾ 'n cămară,
Frâu 'mi-i pe murg afară.
Desfă mândră ce-ai făcut,
Că eu nu pot, să te uit.—
- 10 — Eu nemică n'am făcut,
Fără eu ție ți-am dat:
Tot o poamă ²⁾ astă toamnă.
Ș'o fost poama de gutăi ³⁾
Ș'om muri pe-on căpătai ⁴⁾
15 Eu nemică nu ți-am dat:
Fără pită și cu sare
Șohan da nu ni-om lăsare.

Auzită dela Ștefan Codrea Tomăț, de 60 de ani din Herbești.

204.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Eu is păcurar la oi.

- Eu is păcurar ⁵⁾ la oi,
Măndrele mă bagă'n nevoi ⁶⁾
Pentru voi nu pot șede,
La oițe oachieșe,
5 Cum is ele cu voie rea.
— Ce ședeți supărate:
Doar' sarea nu v'o vinit,
- Nici iarbă nu-ați târit?
— Ba sarea ni-o vinit,
10 Și iarbă ni-o târit.
Da tu mergi sara la fete,
Mai mult ești pe la neveste
Și de noi nemică este.

Dela Ștefan Codrea Tomăț.

- 1) Frâuț dim. din frâu.
2) Poamă în genere roada pomilor; dar prin leud se înțelege sub poamă =
prună, adică roada prunului.
3) Gutăi = gutuiiu, măr gutăi.
4) Căpătai = partea aceea a patului unde se pune capul.
5) Păcurar = cloban.
6) Nevoie, pl. nevoi = boală în oase.

205.

Poruncitu-mi-o mândra.

Poruncitu-mi-o¹⁾ mândra,
Tot mândra și cu mama,
Pe on firuț de săcară,
Să mă duc la ele 'n țiară.

5 Dar, eu iar' le-am poruncit,

Pe on firuț de sansiu²⁾,
Cum oi merge, că nu știu!
Dar' eu iar' le-am poruncit
Pe on firuț de neghină:

10 Vină, mândrulică vină.

Auzită dela Mihai Cupcea, din Călinești.

206.

Hei săracă Măriuță.

Hei săracă Măriuță,
Strânge doru 'n zădiuță,³⁾
Și-l răsăde(ște) 'n grădinuță.
Da-l pune să nu 'nflorească.

5 Că de-apucă a 'nflori,

Înima ți-s'a topi.

Nimărui nu-i trebui,

Că mândru nu ți-a vini.

Da fă mândră cum ți-oi spune:

10 Du-te 'n fundul grădini,

la on fir de bosuioz,
Și-ți descântă de noroc.
Doar' te-i putea mărita,
Eu știu, că nu ti-oi lua.

15 Că pre când voi înturna,

Altă mândră mi-oi afla:

Tinără ca și mlada,

Ca și mlada cea de vie

Și mi-a fi drăguță mie.

Dela Mihai Cupcea.

207.

M'o mânat sora Erină.

M'o mânat sora Erină,
După strugurele⁴⁾ 'n vie.
Strugurele n'o fost coapte,

M'am luat pe Iza 'n jos,
5 Mă 'ntâlnii cu om frumos.

1) Poruncesc (ung. parancsolok) = dau veste, trimet știre.

2) Sansiu = garoaia.

3) Zădiuță dim. din zadie = catrință.

4) Strugurele, dim. din strugur.

S'o plecat, m'o sărutat,
 M'o văzut sora din prag.
 Sora-o spus cătră mama,
 Mama-o spus cătră tata.
 10 Tata-o fost cam supărat
 Și pe mine m'o luat,
 Cătu-i casa m'o purtat,
 Și'n chilie m'o băgat.
 Pe chilie-o pus lăcată

15 Pe lăcat' o pus o piatră.
 Eu am fost iute și 'nfocată,
 Am sărit peste lăcată.
 Și eu numai m'am uitat,
 Tot numai peste pământ,
 20 Ș'am văzut lumuca¹⁾ toată:
 Stelele toate sclipind,
 Fete cu feciori jucând
 Și mândruțu' meu plângând.

Auzită dela Ioană Joldea, fată de 13 ani din Ieud

208.

Dorul meu, e numai dor.

Dorul meu e numai dor,
 Nu-l pot spune tuturor.
 De-ar fi dorul vânzător,
 M'aș face neguțător.
 5 Și mi-aș pune șatra²⁾ 'n prag
 Ș'aș vinde la dor și drag.
 Și mi-aș pune șatra'n șură,
 Ș'aș vinde la dor și gără.
 Pentru tine, mândră, zău,

10 Eu mă fac baltă și tău.
 Că ni-am despărțit noi, lele,
 Pe obraz cu lăcrămele.
 Și cine ni-o despărțit,
 Fie-i moartea de cuțit,
 15 Să moară nespovedit.
 Fie-i moartea de'necat,
 Moară necuminecat.

Auzită dela Cornelia Zoicaș, învățătoare în Vișăul-de-sus.

209.

Ce mi-e haznă de mândru'

Ce mi-e haznă de mândru',
 Că-i văd casa și șopru'
 Și pe dânsu', nici că nu.
 Ce mi-e haznă de badea,

5 Că-i văd casa și șura,
 Și pe dânsu', nici că ba.
 Fă-mă, Doamne, ce mi-i fă,
 Pasere să pot zbura:

1) Lumucă, dim. din lume.

2) Șatră (ung. sator) = baracă, unde vând neguțătorii.

Pe deasupra Clujului.
 10 În brațele mândrului.
 Să văd mândru' ce-a cina,

De mine vorbi-u-a, ori-ba ?
 Să văd mândru ce-a prânzi ¹⁾,
 Și de mine ce-a vorbi ?

Dela Cornelia Zoicaș.

210.

Mândruluț cu ochi căpriei.

Mândruluț cu ochi căpriei,
 Sări-ți-ar să nu mă știi.
 Mândruluț cu ochii verzi,
 Sări-ți-ar să nu mă vezi.
 5 Mândruluț cu păru' creț,

De doru' tău mă topeșc.
 Mândruluț cu păr negruț,
 De trei ori mi-ai fost drăguț.
 De mi-i fi și-a patra oară
 10 Hai la popa că ne joară.

Dela Cornelia Zoicaș.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

211.

Zis-o popa și diacu'.

Zis-o popa și diacu'
 Să las pe mândru la dracu'
 Că mândru' mi-a mâncat capu'.
 Că mi l-o mâncat deajuns,
 5 Că nu-l mai pot ținea 'n sus.
 Hei tu mândruluțule,
 Ajungă-te dor cu drag,
 Sara când îi ești 'n prag.

Să gălbinești ca ciara,
 10 Să te legini ca frunza,
 Să crezi cum e dragostea:
 A iubi și-a se lăsa,
 Mânca-ți-ar bida ²⁾ gura.
 A iubi și-a celui ³⁾,
 15 Mânca-ți-ar bida ochii.

Dela Cornelia Zoicaș.

1) Prânz = dejun; gustare = prânz.

2) Bidă = pacoste, năcaz, obidă.

3) Celuiesc (ung. csalui) = a înșăla, a seduce.

212.

Pentru tine, bade drag.

Pentru tine, bade drag,
 Multe-aud și multe trag.
 Pentru tine mândruluc,
 Multe-aud și multe duc.
 5 Pentru mândru' bată-l para,

Mi-am lăsat locu' și țara,
 Și binele și țigheala.
 Pentru mândru', bată-l focul
 Mi-am lăsat casa și locul
 10 Și binele și norocul.

Dela Cornelia Zoicaș.

213.

Zis-o mă-ta cătră mine.

Zis-o mă-ta cătră mine-
 Că te celuiesc pe tine:
 Din o uiagă¹⁾ de horincă²⁾,
 Altă nu mi-ai dat nemică.

5 Și de mi-ai dat cândva odată,
 Mi-ai dat că ți-am fost dragă.
 Pân' ce-ai venit cândva la noi,
 Nu mi-ai adus vaci și boi.

Auzită dela Trifot Ană, nevastă din Botiza.

214.

Cântă, cântă, gură mândră.

Cântă, cântă, gură mândră,
 Că badea cu dor te-ascultă.
 Până faci, gură nu zici,
 Multe boale 'n oasă-m strângi.
 5 Cum începi tu gură-a zice
 Toată boala mi se duce.

Unde oamenii nu-m plac,
 Nici în casă nu mă bag;
 Unde omul mie-m place,
 10 Zor de ziuă mi se face.
 Pentru omul care-m place,
 Trei zile la drum aş face.

Dela Ană Trifoi.

1) Uiagă == sticlă.

2) Horincă == vin ars, palincă.

215.

Cucule de pe cetate.

Cucule de pe cetate,
 Spune-i mândrei sănătate,
 Că de mine n'are parte.
 N'are parte, că-s departe.
 5 Cucule de pe hinteu ¹⁾,

Spune la drăguțu' meu
 Că mie nu mi-i de el,
 Cum nu-i lupului de miel;
 Mie nu mi-e la inimă,
 10 Cum nu-i tină la fântână.

Dela Ană Trifoi.

216.

Dorul mândrei și cu-al meu.

Dorul mândrei și cu-al meu,
 De s'ar face-on pod mereu,
 De-aici până la Brașau,
 Să treacă mândra și eu.

5 Să-i târguiesc on pieptari
 Și vreo doi, trei, taleri mari.
 Să fie și de făloasă,
 După cât e de frumoasă.

Dela Ană Trifoi.

217.

Foaie albă din grădină.

Foaie albă din grădină,
 Rumpe-te-aș din rădăcină,
 Să te dau la mândra'n mână,
 Să te ducă la fântână,

5 La fântână, la sălcuță ²⁾,
 Unde spal' a mea drăguță.
 Cu sopon ³⁾ și cu albele
 Și cu roșii rumenele.

Dela Ană Trifoi.

1) Hinteu = trăsură frumoasă.

2) Sălcuță dim. din salcie.

3) Sopon (ung. osapan) = săpua.

218.

Frunză verde 'n codru des.

Frunză verde 'n codru des,	Săruta-u-aș în guriță.
Toată lumea și-o ales :	Frunză verde-acum se face,
Ce-o fost verde și frumos,	10 Ce iubesc, mamei nu-i place.
Ce-o fost bun și drăgăstos.	De i-ar place mamei ca mie
5 Dară eu ce mi-am ales ?	Mâne-aș merge 'n cununie.
Trei fire de neghinuță,	De i-ar plăceă și la tata
Ș'o drăguță cam negruță,	Încă azi ne-am cununa.

Dela Ană Trifoi.

219.

Pentru tine rujă plină.

Pentru tine rujă plină,	Pagubă de Dumnezeu,
Nici am somn nici am hodină,	10 Că nu ești în satul meu,
Fără uliță cu tină-	Să fii mândră 'n sat la noi,
Pentru tine rujă creață,	Nu te-aș da pe patru boi.
5 Nici am trai, nici am viață,	Fie boi cât nește lei
Numai uliță cu ceață.	Nu te-aș da mândră pe ei.
Pagubă mândră de tine,	10 Fie boi cât de cornuți,
Că nu ești în sat cu mine.	Tu la ei să nu te uiți.

Dela Ană Trifoi.

220.

Toată lumea-m strâgă mie.

Toată lumea-m strâgă mie,	Până știu pe badea viu.
Că nu-s om de omenie.	5 Dacă mândra v'a muri,
Dar nici eu nu vreau să fiu	Tot de omenie-oi fi.

—Spune mândră mâne-ta, Noi să nu ne mai tâlnim.
 Să 'ngrădiască ulița. Numai Sâmbătă odată,
 Tot cu lin ¹⁾ și cu pelin ²⁾, Duminecă ziua toată.
 10 Și cu crengi de rozmarin,³⁾ Auzită dela Ană Jurj, fată de 25 de ani din Poeni.

221.

De-i umblă, bădiț' umbla.

De-i umbla, bădiț' umbla, 5 Nu-ți găsești bade drăguță
 Să 'ncunjuri toată lumea. Să-ți cadă la inimuță,
 De-i umbla lumea 'nprejur, Cum ți-am căzut bade eu,
 Să te 'nvârți ca grâu'n ciur: Dată dela Dumnezeu.

Dela Ană Jurj.

222.

Mână domnu' slujile.

Mână domnu' slujile 5 Vie domnul slujilor,
 Să triinit eu buzele. Că ști rândul ușilor,
 Doară eu n'am nebunit Și dulceața buzelor.
 Să dau guriță'n perit.

Dela Ană Jurj.

223.

Frunză verde călupăr.

Frunză verde călupăr ⁴⁾, Frunză verde de măr dulce
 Maică, doi feciori mă cer: 5 După băl, mamă, m-aș duce.
 Unu' negru ș'altu' băl ⁵⁾

1) Lin și pelin = joc de cuvinte.

2) Pelin = absint, în alt sens nu se vorbește.

3) Rozmarin bot. = rozmarin.

4) Călupăr = bot. Tanacetum balsamita, numele popular al balsamiei.

5) Băl = alb, albenet.

Frunză verde de măr acru, 10 Și sapon de cinci de-argint
 După negru, meargă dracu. Și tot nu-l mai văd albit.
 Că trebe Murășu-oprit, Da zău, mamă, pe cel băl,
 Și femeii la sponit. Cu puțină apă-l spăl.

Auzită-dela Dumitru Sidău, de 60 de ani, din Botiza.

224.

Măghieran ales pe masă.

Măghieran ales pe masă, Mândru-i hireși, n'are boi.
 Mândru-i hireș ¹⁾ n'are casă. 5 Fă bine, nu te mări,
 Măghieran, mândru-i la noi, Că te-or râde oamenii.

Dela Dumitru Sidău.

225.

Frunză verde crastavete.

Frunză verde crastavete, Când mă strânge'ncep a plânge
 Am drăguț pe cât on ied ²⁾, 5 Când mă lasă, fug acasă.
 Săcerând prin holde ³⁾ l' pierd.

Dela Dumitru Sidău.

226.

Măi bădiță, om frumos.

— Măi bădiță, om frumos, Mor mândră și mă aprind,
 Lasă cosătura jos. — Un'te văd pe drum trecând.
 — Mândră, cunună de flori, In cizmuțe ⁴⁾ tropotind
 Când te văd mă iau fiori, Și din gură tot glumind.
 5 Din brâu până subsuori.

Dela Dumitru Sidău.

1). Hireș = frumos (ung. hires = vestit).

2). Ied = pul de capră.

3). Holdă = pământ sămănat cu bucate.

4). Cizmuță dim. din cizmă (ung. csizma) = ciobotă.

227.

Să mor astăzi, să mor mâne.

Să mor astăzi, să mor mâne,
 La dușmani le pare bine,
 Că dușmanii multe-ar zice,

Ca dragostea să mi-o strice
 5 Dar mândruță al tău dor,
 Tot nu mă lasă să mor.

Dela Dumitru Sidău.

228.

Țucu-i gura unui om.

Țucu-i gura unui om,
 Care mă scoală din somn,
 Și nu mă lasă să dorm.
 Țucu-te lele pe tine,

5 Dar mai am pe oarecine.
 Țucu-ți lele ochii tăi,
 Că sânt dragi și frumoșei,
 Și samână cu a mei.

Dela Dumitru Sidău.

229.

De-ar fi dată Dumnezeu.

De-ar fi dată Dumnezeu,
 Să fi murită eu:
 Când am fost fată micuță,
 Să nu fiu badei drăguță.
 5 De-ar fi dată Precesta,
 Să fi murit și badea:
 Când a fost copil micuț,

Să nu-m fi fost mie drăguț.
 Foaie-verde de pe baltă,
 10 Dumnezeu să nu-i fi dată.
 Asta dragoste 'nfocată,
 Asta dragoste 'ntre noi,
 De năcaz la amândoi.

Dela Dumitru Sidău.

230.

Îți trimet, mândrucă, carte.

Îți trimet, mândrucă, carte,
 Și-ți trimet guriță ție,
 Precum ne-am ibit d'intăie.
 Și dacă nu m'ai uitat,
 5 Și de altul nu ti-ai înșălat,
 Im trimete-o cărticea
 Să-m stâmpăr inima cu ea.
 Frunză-verde de trifoi
 Ca și eu trimete-ți-oi:

10 Ce-i mai mându pe la noi
 Și buze de cele moi.
 Iar de cumva m'ai uitat,
 Mângăere ți-ai aflat,
 Ș'atunci mândrucă-m spune,
 15 Să uit și eu al tău nume.
 Inima-m să-o liniștesc,
 La tine să nu gândesc.

Dumitru Sidău

231.

Măi bădiță, bădișor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Măi bădiță, bădișor,
 Lasă-ți dorul mai domo!
 Nu mi-l tot mâna la mine
 De-m pun capul, după tine.
 5 Și sara și demineța,
 După tine-m pierd viața.
 C'al tău dor e prea turbat,
 Mă poartă noaptea prin sat.

Câte doruri sânt pe lume,
 10 C'al tău nu sânt de nebune.
 Câte doruri m'au mâncat,
 Ca al tău nu m'au uscat.
 Dorul tău unde m'ajunge,
 Stau în loc și 'ncep a plânge.
 15 Prin picioare 'n jos mă junghie,
 La inimă mă străpunge.

Dumitru Sidău

232.

Sansiu alb, crescut în iarbă.

Sansiu ¹⁾ alb, crescut în iarbă,
 lubește-mă, bade dragă.

Foae verde mătrăgună, ²⁾
 lubește-mă asta lună;

1) Sansiu = garoafă.

2) Mătrăgună = numele popular al beladonei.

5 C'a pica frunza din nuc,
 Tu te duci, eu rămân cuc,
 Să nu ne vedem mai mult-
 Tu te duci în cătunie,

Eu rămân aici pustie.
 10 Tu te duci în altă țiară,
 Rămân cu dragoste-amară.

Dumitru Sidău

233.

Pasere de pe hinteu.

Pasere de pe hinteu,
 Spune la drăguțu meu :
 Că eu mor de doru' lui
 La umbruța-alunului.
 5 La o umbră de tufiță¹⁾,
 Mor, de dorul tău bădiță,
 Fără liac de luminiță.
 Fără lumină de său
 Cu dor mare și cu greu.

10 Și eu mor de-al tău bănat,
 Sara când mă culc în pat,
 Fără perină sub cap.
 Nu-m trebuie perina,
 Făr' să visezi pe badea.
 15 De câte ori l'am visat,
 Cu lacrimi eu m'am sculat,
 Din inimă-am suspinat.

Dumitru Sidău

234.

Măi bădiță, păr tăiat.

Măi bădiță păr tăiat,
 Nu crede că te-am lăsat;
 Câte doruri m'au mâncat,
 Eu pe toate le-am uitat,
 5 Infocatul tău de dor,
 Nu-l pot uita până mor.
 Bădiță, dragostea ta,

Până mor, n'o pot uita.
 Pare-m rău și-m bănuiesc²⁾
 10 Că nu pot să te 'ntâlnesc.
 Pare-m rău și mi-e bănat³⁾
 Pentru-că te-am sărutat,
 De n'am stare 'n al mieu sat.

Dumitru Sidău

1) Tufiță dim. din tufă = alun.

2) Bănuiesc = mă supăr, mă întristez.

3) Bănat (ung. bánat) = supărare.

235.

De-aş ajunge zile multe.

De-aş ajunge zile multe,	Cu mândra mea cea dragă.
Să mai ies odată 'n munte:	5 S'aud fagii vâjăind,
Să hodinesc în presacă,	Pe mândra 'n frunză zicând.
	Dumitru Sidău

236.

Cuce, pasere măiastră.

Cuce, pasere măiastră,	Şi la mine se gândeşte.
Zbori la mândru' în fereastă,	De-i afla-o 'n voie bună,
Ca să vezi, ce face'n casă?	Râzând cu alţii 'mpreună,
De-i afla-o suspinând,	10 Tu să-m spui adevărat,
5 Vină de-m spune curând.	C'atunci ştiu, că m'o lăsat.
C'atunci ştiu că mă iubeşte,	
	Dumitru Sidău

237.

Frunză-verde din curechi.

Frunză-verde din curechi,	Ca mândruţa n'ai afla.
Mândra mea n'are păreche,	5 Înaltă şi subţirică
În trei târguri de-ai umbla,	Ca on pui de turturică.
	Dumitru Sidău

238.

Frunză-verde, lemn uscat.

Frunză-verde, lemn uscat,	Că nu-i pomul retezat,
Arunc ochii peste sat;	Ce-i badea rău deochiat : ¹⁾

1) Deochiat = fermecat.

5 Cu iarbă din trei grădini,
Cu apă, din trei fântâni.
Ș'așe-i fermecat de tare,

De-ș cată murgu' pe vale
Și el e pe murg călare.

Dumitru Sidău

239.

Mult mai stau și mă gândesc.

Mult mai stau și mă gândesc,
Pe ce drum, da să pornesc,
Cu tine să mă 'ntâlnesc,
Că de doru' tău mă topesc.
5 Cum mă culc, te și visez,
Tind mâna, nu te gășesc.
Numai dorul inimii,
Scriș pe fața perinii,
Cu cerneala ochilor,
10 Ochilor fărtașilor¹⁾.
Dacă văzui scrisoarea,

Mi se rumpe inima.
Arunc ochii pe fereastă,
Cocoși cântă să mă scol.
15 Nu mă pot scula de dor;
Nici nu mă scol, nici nu dorm,
Tot mă'nvârtesc, și mă'torn.
Măi bădiță, voinic blând,
De trei ori pe zi te plâng.
20 Demineața până'n prânz,
Și din prânz până sara,
Ș'așa toată viața.

Dumitru Sidău

240.

Bade, dragostele tale.

Bade, dragostele tale,
Mi-o ciuntat zilele mele.
Bădiță, năravul tău,
Mi-o stricat sufletul meu.
5 Eu mă jor, nu mi-e păcat,
Că eu mor de-al tău bănat.²⁾
Eu mă jor, și nu mi-e greu,
Că eu mor de dorul tău,
Cum n'a murit neam de-al meu.
10 Nu știu, bade, ce-i asta,
De nu te pot mai uita,

Nici ziua, nici noaptea,
Tot la tine-m stă firea.
De când bade te iubesc,
15 Nici nu cin', nici nu prânzesc
Numai tot cu dor trăesc.
Pentru tine, dragă bade,
Cămeșă pe spate-m arde,
Inimuța 'n mine scade.
20 Arde 'n spate și pe piept,
Eu de doru' tău mă 'nnec.

Dumitru Sidău

1) Fărtaș = frate de cruce.

2) Bănat (ung. bánat) = supărare.

241.

Frunză verde măghieran.

Frunză verde măghieran,
 Drăguțu' mi-i moroșan¹⁾.
 Cu gubă și cu opinci,
 Nu l'aș da pe trei voinici.
 5 Dă-mă, mamă, după el,
 Că-i harnic și frumușăl;
 Vreu să fiu numai a lui
 O m'oi duce focului.
 Ardă-te focuțu' dor,

10 Și pe tine bădișor.
 De când ne-am prins la iubit,
 De-atunci nu ne-am hodinit.
 Tot gândind la badea meu,
 Arsu-mi-o inima rău.
 15 Eu cu dor, badea cu dor,
 Nu pot spune tuturor.
 Dorurile d'între sate,
 Toate zac la noi în spate.

Auzită dela Petru Știopei, învățător în Vad.

242.

Frunză-verde liliac.

Frunză-verde liliac
 Dulce-i gura de diac:²⁾
 Cât trăești să nu iubești,

Diac în haine nemțești.
 5 Că diacu-i poamă rea,
 Te iube(ște), da nu te ieă.

Petru Știopei.

243.

Bată-te, mândrucă, bată.

Bată-te, mândrucă, ba'ă,
 Câtă frunză-o fost în piatră.
 Că și pe mine m'o bătut
 Cât' o fost pe dedesupt.
 5 Și iară mândrucă te bată,

Ziua de mâni și dealaltă.
 Că și pe mine m'o bătut
 Cele doauă ce-o trecut.
 Tot zilele cele rele,
 10 Ce-i Joița p'între iele.

Auzită dela Marie Pop, față de 17 ani din Vad.

1) Moroșan = maramurășan.

2) Diac = cantor; ștudent, care umblă la școală.

244.

Auzit-am o minciună.

Auzit-am o minciună,	Măi bădiță Niculai,
Că Murășu-i apă bună,	Spune-m gura cui o dai?
Cine beă se și cunună.	Dă-mi-o mie 'n chizeșie,
Hai mândruț să bem și noi,	Până la Sântă-Mărie.
5 Să ne luăm amândoi.	

Auzită dela Erină Vlad, fată din Săliște, de 19 ani.

245.

Poruncitu-mi-o mândru'.

Poruncitu-mi-o mândru'	Să moară, c'oi mere 'n priveghi ²
Pe o frunză de cicoare, ¹⁾	Vină mândruț, joi la noi,
Să mă duc la el că moare.	Să-ți înțorc gura 'napoi.
Eu iară i-am poruncit,	Să nu să vâjiă(scă) să mor,
5 Pe o frunză de curechi,	10 Să-ți rămân mândruț dator.

Dela Erină Vlad, fată de 19 ani.

246.

Trimete-m mândră trimete.

Trimete-m mândră trimete,	Trimete-m buzăle mie,
Ce-i în grădină mai verde:	Pecetluite 'n hârtie.
Trimete-m o floricea,	Pecetluite cu ciară,
Trimete-m gurița ta.	10 Să le sărut într'o sară.
5 Trimete-m faguri de miere,	Pecetluite cu miere
Trimete-m buzăle tale.	Să le sărut cu-a mele.

Erină Vlad.

1) Cicoare, plantă din a cărei rădăcină uscată și pilsată să face surogatul de cafea. (*Cychorium intybus*).

2) Priveghiu = priveghiere de noapte în casa unde a murit cineva.

247.

Prins-am caii la căruță

- Prins-am caii la căruță,
 Și m'am dus la voi mândruță. 10 Să ne putem întâlni.
 Fost-am tocmai la voi în casă,
 M'am întors cu inimă arsă. Stau pe gânduri câte-on cias,
 5 C'am avut de mers departe, Mă gândesc că să te las,
 Și nu mi-ai scris nici o carte. Să nu trag mai mult năcaz.
 Tu carte nu mi-ai trimes, Dar eu nu te pot lăsa,
 15 Să-ți scriu eu de când am mers. Că ți-a fost dragă gura.

Irină Vlad.

248.

Stau cu ziuă prin grădină,

- Stau cu ziuă prin grădină,
 Și suspin. dela inimă.
 Când m'ajunge dor de tine,
 Im iau cănele cu mine,
 5 Și pușcuța pe spinare,
 Și mă duc în jos la vale.
 De când nu ne-am întâlnit,
 Codru' s'o îngălbinit,
 De bănat¹⁾ și de urît.
 10 De când mândră, am plecat,
 Frunza 'n codru' s'o uscat
 De jele și de bănat.
 Foaie-verde de pe balta,
 De te-aș mai vede odată,
 15 Prin codru' cu frunză lată.
 Codru' tot l'aș îngredi,
 Tu să nu mai poți eși.
 Cu gard l'aș încunjura,
 Să nu ies până-i lumea.
 20 Tot cu garduri de nuele,
 Să nu poți eși prin ele.
 De nuele și de piatră,
 Să nu mai ieși niciodată.
 Apă 'n codru aș căra,
 25 Codru' tot ți l'aș uda,
 Să-i fie verde frunza.
 Și să-ți facă umbră lată,
 Să ne mai umbrim odată.

Irină Vlad.

1) Bănat == supărare.

249.

De-ar fi dorul ca pădurea.

De-ar fi dorul ca pădurea,	Jele nu m'ar mai strica.
Eu l'aș tăia cu săcurea ¹⁾	Da, dorul e mare câne,
De-ar fi dorul ca holda,	Nu-l poate omorî nime.
Tăia-l'aș cu săcurea,	10 Al meu dor e otrăvit,
5 Și eu de el aș scăpa.	Cu otravă din Săliște,
Inima nu mi-ar mânca,	Inima ca să mi-o strice.

Irină Vlad.

250.

Ține Doamne, poștele.

Ține Doamne, poștele,	Și de glas de păsărele,
Să ne ducă cărțile,	10 Și de buze suptirele.
Să scriem dorurile.	Și mi-e dor, de ce mi-e dor,
Tu leliță, lelișor,	De frunzucă de cireș,
5 Scrie-m carte că mi-e dor.	De on pui ce îl iubesc.
Și mi-e dor, de ce mi-i dor,	De frunzuca din pădure,
De frunzucă de bujor ²⁾ ,	15 De doi ochi ca două mure.
De apă dela izvor.	

Irină Vlad.

251.

Fă-mă Doamne, ce mi fă(ce).

Fă-mă Doamne, ce mi fă(ce),	Fă-mă floare din Bănat,
Fă-mă fir de iederuță ³⁾	5 La mândruța lângă pat.
La mândruța'n grădinuță.	

1) Săcure = topor.

2) Bujor = plantă cu flori roșii și albe (Paeonia).

3) Iederuță, dim. din iederă.

Fă-mă fir de iarbă creață,
La mândruța mea în brață.
Am avut o cărărușă
Până la mândra la ușă.

10 Nu știu cine ce-au gândit.
Cărărușa mi-o 'ngrădit.
Nu știu cine, ce gândește,
Cărărușa mi-o 'ngrădește.

Erină Wlad.

252.

M'am gândit de multe ori.

M'am gândit de multe ori,
Să nu mai trimet scrisori.
Pune-oi pana sub picior
Și n'oi mai scrie de dor.

5 Pune-oi pana 'n foc să ardă
Și n'oi mai trimete carte,
La mândrele de pe sate.

Erină Wlad.

253.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vai drăguță, cum te-aș bate.

Vai drăguță, cum te-aș bate,
Dar mânele-m sânt legate
C'un fir de mătăasă neagră,
Nu te pot bate de dragă.
5 Și de când eu te iubesc,
Doamne, multe pătimesc,

Nu știu mort îs, ori trăiesc,
Numai văd'că mă topesc.
Ca și floarea 'n grădinioară
10 Ce dorește ploioară.
Așe mor mândrucă eu,
Leliță de dorul tău.

Auzită dela Mihai Șerban, învățător în Săpînța.

254.

De-aș trăi, cât aș trăi.

De-aș trăi, cât aș trăi,
Fată mare n'aș iubi.
Ce-aș iubi una micuță,

Să fiu vara cu drăguță
5 Și iarna cu nevăstuță.

Drăguliță, gura ta,
Pentr'on galbân n'o aş da.

Pentr'on galbân, pentru doi,
Pentru doisprezece boi.

Mihai Şerban.

255.

Frunză-verde, din cărare.

Franză-verde, din cărare,
Drum la deal şi drum la vale.
Drumu' dela dial în place,
Cel din vale, moarte-m face.

5 Că drăguța cea din dial,
Mă iubește în zadar.
Dar drăguța cea din vale,
Mă iubește cu 'nfocare.

Mihai Şerban.

256.

Merge mândru, gata bine.

Merge mândru, gata bine,
Cu murguțu' după sâne.
Când a fi mai pe la Vad
Rumpe-i-s'ar ruda-n steag
5 Şi cipcuța de sub barbă,
C'o avut o mândră dragă.

Când a fi mai pe la cină,
Să-i ție mă-sa lumină.
Când a fi la miez-de-noapte,
10 Singur să-ş poftească moarte.
Când s'or zări zorile,
Să-i tragă clopotele.

Auzită dela Docă Pop, fată de 13 ani din Giuleşti.

257.

În fundul grădinii la noi.

În fundul grădinii la noi,
Paşte mândru' patru boi.
Pe şolduri ¹⁾ trage ciucuri ²⁾.

De năcaz că-l iau friguri.
5 Şi din grai așa grăie(ște):
— Hei tu mândrulica mea,

1) Şold = partea trupului în care e îmbrăcată coapsa.

2) Ciucuri = pantaloni domneşti.

Ține mândră Vinerile
Să mă lase frigurile.

Am ținut Vinerea-mare,
10 Și l'o scuturat mai tare.

Auzită dela Anuță Codrea, fată de 15 ani din Rona-de-jos.

258.

Merge mândru' pe cal sur.

Merge mândru' pe cal sur,
Blăstăma-l'aș, nu mă'ndur.
Și eu tot l'oi blăstăma:
Calul să se potignească
5 La pământ să mi-l trântască.
— Hei tu mândruluțule,
Să te-aducă Dumnezeu

Pe la odorașul ¹⁾ meu,
Să te miluesc și eu:
10 Cu o cupă ²⁾ de tărăță ³⁾,
Pe deasupra cărbunași
Să vezi ce iubești da lași.
Ș'atuncea te-oi întreba:
Fostu-mi-ai drăguț sau ba?

Dela Anuță Codrea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

259.

La crâșmuța sub cetate.

La crâșmuța sub cetate,
Să bat două frunze-late.
Acele nu-s frunze-late.
Ce-s două fete surate ⁴⁾,
5 Fată mândră de sărac,
Și una de om bogat.
Ceie de bogat zicea:
Cine m'a lua pre mine,

Căpăta-u-a mare bine:
10 Un pluguț cu șase boi,
Boteiaș ⁵⁾ mare de oi.
Cea sărac' așa zicea:
Cine mi-a vede ochii,
Te-a lăsa și cu boii.
Mi-a vede sprincenile,
Te-a lăsa cu oile.

Dela Anuță Codrea.

1) Odoarăș, dim. din odor = curte.

2) Cupă = măsură de băut.

3) Tărăță = rămășiță de făină cernută.

4) Surată = titlul ce-ș dau fetele.

5) Botei de oi = turmă de oi.

260.

Du-te dor, cu dorurile.

Du-te dor, cu dorurile,	Șuere badea Ioniță,
La pluguri, cu plugurile,	Să mă duc, să-i dau guriță.
Du-te și l'a meu drăguț	10 Frunză-verde iarbă-lată,
Că-i cu plugul în dealuț ¹⁾ .	Gura mea e măsurată,
5 De te-a 'ntreba ce mai fac?	Cu măsură din oraș,
Spune-i că m'am măritat.	Pe sama lui Grigoraș.
După el n'am așteptat.	

Auzită dela Ioană Pop, fătucă de 7 ani din Giulești.

261.

Mândrucă de pe Mara.

Mândrucă de pe Mara,	Cu mine ti-i săruta.
Ce ți-i amară gura?	—Măi badiță din alt sat,
Ori ți-a dat mama-ți căline ²⁾	Eu mă jor, că nu mi-o dat,
Să nu te săruți cu mine.	Că de mi-ar fi dat căline,
5 Poate-ți mă-ta câte-a da	10 Nu m'ar mai săruta nime.

Auzită dela Ileană Pop, fată de 10 ani din Giulești.

262.

Zis-o mândrul dela oi.

Zis-o mândrul dela oi,	5 Le-aș trimete pe stele,
Să-i fac struți de lezăroi ³⁾	Dar stelele-s tare multe,
Mâni alaltă face-l'oi,	Și mă tem că l'or ascunde.
Sâmbătă trimete-l'oi.	

1) Dealuț dim. din deal.

2) Călină, fructul călinului, acru și cu gust rău.

3) Iezăroi, dim. din iederă = plantă totdeauna verde, cu frunze late și lucitoare, care se cațără pe stânci și pe ziduri (Hedera helix).

L'aş trimete pe soare,
Soarele-i tare fierbinte,
10 Şi mă tem că l-a aprinde.

L'aş trimete pe lună
Luna merge câtilin ¹⁾,
N'a sosi 'ntr'on an deplin.

Dela Mihai Cupcea din Călineşti.

263.

Pace mândră şi viaţă.

Pace mândră şi viaţă
Mai mult nu te țin pe braţă,
Numai până deminează.
Astăzi beau cu sănătate,
5 Mâne-m iau hainele 'n spate.
Astăzi beau apă din tău

Mâni alaltă din Braşău.
Astăzi beau apa din sat,
Mâni alaltă din Banat,
Şi m'oi duce, mândră dulce,
10 Şi n'oi veni până-i cruce.

Dela Mihai Cupcea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

264.

Nevasta, care-i frumoasă.

Nevasta, care-i frumoasă,
Mare pagubă-i la casă,
Că bărbatu i-ar lucra
Singură nu-o ar lăsa.
5 Şi când se duce la coasă,
Mintea lui îi tot acasă.
El singur se sfătueşte

Şi cu coasa voroveşte:
Frunză verde, lemn rotat,
10 Fie acela blăstămat,
Care s'a mai însura,
Şi frumoasă va lua.
Că ori când la lucru' mere,
Gându-i stă tot la muiere.

Dela Mihai Cupcea.

1) Cătilin = incetîşor.

265.

Cucule, pasere grasă.

- Cucule, pasere grasă,
 Ce tot cântî, pe-a mamei casă.
 O ți-e foame, o ți-e setă,
 O ți-i dor de codru-verde.
 5 Nici mi-e foame, nici mi-i sete,
 Nici mi-i dor de codru verde.
 Ci mi-i dor de satul meu,
 C'am avut trei mîndre 'n el.
 Una'n dial ca și-on păhar,
 10 Una'n vale, ca și-o floare,
 Una'n ulița cea mare,
 Așa-m rumpe inima,
 Ea mi-o rumpe, ea mi-o leagă,
 Cu un fir de lână neagră.
 Auzită dela Ana Trifoi din Botiza.

266.

Până-i lumea și pămîntul.

- Până-i lumea și pămîntul,
 Tot la mîndra îmi stă gîndul;
 Când îmi vine-al mîndrei dor,
 Mă leagă ca ploaia'n nor.
 5 Cât voi trăi n'oi uita,
 Dragostea mea cu mîndra,
 C'am trăit ca două flori
 Crescute 'ntre pășori ¹⁾.
 Când mergeam la preumblat
 10 Tot nărodul s'o uitat,
 Ca la două rîndunele
 De pe două crănguțele ²⁾
 Când ședeam noi pe sub pomi,
 Ne jucam ca doi coconi.
 15 În casă hoream hori,
 Ea mă înștruța cu flori,
 Când horeă și mîndra mea
 Inima da-m ardea.
 Căci horea cu drag și dor
 20 Dragostele-amînduror.
 Dela Mihai Șerban din Săpânța.

267.

Pasere mîndră pîstruie.

- Pasere mîndră pîstruie,
 Spune mîndrului să vie
 Că se coc strugurii 'n vie
 Pe seama lui Vasalie,

1) Pășor, dim. din pai.

2) Crănguță, dim. din creangă.

- 5 S'o 'njitat ¹⁾ un pițiguș
 Și cară până ce nu-s;
 S'o 'njitat o ciocă ²⁾ neagră,
 Duce cu creanga întreagă.
 S'o 'njitat și porumbul,
 10 Duce strugurii cu totul.
 Hei tu mândrulețule,
 Vină mândruluț' la joc
 Să-ți pun o crenguță'n clop,
 Să-o duci hădei la joc,
 15 Pus-o ura, strajă ³⁾ pe noi
 Că ne iubim amândoi.
- Poate pune, poate ba,
 Când om vrea ni-om aduna.
 De nu ziua la lumină,
 20 Batăr nopțile la lună.
 De nu ziua la vedere,
 Batăr nopțile la stele.
 Știi mândrule de odată,
 Când ședeam la noi pe vatră,
 25 Beam horincă ⁴⁾ pipărată
 Cu guriță-amestecată,
 Morții ⁵⁾ duin și daina.

Auzită dela Mărie Tășcan, din Nănești.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

-
- 1) Injit sau învit = mă dedau, mă înădesc.
 2) Ciocă și cioică = cloară ; pul de cloară.
 3) Strajă = pază.
 4) Horincă = vin ars rachiou.
 5) Morții duin și daina, refren foarte usitat la doine de dragoste.

II.

CANTECE DE JALE ȘI SUPARARE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1.

Care drăguța și-o lasă.

Care drăguța și-o lasă,
Dă-i Doamne potică ¹⁾ 'n casă.
La picioare măr-gutâi ²⁾,
Trei doftori ³⁾ la căpătâi.

5 Măr-gutâi să nu 'nflorească,
Mândru 'n pat să putreziască
Măr-gutâi n'a înflori,
Mândru'n pat a putrezi.

Auzită dela Mărie Tășcan, fată de 20 de ani, din Nănești.

2.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mult m'am rugat Doamne ție..

Mult m'am rugat Doamne ție,
Să nu-m dai urâtul mie :
Nu știu, Doamne, nu mă vezi,
Tot urâtul mi-l areți,
5 De om drag, mă tot deperți.
Nu știu, Doamne, m'ai uitat,
Tot urâtul mi l'ai dat,
De om drag m'ai depărtat.
Urâtul și cu dorul,
10 Tare 'mbătrâne omul.
Iar urâtul cu jelea,

Imi îmbătrâne pe lelea.
De cât cu urât mă culc,
Mai bine trei ani mă duc.
15 Decât cu urât mă scol,
Mai bine trei ani nu dorm.
De cât cu urât în casă,
Mai bine cu boale 'n oasă.
De boale popa cetește;
20 De urât nu pomeneste.
De boale popa te scoate,
Dar de urât nu te poate.

Auzită dela Petru Ardelean, fecior de 22 de ani din Berbești.

1) Potică (ung. potika) = farmacie.

2) Măr gutâi = măr gutuii, din care se fac compoturi și dulceturi.

3) Doftor = medic.

3.

Mult mă 'ntreabă inima.

- Mult mă 'ntreabă inima,
 Bine mi-e ca la mama?
 Eu zic, zău, că nu mi-i rău,
 Lacrămile-m vin părau.
 5 Eu zic, zău, că tot mi-i bine,
 Până nu-i carne pe mine.
 Tu mândrucă, tu bolundă ¹⁾
 Nu șede'n crâșmă flămândă.
- Du-te-acasă și mânâncă.
 10 De cât on bărbat urât,
 Mai bine-on mândru iubit.
 Cât șezi cu el împreună,
 Grăești tot cuvinte 'n glumă,
 Noaptea ori câtu-i de mare,
 15 Ea tot mică ți se pare.

Dela Petru Ardelean din Berbești.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

4.

Dus-ii mândru' la Gherla.

- Dus-ii mândru' la Gherla ²⁾
 Vini-u-a și m'a lua.
 De-oi vede, că nu mă ieă,
 M'oi duce din jos de moară,
 5 Ș'oi cule(ge) obsâgă ³⁾ 'n poală,
 I-oi da mândrului să moară.
 O, să moară, o să pieie,
 O, pe mine să mă ieie.
- Cui i-i voia să mă ieie,
 10 Meargă 'n Sighet ⁴⁾ și mă ceie.
 La maiorul cel domnesc,
 Că de-acolo-m poruncesc,
 Cu cine să mă iubesc.
 Cu Ion ori cu Gheorghie,
 15 Ori cu badea Vasalie.

Auzită dela Mărie Tășcan fată de 20 de ani din Nănești.

1) Bolundă (ung. bolond) = nebun, zmintit.

2) Gherla (ung. Szamosujvar), oraș în Ardeal. Reședința episcopului român unit. Seminar teologic și preparandie.

3). Obsâgă = o plantă.

4) Sighet (ung. Mărmrossighet), cel mai mare oraș al Maramureșului.

5.

Sănătate bună, țiară...

Sănătate bună, țiară,
De-oi trăi, cerca-ti-oi iară.
Sănătate bună, sat,
Să trăesc, să te mai cat.
5 Dintr'o grădină cu flori,
Dacă n'am frați și surori.
Dintr'o grădină cu brazi,
Dacă n'am surori și frați.
—Hei tu mândruluțule,
10 Treci deluțu' la Gherla,

Adă-ți una cu brișca ¹⁾
Să-i placă și mâne-ta.
Și'n ocol ²⁾ s'adune vaci,
Numai voi, nu vă-ți fi dragi.
15 Și'n ocol s'aduie boi,
Oarbă de ochi amândoi.
Când ți-a pune de mâncat,
In bliduțu' ³⁾ nespălat,
Cu lingura de sub pat,
20 Pe cum n'ai fost învățat.

Dela Mărie Tășcan

BCU Cluj / Central University Library Cluj

6.

Săraca inima mea.

Săraca inima mea,
După cine se tope(ște).
Dup'o frunză de lipan ⁴⁾
Dup'on câne de Izan ⁵⁾.
5 Dup'o frunză de cireș,

Dup'on câne din Berbești ⁶⁾.
Dup'on fir de tămăiță ⁷⁾,
Dup'on rău din Dumbrăviță.
Dup'on fir de măieran,
10 Dup'on câne de Vădan ⁸⁾

Dela Mărie Tășcan.

1) Brișcă = trăsură ușoară cu 4 roate.

2) Ocol, pl. ocoluri = ogradă.

3) Bliduț, dim. din blid = strachină.

4) Lipan = plantă cu frunze foarte late, poporul o numește: *brustur*.

5) Izan, = de pe apa Izel.

6) Berbești, sat românesc pe valea Marei, aproape de Sighet 10 km.

7) Tămăiță, Bot. Vineriță (Ajuga reptans).

8) Vad, sat românesc în Maramureș 5 Km. depărtare de Sighet.

7.

Frunză verde de scoruș ¹⁾.

Frunză verde de scoruș,	Cunună în cap să n'aivă.
Zboară doi porumbi pe sus,	Și de ni-o văzut ficior,
Ne-am iubit mândră pe-ascuns,	Fi-i-ar moartea de pistol ²⁾
Cine ni-o văzut, ni-o spus.	Să vadă cum îi cu dor.

5 De ni-o văzut, mândră, o fată

Auzită dela Gheorghe Bârlea, din Berbești.

8.

Frunză verde n'am să ciunt...

Frunză verde n'am să ciunt,	Până-i lume, n'are minte.
Nici pe-aicea să-m șad mult.	Și eu doru' l'am luat,
Foae verde mi-oi ciunta,	Numai cu ochi am scăpat,
De pe-aicea m'oi muta.	Să nu mă 'mblătesc pe gard

5 Care ia doru' 'nainte,

10 Când oi mere sara'n sat.

Dela Gheorghe Bârlea.

9.

Pe la noi, pe valea grasă.

Pe la noi, pe valea grasă,	5 Sărută-mă, mândră dragă,
Pier oile de călbază ³⁾ ;	Până mi-i cămașa neagră.
Caprele de vreme grea,	C'apoi dacă mi-o voi la,
Fetele de jelea mea.	Trei și patru mi-oi afla.

1) Scoruș Bot. sorb.

2) Piștol = armă mică asemănătoare cu revolverul, dar se încarcă pe din-nainte, și de regulă numai cu praf de pușcă.

3) Călbază = gălbează, un morb foarte rău de ficat, care omoară oile.

Dacă mi-o voi soponi,
 10 Trei și patru mi oi găsi
 De-ar fi bătut Dumnezeu.
 Crucița ¹⁾ dela durzău ²⁾,

Lemnul din liagănul meu.
 Cum m'o legănat pe mine,
 15 Să nu legâne pe nime.

Dela Gheorghe Bârlea.

10.

Cântă cucu' 'n vârî de munte.

Cântă cucu 'n vârî de munte,
 Nime 'n lume nu-l aude,
 Fără om mâncat de multe.
 —Taci cucule nu cânta,
 5 Că nu te pot asculta,

De-amărat ce mi-i lumea.
 Că, pân'am fost la părinți,
 N'am zis, cuce, să nu 'm cânti.
 De când m'am înstrăinat,
 10 Nu mi-i cuc de-al tău cântat.—

Dela Gheorghe Bârlea.

11.

Spune mândruț mâne-ta...Cluj

— Spune mândruț mâne-ta,
 Să-și îngrădia(scă) grădina,
 Tot cu parî și cu nuiie,
 Nu cu-atâtea besezi ³⁾ rele.
 5 Puie și ruji în ferești,

Că mie nu-m trebuiești.
 Lângă rujă măgheran,
 Nu-m trebe din al tău niam.
 Lângă rujă tămăiță.
 10 Nu-m trebe din a ta viță. —

Auzită dela d-na Maria Borodi, din Berbești.

12.

Mândrior de mi-i lăsa.

Mândrior de mi-i lăsa,
 Uște-ți-se struțu ⁴⁾ 'n clop

Ca iarba pe lângă foc.
 Eu mândruț de ti-oi lăsa,

1) Cruciță, dim. din cruce.

2) Durzău = jneapăn, *Juniperus communis*.

3) Besadă ung. *bessed* = cuvânt, vorba.

4) Struț = buchet de flori.

5 Uște-mi-se cununa,
Ca iarba primăvara.

Ca iarba pe lângă vale
Primăvara când răsare.

Dela d-na Maria Borodl.

13.

Nu fii mândruț supărat.

Nu fii mândruț supărat,
Că vine primăvara,
Noi iară ni-om aduna:
La fântâna codrului,
5 Este masa dorului,
De uiegi ¹⁾ e încărcată,
La mândruț și 'nchin' odată,

Că la inimă mi-i baltă.
Că mi-s pruncă supărată,
10 Și din casă mi-s muștrată.
Și de-afară mi-s toită ²⁾,
Și de oameni rău grăită.
Iă mândrule și-m închină,
Că mi-i baltă la inimă.

Dela d-na Maria Borodl.

14. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Zâs-ai, mândru, zâs-ai câne..

Zâs-ai mândru, zâs-ai câne,
Că n'ai dragă ca pe mine.
Eu atâta am umblat,
Și cu alta te-am aflat.
5 Mai hâdă și mai bătrână,

N'ai lua apă de-a mână.
De-ai muri de sete'n casă,
Nici c'ai bea apă din vasă.
De-ai muri de somn în sat,
10 Nu te-ai culca n'tr'a ei pat.

Dela d-na Maria Borodl.

15.

Năfrămuță de mătasă.

Năfrămuță ³⁾ de mătasă,
Mamă, draguțu' mă lasă.

Lasă-l și tu, fătu meu.
L'aș lăsa, da-m pare rău.

1) Uiagă, pl. uiegi = sticlă.

2) Toiesc, a toii = a se sfădi, a face larmă mare, a ocări, a muștra.

3) Năfrămuță, dim. din năframă.

5 Ia uită-te'n fața lui,
 Bată-l Doamne, hireșu-i ⁴⁾.
 Când îi lăut și schimbat,
 Nu-i fecior ca el în sat.
 Când îi negru la cămeși,
 10 Da-i mai hireș de cât toți.
 Când își iese la uliță,

Stau fetele și-l arată:
 Ni drăguțu' tău, tu fată!
 Ar putea să nu-l arete,
 15 Că li-o fost drăguț la toate,
 Mai pe urmă mi-o fost mie,
 Și la toate li-e mânie.

Dela d-na Maria Borodi.

16.

Mamă, pretenele mele...

Mamă, pretenele mele,
 Să poată m'ar țipa 'n stele.
 Și m'ar fă de ușă 'n drum,
 Din cenușă sopon ¹⁾ bun,
 5 Și m'ar face soponele,
 Să să soponiască iele.
 Batăr ²⁾ cât s'or soponi,

Ca mine șohan ³⁾ n'or fi.
 Io-s albă fără sopon,
 10 Hireșă ca și de domn.
 Io-s albă nesoponită,
 Roșie, nerumenită,
 Ca și iele mai iubită.

Dela d-na Maria Borodi.

17.

Frunză verde, lemn uscat.

Frunză verde, lemn uscat,
 Mândruț, cum te-ai îndurat,
 De te-ai dus, și m'ai lăsat,
 Ca pe-o pasere în gard,
 5 La toți oamenii de sfat.
 Nu mi-e ciudă, că te-ai dus,

Ciudă mi-i că nu mi-ai spus
 Și nu mi-ai lăsat un răspuns,
 Cu cine să mă iubesc,
 10 Tare să nu mă topesc:
 Nici de știre nu mi-ai dat
 Inima mi-i cu bănat ⁴⁾

4) Hireș (ung. hires = vestit) = frumos, mândru.

1) Sopon pl. sopone = săpun; de aci a soponi = a săpuni.

2) Batăr = barâm.

3) Șohan (ung. soha) = niciodată, nicicând.

4) Bănat (ung. banat) = jele, durere. năcaz; de aci bănuesc = mă întristez, mă supăr.

De știre nu mi-ai făcut,	Nici atunci ti-oi uita bine,
Pân'oi muri nu te uit.	Când or trage lut pe mine,
15 Nici atunci nu ti-oi uita,	20 Ș' atunci oi gândi de tine,
Când mi-or pecetlui groapa,	C' am trăit mândrule bine.
Că ți-o fost dulce gura.	

Anzită dela Susana Borodî, fată de 20 de ani din Berbești

18.

Trimisu-mi-o mândru carte.

Trimisu-mi-o mândru carte,	Rogu-te nu mă uita,
Că l'o dus tare departe,	Că la vară-oi înturna.
Și s'o rugat să nu-l uit,	—Hei tu mândruluțule,
Că doară n'a șede mult.	10 Eu cu drag nu te-aș uita,
5 Numai el o scris așe:	Da nu voie(ște) tătuca,
— Hei tu mândrulica mea,	Să fiu noră mâne-ta.

Dela Susana Borodî.

19.

Hei tu mândruluțu' meu.

Hei tu mândruluțu' meu,	Că dup' acela m'oi duce,
Dă mă-ta cu pumnu'n masă,	Ce-a avea casă cu paie,
Că-i trebe noră frumoasă,	De mine bine să-i paie.
Nu ca mine negricioasă.	10 Casa voastră-i drănițită,
5 Poate da și cu palma,	Eu voi fi noră urâtă,
Noră nu m'a căpăta.	De mă-ta geneluită ¹⁾ ,

Dela Susana Borodî.

1) Geneluesc = suspizionez.

20.

Frunză verde de focșor.

Frunză verde de focșor,¹⁾
 Am avut un drăgucior,²⁾
 L'am ținut tare cu frică,
 Mama n'o știut nemică.
 5 Cățiauă de vecină,
 Ni-o luat bine seamă,
 Și ni-o spus cătră mama.
 Mama 'n seamă m'o luat,
 Și'n lădiță³⁾ m'o băgat.

10 Pe lădiț' o pus lăcată
 Și on mărmuraș de piatră.
 Eu de-acolo mi-am văzut,
 Fete cu ficii jucând,
 Num'a mieu mândruț șazănd.
 15 Io-am fost iute și'nfocată,
 Și-am sărit de sub lăcată,
 Și i-am dat guriță-odată.

Auzită dela Săsana Borodl din Berbești.

21.

Nu gândia mândruț mă-ta.

Nu gândia mândruț mă-ta,
 Noră nu m'a căpăta.
 Pentr'on putregai de casă,

N'oi mai me(re) la voi mireasă.
 5 Pentru o rudă⁴⁾ de zvoră⁵⁾
 N'oi mai mere la voi noră.

Dela Săsana Borodl.

22.

Hai mândruț să dăm mâna.

Hai mândruț să dăm mâna
 Că de noi grăic(ște) lumea,

Să dăm mână de lăsat,
 Să nu ne grăiască'n sat.

1) Focșor.

2) Drăgucior, dim. din drăguț.

3) Lădiță, dim. din ladă.

4) Rudă = măsură de suprafață a Românilor maramurășeni, pe care o folosesc și astăzi.

5) Zvoră = grădină, livadă, și în genere se zice despre o bucată de pământ.

5 Unde mândruț cum s'adună,
Doauă rele laolaltă,
N'au de ce grăi de altă,

Fără de dragostea noastră.
Cum ar fi ca să ni-o strâce,
10 Dor mare să ne mânânce.

Dela Susana Borodi.

23.

Măi mândrule, pentru tine.

Măi mândrule, pentru tine,
Multă scârbă și rușine,
Dela frați, dela vecine,
Dela mamă 'n toate zile.
5 Dela frați, dela surori,
Dela mama 'n toate seri.
Măi mândrule, pentru mine,
Mă-ta mare lege ține :
Sâmbăta, Dumineca,
10 Să ne strice dragostea.
Spune-i mândru' mâne-ta,

Că să nu se cheltuiască,
Până să ne despărțiască.
Pe noi nu ne-a despăți,
15 Nici în casa-oarmeghi,¹⁾
Unde fac diliș²⁾ domnii,
Și legiuri fișcarășii³⁾
Că de-or fă(ce) legea mai mare,
De ce ni-om iubi mai tare.
20 De ce-or fă(ce) diliș mai scurt,
De-acee ni-om iubi mai mult

Dela Susana Borodi.

24.

Vină, mândruț, serile.

Vină, mândruț, serile,
Ș'ascultă muștrările,
Cum mă muștră mămuca,
Mândruț, pentru gura ta.

5 Cum mă muștr' a noști pe
[mine,
Măi mândrule, pentru tine.

Dela Susana Borodi.

1) Casa-oarmeghi = casa comitatului, varmeghieci.

2) Diliș (ung. gjilés) = adunare.

3) Fișcarăș = avocat, avocat.

25.

Spune mândru' mâne-ta...

Spune mândru'(le) mâne-ta,
Că să nu mă ocără(scă).
Că de s'ar fă(ce) piatră de
[moară,

Tot ni-om iubi într'o vară.
5 Și tată-tău bolovan,⁴⁾
Tot ni-om mai iubi într'on an.

Dela Susana Borodi

26.

Hei tu mândruluțu' meu.

— Hei tu mândruluțu' meu,
Ș'asear'am trecut pe coastă,¹⁾
Pe din sus de casa voastră.
Mă-ta 'n casă se sfădiă,
5 Și de mine rău grăiă.
Spune-i mândruț mâne-ta,
Cu tine nu să sfădiă(scă),
De mine rău nu grăiă(scă).
Că noi atunci ni-om lăsa,
10 Când mă-ta s'a măcină,
In moară cu fărina,²⁾
Nici atunci bădiță, ba.
Până mă-ta-a număra,

Câte stele sânt pe ceri,
15 Iarba dela trei hotări.
Nici atunci nu ni-om lăsa,
Până mă-ta-a număra,
Penele de pe doi cucu,
Frunza verde pe doi nuci.
20 Nici atunci bădiță, ba,
Până mă-ta-a sămăna,
Strat³⁾ de mac in vârf de ac.
De-i vede că macul crește,
Poate tra(ge) mă-ta nedejde.
25 De-i vede că macu' seacă,
Spune-i mâne-ta să tacă.

Dela Susana Borodi,

4) Bolovan = bucată de piatră mai mare.

1) Coastă = dieluț mai mic.

2) Fărină = făină.

3) Strat = locul acela unde se pun legumele și florile.

27.

Nu fii mândru' supărat.

Nu fii mândru' supărat,	10 Ș'om trece peste dialuț.
Din doruț, ni-om fă(ce) căluț,	Unde'nflorie(ște) piperiul,
Ș-om trece peste dieluț,	Și se ostoaie dorul,
Cu obede ¹⁾ din lemn verde,	N'om veni până-i ceriul.
5 Stițele ²⁾ din măghieran,	Unde'nflorie(ște) tămâia,
Buciumul ³⁾ de odolean, ⁴⁾	15 Și s' ostoaie dragostea,
Și proțiapul ⁵⁾ de omac, ⁶⁾	N'om veni până-i lumea.
Și boii de ruji de mac.	Dacă nu voie(ște) mama,
Și ni-om sui în căruț	Să grăiesc cu dumata.

Dela Susana Borodî.

28.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Du-te mândru' și pețe(ște).

Du-te mândru' și pețe(ște),	Și drumuțul l'oi călcă.
Unde mă-ta te voie(ște),	Eu oi râde, tu nu-i râde,
Și-ți du o nevestă rea.	Inima ți-s'a aprinde.
Eu m'oi face-o floare mândră,	10 Eu oi grăi, tu nu-i grăi
5 Tu-i aveă nevestă hădă.	Inima ți-s'a topi,
Eu m'oi lă și m'oi schimbă,	Că tot cu urâta-l fi.

Dela Susana Borodî.

1) Obadă = bucată rotită de la colacul roatei.

2) Stiță = spiță de la roată.

3) Bucium = butucul de la roata carului, în care stau plantate spițele.

4) Odolean = Bot. valeriană. (*Valeriana officinalis*).

5) Proțap = lemn, în care se agață jugul și se trage carul.

6) Omac = omă, iarbă mare, pe care dacă o mănă caprele pier, căci e veninoasă. Omac (*Aconitum*).

3) Ostoiesc = a se liniști, a înceta.

29.

Câte grădine-s în sat.

Câte grădine-s în sat,
Toate bruma li-o brumat.
Numai pe grădina noastră
O picat brumă mai groasă.

5 Pe on fir de măghieran,
Care n'a 'nverzi șohan.¹⁾
Pe on fir de bosuioc,²⁾
Care n'a 'nverzi deloc.

Dela Susana Borodi.

30.

De m'a lua care-m place.

De m'a lua care-m place,
Mândră cunună mi-oi face.
De m'a lua urātu',

Nu mi-oi strâca sansiu',³⁾
5 Ce l'oi lăsa să 'nflorească
Urātu' să 'nbătrânească.

Dela Susana Borodi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

31.

Hei tu mândrulica mea.

Hei tu mândrulica mea,
Până umblam după tine,
Casa-ți era văruiță,
Și cărarea zugrăvită,
5 Și-n prilaz⁴⁾ aveai oglindă.
D'amu dacă te-am lăsat
Pe cărare-o crescut scai
Și-n prilaz oglindă n'ai.

Mândruca-i ca laptele,
10 Eu mă 'ntorc cu spatele,
Și grăiesc cu altele.
Câte fete-s cu pieptare,⁵⁾
Toate-s strâmbe de spinare,
Numai a mea mândrulea,
15 Driaptă ca și secerea.

Auzită dela Vasalle Moiş, fecior de 21 de ani, din Berbești.

1) Șohan = nici când (ung. soha).

2) Bosuioc = busuloc = plantă de grădină, foarte mirositoare.

3) Sansiu = garoafă (Dianthus Caryophyllus).

4) Prilaz = pârlez la gard, loc de trecere peste gard.

5) Pieptar = cojoc de piele de oale, fără mâneci, ce poartă fetele și feciorii

32.

Feciorași, cât voi iubiți.

Feciorași¹⁾ cât voi iubiți,
 Luați seamă toți să știți,
 Fetele ce le iubiți,
 Nici când nu le părăsiți.
 5 Că voi de mi li-ți lăsa,
 Focu' rău v'or blăstăma.
 Și eu dacă am lăsat,
 Ia cum m'o blăstămat:
 Dee-ți bunul Dumnezeu,
 10 Nouă boale și lingoare²⁾
 Ș-o păreche de friguri,

De cele ce n'au liacuri.
 Când îi coale primăvară,
 Patru să te scoat'afară.
 15 Doi de mâni, doi de picioare,
 Să te-ntoarcă după soare.
 Și cu pită de un ban,
 Să te-ajungi cu ea on an.
 Să te-ntoarcă cu scândură,
 20 Te hrăniască cu lingură.
 Și-atunci să nu fii ertat,
 Când oi fi eu moartă 'n pat.

Dela Vasalje Moiş.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

33.

Ziua Crucii nu-i departe.

Ziua Crucii nu-i departe,
 Frunza de pe codru' cade,
 Codru' prinde-a se rări,
 Noi așa n'om mai trăi.
 5 Fost-am betiag de murit,
 Nici o mândră n'o venit,
 Să-m pună mâna la cap,
 Să mă'ntrebe de ce jac.

Pe când mă tămăduia,
 10 Toate mândrele viniă,
 Și mie nu-m trebuia.
 Și mie nu mi-i de ele,
 Ca lupuțului³⁾ de miele,
 Coale 'n vale pe vâlcele,
 15 Când le află singurele,
 Apoi se hrănie(ște) cu ele.

Dela Vasalje Moiş.

1) Feciorași dim. din fecior = fiăcău.

2) Lingoare = numele popular al tifosului.

3) Lupuț, dim. din lup.

34.

Mândră, mândrulica mea.

- Mândră, mândrulica mea, Și de tine nu mi-i tare.
 Mărite-te nu ședia, Tu mândră, gândești că-m plăci
 Nu te uita 'n gura mea. Numai bai,²⁾ și-amar în faci.
 Gura mea, morișcă¹⁾ 'n vânt, 10 Tu gândești că te iubesc,
 5 Nu ti-oi lua, că n'am rând. Numai cât te celuiesc.³⁾
 Gura mea-i morișcă'n vale,

Dela Vasalîe Moîș.

35.

Florice mândră de grâu.

- Florice mândră de grâu, Nu pot dormi pe-așternut,
 Vrut-aș fi, să nu te știu. Numai pe pământul ud.
 Până eu nu te știeam, Nu pot dormi pe lepedeu,
 Unde mă culcai durmeam. Făr' pe uliță în tău.
 5 D'amu de când te-am știut,

Dela Vasalîe Moîș.

36.

Care fată-ș lasă satul.

- Care fată-ș lasă satul, Am cătat altul mai bun,
 Bat'o jlea și bănatul;⁴⁾ Face-l-ar Dumnezeu scrum.
 Nu-o bată tare rău, Și din scrum să-l facă pară,
 Că mi l'am lăsat și eu. 10 Să se ducă fum în țiară,
 5 Nu-o bată, tare, tare, Să vadă și-a mea tigneală⁵⁾
 Că și eu mi l'oi lăsare.

1) Morîșcă = moară mai mică, aci figurativ se înțelege că-i guraliv.

2) Bai pl. baiuri (ung. báj) = supărare, năcaz.

3) Celuiesc = a amăgi, a înșăla.

4) Bănat (ung. bănat) = jale, durere, supărare.

5) Tigheală = hodină.

- Hei tu mămulica mea,
Halubele ¹⁾ din fetie,
Le scoate între hotară
15 Și le fă focuț și pară.
Cine mi-a vede fumul,
Ști-u-a cui i-i năcazul;
Cine mi-a vede para,
Ști-u-a cum mi-e tigneala.—
20 Frunză-verde de șalăta,
Mândră-i horea ²⁾ legănată,
La fata cea scuturată.
Mândru-i dorul legănat,
Lă feciorul supărat,
25 Care-i tare 'nstrăinat.

- Frunză-verde din doi frați,
Tu te duci, bade, te duci,
Tu te duci, bade sărace,
Da cu al tău dor ce-oi face?
30 — Face-ti-i mândrucă bine,
Că mai sânt voinici ca mine.—
— Hei tu mândruluțule,
Fie voinici câtă-i frunză,
Dacă nu-s de-a mele buză.
35 Fie, câtă-i frunza 'n fagi,
Dacă mie nu mi-s dragi.
Fie, câtă frunză-i jos,
Dacă tu bade nu 'ntorci. —

Auzită, dela Mărie Tășcan, fată de 20 de ani, din Nănești.

37.

Dept-acee m'ai bănuit...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

- Dept-acee mai bănuit,
Depce m'am făgăduit:
Pe păduri de pribegit,
Fecior tinăr de trăit,
5 Cocoane de celuit
la că m'am făgăduit,
Codrului de pribegit.
Măgheran între vârfuri,
la-te mândră pe gânduri,
10 Nu șede pe sub garduri,
Cu răii de pe drumuri.
Nărocul trebe cinstit,
Nu cu toți răii grăit.
Nărocul trebe purtat,

- 15 Nu cu răii dela sat. —
— Măgheran verde 'n cruciță,
Ce să ne facem bădiță?
Ne-am lua, nu ne putem;
Ne-am lăsa, nu ne 'ndurăm.
20 Ne-am lua, și sântem frați,
Ne-am lăsa și sântem dragi.
Bate-te focuțu' glas,
Dintr'a cui gură-ai rămas,
Dintr'on car cu secherie,
25 Diu gura lui Vasalie.
Dintr'on car cu sechereș ³⁾
Din gură de lezieș. ⁴⁾

1) Halubă = vestmânt.

2) Hore, horea. pl. hori = cântec, doină mai lungă.

3) Sechrăș (ung. siekeres), cel ce umblă cu car, cu căruță.

4) Leziu = calfă, fecior mai mărișor.

- Bată-te focu' dor,
Cum n'am botă să te-omor,
30 Nici săcure să te tai,
Să nu-m faci atâta bai.
Când în dial, când lângă vale,
Inimioara rău mă doare.
Es afară, văd on nor,
35 Nu pot mândră de-al tău dor.
Es afară, văd trei stele,
Nu pot mândruț, de-a ta jele
Dela Mărie Tășcan din Nănești.

38.

Am avut on drăguț drag.

- Am avut on drăguț drag,
Nu să-l iubăsc și să tac?
Numai eu de l'am mănă
La târguț la Terigrad.
5 Numai el să-și târguiască,
On scul ¹⁾ de mătasă albă,
Să-i cos cămașa cea dragă;
Nu știu cum o târguit,
Că pe-acol' o'ncredințit. ²⁾
10 Cu-o fată hădă neagră,
Lui i-o părut tare dragă.
Pe când s'o plinit anu,
Poruncitu-mi-o ³⁾ mândru',
Pe o frunzucă de prun,
15 Să mă duc și să-l cunun.
. Eu 'napoi am poruncit,
Pe-o frunzucă de spin,
Din drăguț nu-m treabă fin.
—Hei tu mămulica mea,
20 Da-u-ar bunul Dumnezeu,
Să se facă părul mieu,
Otavă ⁴⁾ prin temeteu. ⁵⁾
Să să facă păr de vie,
Să-o cosă(scă) Vasălie:
25 Să-o țipe pe obloane ⁶⁾
Să-o ieie boii 'n coarne,
Domnișoarele 'n picioare,
Să ne-arunce prin ocoale ⁷⁾.

Auzită dela Mărie Tășcan, din Nănești.

1) Scul = jurubiță, sul de fire răsucite.

2) Incredințez = mă logodesc.

3) Poruncesc = a demănda, a trimete veste.

4) Otavă = iarba ce crește după cosătura întâie.

5) Temeteu (ung. temet) = țințirim, cimitir.

6) Oblon = deschizătura acea, pe unde se dă vitelor hrană în iesle.

7) Ocol = ogradă.

39.

Unde-i mândra cu doru'.

Unde-i mândra cu doru',	Trag boii numai nu mor,
Nu pot ara cu plugu',	5 Și s'adină plugu'n jele
Că s'adină plugu'n dor,	Trag boii de rump tânjele ¹⁾ .

Auzită dela Gheorghe Rus, fecior de 21 de ani, din Berbești.

40.

Nu se vājēa, mamă, nu.

Nu se vājēa, mamă, nu,	5 Nici eu cu mândra șohan ²⁾ .
Măr de an, și cu de-amū,	Eu tinăr ca loboda ³⁾ ,
Și nici eu cu mândru'.	Ea bătrână ca mama.
Măr de-amū și cu de an,	

Dela Gheorghe Rus.

41.

Eu, mândrucă, te-aș iubi...

Eu mândrucă te-aș iubi,	5 Dacă ți-am văzut rându' ⁵⁾
Nu te-ai știut păstori.	Te-a iubi mândră dricu'.
C'ai avut o gură loatră ⁴⁾	Dacă ți-am văzut treaba,
Și ni-o știut lumea toată,	Te-a iubi sărăcia.

Dela Gheroghe Rus.

-
- 1) Tânjele = Tânjeală, lemn în care se agață jugul.
 2) Șohan = nicicând.
 3) Lobodă = plantă leguminoasă.
 4) Lotru, loatră = istet, isteată, sprinten.
 5) Rând = rânduială.

42.

S'aseară și alaltăseară.

S'aseară și-alaltăsară,
Cântă doi cocoși pe-afară.
Doi cocoși negri cânta,
Neamurile mă mustra,

5 Să mă las de bădița,
Cuvântul nu l'aș călca,
De badea nu m'aș lăsa.

Dela Gheorghe Rus.

43.

Mândruluț de lângă noi.

Mândruluț de lângă noi,
Nu veni-a peți la noi.
Ci te du, tu după vale,
C'acolo îi gazdă mare.
5 Casa-i mare, șura-i mică
Și prin ocol nu-i nemică.
P'îngă șură nu-i strânsură ¹⁾,
Cât ar duce-on pui în gură.
Și în casă nu-i negoț ²⁾,

10 Cât ar duce-on pui în clonț.
Io-s copilă tineria
Ș'on drăguț im pot țineă.
Mi se șede cu drăguț,
Ca la pruncă ³⁾ cu liuluț ⁴⁾.
15 Mi se șede sărutată,
Ca și la pruncă 'nfășiată.
Mi se șede dragostită,
Ca la pruncă ciupăită ⁵⁾

Dela Gheorghe Rus.

44.

De cine doru' se leagă.

De cine doru' se leagă,
D'acela-i cu minte slabă,

Până-i lumea nu-i de treabă.
S'o legat de o nevastă

1) Strânsură = adunătură.

2) Negoț = lucru de comerț.

3) Pruncă = băiată, copilă.

4) Liuluț = leagăn.

5) Ciupă = baie, scaldă pentru băiată din fașă.

- 5 Ș'o lăsat tiara ¹⁾ în casă,
 Și pruncuțul mic în fașă ²⁾.
 S'o legat de on voinic,
 Ș'o lăsat plugu' la câmp.
 Și de mine s'o legat
- 10 Fost-am voinic ș'am scăpat.
 Și de mine s'o legat
 De doi ani în primăvară,
 Ș'acum stă să mă omoară.

Dela Gheorghe Rus.

45.

Poți mândrucă sămâna.

- Poți mândrucă sămâna,
 De flori plină grădina,
 Mâna mea nu li-or ciunta,
 Clopu' ³⁾ mieu nu l'or purta.
 5 Creșteți flori și înfloriți,
 Că mie nu-m trebuți,
 Creșteți flori, cât gardurile ⁴⁾,
 Ș'astupați prilazurile ⁵⁾.
- Nu voi ciunta vârfurile.
 10 Poți mândrucă sămâna,
 La fântână busuioc,
 Că eu nu l-oi pune'n clop,
 Nici nu l'oi duce la joc.
 La fereastă păducei ⁶⁾
 15 Că eu n'oi mai sări 'n ei.

Dela Gheorghe Rus.

46.

Ceterucă, glas de cuc.

- Cetărucă, ⁷⁾ glas de cuc,
 Scoate pe mândră la nuc,
 Să-i dau gură că mă duc.
 Cetărucă, mândru glas,
 5 Scoate pe mândra 'n prilaz,
 Să-i dau gură că o las.
- Eș mândrucă până'n poartă,
 Și vezi dorul cum mă poartă.
 Că umblu pe uliți prin sat,
 10 Ca și-on câne turbat,
 Și mă duc noaptea pe drum,
 Ca și omul cel nebun.

Dela Gheorghe Rus.

1) Tiară = răsboi de țesut.

2) Fașă = fâșie de pânză, lungă, cu care se înfașe pruncuțul dela tată.

3) Clop = pălărie.

4) Gard = îngrăditură de nuiiele.

5) prilaz = pârlez, trecătoare peste gard.

6) Păducel = gheorghină.

7) Ceteră = violină.

47.

Trandafir de pe izvor.

Trandafir de pe izvor,
Spune-m mândre-mândrior,
De ai alta mai cu dor,

În trei zile jac și mor.
5 De ai alta mai cu drag
Eu mă culc și jac în pat.

Dela Gheorghe Rus.

48.

Auzi mamă, cucu' cântă.

Auzi mamă, cucu' cântă,
Eși afară și-l ascultă,
'De cântă pe creangă uscată,
Poți ști mamă că nu-s fată.
5 De cântă pe creangă verde,
De mine să tragi nedejde.

Pe ce coastă cu holbură ¹⁾,
Șueră mândru' din gură,
Și-l cunosc pe șuerat,
10 Că i-i gându de 'nsurat,
Și pe mine de lăsat.

Dela Gheorghe Rus.

49.

Hei tu bade Ionaș.

Hei tu bade Ionaș,
Ne-am iubit de coconași ²⁾
Ș'acum te 'nsori și mă lași.
Da-u-ar bunul Dumnezeu
5 Șasă prunci în patru ai,
Ș'aceia să-ți fie de bai ³⁾.

Pe doi să-i dai la 'mpărat,
Pe doi de purcari ⁴⁾ la sat.
Doi pe tine să te poarte
10 Cu căruț cu patru roate,
Pe la târguri, pe la toate.

Dela Gheorghe Rus.

1) Holbură = volbură (*Convolvulus arvensis*).

2) Coconaș, dim. din cocon = copil, băiat mai mic.

3) Bai = năcaz, durere.

4) Purcar = porcar, păzitor de porci.

50.

De-aş ajunge pân'atunci.

De-aş ajunge pân'atunci, Coccoanele ¹⁾ slujnicele,
 Să văd pe mândra cu prunci, 5 Bărbatu' să umble a cere,
 Şi apoi să-i dee slugi. C'apoi mi-ar fi pe plăcere.

Auzită dela Gheorghe Rus, din Berbeşti.

51.

Lanule, rozmalinule,

Lanule, rozmalinule, 10 Şi m'or tăia colţişele, ⁶⁾
 Ce te legini aşa tare, Şi m'or pune la ferşei. ⁶⁾
 Cu vârfulu' jos la poale, Şi m'or scoate 'n drum de țiară
 Ori-s vânturi, ori răcoare ? Şi m'or face drăncioare. ⁷⁾
 5 Cum foc nu m'oi legâna, Să drănițe(ască) temncioare,
 Că numai eu am auzât, 15 Să robiă fete-fecioare.
 Că la mine ş'or vini: Fecioraş fără musteață,
 Meşterii ²⁾ de pe Vişauă, ³⁾ Care'nvață-a strânge'nbrață
 Cu săcuri cu firiseauă, ⁴⁾ Ş'a săruta cu dulceață.

Auzită dela Anuța Bârlea, fată de 17 ani din Berbeşti.

52.

Cântă păsărica 'n chidru.

Cântă păsărica 'n chidru ⁸⁾, Eu gândesc, mândru gândiă,
 Scobori Doamne şi-mi iă gându, 5 Dă-m Doamne să fie aşea.
 Să nu-mi steie tot la mândru'.

1) Coccoană = băiată mai mică.

2) Meşter (ung. meşter) = măestru.

3) Vişau = trei sate : Vişaul de jos, de mijloc şi de sus, şi apa Vişăului.

4) Firisău = fereastră.

5) Colteşă, dim. din colteş, = o parte a unui lemn tăiat.

6) Ferşei.

7) Dramiță = şindilă, şindrila.

8) Chidru = cedru

Eu gândesc, și el gânde(ște),
Pe picioare mă topie(ște),

El gândie(ște) și eu gândesc,
Pe picioare mă topesc.
Dela Anuță Birlea, din Berbești.

53.

Păsăriucă cu cunună.

Păsăriucă cu cunună,
Mândru cânti sara la lună,
Și ziua pe vreme bună.
Cucule, pasere vie,
5 Cântă'n codru să se știe,
Care cu care să fie.
Să văd și eu cu mândru'
Fi-om laolaltă ori nu!

Să văd și eu cu badea,
10 Fi-om laolaltă ori ba.
Cucule, pasere neagră,
Cântă'n codru' să s'aleagă,
Care cu care să tragă.
Că și boiții ¹⁾ încă-s boi,
15 Și trag în jug câte doi.

Dela Anuță Birlea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

54.

Mândruț, floare de sansiu.

Mândruț floare de sansiu, ²⁾
Vrut-aș fi, să nu te știu.
Eu de când mi te-am știut,
Nu pot dormi pe-așternut,
5 Fără pe pământul ud.
Nici nu m'am culcat pe țol,
Fără pe pământul gol.
Bată-te mândruț mâna,
Nu te văd cu săptămâna,
10 Și ești negru ca și tina.
Bată-mi-te mândruț, bată,

Ciarcănu' ³⁾ de p'îngă lună,
Și dreptatea mea ce bună.
Ciarcănu' de p'îngă soare,
15 Și dreptatea mea ce mare.
Mâna mea, perina mea,
Care-ai durmit tu pe ea,
Ș'amu zici, că nu-i așa.
Nu te bată altu rău,
20 Fără care-oi zice eu.
Nu te bată alte rele,
Fără lacrimile mele.

Auzită de Anuță Birlea.

1. Boiți = dim. din bou.

2) Sansiu, sanhiu = garoafă, sacfiu

3) Ciarcănul depăngă soare și de p'îngă lună = un cerc luminos ce se vede deseori în împrejurări normale, iar nu când e eclipsă; când se arată pe lângă lună, atunci zice Românul că n'a plouă.

55.

Care-ș urè(ște) drăguța.

Care își ure(ște) drăguța,	Ș'o păreche de friguri,
Să-l mânânce temnița.	10 De cele ce n'au liacuri,
El atâta să robiască,	Fără vara la târguri.
Apa 'n Tisă ¹⁾ să stărpiască, ²⁾	Din arat până'n căraț,
5 Pietrile să putreziască,	Să-i fie de tremurat.
Părinții să nu-l cunoască.	Din culesul cânepii
El atâta să boli(ască),	15 Până'n ruptu' cămașii,
Noauă boli, noauă lângori,	Tot să-i fie-a zguțai ³⁾

Auzită dela Susana Borodi, fată de 22 de ani, din Berbești

56.

De trei luni în miază-vară.

De trei luni în miază-vară,	— Hei tu mândruluțule,
Arde-m înmioara'n pară,	De n'om avea ceva sfadă,
Batăr cui mă jeluesc,	Pune-om doru' sub lăcată, ⁴⁾
Nemica nu-mi folosesc.	Fi-om mândruț laolaltă.
5 Mă jeluesc cătră soare,	15 Hei tu mândruluțu meu,
Demineața când răsare.	Doru' meu nu ți l'oi dà,
Mă jeluesc cătră lună,	Până tu că mi-i lăsa,
Tot sara, când pleacă 'n lume.	Tot zălog ⁵⁾ gurița ta.
Soarele mie mi-o spus,	Sprincenele chizeșie, ⁶⁾
10 Luna veste mi-o adus.	20 Că mi-ai fost drăgucior mie. —

Dela Susana Borodi.

1) Tisa = râul Tisa.

2) Stărpesc = a săca.

3) Zguțiesc = tremur, a clăti.

4) Lăcată = lacăt.

5) Zălog (ung. zálog) = amanet.

6) Chizeș (ung. Kezes) = garant.

57.

Nu gândi, mândruț, că-m pasă.

Nu gândi mândruț că-m pasă,	5 Ș'ai zis mândruț de năcaz,
Că ai zis, că nu-s frumoasă,	C'ai văzut că eu te las.
Zis-ai mândruț de mânie,	Ș'ai zis mândrior de but,
Că nu m'o dat tata ție.	C'ai văzut că eu te uit.

Dela Susana Borodi

58.

In cel vârful de obcină.

In cel vârful de obcină, ¹⁾	5 Du-te mândruț și-l ciuntă,
Este-o cruce de cetină, ²⁾	Și de-a mea dragoste uită;
Sub cetină este-on struț,	Du-te mândruț și-l iea,
Du-te ciuntă-l, mândruț.	Și uită dragostea mea.

Dela Susana Borodi

59.

Mândruț, de mi-i zăbovi.

Mândruț, de mi-i zăbovi, ³⁾	5 De-i șede până la toamnă,
Cum m'ai lăsat mi-i găsi.	Usca-m'oi ca și o poamă,
De-i șede până la vară,	Ca o poamă pe șutău, ⁴⁾
Usca-m'oi ca și o pară.	Mândruț de dorul tău.

Dela Susana Borodi.

1) Obcină, opcină = vârful sau creasta dealului sau a muntelui pe unde
• drum de car.

2) Cetin = cetină (*Juniperus communis*).

3) Zăbovesc = a întârzia.

4) Șutău (ung. sütő) = uscătoare de poame.

60.

Du-te dor pe cel izvor.

Du-te dor pe cel izvor,
Unde-i găsi pe Ion.
De li-i găsi dor culcat,

Spune-i că m'am măritat,
Dela noi a treia sat.

Dela Susana Borodi.

61.

Hei tu mândruluțule.

— Hei tu mândruluțule,
Când îi trece pe la noi,
Nu te uita drept în curte, ¹⁾
Că eu am dușmane multe.

5 Ci te uită peste sat,
Să gândiă(scă) că m'ai lăsat.
Și te uită la pământ,
Să gândiă(scă) că ni-am urât.—

BCU Cluj / Central University Library Cluj Dela Suzana Borodi.

62.

Mamă, nu mă sudui.

— Mamă, nu mă sudui,
Batăr de unde-oi vini.
Numai eu mamă m'oi duce
La crucița cea picată,
5 Nu mi-i vede niciodată.
Crească-ți iarbă în grădină,
Pe ciudă că ți-oi fă(ce) tină.
Crească-ți mare otava,

Pe ciudă că ți-oi călca.
10 Mamă, din prăguțu' tău,
Crească-ți iarbă și durzău ²⁾
Pe ciudă c'oi vini eu.
Vre-ai mamă câteodată,
Să-m vezi urma p'îngă șatră, ³⁾
15 De-al meu picioraș călcată.

1) Curte = casă frumoasă văruiată, căci a țăranilor din Maramurăș de regulă nici una nu-i văruiată pe din afară.

2) Durzău = jneapăn, ienupăr.

3) Șatră = pridvor, târnaț.

Ți-a vini mămucă dor,
 Să-m vezi urma prin ocol,¹⁾
 Călcată de-al meu picior.
 Peste-o lună și-i vede,
 20 Ce-o plătit slujbuca mea,
 Și cea bună și cea rea.
 Bătăr unde m'ai mânat,

Fost-am gata și-am plecat.
 S'o văjit,²⁾ de-am zăbovit,³⁾
 25 Acasă dac'am venit,
 Prins-ai și m'ai suduit.
 Nu ți-o părut, mamă, bine,
 Că nu te fac de rușine,
 Pe tot niamul⁴⁾ și pe tine.

Dela Susana Borodî.

63.

Leliță, poale ciurate.

Leliță, poale ciurate,⁵⁾
 Rău te-am visat astă-noapte.
 Că năframa⁶⁾ ta cea nouă,
 Era ruptă tomna'n doauă.
 5 Nu știu, dragă, ce-a mai fi,

Poate că ni-om despărți.
 De ni-om despărți 'ntr'o sară,
 Poate că ni-om iubi iară.
 De ni-om despărți 'ntr'o zi,
 10 Șohănit⁷⁾ nu ni-om iubi.

Dela Susana Borodî.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

64.

Ca pe mândru, nu văd om.

Ca pe mândru, nu văd om,
 Nici pe lucru, nici pe somn,
 Nici pe mersu' drumului,
 Nici pe pusu' clopului.
 5 Nici pe mers, nici pe vinit,

Nici la dulce drăgostit,
 Nici pe mers, nici pe 'nturnat,
 Nici dulce la sărutat.
 — Hei tu mândruluțule,
 10 Clopu tău și rujile,

1) Ocol = ogradă.

2) S'o văjit = s'o întâmplat.

3) Zăbovesc = întârziez.

4) Neam = rudenie.

5) Poală = partea cămeșii femeiești dela brâu până 'n jos; de aci poale ciurate = poale cu cusătură în găuri.

6) Năframă = pânzătură pe cap.

7) Șohănit = nici când.

Ochii și sprincenele,
 Celuesc ¹⁾ cocoanele.
 M'o celuit și pe mine,
 De nu văd ca și pe tine.
 15 Mândruț, a tău sărutat,

Și râsu' cel desfățat, ²⁾
 Și pe mine m'o'nșălat,
 De nu văd ca tine'n sat
 Nici holtei ³⁾, nici însurat. —

Dela Susana Borodi.

65.

Mândruț, când oi muri eu.

Mândruț, când oi muri eu,
 Vină la mormântu' meu,
 Și roagă pe Dumnezeu,
 Să-m ierte sufletul meu.

Te întoarce cu-on cuvânt,
 Ș'apoi zi cătră mormânt:
 — Morminte, groapă săpăță,
 Lasă-mă s'o văd odată.

Dela Susana Borodi

66.

Nu-i bai, nu, mândrule nu !

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nu-i bai, nu, mândrule nu,
 Nu-i bai, nu, că m'ai lăsat,
 Sară-m ochii, de-am zbierat. ⁴⁾
 Num' on deget mi-oi întinde,

5 Trei și patru mi-oi cuprinde
 Numai mi l'oi cârliga,
 Trei și patru mi-oi afla,
 La tine nu m'oi uita.

Dela Susana Borodi

67.

Du-te, mândruț, și mă lasă.

Du-te mândruț și mă lasă,
 Fă voia mâne-ta 'n casă,
 Să nu moară mâniașă.

Mâniașă de-a muri,
 Nu s'a putea hodini, ⁵⁾
 L'amândoi păcat ni-a fi.

Dela Susana Borodi

1) Celuesc = înșăl.

2) Desfățat = răsățat.

3) Holtei = flăcău nelăsurat.

4) Zbier = plâng.

5) Hodini = odihni.

68.

Câte flori is pe on rît.

Câte flori is pe on rît, ¹⁾
 Toate zic să mă mărit,
 Numai una de pe laz, ²⁾

Tot zice, să mă mai las,
 5 M'a mânca, de mult năcaz.

Dela Susana Borodi

69.

Hei mămucă, aş'am gândit.

Hei mămucă, aş'am gândit,
 Că mi-s fir de măghieran
 Nu m'oi veştezi şohan ³⁾:

Da mi-s fir de rozmolîn, ⁴⁾
 5 Mă veştezesc câtilin ⁵⁾.

BCU Cluj / Central University Library Cluj Dela Susana Borodi

70.

Săracă inima mea.

Săracă inima mea,
 Iar'o prins a mă durea,
 Săracă şi a mea inimă,
 La miază-noapte suspină.
 5 Săracă inima mea,
 Rabdă-mă nu mă durea.

De-oi putea, ti-oi mângăia,
 De nu i rămâne şi-aşea.
 Fii inimă răbdătoare,
 10 Ca pământul sub picioare,
 Rabdă inimă şi taci,
 Ca pământu' care-l calci.

Dela Susana Borodi

1) Rât, pl. rături (ung. rêt) = loc şas de fân, câmp neted.

2) Laz, pl. lazuri = loc frumos de fânaţă.

3) Şohan = nici când

4) Rozmolîn = rozmarin (*Rosmarinus officinalis*)

5) Câtilin = Iin, încet.

71.

Măi urâte, mohorâte.

Măi urâte, mohorâte, ¹⁾
 Nu ți-o spus mama cu bine,
 Că nu m'a da după tine?
 Și ți-o spus și-a doauă oară,

5 Că mai bine mă omoară.
 Ți-o poruncit și-a treia oară:
 Mai bine moarte mi-a fă(ce),
 După tine nu m'a dà.

Dela Susana Borodi

72.

Săraca mamă cu fete.

Saraca mama cu fete,
 Cum le ține și le crește,
 Și le dă și nu le vede.

Și le ține pe'ncrezare,
 5 Și le dă, și nu le are.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dela Susana Borodi

73.

Hei tu mândruluțu' meu.

Hei tu mândruluțu' meu,
 Vai de însuratu' tău,
 Și de măritatu' mieu,
 Milă-i și lui Dumnezeu,
 5 Dip ce ²⁾ trăim așa rău.
 Mândruluț, când am fost fată,
 N'am mai gândit niciodată,
 S'avem scârbe laolaltă.

Da de când îs măritată,
 10 Scârba'n casă nu-i ciuntată,
 Traiu' rău de loc mă gată,
 Dipt acee-s așa uscată.
 Scârba 'n casă nu se ciuntă ³⁾
 Nici traiu rău nu mă uită,
 Dipt acee-s așa trecută.

Dela Susana Borodi

1) Mohorit și mohorită = de culoare întunecată.

2) Dipce = de ce

3) Ciunt = rup, taiu

74.

Frunză lată de pe baltă.

Frunză lată, de pe baltă, ¹⁾
Fostu-mi-o bine odată,

Și s'o 'ntors frunza pe tău,
Ș'amu mi-i boghet ²⁾ de rău.

Dela Susana Borodi

75.

Iubit-o mamă iubit.

Iubit-o mamă iubit,
Tot Vasalia popii,
Pe Ileana Sentii.
Atâta că s'o iubit
5 Până ce s'o 'ncredințit.
Mama lui o auzit,
Și pe ea o ocărit.
Numai ea o zis așe :
— Dă-m mămucă oglinda,
10 Să mă cat eu în dânsa.
De mi-i fața veștezită, ³⁾
Is cocoană ocărită.
Na-ți mămucă oglinda,
Că fața mi-i veștezită,
15 Inimioara mi-i topită,
Că-s cocoană ⁴⁾ ocărită.
Fă mamucă-așa de bine,
Și te du la Vasalie, ⁵⁾
Și-i spune să nu se gate.

20 Nu se gate de nuntit,
Că Ileană-i de murit. —
Mă-sa mândru s'o gătat,
La Vasalie-o plecat.
Și când acolo sosiă,
25 Vasalie da prânziă ⁶⁾
Numai el așe o zis :
— Haida soacră să prânzim. —
— Eu n'am venit de prânzit,
Ce-am venit de povestit,
Să nu te gați de nuntit,
Că Ileană-i de murit. —
30 Prânzu 'n masă l'o lăsat,
La stavă ⁷⁾ și-o dealergat,
Murguțu' ⁸⁾ și l'o luat,
Și pe el o 'ncălecat,
La Ileană o plecat.
35 Și când acolo sosiă,
După Ileană clopoțiă,

1) Baltă = loc unde se adună apă multă.

2) Boghet = destul.

3) Veștezăsc = Veștejesc

4) Cocoană = băiată până la 12 ani.

5) Vasalie = Vasăle.

6) Prânz = dejun; de aci prânzesc = dejunez.

7) Stavă = herghelie.

8) Murguțu' dim. din murg.

Noauă popi o prohodîă,
 Trei din casă o scotiă.
 Numai el o zis așe :
 40 — Cine-o făcut sălașu' ¹⁾
 Nu-l primească pământu'.
 N'o mai pus o bucăția ²⁾
 Să 'ncap și eu lângă ea. —
 Numai mă-sa-o zis așa :
 45 — Vasali, dragu' mami,
 Sânt pe ceri destule stele
 Și cocoane frumoșele,
 Ți-i alege-una din ele. —
 — Hei tu mamuleana mea,
 50 Și lunița-i luminoasă,
 Nu-i ca mândra de frumoasă.—
 Auzită dela Susana Borodi, fată de 20 de ani, din Berbești.

76.

Horile din asta lume.

Horile din asta lume,
 Știu că nu le-am pus eu nume.
 Că și eu le-am auzit,
 De omuțu' cel scârbit.
 Dela Susana Borodi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Bată-te focuțu' lume.

Bată-te focuțu' ³⁾ lume,
 Și pe cine ți-o pus nume,
 Bine nu ți-o știut pune.
 Ți-o pus floare mohorâtă,
 5 Ca să-m fii lume urâtă,
 Nu ți-o pus florice albă,
 Ca să-m fii lume mai dragă.
 Dela Susana Borodi.

78.

Care mamă naște fete.

Care mamă naște fete
 Șohănit ⁴⁾ raiul nu-l vede,
 Nici mamuca n'a fi 'n bine,
 Dip-ce m'o făcut pe mine.
 Dela Susana Borodi.

1) Sălaș = coșciug, copârșău.

2) Bucăția, dim. din bucată.

3) Focuț, dim. din foc.

4) Șohănit = niciodată.

79.

Rău în pare tare mie.

Rău în pare tare mie, -
 După struțu' ¹⁾ din fetie,
 Atâta să-l fi fetiță,

Până s'o fi veștezită.
 5 Atâta să-l fi purtată,
 Până ce s'ar fi uscată.

Dela Susana Borodi.

80.

Spune mândru mâne-ta.

Spune mândru mâne-ta,
 Să nu mă tot ocăra(scă).
 Că eu nu-o ocărăsc,
 Fă' pe tine-i poruncesc ²⁾:
 5 Să te schimbe, să te gate,
 Să te mâie 'n jos pe sate,

La cele cu coș ³⁾ pe spate.
 La târguț la Sânt-Ilie,
 La poduț la teglerie, ⁴⁾
 10 Să-ți aducă veste ție.
 Că eu mândruț n'am avut
 Câtă mă-ta da-o vrut.

Auzită dela Ileana Ardelean, fată de 22 de ani din Berbești.

81.

Ca cucu' nu știu cânta.

Ca cucu' nu știu cânta,
 Dintr'on dial nu pot strâga,
 Cum în petrec viața.

Nu știu cânta ca cucu',
 5 Nu-m pot spune amaru'
 Tomna ⁵⁾ cătră tot omu'.

Dela Ileană Ardelean.

1) Struț = buchet de flori.

2) Poruncesc = demând, trimit veste.

3) Coș = uneltă portativă, ce o poartă pe spate.

4) Tegă = cărămidă.

5) Tomna = tocmai.

82.

De s'ar fa(ce) ceriu hârtie.

De s'ar fa(ce) ceriu hârtie,
 Și luna cîntălărie ¹⁾,
 Și soarele domn să scrie
 Și'ncă n'ar putea să știe
 5 Ce mi-i la inimă mie.

Făr'o pruncă ²⁾ de doi ani.
 Dar și prunca se alină,
 Inima tot îi suspină.
 Doar și prunca tot s'așează,
 10 Ochii mei tot lăcrămiază.

Dela Ileană Ardelean

83.

Frunzucă verde de rîț.

Frunzucă verde de rîț,
 Mult mă mir de ce-am iubit,
 Mușuroi ³⁾ înțelenit,

Ce-o fost în sat mai urât.
 5 Mușuroi cu iarbă verde,
 Ce n'o iubit alte fete.

Dela Ileană Ardelean.

84.

Mortîșorii tăi năcaz.

Mortîșorii tăi năcaz,
 De tinără 'n tine-am tras.
 De-oi mai trage și la vară,

Mai bine să mor pe-astară.
 5 Și la vară de-oi mai tra(ge),
 Să n'ajung demineața.

Dela Ileana Ardelean.

1) Pruncă = băiată, copilă.

2) Cîntălărie = cancelarie.

3) Mușuroi = mușunoi.

85.

Din ce vârful de Gutâi.

Din ce vârful de Gutâi ¹⁾,
 Mândră grădină 'ngrădii.
 Mult am dat de ce-am arat,
 Multe flori am sămănat.
 5 Pe când o fost de plevit,
 Mămuca m'o'ncredințit.²⁾
 Pe când o fost de purtat,
 Mamuca m'o măritat.

Numai eu le-am blăstămat:
 10 Creșteți flori și înfloriți,
 Că mie nu-m trebuiți.
 Dacă n'am avut noroc,
 Să vă port un an la joc ³⁾.
 Dacă n'am avut tigneală,
 15 Să vă port în joc la vară.

Dela Ileană Ardelean.

86.

Mult mă muștră iedera.

Mult mă muștră iedera, ⁴⁾
 Că nu-s verde ca dânsa.
 Poate fi iedera verde,
 Că tot în pădure șede.
 5 Iedera n'are picioare,
 Nici nu-i pălită ⁵⁾ de soare.
 Nici de soare nu-i pălită,
 Nice nū treabă plevită.
 Nici de vântuț nu-i suflată,

15 Nici de ploaie nu-i plouată.
 Eu de vânturi îs suflată,
 Și de ploaie mi-s plouată,
 Eu de vânturi îs sbicită,
 Și de soare mi-s pălită,
 10 Că-m petrec lúmea scârbită.
 Scârbită-s fără de seamă,
 Nici am tată, nici am mamă.

Auzită dela Axene Ardelean, fată de 18 ani din Berbești.

1) Gutâi un munte în Maramurăș ce desparte 2 comitate: Sătmariul și Maramurașul înspre Baia-Mare.

2) Incredințez = mă logodesc.

3) Joc = dans.

4) Iedera = plantă totdeauna verde și iarna deopotrivă (*Hedera felix*).

5) Pălesc = a părli, a pârjoli.

87.

De-ar fi dor, pe cât urît.

- De-ar fi dor, pe cât urît,
N'ar încăpe pe pământ.
De-ar fi dor pe câtă iarbă,
Da-ar muri lumea de dragă.
- 5 D'aşe dor fi mai puţin,el,
Şi plină-i lumea de el.
Pe mine, cu pe badea,
Ne grăie(şte) toată lumea,
Că ne 'mpărţim dragostea.
- 10 Pe mine, cu pe mândru,
Da ne grăie(şte) tot satu,
Că ne-am împărţit doru'.
Când ni-am prins a ne iubi
Puţinei ni-o putut şti.
- 15 Când am prins a ne lăsa,
Ni-o ştiut toată lumea.
Când ne-am prins a ne urî,
Ni-o ştiut toţi oamenii.
Ni-am iubit mândruţ pe-ascuns
- 20 Coita ¹⁾ vecina ni-o spus,
Şi cine ni-o spus pe noi,
Fie-i plugu' fără boi,
Staulu' ²⁾ fără de oi.
Cine stracă dragostile,
- 25 Strice-i grâu' paserile.
Si mălaiu piţiguşii, ³⁾
Şi mintea din cap greluşii.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dela Ileană Ardelean.

88.

Cântă şi săracu' cuc'.

- Cântă şi săracu' cucu'
Că i-o spart dujmanu' cuibu'.
Taci, cucule, nu cânta,
Că cuibu' iar ți l'om fă(ce).
- 5 Cucule, cucuţule,
- Mută-ţi cuibu' de-acolea,
C'oi vini odată bat,
Şi ți-i găsi cuibu' spart,
Şi-i fi tare supărat.

Auzită dela Gheorghie Ardelean, fecior de 20 ani din Berbeşti.

1) Coită = nevastă cu purtare rea.

2) Staul = îngrădire pentru vite, da mai ales pentru oi.

3) Piţiguş = piţigoi.

89.

Cântă, cuce, de-i cânta.

Cântă, cuce, de-i cânta,
 Să văd câți ani mi-i cânta.
 De mi-i cânta puținței,
 Bucura-m'oi eu de ei.
 5 De mi-i cânta mulțișori,

Da ti-oi blăstăma să mori.
 Cucule, de ce nu cânți,
 O' n'ai frunză să mânânci.
 Frunză am bughet¹⁾ de lată,
 10 Da mi-i lumea supărată.

Dela Ileană Ardelean.

90.

Mândruț, când oi muri eu,

Mândruț, când oi muri eu,
 Vină și-m fă copârșău²⁾.
 Pune cruce-de-aramă.
 Ne-am iubit o bună samă,

Și-m pune cruce de-argint
 Tare bine m'am iubit.
 De mi-ai fost drăguț cu drag,
 5 Da-m pune cruce la cap.

Dela Axene Ardelean.

91.

Tu mândrule ce-ai gândit.

— Tu mândrule ce-ai gândit,
 Când gura ta m'o urît.
 Eu portu' mi l'oi cerni,
 Și pe tine ti-oi jeli.
 5 Să ai mândruluț a ști,

Eu portu' mi l'oi trimete.
 L'oi trimete 'n soponele,³⁾
 Și fața la rumenele.⁴⁾
 Ca să vază orișicine
 10 Că nu te-am jelit pe tine.

Dela Ileana Ardelean

1) Bughet = destul, bogat.

2) Copârșău = coșciug.

3) Soponele = săpunele.

4) Rumenele = rumeneală.

92.

Crește pădure, te 'ndeasă.

- Crește pădure, te 'ndeasă,
 Num'atâta cale-m lasă,
 Lasă-m cale și cărare,
 Să-i duc badii de mâncare.
 5 Că-i într'o temniță mare
- Cu fere pe la picioare.
 Fierele-s de noauă fonți¹⁾
 Musai bade să le porți.
 Fierele-s de un fontuț²⁾
 10 Li-a purta mândru' răruț.
 Dela Ghiorghie Ardelean.

93.

Trecui sara pe sub curte.

- Trecui sara pe sub curte³⁾
 Strâg pe mândru nu m'aude,
 Și de-aude nu-m răspunde.
 — Auzi-mă suflet bade,
 5 Că ti-am iubit cu dreptate.
 La inimă mi-ai fost drag,
 De-a ta dragoste-amu zac.
 La inimă mi-ai plăcut,
 De-a ta dragoste-am jăcut⁴⁾
 10 Te-am ținut de mândrior,
- Tu-ai fost vierme mușcător.
 Te-am ținut de drăguț drag,
 Tu-ai fost vierme⁵⁾ și-ai mușcat
 Cu gura m'ai sărutat,
 15 Din limbă verin⁶⁾ mi-ai dat,
 Nu te-ai temut de păcat,
 Că ti-or țipa dracii 'n iad.
 Și-i fi talpa⁷⁾ iadului,
 Căpătâie⁸⁾ dracului
 20 Până'n vecii veacului.

Auzită dela Elisabeta Borodi, fată de 20 de ani din Berbești,

1) Font = $\frac{1}{2}$ de kilă, 2 fonți = 1 kilă.

2) Fontuț, dim. din font.

3) Curte = casă domnească.

4) Jăc = zac, stau întins.

5) Vierme = șerpe.

6) Verin = venin.

7) Talpă ung. talp = partea dedesupt a piciorului, ori a încălțăminteii.

8) Căpătâi = partea acea a patului unde se pune capul.

94.

Nu-m lega mamă lumea.

Nu-m lega mamă lumea,
Cu cine nu mi-i voia.
De mi-i lega, mi-o leagă,
Cu cine să-m fie dragă.

5 Lasă-mă să mi-o leg eu,
De mi-a fi bine, de rău,
N'oi vini la pragu' tău.

Dela Elisabeta Borodi.

95.

Bate Doamne pe-acela.

Bate Doamne pe-acela,
Care-ș înșală drăguța,
O înșală și n'o iă,
Bate-l Doamne cu ce-i vrea.
5 Bate-l Doamne cât de tare,
Să n'aibă pită și sare.
Nici sare în sălăriță¹⁾
Nice pită pe poliță²⁾.
M'am aflat dat gândului,
10 La curțile dorului.
Unde-s porțile deschisă,
Mândrele pe table scrisă.
Numai doru' m'o 'ntrebat:
Eu pe-acolo ce-am cătat.

15 — Cat pe cel cu cureau³⁾ lată,
Sus îi D-zău și-l bată,
Că mă 'nvățiă sărutată,
Ș'amu⁴⁾ m'o lăsat uitată,
Dumnezău din ceri să-l bată.
20 Și mă 'nvățiă a iubi,
Ș'amu mă las' a dori,
Dumnezău l'ar pedepsi.
Cat pe cel cu pană verde,
Că mă tem că mi l'oi pierde.
25 Că l'am mai pierdut odată,
Și l'am aflat la-o fată,
Ș'aceea nemăritată,
Ca mărgeaua⁵⁾ ne'nșirată.

Dela Susana Borodi.

1) Sălăriță = vasul în care se ține sarea de sărat.

2) Poliță = scândură deasupra ușii sau pusă în alt loc sus pe părete unde țin diferite obiecte.

3) Curauă = șerpar.

4) Ș'amu = și acum.

5) Mărgeaua = mărgea, ce servește ca podoabă la grumaz.

96.

Auzit-am din bătrâni.

Auzit-am din bătrâni,	Cernută-i prin sătă deasă,
Că-i rea pita la străini.	O mânânci plângând prin casă.
Da, eu una n'am crezut,	10 Da, pita dela mama,
Până m'am dus ș'am văzut.	De-i neagră ca și tina,
5 Da pita străinului,	li dulce ca și mierea.
Gâlbână-i ca bulbucu' ¹⁾ ,	Cernută-i prin sătă rară,
Amară-i ca pelinu'.	O mânânci râzând pe-afară.

Dela Susana Borodi.

97.

Trimete mândrule carte.

Trimete mândrule carte,	M'am înstrăinat în țiară.
Să văd cât ești de departe.	Trimete mândrule carte,
Eu mândră, nu ți-oi trimete,	De trăești să te-agodiesc ⁴⁾ ,
C'am suit pe car de foc,	10 De-i muri să te jeliesc.
5 M'am înstrăinat de loc.	De-i trăi ti-oi agodi,
Ș'am suit pe car de pară ³⁾ ,	Și de-i muri ti-oi jeli.

Dela Elisabeta Borodi.

98.

Mândruluț la casa voastră.

Mândruluț la casa voastră,	Toți a voștri să ias'afară,
Strângă-se lumea cu groază.	5 Tu-acolo, să arzi cu pară,
Ardă foc, nu se potoală,	Cum m'ai făcut de moșcoală. ⁵⁾

1) Bulbuc pl. bulbuci = floare galbănă ce crește primăvara pe loc mai apăsos.

2) Pelin = bot. absint amar.

3) Car de foc și car de pară = tren, gheizăș.

4) Agodiesc = aștept.

5) Moșcoală = de ocară, de rușine.

Iasă-a voștri, potoală(ească) 10 Ce-acolo să te topești,
 [toți, Cum m'ai făcut de besezi ¹⁾.
 Tu din casă să nu ieși.

Dela Elisabeta Borodi

99.

Ardă focu' acee casă

Ardă focu' aceie casă,
 In care mândru-i la masă.
 Ardă-l focu' acela pat,
 In care-i mândru' culcat.
 5 Casa să o ardă foc,
 10 Rău m'o fript ca și cu pară.

Dela Elisabeta Borodi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

100.

Pe casa lui Văsălică.

Pe casă lui Văsălică,
 Sânt doi pui de rândunică.
 Unu' zboară, unu' pică,
 Unu' zice cătă altu':
 5 — Hai sorucă să zburăm,
 Colô 'n sus la răsărit,
 Peste-a mămuchi mormânt. —
 Mămuca m'a d'întreba:
 — Că 'nsuratu-s' o tata? —
 10 — Tata că s' o d'insurat,
 Rea maștiă ²⁾ mi-o luat.
 Da-u-ar Dumnezău să deie,
 Să moară maștiha-aceie.
 Croncii ³⁾ s' o ducă la moară,
 15 Cioarele s' o facă pită,
 Cum am rămas de îstită ⁴⁾. —

Dela Anuța Pop, fată de 8 ani din Berbești.

1) Besadă (ung. beszéd) = cuvânt, vorbă.

2) Maștiă = mamă vitregă.

3) Cronc = corb, pui de corb.

4) Istită = ispită.

101.

Măgheran de sub fereastă.

Măgheran de sub fereastă,	Usca-s'ar și el cu ele.
Rogu-mi-te du-te acasă,	— Tu nevastă, tu-m zici mie ?
Că urātu-i lângă foc,	— Eu bărbate, nu-ți zic ție,
Iși pălește ¹⁾ cel cojoc,	Ci horesc ²⁾ mă tânguiesc,
5 Și-și uscă cele obiele,	10 Așa-i rându ³⁾ nevestesc.

Deia Axene Ardelean, fată de 16 ani, din Berbești.

102.

Frunză verde, bob și linte.

Frunză verde bob ⁴⁾ și linte,	Și on an la pătrupop
Descunună-mă, părinte.	Să-m deie lumea slobod.
Că de mi-i descununa,	10 Tot să țin pânzătura ⁶⁾ ,
O sută de zloți ți-oi da.	Și să-m dee cununa,
5 Eu cu cât nu m'oi plăti,	Să mierz fată la mama.
Slujnicuță m'oi nămi. ⁵⁾	Să mă văd odată fată,
Nouă ai la nouă crai,	Da-mi-aș argintu' din ladă.

Dela Ileană Ardelean.

103.

Spune-m, mândruț, de ți-s dragă.

Spune-m mândruț de ți-s dragă,	Spune-m și de ți-s urâtă,
Să-m cumpăr năframă niagră.	Să-m cumpăr mai mohorâtă ⁷⁾

1) Pălesc = a pârlî, a se încălzi de către foc.

2) Horesc = doinesc.

3) Rând = ohiceiu.

4) Bob = plantă leguminoasă.

5) Nămi = tocmi.

6) Pânzătură = năframă pe cap.

7) Mohorâtă = de culoare mai închisă, roșu închis.

5 Mohorâtă din Braşov,
Mândruluţ¹⁾ în butul²⁾ tău.
Mohorâtă din Borşa³⁾,
Tot în butul mâne-ta.
C'o zis că nu mi-i luă.

10 Nu mă lua, nu mă 'mbiu⁴⁾,
Batăr⁵⁾ nu-s gazdă, mă ȋiu,
Nu mă ieie, nu mi-i hia⁶⁾
Fie-i noră sărăcia.

Dela Ileană Ardelean.

104.

Frunză verde de măr acru.

Frunză verde de măr acru,
Betiagu-i⁷⁾ mândru' săracu'.
De s'a văji⁸⁾ şi-a muri,
Cine biată l-a jeli.
5 L'or jeli susănancele⁹⁾,

Că li-o purtat inelele.
L'oi jeli şi eu oliecuţă,
Că mi-o dat o veriguţă¹⁰⁾,
Şi 'ntr'on an i-am fost drăguţă.

Dela Anuţă Pop, de 8 ani.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

105.

Bată-te mândră pe tine.

Bată-te mândră pe tine,
Câte m'o bătut pe mine.
Că de Luni demineata,
Până Sâmbătă seară,
5 N'am cu ce te adăpa.

Când a fi din cea deapoi,
Fi-ne-a rău la amândoi.
Când ȋi-oi trece prin ocol
ȋi-oi lăsa juguţul gol,

1) Mândruluţ, dim. din mândru.

2) But = împotrivire, îndărătnicie, neaz.

3) Borşa, sat românesc.

4) Imbiu = ofer, mă pun la dispoziţie.

5) Batăr = barăm, de şî.

6) Hia (ung. hija valaminch) = are lipsă, îi trebuie.

7) Betiag = bolnav.

8) Se văjeşte = se întâmplă.

9) Susani = partea din sus a satului; de aci susănance = locuitoarele din partea de sus a satului.

10) Verigă, inel; veriguţă, dim. din verigă.

- 10 Să vezi cum îi de ușor.
 Când îi trece pe-ulicioară,
 Ți-oî lăsa donița goală,
 Să vezi, cum îi de ușoară.
 —Hei tu mândrulica mea,
 15 Să-ți rămâie carele,
- Pe toate răzoarele ¹⁾,
 Să le pălia(scă) soarele,
 Și să pice fierele,
 Să le strângi cu brațele.
 20 Să le duci la fogădău ²⁾,
 Să plătești unde-oî bea eu.

Auzită dela Ghlorge Bandrea.

106.

Hei tu fată negricioasă.

- Hei tu fată negricioasă,
 Pe mine ești mânioasă.
 Da pe mine ce să fii,
 Că eu păharu' nu ți-l beau,
 5 Nici drăguțu' nu ți-l ieau.
- Uu drăguț nu ni-om ținea.
 Că de ni-om ținea unu',
 Ni-om strâca prieteșugu' ⁴⁾.
 Când m'a săruta pe mine,
 20 Ti-a face mută pe tine.
- Nu ți l'am luat vreodată,
 Nu ți l'am luat de drag,
 Fără supărare-ți fac.
 Că de mi-i tot mânia,
- Când pe tine te sărută,
 Pe mine mă face mută.
 Și când grăește cu tine,
 Da mă ocăre(ște) pe mine.
- 10 Eu cu tine-oî face așa:
 Că mi-oî pune oala 'n horn
 Cu apă și cu viron³⁾,
 Ș'oî lăsa să fiarbă bine,
 Ș'oî băga pe dracu'n tine.
- 25 Și când cu mine grăie(ște),
 Pe tine te ocăre(ște).
 El ar vrea să ne sfădim
 Și bine să nu trăim.
 Doauă fete ca și noi,
 30 Să iubim pe cel gunoi.
- 15 —Pretină, pretina mea,

Auzită dela Odochie Mihăiescu, fată de 19 ani, din Berbești.

1) Răzor = locul unde se trage brasda cea de pe urmă.

2) Fogodău = birt, restaurant.

3) Viron = venin.

4) Prieteșug = amicitie.

107.

Fugi cocoană din cărare.

- Fugi cocoană ³⁾ din cărare,
 Că vine Dunărea mare,
 Ș'a vini și te-a mânare.
 —Las'să vie și mă măie,
 5 Că n'am tată să mă țâie,
 Nici mamă să mă mângâie.
 Nici am surori cu dreptate,
- Nice frați să-m prindă parte,
 In neagră străinătate.
 10 Nici am frați, nici am surori,
 Gândești c'am picat din nori.
 Nici am mamă, nici am tată,
 Gândești c'am picat din piatră.

Dela Axene Ardelean.

108.

Colo 'n jos pe prunduțele.

- Colo'n jos pe prunduțele, ¹⁾
 Să bat două taberi ²⁾ grele.
 D' așa trec plumbii prin ele,
 Ca frunzele prin nuiiele.
 5 Da nici naibă ³⁾ nici-i șagă ⁴⁾, 10 Până'n coama murgului.
- Fără-i sânge până'n barbă.
 Sânge de-a Muscalului,
 Până'n coama calului.
 Tot sânge de-a Turcului,
 Până'n coama murgului.

Auzită dela Gheorghe Codrea, fecior de 19 ani din Berbești.

109.

Hai mândruță și mă cată.

- Hai mândruță și mă cată,
 Din rânduțu din 'nainte,
 Unde mierz plumbii fierbinte.
 De n'oi fi nici acolo,
- 5 Hai mândrucă și mă cată,
 Din rânduțu' din mijloc,
 Unde mierz plumbii cu foc;
 De n'oi fi nici acolo,

3) Cocoană = bălată.

1) Prunduțele, dim. din prund.

2) Tabără = oaste.

3) Naibă = drac, diavol.

4) Șagă = glumă,

- Hai mândrucă și mă cată,
 10 Din rânduțu' din 'napoi,
 Unde merg plumbii mai moi.
 De n'oi fi nici acolo,
 Hai mândrucă și mă cată,
 La crucea de brad picată,
- 15 C' acolo mi-oi fi 'ngropată.
 De n'oi fi nici acolo,
 Hai mândrucă și mă cată,
 La crucița de durzău ¹⁾,
 C'acolo-s îngropat eu.

Dela Gheorghe Codrea.

110.

Mult mă 'ntreabă străinii.

- Mult mă 'ntreabă străinii,
 Unde foc mi-s părinții,
 Nu văd sări-le-ar ochii.
- Că mi-am vinit cu norii,
 5 Ș'am picat cu picurii,
 Din satu' cu străinii.
- Dela Mărie Tășcan, fată din Nănești.

111.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Bată-te mândrule bată.

- Bată-te mândrule bată,
 Nouă fire de săcară.
 Și doruțu' meu de-asară.
 Nouă fire de piperi,
 5 Și doruțu' meu de ieri.
 Din arat până'n săpat,
 Să te 'ntoarcă mă-ta'n pat.
 Din culesul cânepii,
 Până'n ruptu' cămășii,
 10 Să te 'ntoarcă doftorii,²⁾
 Să te 'nveți bade-a minți.
- Mândruluț de mi-i lăsa,
 Eu mândruț ti-oi blăstăma.
 Atâta mândruț să zaci,
 15 Pe pătuț de lemn de fagi,
 Pân'a trece os pân os,
 Cioantele ³⁾ prin pat în jos.
 Să vadă mândruț mă-ta,
 Că ti-o blăstămat drăguța.
 20 Să vadă și tată-tău,
 Că ti-am blăstămat mândruț eu.

Auzită dela Odochle Moș, fată de 19 ani, din Berbești.

1) Durzău = Bot. Jneapăn, ienupăr.

2) Doftor = doctor, medic.

3) Ciont (ung. csont) = os.

112.

Mânânce-vă câinii oi.

Mânânce-vă câinii oi,	Păcurar ²⁾ cu oile,
Mult doruț umblă cu voi,	Calce-te nevoile ³⁾ .
Și 'nainte și 'napoi,	10 Scobori cu oile 'n vale,
Ș'a mei mândri câte doi,	C'acolo-i bună mâncare.
5 Mânânce-vă câinii sterpe ¹⁾ ,	Până oile c'ar paște,
Mult doruț umblă cu toate,	Noi om sta și ni-om cunoate.
Ș'a mei mândri câte șapte.	

Auzită dela Ioană Codrea Găjanca, fata de 19 ani, din Berbești.

113.

Horia nevestei.

Când m'am măritat și eu,	Crepe fundu blidului,
Să fi dată Dumnezeu,	10 Și capu' urîtului.
Un rug verde 'n drumu meu.	Crepe fundu dela masă,
Eu să mă fi 'mpedecată,	Și urîtu meu din casă.
5 Și capu' să mi-l fi spartă,	Eu în pun lumina 'n grindă ⁶⁾ ,
De urît n'aș fi legată.	De urît, nu-i noapte 'n tindă;
Nu-i bughet ⁴⁾ că mi-i urît,	15 Eu în pun lumina 'n masă,
Mânânc cu el dintr'on blid ⁵⁾ .	De urît nu-i noapte 'n casă.

Dela Ioană Codrea, Găjanca.

1) Sterpe = oile ceie ce nu dau lapte.

2) Păcurar = cioban de oi.

3) Nevoie = clasul cel rău.

4) Bughet = destul.

5) Blid = strachină.

6) Grindă, pl. grinzii = Lemnele lungi și groase, cari țin acoperișul și podul casei.

114.

Haida mândrule odată.

- Haida mândrule odată,
 La codru' cu frunză lată,
 La fântâna cea curată,
 Să ne vedem mai odată,
 5 Că-m tigne până ce-s fată,
 Că a ta lume-i legată.
 Ai legat-o cu-ochi 'nchiși,
 Hădă ură ți-ai cuprins.
 De hireșă-i ¹⁾ albă tare,
 10 Ce-i că-i numa-o gălbânare ²⁾.
- De hireșă-i albă toată,
 Ce haznă-i ³⁾ că-i încrucișată ⁴⁾,
 Nici-i trup de 'ncingătoare,
 Nici-i piept de gazdă mare,
 15 Făr' măgar de purtat oale.
 Nu fie nime supărat,
 Că bughetu-s ⁵⁾ eu în sat.
 Nu fie nime scârbit,
 Fie cu mine plătit.

Dela Odochie Moiş.

115.

Mișăl îi, mamă, mișăl.

- Mișăl îi, mamă, mișăl.
 Și acela voinicel ⁶⁾,
 Ce se 'nsoară tinerel,
- Și se duce ginerel ⁷⁾,
 5 Și pune clopuțu ⁸⁾ 'n cui,
 Nemică da nu-i a lui.

Dela Ioană Codrea.

116.

Nime'n lume nu se 'nșală.

- Nime'n lume nu se 'nșală,
 Da, fecioru' când se'nsoară.
- Prinde patru boi la car,
 Și-aduce pe cap amar.

-
- 1) Hireș, hireșă = frumos, frumoasă.
 2) Gălbânare = galbăn ca ciara.
 3) Haznă (nng. haszon) = folos.
 4) Incrucișată = chiorășă.
 5) Bughet = destul.
 6) Voinicel, dim. din voinic.
 7) Ginerel dim. din ginere.
 8) Clopuț, dim. din clop = pălărie.

5 Nu trece on an ori doi,
Ar mai prinde şasă boi,
Ş'ar duce-amaru' 'napoi,

L'ar duce, da nu mai poate,
li a lui până la moarte.

Dela Ileană Ardelean.

117.

Pe omuţu' supărat.

Pe omuţu' ⁵⁾ supărat,
Da-l poţi cunoaşte pe-umblat,
Merge pe drum chitilin ⁶⁾
Şi din cap sămăluind ⁷⁾.
5 Omuţu' cu supărări,
Hireş ⁸⁾ horia pe cărări.

Omuţu' cu supărare,
Ce samână nu răsare.
Că şi eu mi-am sămănat,
10 On străţiuc ⁹⁾ de măghieran,
Şi n'o răsărit şohan ¹⁰⁾.

Dela Axene Ardelean.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

118.

Nu vreau alta mândrului.

Nu vreau alta mândrului,
Fără masa cucului,
Şi sprijoana ¹⁾ vântului,

Umble din ţară în ţară,
5 Ca şi cucu de pe vară,
Cu merindea ²⁾ subsuoară.

Dela Odochie Moiş.

1) Omuţ, dim. din om.

2) Chitilin = încet, pe gândite.

3) Sămăluiesc (ung. szamolok) = stau pe gânduri, mă socotesc.

4) Hireş = mândru, frumos.

5) Străţiuc, dim. din strat = păţul pentru legume.

6) Şohan = nlcicând.

7) Sprijoană = sprijin.

8) Merinde = proviziune de drum.

119.

Mândruluț fir de sansiu.

Mândruluț fir de sansiu ¹⁾,
 Vrut-aș fi să nu te știu.
 Că de când te știu pe tine,
 N'o rămas inimă'n mine.

5 De aș pune-o pe cântari ²⁾,
 N'ar trage ca doi bunzari ³⁾.
 De aș pune-o pe fonturi ⁴⁾,
 Nu trage ca doi fluturi.

Dela Odochie Moîș.

120.

Horia păcurarului.

Dusu-s'o mândru la oi,
 Ș'o lăsat doru' la noi.
 Du-ți mândruț doru' cu tine,
 Nu ți-l bizui ⁵⁾ pe mine.
 5 C'amu-i vremea lucrului,
 N'oi fi doică ⁶⁾ dorului,
 C'a tău dor îi cam domnos,

Nu vrea a dormi pe jos.
 Și-a tău dor îi învățat,
 10 Tot pe perine culcat,
 Și'n guriță sărutat.
 Ș'apoi în sân ⁷⁾ dacă-l pun
 Da-m face inima scrum.

Dela Ioană Codrea, Găjanca.

121.

Jelcui-m'aș iş n'am cui.

Jelcui-m'aș și n'am cui,
 Jelcui-m'aș ⁸⁾ drumului.
 Și drumuțu-i supărat,
 De multe cară călcat,

5 Și de drept și de furat,
 Și cu gol și de 'ncărcat,
 De-acî pân' la Impărat.

Dela Axene Ardelean.

1) Sansiu = garoafă.

2) Căntar = unealtă de măsurat greutate.

3) Bunzar (ung. cserebogár) = gândac de mal.

4) Fonturi = unealtă de măsurat greutate.

5) Bizuesc (ung. bizui) = a-l încredința, a-l da în grijă.

6) Doică = dădăcă.

7) Sân = piept de femeie.

8) Jelcuesc = jeluesc.

9) Drumuțu, dim. din drum.

122.

Verde-i frunza în stâjar.

Verde-i frunza în stâjar,
 Verde-m plâng ochiții miei.
 Plângeți ochi cât îi putea,
 V'am lăsat lumea pe-ales,

5 V'ați ales din grâu, ovăs.
 Și v'am lăsat lumea iară,
 V'ați ales din grâu săcară.

Dela Ioană Codrea, Găjanca.

123.

Săraca turtureaua.

Săraca turtureaua,¹
 Supărată-i sāraca,
 Când îi moare soția.
 Ea atâta o jelește,
 5 Creanga verde o ferește,

Pe uscat tot hodinește.²
 Nu beă apă limpejoară,³
 Se scoboară și-o tulboară.
 Se duce unde-i apa lină,
 10 Și setea că și-o alină.

Dela Axene Ardelean

124.

Ca mine nu-i supărată.

Ca mine nu-i supărată,
 Făr' o florică albă,
 Din cel ȣermure de apă,
 Cine cum trece o calcă.
 5 O iau oamenii din sat,

Și o răsădesc⁴) în strat.
 Locu-i bun, și nu îi place,
 Ca de unde ea se face.
 Locu-i bun și nu-l ibește⁵)
 10 Ca de unde răsărește.

Dela Ileană Ardelean.

1) Turtureauă = turturică, un soi de porumbiță, bună de mâncat.

2) Hodinesc = odichnesc.

3) Limpejoară, dim. din limpede.

4) Răsădesc = transplantez.

5) Ibăsc = iubesc.

125.

Nu-m da Doamne-acela bine.

Nu-m da Doamne-acela bine,	Una-ș teme bărbatu',
Care-m vreau două vecine,	Una-ș teme ficioru'.
De-s aproape lângă mine.	Una nu-ș teme pe nime,
Nu-m da, Doamne, binele,	Nici aceia nu-m vrea bine.

5 Ce mi-l vreau vecinele,

Dela Axene Ardelean

126.

Hei tu mândruluțu' meu.

Hei tu mândruluțu' meu,	Poartă struț de cumpărat.
Poartă struțu' ¹⁾ pe măsură,	De ți-e strohu' mănânțal ⁴⁾
Cum ți-e strohu' ²⁾ p'ângă șură	Poartă struț mai puțintel.
Poartă struțu' măsurat,	10 Poartă până măsurată,
5 Cum ți-e șopru' ³⁾ lângă grajd.	Cum ți-s vacile 'n poiată ⁵⁾ .
De ți-e strohu' mai înalt,	

Dela Petru Ardelean.

127.

Morții tăi de om nebun.

Morții tăi de om nebun,	Calcă grâu, calcă săcară.
Ce cați caii tu pe drum.	5 Calcă grâu, calcă ovese,
Caii-s duși în jos la țiară,	Peste mari dialuri or trece.

1) Struț = buchet de flori.

2) Stroh = fărâmură de fân și de otavă, când e prea uscat fânul.

3) Șopru = șopron, făcut din 4 stâlpi și acoperit, unde se ține nutrețul pentru vite, când adică nu încapă în podu' grajdului.

4) Mănânțal = mărunțel.

5) Poiată = grajd mai mic pentru vite mai mici.

Or trece în stâncă de piatră, 10 Șasă ani că mi-am robî.
 Numai ochii mei să-i vadă. Pentr'o biată horice¹⁾,
 Pentr'o horie ce-am horit, Șezut-am în temnițe.

Auzită dela Petru Ardelean, fecior de 20 de ani din Berbești.

128.

Cine ni-a despărți, bade.

Cini ni-a despărți, bade, 5 Cini mi-a despărți lelia,
 Pice-i carnea de pe spate, Pice-i carnea depe șele⁴⁾,
 Scrijele²⁾ și sfășii³⁾ late, Scrijele și bucățele⁵⁾
 Că ni-am iubit cu dreptate. Cum ni-am iubit de cu jele.

Dela Ileana Ardelean

129.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Morțisorii temnicioară.

Morțisorii⁶⁾ temnicioară⁷⁾ Napostiți-m¹⁰⁾ drăguț'.
 Că te știu de coconioară⁸⁾ Numai eu că mă voi face,
 Tata muri de bătrân, 10 O rujă¹¹⁾ mândră 'nfocată
 Nu ști priciu de ce-i bun ; Ș'oi năpusti robii-odată.
 5 Mama moare de bătrână, Doar a eși și mândru',
 Și nu ști de ce ești bună. Că de mult îi săracu'.
 Voi domnii pământului,

Auzită dela Marie Căbuz, fată de 14 ani din Berbești.

1) Horice = doină mai scurtă.

2) Scrijea = felie.

3) Sfășie = bucată mai mică.

4) Șele = sold, partea trupului om enesc în care e îmbucată coapsa.

5) Bucățele = dim din bucată.

6) Morțisorii dim. din morți.

7) Temnicioară dim. din temniță.

8) Coconioară = de prunc mic.

9) Priciu = pat pentru rob.

10) Napost = slobozesc.

11) Ruje = roză, trandafir.

130.

Stau pizmașii și gândesc.

Stau pizmașii ¹⁾ și gândesc
 Cum am bani de cheltuesc.
 Cum am bani de cheltuială,
 Pe-amu' și pe mâne sară.
 5 Săracii pizmașii miei,
 Când is mânioși pe mine,

Eu atunci trăesc mai bine.
 Că de m'or mai jelcui,
 Vai de capu' mieu a fi.
 10 Nime nu mă jelcuiască, ²⁾
 Toată lumea m' ocărăscă,
 Că atunci lumea mi-i dragă.

Dela Ghiorghe Ardelean

131.

Și codruțu-i supărat.

Și codruțu-i ³⁾ supărat,
 Toamna când rămâne-uscăt,
 Nu-i ca mine cu bănat ⁴⁾.
 Codruț nu te supăra,
 5 Că luna lui Mai a vini
 Și iarăș îi înverzi.

Da sărac' inima mea,
 Dac'odată se topiè(ște),
 Șohănit ⁵⁾ nu înverze(ște).
 10 Nice toamna, nici vara,
 Șohănit, până-i lumea.

Dela Ileană Ardelean.

132.

Supărat ca mine nu-i.

Supărat ca mine nu-i
 Numai coarba ⁶⁾ cu-a ei pui,
 Trecând vârful muntelui.

Numa ea așa zicea:
 5 — Sburăți pui și vă hrăniți,
 Eu de cuc v'am doicit ⁷⁾.

1) Pizmaș = vrăjmaș, invidios.

2) Jelcuiesc = jeluesc.

3) Codruț, dim. din codru.

4) Bănat, (ung. bánát) = supărare.

5) Șohănit = niciodată, nici când (ung. soha).

6) Coarbă = forma feminină din corb.

7) Doicesc, a doici = a îngriji.

- Penele mi s'o rărit,
 Fația mi-i s'o schimbosit, ¹⁾
 Ș'amu n'am rând ²⁾ de trăit,
 10 Că mi-i musai ³⁾ de murit.
 Strângă puiul cel mai mare:
 — De trudè(ște), maică, tru-
 dè(ște),
- Pân'om face pene bune,
 15 Să zburăm cu toți în lume.
 Dacă n'om putea zburare,
 Largă-i lumuța și mare,
 Apoi și de ni-i lăsare,
 Și noi om trăi 'n dânsare. —

Auzită dela Cecilia Borodi, fată de 16 ani, din Berbești.

133.

La răchita cea plecată.

- La răchita cea plecată,
 Șede mândra supărată,
 5 Dac'o fost a frunzei fată ⁴⁾
- Supărată-a și muri,
 5 Dac'o fost fata frunzei.
- Auzită dela Petru Bârlea, fecior de 20 de ani din Berbești.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

134.

Joacă nunta de trei zile.

- Joacă ⁵⁾ nunta ⁶⁾ de trei zile,
 Și mirele nu mai vine.
 De trei zile-i nuntă 'n casă,
 Nu-i mire, fără mireasă.
 5 Și noi jucăm cu nunta,
 Doară ni-a veni vestea.
 Veste dela mire nu-i,
 Om pune cununa 'n cui,
- Ș'om sta și ni-om socoti,
 10 Oare pe când a sosi.
 Că de-a sosi p'însărat,
 Nu l'om năposti ⁷⁾ în sat.
 Și de-a sosi demineată,
 Ducă-se că-i lumea largă.
 15 C' om juca, ni-om cununa,
 Pân'a fi pe lapte spuma.

Auzită dela Ștefan Ardelean, fecior de 21 de ani, din Berbești.

1) Schimbosit = schimbat.

2) Am rând = am modru, în stă în putință.

3) Musai = e nevoie, e sâlă mare.

4) Fata frunzei = fata lunei.

5) Joc = dans.

6) Nuntă = căsătorie, aci oaspeții adunați la nuntă.

7) Năpost = slobozesc.

135.

Nici o poamă nu-i amară.

Nici o poamă nu-i amară,
Ca mama de-a două oară;
Nici o poamă nu-i dulce,
Ca și mama cea dintâie.

5 Răbdă inimă și taci,
Multe flori o fost în sat,
Care-ai vrut o ai ciuntat,
Răbdă pe cum ți-ai cercat,
Dela Petru Bârlea.

136.

Cine vrea a bea palincă.

Cine vrea a bea palincă ¹⁾
Pue jugu' pe poliță, ²⁾
Și meargă la crâsmăriță.
Și beaie ziua și noaptea,
5 Până ce l-a luă moartea.
Că acas' n'are ce mer(g)e,

Boii i-o dat pentru bere,
Și caru' p'întru horincă,
Ș'acasă n'are nemică.
10 Casa-i stă într'on picior,
Vai de capu' tău ficior.

Dela Petru Bârlea

137.

Tu Mărie, Măriuță.

Tu Mărie, Măriuță,
Strânge doru' în zădiuță, ³⁾
Și-l samână 'n grădinuță, ⁴⁾
Că s'a face-on merișor, ⁵⁾

5 Și-i mânca când ți-a fi dor.
Și s'a face bob ⁶⁾ și pere
Și-i mânca, când ți-a fi jele.

Dela Gheorghe Rus

1) Palincă = vin ars.

2) Poliță = o scândură așezată într'un loc mai sus, pe pereții casei, unde se pun mai mult unelte.

3) Zădie = Catrință ce poartă țărâncele, una înainte și una înapoi, de regulă din lână toarsă de iele, dar acum încep a cumpăra din boalde (prăvălîi)

4) Grădinuță, dim. din grădină.

5) Merișor, dim. din măr.

6) Bob = plantă leguminoasă.

138.

Numai eu de mi-aş avea.

Numai eu de mi-aş avea,
On măruţ verde 'n grădină,
O soră dulce vecină,
Nu mi-aş fi așa străină.

5 Numai eu de mi-aş avea,
On măruţ verde 'nrotat. ¹⁾
Şi sorucă dulce 'n sat,
N'aş trăi tot cu bănat.

Auzită dela Ioană Oarsea, fată din Berbeşti de 15 ani

139.

Bată-vă focu' străini.

Bată-vă focu' străini,
De v'aş face apa vin,
Nu v'aş fa(ce) voia deplin.
De v'aş face apa bere,
5 Nu v'aş face pe plăcere.

Din piatră, nu cură lapte,
Din străini nu poţi fa(ce) frate.
Din piatră nu cură zamă ²⁾
Din străini nu poţi fa(ce) mamă.

Dela Ioană Oanea.

140.

Mireasă cu păru' creţ.

Mireasă cu păru' creţ,
Ia-te 'n seamă ce lucrezi.
Că ochi-şi negri şi 'nrotaţi,
Luaţi seamă ce lucraţi,
5 Pe bănat ³⁾ să nu v' aflaţi,

Ochii negri şi cerniţi ⁴⁾
Luaţi seamă ce iubiţi,
Să nu v'afilaţi celuiţi. ⁵⁾
Să ziceţi pe mâne'laltă,
10 Că n'aţi fost pe dept olaltă. ⁶⁾

1) Inrotat = rotund, rotilat.

2) Zamă = zeamă, lichid, zupă, sorbitură, ciorbă.

3) Bănat (ung. bănat) = supărare durere, jele.

4) Cernesc = înnegresc (mai ales pentru jale).

5) Celuesc (csalni ung.) = a înşăla, a seduce.

6) Pe dept olaltă = starea, rangul ce se ia în seamă la însurat şi măritiş.

C' aiestă nu-i târg de țiară, Tot să-l muști și să-l țiți jos.
 Să-l cumperi, și să-l vinzi iară. 15 Ba-i o pară mălăiață,²⁾
 Nici-i măr putregăios,¹⁾ Și ți-a fi pe-a ta viață.

Auzită dela Mihai Ștețiu din Berbești, de 45 ani.

141.

Cântă cucu' sună dialul.

Cântă cucu' sună dialul, Cântă cucu' sună lunca,
 Rându'it³⁾ mi-a fi amaru'. Rându'ită mi-a fost munca.

Auzită dela Părasca Oanea, fată de 12 ani din Berbești.

142.

Vine lăsaria de săc.

Vine lăsaria de săc,⁴⁾ 5 Am rămas nemăritată.
 Dă-mă mamă că mă trec, Vine-m gându' să mă'n nec,
 Vine-m gându' să mă'n nec : Unde-i tăuțu'⁵⁾ mai lat,
 Unde-a fi balta mai lată, Dipce-am rămas ne'nsurat.

Dela Mihai Ștețiu.

143.

Așa-i rându' fetelor.

Așa-i rându' fetelor, 5 Dacă ele 'mbătrânesc,
 Ca rânduțu merelor. Pică jos și putrezesc,
 Până-s mere tinerele, Nimărui nu-i trebuiesc.

Stau pe creangă 'nșirețele⁶⁾

Dela Mihai Ștețiu.

1) Măr putregăios = măr putred.

2) Mălăeți = moale, făinos.

3) Rânduluesc (ung. rendel) = a rându' a sorti.

4) Lăsaria de săc = lăsatul de carne.

5) Tăuț (ung. to), dîm. dia tău.

6) Înșirețele = înșarate.

144.

Mă dusăi cu coasa 'n laz. ¹⁾

Mă dusăi cu coasa 'n laz,
Cosii iarbă nu năcaz,
Să pui mândrei pe obraz.

Mă dusăi cu coasa 'n rât ²⁾,
5 Cosii iarbă nu urît,
Să pui mândrei pe mormânt.

Dela Ștețiu Mihal.

145.

Un frătiuc care-l am eu.

Un frătiuc care-l am eu.
Se roagă lui Dumnezeu,
Să n'aibă norocu' mieu.
Iară zic, iară mă 'ntorc :
5 Sânt feciori de pătrupop,
Și nu mai au toți noroc.
D'apoi eu on păcătoș,
Cum să am noroc frumos ?
— Mămucă din niamu' mieu,

10 Toți îs gazde ³⁾ și cu-avere,
Pe mine-s mai multe rele,
Toți îs gazde și cu-avut,
Și pe mine-i rău mai mult.
— Hei tu mămulica mea,
15 Din a ta viță și niam, ⁴⁾
Este-on pruncuț de harap ;
Mămucă din niamu' tău,
Acela-s mămucă, eu. —

Dela Axene Ardelean.

146.

Mi-aș hori o horicea.

Mi-aș hori ⁵⁾ o horicea, ⁶⁾
Și nu pot hori de jele.
Mi-aș hori horia mândrei,
Rău mă tem c'a nebuni.

5 Când și-a auzi horia,
Rău a durea inima.
Când și-a auzi horia,
Și-a prinde a blăstăma :

1) Laz = câmp curățit de tufă.

2) Rât (ung. ret), câmp frumos.

3) Gazdă (ung. gazda) = bocotan, om cu avere.

4) Viță și niam = rudenie.

5) Hore = Cântec, doină.

6) Horice, dim. din hore,

— Bate Doamne pe-acela,
10 Care mi-o făcut horia.
O știut și o făcut-o,

Gândești că drept eu i-am
[spus-o.

Dela Ileană Ardelean.

147.

Tu mireasă, ce tot plângi.

— Tu mireasă, ce tot plângi,
Nice beai, nice mânânci.
Mâncările is pe blide, ¹⁾
Beutura ți-e 'nainte.
5 Mireasă cu ciucalău, ²⁾
N'ai fost de ocolu' meu.
Ocolu' ³⁾ meu îi tinos,

Ciucalău ajunge jos.
Ciucalău-i de mătasă,
10 Tu te ții de jupâneasă ⁴⁾
Fecioru' meu nu-i jupân,
El îi negru și pălit,
Și-i bun de găzdăluit. ⁵⁾

Dela Axene Ardelean.

148.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cine-o făcut urātu'

Cine-o făcut urātu',
Nu-l primească pământu'.
Țipe-l pământu afară,
Să-l mânânce corbi și cioară.
5 Lupii carnea i-o mânânce,
Cioarele să-i se scalde 'n sânge.
Sângele meargă pârău,
Steie când l'oi opri eu.

Eu atunci că l'oi opri,
10 Când on picur că n'a fi.
Fața lui cea mândră grasă,
Să fie de soare arsă,
Păru'lui cel mândru creț,
Să-l ducă pasările,
15 In toate dialurile,
Să-ș noia(scă) cuiburile.

Auzită dela Ștefan Codrea Tomăț, din Berbești, de 60 de ani.

1) Bld = strachină, tăler.

2) Ciucalău (ung. cșokor = fundă) = ciucure = împletitură de mătăasă, lână sau bumbac, cu care se împodobesc hainele.

3) Ocol = ogradă.

4) Jupân, jupâneasă = titlu onorific cu care se întitulează nemeșii mara-murășeni.

5) Găzdăluiesc = fac trebile gospodăriei.

149.

Tragănă, mândră, tragănă.

- Tragănă, mândră, tragănă,¹⁾ 15 Și din bine și din rău.
 Frunză de codru' galbănă,
 Că și eu mi-am trăgănat,
 Frunză de codru uscat,
 5 Și aceia m'o gătat.
 Că și eu mi-am trăgănat,
 Frunză de codru pălit²⁾
 Și-acee m'o 'nbătrânit.
 Frunză verde, lemn uscat,
 10 S'o dus mândra m'o lăsat.
 Ducă-se cu Dumnezeu,
 Că mie nu-m pare rău.
 Dipt atât nu-m pare rău,
 Că ea și năravu'³⁾ mieu,
- 15 Și din bine și din rău.
 Tot de astăzi până mâni,
 Da, mă poartă cu minciuni.
 Numai de m'oi mânia,
 Tot dăra⁴⁾ oi tăia(o)
 20 Numai țip picioru 'n scară,
 Și mi-oi trece-a noauă țiară.
 Am drăguță ca-o pană,
 Și trupu-i ca ș'o cătană,
 Și fața-i ca ș'o icoană.
 25 În fața obrazului,
 Scrisă-i ruja⁵⁾ macului,
 Când cu brâu roșu se'ncinge,
 Inimioara-m prinde-a plânge.

Dela Codrea Tomăț.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

150.

Cine-o zis focu', doina.

- Cine-o zis focu'doina,⁶⁾ Cine nu-i mâncat de rele,
 Așa i-o fost inima,
 N'are ce cânta de jele.
 Cum îl ș'a mea săleaca.⁷⁾ Să mă lase să cânt eu,
 Că n'o zis-o nici de-on bine, Că m'o mâncat bughet⁸⁾ rău
 5 Numai de năcaz, ca mine.

Auzită dela Irină Vlad, din Săliște, fată de 19 ani.

1) Tragân, tragănă, a trăgâna = a cânta prelungit, trăgănat, ce-i caracteristic cântărilor românești din Maramurăș, mai ales sfârșitul cântărilor îl lungesc foarte.

2) Pălesc = Pârjolesc, a pâli coaja lemnului, a pârli.

3) Nărav = obicei, fire.

4) Dărab, pl. dărăburi (ung. darab), bucată.

5) Rujă = roză

6) Doina și duinu = refrenul poeziilor.

7) Săleac, năcăjit, sârman.

8) Bughet = destul.

151.

Cucule, de ce nu cânti.

Cucule, de ce nu cânti,
 Până ce s' fagii 'nfrunziți,
 Și iarba pe sub molizi.¹⁾
 Cucule, de ce nu tragi,
 5 Până ce-i frunza pe fagi,
 Și iarba pe sub copaci.
 Cucule, pasăre mândră,
 Du-te 'n pădure și cântă.
 Pe cine-i aveà mânie,
 10 Blastămă-l străin să fie.

Nu treabă mai mare fune,
 Ca străinătatea'n lume.
 Nu treabă mai mare sfoară,
 Ca străinătatea'n țiară.
 15 Cântă puiul cucului,
 — In mijlocul codrului.
 D'asa cântă de ușor,
 Leagănă frunza de dor.
 D'asa cântă de-amârit,
 20 Leagănă frunza pe rât.

Dela Erină Vlad, din Săliște.

152.

De-ar ști Doamne cineva.

De-ar ști Doamne cineva,
 Ce am la inima mea,
 Ar sta'n loc și s'ar mira,
 Cum de pot trăi așa.

5 Ar sta'n loc și-ar socoti,
 Doamne, cum de pot trăi,
 Pe pământ cu oamenii.

Dela Irină Vlad din Săliște.

153.

In acest pustiu de sat.

In acest pustiu de sat,
 Numai plânsu' mi-e fârtat²⁾,
 Supărarea soră dulce,

Dela mine nu se duce.
 5 Și de ies până afară,
 Vine de mă cată iară.

Dela Erina Vlad.

1) Molid = un soi de brad.

2) Fârtat = tovarăș, frate de cruce, căruia îi destăinuie toate secretele.

154.

Tu leliță puîșor.

- Tu leliță ¹⁾ puîșor,
 Scrie-m dorurile mele
 Intr'o carte lâng'a tale,
 Și vină la noi cu ele,
 5 Că mă topesc de-a ta jele.
 De când de-acasă-am plecat,
 Multă jele m'au mâncat.
 Când m'ajunge dor de-acasă
 Inimuța'n ²⁾ mine-i arsă.
 10 Când m'ajunge dor de tine,
 Plânge inimuța'n mine,
- De dor'nu mai văd pe nime.
 Pare-m rău și-m bănuiesc ³⁾,
 La inimă mă topesc.
 15 Măi puîșor, de-al tău dor,
 Dela inimuță mor.
 Și de mult ce-m bănuiesc,
 La inimă mă topesc.
 Cât pot nu m'aș arăta,
 20 Dar mi se vede fața,
 Că-i galbână ca ciara.

Dela Erină Vlad.

155.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vai de mine mor mă 'nec.

- Vai de mine mor mă 'nec,
 Sara cum să-o aștept,
 Că pe mândra n'o mai văd.
 Batăr de-ar da Precista ⁴⁾,
 5 Să visez eu pe mândra.
 Inzădar o și visez,
 Dacă nu pot să-o văd.
- Du-te dor unde te mâi,
 Pe drumuț, pe lângă grui ⁵⁾,
 10 La mândra la căpătâi,
 Și-i spune că și eu viiu,
 De te 'ntreabă că ce fac,
 Spune-i că eu de dor jac,
 Intr'o grădină de mac.

Dela Erină Vlad.

1) Leliță, dim. din leie, care cuvânt rar se folosește în Maramureș.
 2) Inimuța, dim. din inimă.
 3) Bănuiesc = mă supăr, mă întristez.
 4) Precista = fecioara Maria.
 5) Grui = vârful dealului, al muntelui.

156.

Floricea de pe Mara.

Floricea de pe Mara ¹⁾ ,	Să mă fie răsădit,
Ce ți-e veștedă fația?	Unde locu' mi-ar fi iubit,
Cum n'oi fi veștezită,	10 Doamne, mult aș fi 'nflorit,
Că m'am aflat răsădită ²⁾ ,	Tot câmpu' l'aș fi 'nvălit.
5 Intr'o grădină 'ngrădiță.	Tot câmpu' cu floricele,
Supt on buruian ³⁾ urît,	Și grădini cu rumenele ⁴⁾ .
Unde locu' nu l'am iubit.	

Auzită dela Ileană Berinde, fată din Budești.

157.

Pădurice ne rărită.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Pădurice ne rărită,	10 Ș'o pune la capu' meu,
Treci mândră și te mărită.	Și-m îngrădie mormântu'.
Numai nu te cunună,	— Mândră, ți l'oi îngrădi,
Să te pot și eu luă.	Cu măghieran din stratu' ⁷⁾ tău,
5 —Hei tu mădruluțu' mieu,	De unde-am purtat și eu,
Când îi trè(ce) prin temeteu ⁵⁾ ,	15 Ca să vadă lumea toată,
Ciuntă-o cruce de durzău ⁶⁾ ,	C'o fost dragoste curată,
Și-m scrie numele meu,	De un ficior și o fată.

Dela Ileană Berinde.

1) Mara = râul Mara; de aci districtul Mareș, în Maramureș.

2) Răsădesc = transplantez, când din un loc transplantăm floarea în alt loc.

3) Buruian = iarbă rea, nefolositoare.

4) Rumenea, rumenele = suliman. —

5) Temeteu = țințirim, cimitir.

6) Durzău = Bot, jneapăn.

7) Strat = pătul pentru legume și flori.

158.

Hai mândruț să te sărut.

Hai mândruț să te sărut,
 Până'n lume nu te uit.
 Cine ni-o strîcat pe noi,
 N'aibă ocoale ¹⁾ cu boi,
 5 Nice staule ²⁾ cu oi.
 Și cine ni-o despărțit,
 Fie-i moartea de cuțit,
 Să moară nespovedit.
 N'aibă cue prin sălaș ³⁾,

10 Nice pânză pe obraz,
 Nici oameni la părăstas ⁴⁾.
 Nici lemnu uscat de cruce,
 Nici la groapă cine-l duce.
 Nici cuie prin copârșău ⁵⁾,
 15 Nice loc prin temeteu ⁶⁾.
 Pe cum n'am avut nici eu,
 Haznă ⁷⁾ de drăguț' mieu.

Dela Ileană Berinde.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

159.

Foaie verde din grădină.

Foaie verde din grădină,
 Plînge mândra și suspină.
 Plînge mândră cu bănat ⁸⁾,
 Să-ți treacă de supărat,

5 De când cu tine-am jurat.
 Să-m treacă de supărat,
 Mă uită că te-am uitat.

Dela Ileană Berinde.

1) Ocol = ogradă.

2) Staul = îngrădire pentru tot felul de vite, mai ales pentru oi.

3) Sălaș = coșciug, copârșău.

4) Părăstas = slujirea pentru odihna mortului ce se face în seara precedentă a prohodului.

5) Copârșău = coșciug.

6) Temeteu (ung. temető) = țințirim.

7) Haznă (ung. haszon) = folos.

8) Bănat (ung. banat) = supărare.

160.

La crâșmuța cea de piatră.

La crâșmuța cea de piatră,	Că ți-oi plăti rușinea.
Bea on fecior și o fată.	— Hei tu mândruluțule,
Fecioru' iasă răzând,	De mi-ai plăti cu aramă,
Fata iese suspinând.	10 Nu-s cu fetele la samă.
5 El numai și-o zis așa :	De m'ai plăti cu argint,
—Taci mândră nu suspina,	Nu-s cu fetele la rând.

Auzită dela Mărie Tușnea, fată de 23 de ani din leuă.

161.

Cărărușă prin nuiiele.

Cărărușă prin nuiiele,	Care ți-o dat-o mă-ta ?
Gazdă-i badea și mă cere,	N'oi mânca nici o mâncare,
Eusărăcă și n'oi mere ¹⁾).	Să nu-m fie cu 'mputare,
Cât oi trăi m'a 'ntreba :	Dece n'am zestre mai mare.
5 — Unde-ți-e mândră zestrea ²⁾	

Auzită dela Gafie Dunca, fată de 20 de ani din leuă.

162.

Pasăre galbână'n luncă.

Pasăre galbână'n luncă,	Și o iea în clonțu' tău,
N'am hârtie să-m ajungă,	Și o du la mândru' meu.
Să scriu carte mândrului,	10 De-i fi puiut întreat :
Dacă'n sat cu mine nu-i.	De-a cui doruț ești mânat ?
5 —Hei tu, pui de turturea,	Spune că din depărtare,
Im fă tu pe voia mea.	Dela mândra dumitale.
Aș trimite-o cărticea.	—Hei tu mândruluțule,

1) Mere = merge.

2) Zestrea = averea ce o aduce femeia în căsătorie.

15 Ieă cartea și o cetie(ște).
 O cetie(ște) sara la nor,
 Că-i scrisă rânduri de dor.

O cetie(ște) sara la stele,
 Că-i scrisă rânduri de jele.

Dela Mărie Tușnea din Ieud.

163.

Săraca inima mea.

Săraca inima mea,
 Unde vede-o fântâneă,
 Tulbură-o ș'apoi bea
 Și zice c'așei tigne(ște).
 5 Tot cu apă turbure,

Când trăesc supărete¹⁾.
 Zice c'așa-i învătață,
 Tot cu apă tulburată,
 Dacă-m trăiesc supărată.

Dela Mărcuța Dunca.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

164.

Stâjeraș cu frunză rară.

— Stâjeraș cu frunză rară,
 Lasă-mă sub tine-o sară,
 Cu mândruțu' de asvară. —
 — Eu poate că v'aș lăsa,
 5 Rău mă tem că m'oi usca.
 Și m'or râde lemnele,
 Că mi s' uscă frunzele.
 Și m'or râde alte lemne,
 Că mă usc așa de vreme.

10 De jelea inimei mele,
 Plâng pietrile prin vâlcele.
 De jelea dorului meu,
 Plâng pietrile prin pârau.
 D'ar crepa piatra 'n pârau,
 15 Inima'n pizmașul meu.
 Sară pietrile 'n vâlcele,
 Ochii pizmoaselor mele.

Auzită dela Anuță Ivașco, fată de 26 ani din Ieud.

1) Supărătea = supărată foarte.

165.

Dă Doamne la pizmași bine.

Dă Doamne la pizmași bine,
 Eu să răbd, ce mi se vine.
 Și le dă noroc și parte,
 Eu să răbd ce mi se cade.
 5 Dă-le bine cât or vrea,
 Io-oi răbda cât oi putea.
 Vai săracii pizmașii,
 Sănătoși is cu toții.
 Lasă-i sănătoși să fie,
 10 Temnițele să-i mângâie.

Las să aibă sănătate,
 Numai haiducii ¹⁾ să-i poarte.
 Când s'or duce după apă,
 Haiducii să le petreacă.
 15 Mânânce 'ntr'o zi odată,
 Ș'atunci pită nesărată,
 Cu picioru' frământată,
 Și cu fontu' ²⁾ măsurată.
 Să le scoată la primblare, ³⁾
 20 Trei ciasuri după gustare.

Auzită dela Mărcuța Dunca lui Dumitru, fată de 24 ani, din leud.

166.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tu puiuț de mierlă neagră.

Tu puii de mierlă ⁴⁾ neagră,
 Ce-ai mâncat frunza din
 creangă,
 De nu ai lăsat să criască :

Mândru să mai holteiască ⁵⁾
 5 Creanga face mugurele,
 Strâcând dragostele mele,
 Rău im pare după ele.
 Dela Marcuța Dunca lui Dumitru.

167.

Du-te mândruț și-m dă pace.

Du-te mândruț, și-m dă pace,
 De-a ta dragoste nu-m place.

Nici im place cum săruți,
 Nice la cine te uiți.

1) Haiduc (ung.-hajdu) = polițai.

2) Font = jum. de kilă; font pl. fonturi = unealta de măsurat greutate.

3) Primblare = preumblare.

4) Mierlă neagră (Turdus merula) = pasăre neagră cu ciocul galbăn, cântă foarte plăcut.

5) Holtei = fecior neinsurat.

- 5 Nici îm place cum iubești,
Nice cu cine grăești.
Nici îm place, cum mă tragi,
Nici cu cine vorbe-ți faci,
Du-te mândruluț în draci,
10 Cu a tău nărav ¹⁾ nu-m placi.
Că tu pe toate le tragi,
Și pe cari nu ți-s dragi,
Numai mie but ²⁾ să-m faci.
Hei tu mândruluțu meu,
15 Ce copilă mi-am fost eu,
Da mă stracă doru' tău.
Ce copilă-am fost odată,
Ș'amu doru' tău mă găta.
Ce copilă-am fost mai mică,
20 Ș'amu doru' tău mă stracă.
Dela Marcuța Dunca lui Dumitru.

168.

Potbălaș, mândru potbale.

- Potbălaș, ³⁾ mândru potbale,
In treci-mă peste vale,
La cel păruluț ⁴⁾ cu pere ;
D'acela nu-i păr cu pere :
5 Badea-i cu struțuri ⁵⁾ de pene.
Pătimeste întru-ascuns,
Pătimeste ce nu-i de spus.
Pătimeste întru sine,
Pătimeste nu ști nime.
10 Nu gândi mândră nemică,
Că de-aci până'n spițerie ⁶⁾
Mi-oî afla o doftorie ⁷⁾
Doftorie mi-am aflat,
Patima de așăzat.
15 Doftorie mi-am găsit
Patima de potolit.
Nu gândi, mândrucă, zău,
N'oi muri de doru' tău.

Auzită dela Toader Hoza Boicu de 60 de ani, din leud.

169.

Ce-ai zis mândră-alaltăsară ?

- Ce-ai zis mândră-alaltăsară,
Că-i scoate șeaua din cămară,
Să mă duc de mâne 'n țiară.
In țara Tălienească, ⁸⁾
5 Să-m cumpăr pană domnească,
Și hârtie să 'nvăț a scrie.

1) Nărav = fire.

2) But = împotrivire, poară, necaz.

3) Potbal = plantă cu frunză lată, îi place locurile rele și necercetate.

4) Păruluț dim. din păr.

5) Struț = buchet de flori.

6) Spițerie = farmacie.

7) Doftorie = medicină.

8) Țara Tălienească = Italia.

Scrieam doauă, trei rânduri
 Și nu puteam de gânduri,
 Puneam condeiu' ¹⁾ pe masa,
 10 Când im vinea dor de-acasă.
 Vin doi frați dela robie,
 Sus îi Dumnezeu, îi știe;
 Zice unu' cătră altu' :

Tră(ge) frate una de jele,
 15 Acasă n'avem ce mere (merge)
 Că de când sântem la robie
 Da, părinții ni-o murit
 Boii 'n grajd o bătrânit,
 Plugu' 'n pod o ruginit.

Dela Toader Hoza.

170.

Hei tu mândrulica mea.

Hei tu mândrulica mea,
 Dumnezeu mi-o ajutat,
 Când de-acolo mi-am plecat,
 Inainte mi-au eșit,
 5 la trei crai și o crăiasă,
 Cu trei steaguri de mătăasă.

Unu' roșu' ca focu'
 Unu' negru ca corbu'
 Și unu' ca omătu'.
 10 Cel roșu de bătălie.
 Iar cel negru de jeliu,
 Si cel alb de cununie.

Dela Mihai Cupcea din Călinești.

171.

Mândră mândruleana mea.

Mândră mândruleana mea,
 Atâta mă zăbovesc,
 Până murgul potcovesc.
 Cu potcoave de aramă,
 5 Cu cuie de sârmă 'ntoarsă,
 Să pot trece ghișă groasă.
 Atâta mândră, nu-i mult,

Până-m pun picioru' n scară,
 Și trec în străină țiară.
 10 Până-m pun și celalalt,
 Trecutu-s pân' la Bănat.
 Foc să bată blăstămat,
 Cum te-ai dus și m'ai lăsat.

Dela Mihai Cupcea.

1) Condei = pană de scris.

172.

Murguluț marhă rotată.

- Murguleț marhă ¹⁾ rotată,
 Scoate-mă în dial odată,
 Să mă uit pe lumea toată.
 Să mă uit la satul meu,
 5 De unde m'am născut eu.
 Când de-acasă mi-am plecat,
 Numai eu că mi-am lăsat
 Tot coșcioara ²⁾ în chetoare, ³⁾
 Ș'o mândrucă ca ș'o floare.
 10 Și boiții 'njugurați ⁴⁾
 Și părinții supărați.
 Și vacile 'njugurate,
 Surorile supărate.
 Când de-acasă am plecat,
 15 Bună ziua mi-am luat :
 Dela frați, dela surori,
- Dela grădina cu flori.
 Dela strat de tămăiță ⁵⁾
 Dela fete din uliță.
 20 Dela struț de busuioc, ⁶⁾
 Dela feciorași din joc.
 Când din sat, că mi-am plecat,
 Num' așa mi-am cuvântat :
 Creșteți flori și nu 'nfloriți,
 25 Că mie nu-m trebuiri,
 Crește-ți flori cât gardurile,
 Ș'astupați prilazurile, ⁷⁾
 Să vă sufle vânturile.
 Să săcați din rădăcină,
 30 Cum săc eu dela inimă.
 Și săcați dela un loc,
 Cum săc eu dela mijloc.

Dela Mihai Cupcea.

173.

Hei tu mămulica mea.

- Hei tu mămulica mea,
 De-acasă când mi-am plecat,
 Numai cucul și-o cântat.
- Iar puiuțul cucului,
 5 Pe creanga molidului.

1) Marhă (ung. marha) = dobitoc, animal.
 2) Coșcloară, dim. din coasă.
 3) Chetoare = închietura dela casele de lemn. De regulă câte o bârnă e mai lungă și acolo se anină coasele.
 4) Injugurați = înjuțați.
 5) Tămăiță = vineriță (Ajuga reptans).
 6) Bosuioc = busuioc, plantă de grădină, floare foarte mirositoare.
 7) Prilaz = pârlaz.

- Aşa-ş cânta de cu jele,
De plâng pietrile 'n vâlcele.
Şi frunzele 'n dosurile.
Numai eu că şi am zis :
10 — Taci cucule nu cânta,
Că Dumnezeu mi-a ajuta
Şi 'napoi voi înturna.
Şi cucuţu' n'o cântat
- Eu tare m'am depărtat. —
15 Cântă cucu' pe butuc, ¹⁾
Vine-m vremea să mă duc.
Să mă duc de pe ăst loc,
C'ăcest loc, nu-i cu noroc.
Nu ştiu vina-i a locului,
20 Ori vina-i a norocului.

Dela Mihai Cupcea.

174.

Mamă, mămulica mea.

- Mamă, mămulica mea,
Când pe mine m'ai făcut,
Mai bine să fi făcut :
Doauă stânci, maică, de piatră,
- 5 Intr'un mijlocăş de apă.
Puhoiu' ²⁾ m'ar fi mulit,
Apa m'ar fi limpezit,
Pe-aici nu mi-aş fi venit.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dela Mihai Cupcea.

175.

Pe drumu' Retiagului.

- Pe drumu' Retiagului ³⁾,
Unde tu ți-i d'auzi :
Tot dobe ⁴⁾, dobăluind,
Trâmbițele trâmbițând,
5 Hognoșii ⁵⁾ pe noi străgând.
Acolo că eu mi-oi fi :
I₁ fruntea șireagului, ⁶⁾
Vecinuțul ⁷⁾ steagului.
- Pe murguț negru de-un an,
10 Tocmai lângă căpitan.
— Căpitane, omuț drag,
Năposti-mă de sub steag,
C'a venit cine mi-e drag,
Să-i dau gură că-i betiag.
15 Căpitane, omuț dulce,
Năposti-mă de sub cruce,

1) Butuc = o bucată de lemn.

2) Puhoi = potoi, când apa râului iese din alvia sa.

3) Retiag sat românesc în Solnoc Dobâca.

4) Dobă (ung. dob) tobă.

5) Hognoș (ung. hadnagy) = locotenent la miliție.

6) Șireag (ung. șereg) = oaste.

7) Vecinuț dim. din vecin.

Ca venit cine mi-e dulce,
Să-i dau gură că se duce. —
Vine și un general,
25 Tot străgând în gura mare :
— Dați feciori cu voie bună,

Să nu pierdem din cunună.
Da-ți feciori, doar 'om învinge,
Până-n trei picuri de sânge.
30 Stați feciori precum v'am spus,
Nu cătați că doi trei nu-s.
Dela Mihai Cupcea.

176.

Nu fi mamă supărată.

Nu fi mamă supărată,
'Pân' ce nu m'ai făcut fată,
Fetele poartă zadie,¹⁾
Eu port pușcă și sabie.
5 Fetele poartă giolgiuri²⁾
Eu port arme pe șolduri.
Fetele poartă verigi,³⁾
Eu m'oi duce de pe-aici.
Fetele-or mere (merge) la joc,
10 Eu, mamă, oi mere 'n foc,
Eu mamă de mâne-oi merge,

Unde nu-i spicuț de grâu,
Numai sânge până'n brâu.
Unde nu-i firuț de iarbă,
15 Numai sânge, până 'n barbă
— Înălțate împărate,
Lasă-ne să ne răștirăm⁴⁾
Da, nu vezi, că toți perim.
Retirați⁵⁾ nu vă zic ba,
20 Numai de-ți putea scăpa. —
— Stați feciori, faceți hăptac,⁶⁾
Să-m tocimesc, ciacău'n⁷⁾ cap.

Dela Mihai Cupcea.

177.

Peste râu este o punte.

Peste râu este o punte.
In capătul pumiții,
Este-on ciung de brad uscat.

In vârfulu' ciungului,⁸⁾
5 Cântă-ș puiu' cucului.
— Tu puițu' cucului,

1) Zadie = catrință.

2) Giolgiu = pânză albă.

3) Verigă = inel.

4) Răștir = rășfir.

5) Retirez = a da înapoi.

6) Hăptac (nemțește = habt acht) = drepți : comandă militară.

7) Ciacău (ung. csako) = chipiu de paradă la miliție.

8) Ciung = lemn nedezvoltat sau rupt.

- Spune-m drumu' Clujului!
 — Când îi vremea prânzului ¹⁾
 Da-i fi 'n drumu' Clujului.
 10 Când îi vremea de gustat,
 Da-i fi 'n poartă la oraș.
 Când e vreme de cinat,
 Da-i fi 'n poartă la 'mpărat.
 Și din grai așa grăi:
 15 — D'înălțate împărate,
 Pune pace nu te bate,
 Cu regute ²⁾ ne 'nvățațe.
- De când ai prins a te bate,
 Nu rămân feciori pe sate,
 20 Numai fete 'ncredințate,
 Neveste de-atunci luate,
 Și maicele supărate.
 Nu te bați cu taberile ³⁾
 Ce te bați cu lacrămile.
 25 Cu lacrămile maicelor,
 De doru' feciorilor,
 Lacrămile mândrelor
 De doru' voinicilor.

Dela Mihai Cupcea.

178.

Frunză verde de săcară.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

- Frunză verde de secară,
 Mult îm ești lumuță-amară,
 Că mi-s în străină țiară.
 Vine-m dor și de pe-acasă,
 5 Când scriu cărți sara la masă.
 Iartă-m Doamne doruțu',
 Să-m pot scrie șiruțu'. ⁴⁾
 Iartă-m Doamne gândurile.
 Să-m pot scrie șirurile.
 10 Iartă-m Doamne din păcate,
- Să pot scrie-această carte.
 Să-m scriu carte la mama,
 Că de mâni trebe-a pleca,
 Să ne ducem la bătaie.
 15 C'om mere cu țoc-în-poc, ⁵⁾
 Până ce-om ajunge 'n foc.
 V'om merge cu pușca'n spate,
 Până 'n ciasul cel de moarte,
 Unde plumbu' ne-a-apuca
 20 Și ne-a ciunta viația.

Dela Mihai Cupcea

1) Prânz = dejun.

2) Regută = recrut, cătană tânără.

3) Tabără (ung. tabor = oaste.

4) Șir = rând. Șiruț dim. din șir.

5) Țoc în poc = cu toate, nume colectiv.

Fost-am fost, on crăişor.

- Fost-am fost on crăişor, ¹⁾
 Tinerel, mândruţ ficior,
 Cum e bradul codrilor,
 Ce-i pe vârful munţilor.
- 5 De soţie şi-o luat
 O fată din cela sat.
 Copiliţă româncuţă,
 La vecini, la toţi drăguţă.
 Cum îi floarea câmpului
- 10 La lumina soarelui.
 Dar de-odată i-o venit,
 Carte'n masă i-o sosât,
 La tabără de pornit.
 El din grai aş'o grăit:
- 15 Mândruliică, mândra mea,
 Na inelu' âst de aur,
 Pune-l în degetul tău,
 Când inelu' a rugini,
 Să ştii mândră c'oi muri. —
- 20 Ea din grai aşa grăie(şte):
 — Mândruluţ, mândruţul meu,
 Na năframa de mătăasă,
 Pe margini cu aur trasă.
 Când aurul s'a topi,
- 25 Să ştii mândruţ c'oi muri. —
 El la grajd a alergat,
 Murguţul l-a 'ntărniţat,
 Pe el că-o 'ncălecat,
 Şi la drum că ş'o plecat.
- 30 Şi s'o dus pân' la un loc,
 L-o cuprins un mare foc,
 La mijlocu' codrului,
 La fântâna corbului.
 Tună Doamne şi trăzneşte,
- 35 P'acela ce despărteşte,
 Dulce dragoste 'nfocată,
 De-un bărbat şi de-o nevestă.

Dela Mihai Cupcea

Hei tu mamă, mămulea.

- Hei tu mamă, mămulea ²⁾
 De ţi-o fost dragă lumea,
 După urît nu mă da.
 De ţi-o fost drag a trăi,
- 5 După-urît nu mă săli.
 Decât cu urîtu 'n casă,
- Mai bine cu boale 'n oasă.
 De boale m'aş mântui,
 Cu urîtu' n'am cum fi.
- 10 Din boale mama mă scoate,
 Dela doauă nu mă poate:
 De urît şi dela moarte.

1) Crăişor, dim. din crai.

2) Mămuleă şi mămuleană. dim. din mamă.

Când uritu îi la masă,
Negura-i da până'n casă.
15 Când îi uritu' la blid¹⁾.
Negura-i până-n pământ.

De s'ar sparge blidu' în fund

Să scap de urît curând.
Blidu îi de porțolan²⁾
20 Nu scap de urît șohan³⁾,
Blidu îi de cosător⁴⁾,
Nu scap de el până mor.

Auzită dela Andilina Pașcu, fată de 17 ani, din Botiza.

181.

Mândră floare-i norocu'.

Mândră floare-i norocu',
Nu răsare 'n tot locu'.
Ci răsare lângă vale,
Cine-o află, bine-i pare.

5 Și răsare lângă tău,
Cine-o pierde -i pare rău,
Pe cum o-am pierdut și eu.

Dela Andilina Pașcu, din Botiza.

182.

Cine m'a dat dorului.

Cine m'a dat dorului,
Aibă casa cucului
Și odihna vântului;
Că nici cucu' n'are casă,

5 Nici vântul țară aleasă.
Nici cucul n'are hodină,
Nice vântul țară lină.

Auzită dela Simion Dolca, fecior de 21 de ani, din Botiza.

183.

Bătă-te, mândruluț, bată.

Bată-te, mândruluț, bată,
Ziua de mâni și de-alaltă,
Slujba popii închinată.

Și mă bată și pe mine,
5 De-o grăi mândruț cu tine.

-
- 1) Blid = strachină, mai ales din cele de lut.
2) Porțolan = porțelan, olărie albă foarte fină.
3) Șohan = niciodată (ung. -soha).
4) Cosător = metal de plumb.

Nu te bată-atâtea rele,
 Numai lacrămile mele.
 Nu te bată câte-am zis,

Numai lacrămi câte-am plâns.
 10 Nu te bată câte-oi zice,
 Numai lacrămi câte-oi plânge.

Dela Simion Dolca.

184.

Sufală vântul prin păduri.

Sufală vântul prin păduri,
 Rumpe meri și rumpe pruni.
 Printre ei rumpe și fagi,
 Despărțește oameni dragi.
 5 Cini ni-o despărțit pe noi,
 Bădiță pe amândoi,
 N'aivă cuie 'n copârșău¹⁾,
 Nici parte de Dumnezeu.

De ni-o despărțit muiere,
 10 Cu funia 'n grumaz să pieie.
 De ni-o despărțit o fată,
 Cununa să n'o mai vadă.
 De ni-o despărțit fecior,
 Fie-i moartea de topor²⁾.
 15 De topor fără rugină,
 Să moară fără lumină.

Dela Simion Dolca.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

185.

Jelui-m'aș, jelui.

Jelui-m'aș, jelui,
 Jelui-m'aș și n'am cui,
 Jelui-m'aș codrului.
 Codru-i tare înfrunzit,
 5 Nu crede la om scârbit.
 M'oi lăsa până la vară,
 C'oi ieși la câmp afară,

Și or crește clopoțai,³⁾
 Și m'oi jelui la ei,
 10 Ca la frățiorii miei.
 Și or crește viorele⁴⁾,
 Și m'oi jelui la ele,
 Ca la surorile mele.

Dela Simion Dolca.

1) Copârșău = coșciug.

2) Topor = săcure.

3) Clopoțel = plantă decorativă au florile în formă de clopoțel.

4) Viorea = viorică, floare de grădină.

186.

Bate Doamne, ce-i mai bate.

Bate Doamne, ce-i mai bate,	La părinți și-așa-i rușine.
Bate frunza de urzică,	10 Pasere de pe ogoară ¹⁾ ,
Și fata până-i mai mică.	Toate fetele să moară.
C'apoi dacă crește mare,	Pasere de pe găteje ²⁾ ,
5 La părinți îi supărare.	Moară pân'or fi mirese.
Se mărită rău gâcê(ște)	Pasere de prin spini,
La părinți îi rău și-așe,	15 Să nu meargă 'ntre străini.
Se mărită și nu-i bine,	

Auzită dela Ileană Vlad, fată de 18 ani, din Botiza.

187.

Cântă cuce, când ti-i duce.

Cântă cuce, când ti-i duce,	Tu îi mere sus pe creangă,
Cântă cuce până Joi,	Eu oi mere jos pe iarbă.
Că om mere amândoi.	Tu-i mere pe sus cântând,
Cântă cuce până Marți,	Io-oi mere pe jos plângând.
5 Că om mere ca doi frați.	

Dela Ileană Vlad.

188.

Bate dorul dela tine.

Bate dorul dela tine,	Nici țigan cu lăută ³⁾ ,
Peste multe dialuri vine	5 Nici român cu fluera,
Și nu-l poate opri nime.	Numai eu cu inima.

Dela Simion Dolca din Botiza.

1) Ogor (ung. ugar) = pământ arat de cu toamnă, pe care primăvara din nou îl ară.

2) Gătej = tufă, nulauă cu care îngrădesc de fac gard.

3) Lăută = violină, cetere.

189.

De cât că m'am măritat.

De cât că m'am măritat,
 Mai bine m'aş fi 'necat,
 C'am rămas cu rodu 'n sân,
 Şi nu-i rod de bun român.
 5 Ci-e rod de un mişel

Sărăcuţ ca vai de el.
 De-ar fi fost el on viteaz,
 Nu era aşa năcaz:
 Dar a fost on biet tâlhar
 10 Şi de-acee mi-e amar.

Dela Andilina Paşcu.

190.

Crâşcă iadu' în crâşcări.

Crâşcă ¹⁾ iadu' în crâşcări,
 Şi mă cere 'n toate seri.
 Taci, iadule, nu crâşca,
 N'am crescut pe seama ta.
 5 Crâşcă iadu' şi mă cere,
 Fără mândru' nu pot mere,
 Că cu el am făcut rele.
 Zis-o frunza fagului :

C'oi fi talpa iadului.
 10 Talpă la iad, ce să fiu,
 N'am omorât om de viu.
 Pentr'on firuţ de sansiu, ²⁾
 Talpă la iad nu mai fiu.
 Pentr'on fir de măgheran,
 15 Nu mai fiu talpă şohan. ³⁾

Dela Simion Dolca, din Botiza.

191.

Focu' bată bună-s eu.

Focu' bată bună-s eu,
 De-oi aveă on noroc rău.

Focu' bată bună-oi fi,
 Nu ştiu noroc' cum mi-a fi.

Dela Andilina Paşcu din Botiza.

1) Crâşc = a scrâşni.

2) Sanslu = garofă.

3) Şohan (ung. soha) = nici când.

192.

Cine-o zis dorului dor.

- Cine-o zis dorului dor,
 Zisu-i-o lucru ușor.
 Cine-o zis leliței : lele,
 Zisu-i-o lucru' de jele,
 5 Căci a fost mâncat de rele.
 Câte rele-s pe pământ,
 Toate m'o mâncat pe rând.
- Câte rele și nu-s bune,
 Toate m'o mâncat în lume.
 10 De m'o fi mâncat deodată,
 Din lume m'ar fi gătată.
 Cu cât m'au mâncat pe rând ¹⁾
 Cu-atâta 'n lume mai sânt.

Dela Simion Dolca din Botiza.

193.

Câte floricele 'n rât.

- Câte floricele 'n rit, ²⁾
 Toate-o zis să mă mărit.
 Numa-o floare de pe laz, ³⁾
 Acee o zis să mă las,
 5 Că m'oi hrăni de năcaz.
 De-ar da D-zeu de-ar da,
 Să vie primăvara,
 Să' nfrunzească și codru',
 Să se bucurè omu'.
- 10 Să 'nfrunzească frunza'n tău,
 Să mă mai bucur și eu,
 C'am tras destul la rău.
 — Spusu-ț'am măicuță spus,
 Să nu mă dai la urât.
 15 Că urātu' li-i vedeà,
 Și-i plânge de mila mea.

Dela Simion Dolca.

194.

Bădiță de mi-i uita.

- Bădiță de mi-i uita,
 Tare rău ti-oi blăstăma;
 Bădiță din capul tău,
- Meargă sângele pârau,
 5 Pe vale și pe Săsău, ⁴⁾

1) Pe rând = pe 'ncetu', nu după oaltă.

2) Rât (ung. rei) = câmp.

3) Laz = loc curățit de tufe și bun de cosăt.

4) Sasu = numele unui râu dela Botiza, sat în Maramurăș.

Și prin ocolașu¹⁾ meu,
Steie când l'oi opri eu,

Cu cornu' năfrămii mele,
Cu petiaua²⁾ cea de jele.

Dela Andilina Pașcu.

195.

Maică la inima mea.

Maică la inima mea,
Este-on râț și-o fântăneă.
Râtu-i făcut de urât,
Fântâna de năcaz mult.
5 Eu cu dor, badea cu dor,
Nu pot spune tuturor.
Doauă doruri într'on sat,

Nu trebe mai mult bănat.³⁾
Doauă doruri într'on loc,
10 Nu trebe mai mare foc.
Doauă doruri într'o sară,
Nu trebe mai mare pară.
Ardă-se focul de dor,
Și pe tine bădișor.

Dela Andilina Pașcu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

196.

Dorul meu și-a mândrei mele.

Dorul meu, și a mândrei mele,
De l'aș putea sāmănă,
Eu cu drag l'aș seceră,
Și l'aș face znop⁴⁾ în prag,

5 Și l'aș îmblăți cu drag.
Și l'aș cerne prin sprincene,
Doară mi-a trece de jele.

Dela Andilina Pașcu.

197.

De-i gândi bade la mine.

De-i gândi bade la mine,
Dee-ți Dumnezeu tot bine,
De-i gândi într'altă parte,

Dee-ți sfântul sănătate.
5 Sănătate cu anu'
Să nu mai vezi hotaru'.⁵⁾
Dela Andilina Pașcu.

1) Ocolaș, dim. din ocol = ogradă.

2) Petiaua de jele = dantela sau clipcă neagră, pe care o folosesc fetele.
ca să-ș impletiască părul.

3) Bănat (ung. bănat) = jele, durere.

4) Znop = snop = mănunchi de cereale.

5) Hotar (ung. hotăr) = mejdă.

198.

Zis-o mândra cătră mine.

Zis-o mândra cătră mine
 Că m'a pune dânsa bine.
 Nu m'a pune că m'o pus,
 De-o ar bate cel-de-sus.

5 Cel de sus e Dumnezău,
 De-o ar bate cât de rău.
 De-o ar bate num' odată
 Să se mire lumea toată.

Dela Andilina Pașcu.

199.

Du-te bade, duce-te-ai.

Du-te bade, duce-te-ai,
 Unde stă apa, să stai,
 Drăguță să nu mai ai.

Că drăguță ți-am fost eu
 5 Și la bine și la rău,
 Știe unul Dumnezău.

Dela Andilina Pașcu.

200.

Eu mă duc, urâtul vine.

Eu mă duc urâtul vine,
 Tot alături de mine.
 Toate frunzețele-m spun:
 C'aiesta a fi om bun.
 5 Numai frunza macului,
 Zice sa-l dau dracului.
 Că are gard¹⁾ de nuele,

Și vai de zilele mele.
 Și are gardul de spini,
 10 Și-oi petrece 'ntre străini.
 Că străinul, mănec-l focul,
 Te 'ngălbinește ca focul,
 Și străinul mănec-l para,
 Te 'ngălbinește ca ciara.

Dela Andilina Pașcu.

1) Gard de nuele = îngrăditură de tufe.

201.

Hori-aș, horile-m plac.

Hori-aș horile -m plac,
Nu pot hori de săleac.
Hori-aș, horile-m vin,

Nu pot hori de străin.
5 De străin eu mă leagân,
Ca frunzuța de paltin.

Auzită dela Ana Pașcu, fată de 16 ani din Botiza.

202.

Cine bade ni-o 'ntâlnit.

Cine bade ni-o 'ntâlnit,
Fie-i trupul hodinit,
Și sufletul ispăsit.
Fie-i trupul ca on pai,
5 Sufletul să-i meargă'n rai.
Și cine ni-o despărțit,
Fie-i moartea de cuțit.
Fie-i trupul cât on brad,
Sufletul să-i meargă 'n iad.
10 Cine ni-o despărțit, bade,
Picè-i carnea de pe spate,
Dărăburi ¹⁾ și sfășii ²⁾ late.

Cine ni-o despărțit, lele,
Pice-i carnea de pe piele,
15 Dărăburi și bucățele.
Cucule, pasere blândă,
Sui-te 'n ceriuri și cântă.
Pe cine-i avea mânie,
Blastămă-l singur să fie,
20 Nu-i trebe mai mare fune,
Ca străinătatea 'n lume.
Nu-i trebe mai mare pară,
Ca străinătatea 'n țară.

Dela Ana Pașcu.

203.

Doru-i, dor și de părinți.

Doru-i dor, și de părinți,
Dar nu mult îl țin în minți.

Nu-i ca doru' de om drag,
Umbli tot ca cel beteag ³⁾.

1) Dărăbă pl. dărăburi (ung. darab), bucată.

2) Sfășii = rup în bucăți.

3) Beteag (ung. beteg) = morbos, bolnav.

- 5 Zaci mereu ca de langoare ¹⁾, La inimă nu te stracă.
 Și nemică nu te doare. De dragoste păru-ți crește,
 De langoare păru-ți pică, 10 La inimă te topește.
 Dela Ana Pașcu.

204.

Care cuc mi-o cântat mie.

- Care cuc mi-o cântat mie, Pice piatră și nu-l lasă.
 Din munte, să nu mai vie. 5 Când o vrea să se coboară,
 Când a vrea să vie acasă, Pice piatră și-l omoară.
 Auzită dela Anuță Ivașco, fată de 32 de ani, din Ieud.

205.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Plâng tălpile dela casă.

- Plâng tălpile ²⁾ dela casă, Da, și boii -ș trag amândoi.
 Unde sânt femeii rămasă. Numai eu trag singurea,
 Ard cămeșile pe iele, Că mi-o omorît soția mea.
 Tot de plânsuri și de jele. Toate plugurile ară,
 5 Cărarea pe unde merg, 15 Numai a mele pluguri zbiară ³⁾.
 Tot de lacrimi nu o vād, Săracile oile mele,
 Pe unde merg pe cărare, Toată vara s'or uitară,
 Nu-o pot de supărare, Dar tot s'or uita pe izvor ⁴⁾,
 Nici de dor, de grijă mare. Să vadă stăpănu' lor.
 10 Da, trag în jug ca și boii,

Auzită dela Mărie Perța, de 50 de ani, din Botiza, a căru! bărbat l'o omorît în 1910

1) Langoare = numele popular al tifosului.

2) Talpa căsii = sânt niște bārne groase de obicei de stejar cari țin greutatea căsii.

3) Zbier = plâng, suspin.

4) Izvor pl. izvoară = vâlcelele dintre munți se numesc izvoară.

206.

Câți voinici în lumea mare.

- Câți voinicici în lumea mare,
 S'au viclenit foarte tare,
 Crezământ nici unul n'are,
 N'am de lege nici pe care.
- 5 Cu cuvântul tot mă poartă,
 Mi-arată dragoste moartă.
 Când se duce dela poartă,
 Rămân ciurcel ¹⁾ fără toartă.
 Patruzeci de ani în pare,
- 10 Purtă-i părul pe spinare,
 Grija mea nime n'o are,
 Eu îs tot în așteptare.
 Dacă și eu îs o fată,
 De un Dumnezeu lăsată,
- 15 Câte-erău vârstă cu mine,
 N'o rămas așa de rușine.
 Ci toate sint învălitate,
 Câte cu cinci prunci vestite.
 De-ar avea un om o fire,
- 20 Să să facă mie mire,
 I-aș face cămeșă subțire,
- Ca tot omul să se mire.
 L'aș griji ca o boreasă,
 Nu l'aș mai scoate din casă.
- 25 Numai de m'aș vedea scăpată
 De fața cea blăstămată.
 Fost-am și la vrăjitoare,
 Fost-am la fermecătoare,
 De vrăjește și ea moare,
- 30 Eu rămâi tot la răcoare.
 Când mă uitai în oglindă,
 Mă văzui fată bătrână,
 Și o asvârlii în tindă,
 Și fugii o săptămână.
- 35 Mă 'ntorsei încă odată,
 Luăi oglinda stricăta,
 Să văd cum mă mai arată,
 Da, Dumnezău să-o bată,
 Că m'arată ca pe tata.
- 40 Că de obraz n'am ce-alege,
 Până greața nu se șterge.

Dela Petru Cupcea, din Călnăști.

207.

Du-te bade, cât e codrul.

- Du-te bade, cât e codrul,
 Și să stai unde stă Oltul ²⁾.
 Unde Oltul se cotește,
 Stăi bade și hodinește,
- 5 Și calul ți-l potcovește.
 Cu potcoave de aramă
 Cu lăcrămile de sub geană,

1) Ciurcel = cercel ce poartă femeile în ureche.

2) Oltul, râu în Ardeal, care trece în România.

- Și cu cuie de argint,
Cu lacrimi până 'n pământ.
10 Ca aminte să-ți aduci,
De-ale noastre vorbe dulci.
Ca să-ți aduci tu aminte,
De-ale noastre dulci cuvinte,
Ce-o rămas neisprăvite.
- 15 Eși-m bade înainte,
Să-ți spun două, trei cuvinte
De-ale tale jurămintе.
Că te-ai jurat cătră toate,
Că nu mi lăsa pân' la moarte.
20 Jurământul l'ai călcat,
Și pe mine m'ai lăsat.

D-la Simion Dolca, fecior de 21 de ani din Botiza.

208.

Ochilor m'am bizuit.

- Ochilor m'am bizuit,
Să-m cate loc de trăit.
Ochii-o fost 'ntr'o lumină,
Ni-o cătat fără hodie,
5 Ochii știu că mi-o cătat,
- Fără boi, fără iosag.¹⁾
De iosag, n'aș pomeni,
Minte'n cap de i-ar vini,
Boii lupii i-ar mânca
10 Minte'n cap, de-ar căpăta.

Auzit dela Iuliana Man, în Opiș din Rona-de-sus.

209.

Care nu ști ce-i slujitu'.

- Care nu ști ce-i slujitu'
Poate săruta pământu'.
Că pita dela străini
Galbână-i ca bulbucu' ²⁾,
- 5 Amară-i ca pelinu' ³⁾.
Pita cea dela tata
li neagră ca și tina
Și-i dulce ca și mierea.

Auzit dela Andrei Bud, de 50 de ani, din Berbești.

1) Iosag (ung. jóság) = averea imobilă.

2) Bulbuc = floare galbână, ce se arată primăvara, îndată ce se duce omătul.

3) Pelin = absint.

210.

Care de părinți n'ascultă.

Care de părinți n'ascultă,
Mânânce-l caznă și trudă.
Eu unul n'am ascultat,
Caznă multă m'o mâncat.

5 Câte rele -m petrecui,
Din câte zile avui,
Dar mai multe m'or petrece
Dintr'a mele tinerețe.

Dela Andrei Bud.

211.

Gândesc ziua, gândesc noaptea.

Gândesc ziua, gândesc noap-
[tea,

Ce m'oi fă(ce) până la moarte.
Duce-m'aș țări împărțind,

Să n'aud pruncii zbierând, ¹⁾
5 Și mamele blăstâmând.

Nu zbiară că măsă-i hădă,
Ci zbiară de dor de pită.

Dela Mihail Șarban, din Săpânța.

212.

Măghieran din grădiniță.

Măghieran din grădiniță,
Joi mai pe la ujinia,
Mare vânt că și-o suflat
Mândră creangă și-o desghi-
[nat ²⁾].

5 Mare crenguță de chidru,
Tot pe Vasalia lui Petru.
Unde i-o fost moartea lui

In mijlocu Sârbiului ³⁾
De mâna pizmașului.
10 Unde-s arinii 'nfrunziți
Pe drept poarta lui Lorinți ⁴⁾.
Lorințenii o străgat:
— Duce-ți-l voi de aicea,
C'a vini comnișia ⁵⁾.
15 Și-n temniță v'or băga,

1) Zbier = plâng.

2) Desghin = desbin, se rumpe.

3) Sîrbi = sat pe valea Cosăului.

4) Lorinț (ung. Lőrincz) = Laurențiu.

5) Comnișia = comisie.

- Iepurașu' o strâgat:
 — Nu-l duceți voi de-aicea,
 C'atâta de rău i-o dat,
 De pe murg, jos a picat,
 20 Și murgu' și-o rîncezat,
 C'o rămas întărnițat¹⁾—
 — N'ai fi mămucă iertată,
 De ce nu m'ai înfricat,
 Când de-acasă mi-am plecat,
 25 Că nu-m stă clopu' în cap bine,
 Omori-m'a oarecine.
- Calu' nu vrea călări,
 Știu bine m'or omorî. —
 — Vasali, pizmașii tăi,
 30 Ardă temnița pe ei.
 Ei de-acolo-atunci să iasă
 Când îi mergè tu acasă,
 Să grăești tu cu mă-ta
 Să-i stâmperi tu inima,
 35 Rău o doare săraca,
 De gândești c'a și crepa
 De doruț de dumăta.

Auzită dela Elisabeta Borodi, de 20 de ani, din Berbești.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1) Tarniță = șeaună.

III.

CÂNTECE CĂTĂNEȘTI
SAU OSTAȘEȘTI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1.

Frunzucă-verde din vie.

<p>Frunzucă-verde din vie,
 Vin doi frați din cătunie.
 Când is pe pod la Mara,
 Se puse să hodiniă.
 5 Hai frate să poposâm ¹⁾,
 Că de unde noi vinim:
 Nici aud cucu' cântând,
 Nice vezi frunza picând,
 Fără Niamțu' poruncind.
 10 Porunce(ște) ce porunce(ște)
 Și pe mulți îi mântuie(ște).
 Să'mpușcăm cu puștile,
 Să ne-audă maicele,
 Verde plâng săracele.</p> | <p>15 Pun de prânz, și nu prânzesc,
 Fără plâng, se tânguiesc.
 Pun de cină și nu cină(ează),
 Fără tot plâng și suspină.
 Mândruța de soru-mea,
 20 Sede'n cârșmă tropotește,
 Și ea de mine gândește.
 Dragele mele surori,
 Pleviți-m ș'a mele flori,
 Le pleviți și le udați,
 25 Dac'or crește le purtați.
 Dacă n'am avut noroc,
 Să pui struțuc ²⁾ verde'n clop³⁾.</p> |
|---|---|

Auzită dela Marie Tușnea, fată de 23 de ani din Ieud.

2.

Măi Niamțule dela Beci.

<p>Măi Neamțule dela Beci ⁴⁾,
 Nu-i modru raiu' să-l vezi.
 Că pe multe despărțiești,</p> | <p>Și multe doruri oprești.
 5 Ș'ai oprit și pe mândru'
 Nu te primea(scă) pământu'.</p> |
|--|--|

1) Poposăsc = hodinesc.

2) Struțuc, dim. din struț.

3) Clop = pălărie.

4) Beci (ung. Eecs) = Viena.

Ș'ai oprit și pe badea,
 Surupa-ți-s'ar curtea ¹⁾.
 Să te omoară la masă,

10 Să vie mândru acasă.
 Să n'aibă cine-l opri,
 Nici eu pe cine dori.

Dela Măria Tușnea.

3.

Măghieran cu bociulie.

Măghieran cu bociulie ²⁾,
 Spune mândrului să viie,
 Din Leucea ³⁾, din cătunie.
 Spune-i că de n'a veni,
 5 L'oi blăstăma și-a muri.
 Și m'oi ruga cătră soare,

Să să uște pe picioare.
 Și m'oi ruga cătră lună,
 Și când a fi vreme bună.
 10 Aieste toate să-l bată,
 De n'a fi ce-o zis odată.

Auzită dela Mărcuța Dunca C. Dumitru, fată de 28 de ani, din Ieud.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

4.

Fă-mă Doamne, ce mi fă.

Fă-mă Doamne ce mi fă,
 Fă-mă pasere pestriță,
 Și'n oraș o crâșmăriță.

Să crâșmăresc vin și bere,
 5 La răgute ⁴⁾ tinerele,
 Care m'am iubit cu ele.

Mărcuța Dunca,

1) Curtea = casă frumoasă, palat.

2) Bociulie = boboc, floare nedevelopată.

3) Leucia (ung. Lőcse) = oraș militar.

4) Răgută = recrut, militar.

5.

Lume, nu te suduiesc.

Lume nu te suduiesc,
 Dac'am avut să plinesc,
 Să fiu slugă 'mpărătesc.
 Lume nu ti-oi sudui,
 5 Dac'am avut a plini
 Să fiu sluguță țării.
 Lume nu ti-oi blăstăma,

Dac'am avut a le tră(ge),
 Să-m petrec holteiia¹⁾,
 10 Cu tisturi²⁾ din Leucia.
 Care sluje(ște) la 'mpărat,
 Trei ani nu-ș vede-a lui sat.
 Care-i slugă la Neamțu',
 Trei ani nu-ș vede satu'.

Mărcuța Dunca

6.

Pe mine când m'o luat.

Pe mine când m'o luat,
 Alții-o răs, alți-o zbierat,
 La alții li-o părut bine,
 C'o hălădui³⁾ de mine.
 5 Hei tu mămulica mea:
 De te-ajunge dor de mine,

Jă drumuțu' de-a lungu'
 Și satele de-a rându'.
 Că pe mine mi-i vedea:
 10 Pe câmpu' Sătmariului,⁴⁾
 Cu pușca 'mpăratului.

Auzit dela Marie Moș, fată din Calinești.

7.

Hei săracu' păru' meu.

Hei săracu' păru' meu,
 Mult l'am lăut și l'am uns,
 La toamnă musai de tuns.

. Hei tu mămulica mea,
 5 De te-ajunge dor de mine,

1) Holtei = făcău;

2) Tist (ung. tiszt) = cîțer.

3) Hălăduiesc = scap, trec.

4) Sătmăr = oreș.

lă drumuțu, de-alungu'
 Și orașu' de-arîndu'.
 Că mi-i afla îngropat
 Supt trupina unui brad.
 10 Măndre semne vei afla:

La picioare iarbă-mare,
 La brău, holdă de grâu;
 În ochiți doi păuniți.
 Din sprincene două pene,
 15 Și din frunte, iarbă-verde.

Mărie Moiş

8.

Plângă-mă maică cu dor.

Plângă-mă maică cu dor,
 Ți-am fost fată și fecior.
 Ți-am scos plugu' din ocol,
 Ș'am mers, ș'am arat cu dor.
 5 Ți-am arat, Ți-am sămănat,
 Și s'o copt, și-m sâcerat.
 Pus-am în pod și'n cămără,
 Gată-m mamă merinjoară¹⁾.
 Eu mă duc din a mea țară,
 10 Unde-i nuc cu frunză rară,
 Și cucuțu-i²⁾ dus din țară.
 N'oi fi slugă ninăruui,
 Făr' trei ani 'mpăratului.
 D'apoi doru' unde șede:
 15 Sub cel păr cu frunză-verde;
 Sub păru' juratului³⁾
 Cu pușca 'mpăratului.
 Cu pușca dela 'mpărat,

Sub părul dela jurat.
 20 La toți li-o cântat cucu'
 Numai mie ganguru'⁴⁾,
 Să mă duc să-m las satu'.
 La toți li-o cântat mierla,
 Numai mie pupăza,
 25 Să mă duc să-m las țara.
 Cucule, cucuțule:
 De ți-ar săca clonțul tău,
 La alții să nu cânti rău.
 Numai cât mi-ai cântat mie,
 30 Să-ți fie, cucule, ție.
 Cucule, cucuțule:
 Vină cântă 'n curtea mea,
 Că eu bine ti-oi ținea:
 Cu vin roșu' străcorat,
 35 Cu pită dela 'mpărat.

Auzită dela Mărie Tășcan, fată de 20 de ani, din Nănești.

1) Merinjoară, dim. din merinde.

2) Cucuț, dim. din cuc.

3) Jurat, se înțelege pretor.

4) Gangur, pasere, (Oriolus galbula).

9.

Când îi pică porunca.

Când îi pică porunca,
 Lasă lingura pe blid,
 Și pita lângă copil.
 D'înălțate împărate:
 5 Ardă-ți curtea jumătate,
 Să-ți ardă și cea din jos,

De ce-ai dus pe mândru'n jos.
 N'ai avea haznă¹⁾ țării,
 Că-s cu dor în toate seri.
 10 N'ai avea haznă de țară,
 Că cu dor am fost și-aseară.

Dela Mărie Tășcan.

10.

Fost-am tinăr și cu minte.

Fost-am tinăr și cu minte,
 Mi-o eșit doru' 'nainte,
 Și m'o nebunit de minte.
 Dați feciori cu voie bună
 C'amu' Neamțul vă cunună
 Vă cunună și vă joară,
 Că să n'aveți drăgucioară.

Minte Neamțu ca ș'on câne,
 Că și el drăguță-ș ține.
 10 Cătunie blăstămată,
 De-aș eși din tine-odată,
 Să-m port clop cu pană driaptă,
 Măghieran cu frunză-lată,
 Cum am mai purtat odată.

Auzit dela Vasalie Moiş, fecior de 21 de ani, din Berbești.

11.

Spune, mândră, cum te chiamă.

Spune, mândră, cum te chiamă,
 Rozmolin,²⁾ de bună seamă.
 De te chiamă rozmolin,
 Lasă-mă să-m ciunt un fir.
 5 Ciuntă, bade, și te'npană,

Că de mâni te-or fa(ce) cătană.
 Bate Doamne și trăznește,
 Pe maiorul cel din Pește,³⁾
 Care pe mândru-l dorește,
 10 Să-l învețe cătunește.

Vasalie Moiş

1) Haznă (ung. haszon) = folos.

2) Rozmolin = Bot. rosmarin.

3) Pește = Budapesta.

12.

Bate, Doamne, șoarecele.

Bate, Doamne, șoarecele,	5 Și pe mândru' l'o ales,
Și pe cel cu foarfecile.	Și i-o fost musai de miers.
Sede pe scaun în curte	Și pe mândruțu l'o tuns
Și-alege fecior de frunte.	Și i-o fost musai de dus.

Auzită dela Susana Borodi, fată de 22 de ani, din Berbești

13.

Cătunie jug de fier.

Cătunie jug de fier,	Și copiii sărăcia.
Trag feciorii până pier.	De cătană n'am fost bun,
Cătunie, jug de-aramă,	De 'nsurat îs pre nebun.
Trag feciorii fără seamă.	10 Bărbații nevestelor,
5 Care-o făcut cătunia,	Stau de mine să mă 'nsor
Mânânce-i casa pustia,	Să nu umblu la a lor.

Auzit dela Ghiorghe Ardelean, fecior din Berbești.

14.

Eu mă duc mândră-n cătane.

Eu mă duc mândră'n cătane,	Pe on șueraș de vânt,
Tu rămâi și-m spală haine.	Drept la mine 'n reghemânt ²⁾
Și le spală 'n soponele ¹⁾ ,	Pe șueru' vântului,
Le limpezi în lăcrămele,	10 Din fruntea șireagului ³⁾ .
5 Și le uscă'n dor și jele.	Unde-a fi steagu' plecat,
Și la mine le trimete :	Acol'oi fi eu culcat.

Auzită dela Axene Ardelean, fată de 16 ani din Berbești.

1) Sopon = săpun.

2) Reghemânt = regiment.

3) Șireag = gledă.

15.

Ducu-se cătanele.

Ducu-se cătanele,
 Și rămân cocoanele.
 De cocoane-ar fi ce-ar fi,
 Nevestele-or nebuni.

5 Cocoanele mă sărută,
 Nevestele 'n pat mă culcă.
 Cocoanele mă iubesc,
 Nevestele mă doresc.

Ghiorghe Ardelean.

16.

Nice cucu' n'are casă.

Nice cucu' n'are casă,
 Nici cătana țiar'aleasă.
 Nice cucu' n'are sat,
 Nici cătana loc de stat.

5 Cătunia încă-i bună,
 La pruncu' fără de mumă.
 Cătunia-i încă dată
 La pruncu' fără de tată.

Ghiorghe Ardelean.

17.

Pe poduțu' Dunării.

Pe poduțu' Dunării,
 Mierg feciorii ca norii,
 Blăstămându-ș părinții.
 Da părinții nu-s de vină,
 5 Că și ei plâng și suspină.
 N'ai fi mămucă ertată,
 De ce nu m'ai făcut fată.

M'ai făcut mamă fecior,
 Țările să le 'ncunjor.
 10 Fetele poartă zadie,¹⁾
 Eu port pușcă și sabie.
 Fetele-s în satu' său,
 Eu port pușcă și borneu.²⁾

Dela Ghiorghe Ardelean.

1) Zadie = catrință, lie.

2) Borneu (ung. bornyn) = un fel de sac de piele de vițel, ce-l poartă militarul pe spate, având în el toate cele trebuincioase.

18.

Hai mândră de mă petreci.

<p>Hai mândră de mă petreci,
De aci până la Beci.
Dela Beci la graniță,
Și-m deschide vraniță.
5 Și tu mândră ti-i uita,
Mie Niamțu ce mi-a da:
Peste umăr trei curele,
Peste spate căpeneg, ¹⁾
Nu-i ști, mândrucă, ce-alege.
10 Nu-i ști mândrulică, nu,
Care ți-o fost drăguțu'.
Ș'o șăpcuță ²⁾ verde'n cap,
Ce-i Niamțului și mai drag.
Hei tu mândrulica mea,
15 Batăr tu ce ți-i vede,</p> | <p>Nu te tare spărie.
Tu mândrucă, ți-i vede,
Tot tiancur ³⁾ de bumbacuri ⁴⁾
Și trupuri fără capuri.
20 Mânuri fără degețele,
Pușcă fără de oțele.
D'ar da bunul Dumnezău,
Să-m taie și capul meu,
Tu mândrucă-l iea în poală,
25 Și-l răsăde(ște) sub fereastă,
Măghieran mândru să crească.
Când ii merge a-l plevi,
Tu de dor te-i veștezi.
Când ii merge a-l uda,
30 Tu de dor, ți-i sătura.</p> |
|---|--|

Auzită dela Susana Borodi, fată de 20 de ani din Berbești

19.

Insura-m'aș, nu mă pot.

<p>Insura-m'aș, nu mă pot,
Că mi-i cartea la hodnoj ⁵⁾
Scrisoarea-i la căpitan,
Să mai holteesc on an.</p> | <p>5 Dă-ți mândrucă din iosag, ⁶⁾
Scoate-mă de la robșag. ⁷⁾
Dă-ți mândră, din avuție,
Scoate-mă din cătunie.</p> |
|---|---|

Dela Gheorghe Ardelean.

1) Chepeniag (ung. köpenyeg) = caput.

2) Șăpcuță, dim. din șapcă = chipiu.

3) Teanc = grămadă de pachete.

4) Bumbac = fir de bumbac.

5) Hodnoj (ung. hadnag) = locotenent.

6) Iosag (ung. ioszag) = avere.

7) Robșag (ung. rabság) = robie.

20.

In grădina lui Iuon.

In grădina lui Iuon,	5 Iuon îi în cătunie,
Toate paserile dorm,	Nu-l lasă domnii să vie,
Numai una n'are somn,	Iuon îi pe săbășag, ¹⁾
Tot străgă : Iuon, Iuon.	Nu șede, numai on cias.

Auzită dela Anuța Pop, fătucă de 8 ani din Berbești.

21.

Din Olan am mers cu păr.

Din Olan ²⁾ am mers cu păr,	Ș'amu vin cu păru' tuns.
Ș'amu vin fără de el.	5 Din Olan am mers cu stele,
Din Olan am mers cu struț ³⁾	Ș'amu' vin fără de ele.

BCU Cluj / Central University L Dela Gheorghe Ardelean

22.

Măi Niamțule, când m'ai luat.

Măi Niamțule, când m'ai luat,	Și vițălu' de sub vacă,
Nu știu orb ai fost, ori bat,	Și muerea lui cea dragă.
O birău ⁴⁾ ti-o 'nzitat. ⁵⁾	Și juguțu' dela boi,
De ti-o 'nzitat birău,	Și feciorii amândoi.
5 Ardă-i șura și grajdu,	

Dela Ghiorghe Ardelean

1) Săbășag (ung. szabadsag) = libertate ; vacanță.

2) Olan = numele unui munte maramurășan.

3) Struț = buchet.

4) Birău (ung. birò) = jude comunal.

5) Invit, înzit = seduc, amăgesc.

23.

Ti-ai uitat mândră din şură.

Te-ai uitat mândră din şură,
 Până m'o pus sub măsură.
 Şi mi-o dat Țiglară'n ¹⁾ gură.

Ti-ai uitat mândră din casă,
 5 Până m'o pus după masă,
 Şi mi-o dat Țiglară-aleasă.

Axere Ardelean.

24.

Cântă cucu' Vineria.

Cântă cucu' Vineria,
 Trec voinicii Dunărea.
 Câtă șesă-asemenea,
 Câte opt alăturiă.

5 Feciorașii de român,
 Da pică de nu rămân.
 Feciorii de altă-lege,
 Nu pică unu' din zece.

BCU Cluj / Central University Library CDela Ghiorghe Ardelean.

25.

Peste vârf, peste Muncel.

Peste vârf, pestel Muncel,
 D'acolo-i on ciung ²⁾ uscat.
 Din vârfulu' ciungului,
 Cântă puii' cucului.
 5 Pe când cânti tu de prânzit,
 Io-s în poartă la honvezi ³⁾
 Când îmi cânti tu de gustare,
 Io-s trecut la Baia mare.
 Impărate d'imparate,

10 Slobozi-mă din cătane.
 Năposti-te-aș, năposti,
 Care fecior s'ar găsi,
 Să prădeze țăruca, ⁴⁾
 Numai unu' s'o aflat,
 15 Și țăruca o prădat.
 Numai maicele-o rămas,
 Tot în sânge, până 'n brâu,
 Nu pot merge pân' la râu.

Auzită dela Toma Pop, de 50 ani, din Berbești.

1) Țigare = țigară.

2) Ciung = lemn uscat.

3) Honved (ung. honvéd) = catană, apărător de patrie.

4) Țăruca, dlm. din țară.

26.

Impărate, ochii tăi.

Impărate, ochii tăi,	Când o fost iarba 'nsticăță,
De s'ar face tălărei, ¹⁾	N'ai lăsat să-o cosască,
Să pășesc și eu pe ei.	Ci i-ai dus să te slujiască.
Trăit-am tot cu bănat, ²⁾	Nu i-ai lăsat să facă clăi,
5 Trei drăguciori mi-ai luat.	10 Să-m triacă doru' de ei.

Auzită dela Ioană Codrea, găjanca, de 19 ani, fată din Berbești.

27.

Doamne-ajută cucului.

Doamne-ajută cucului,	Câți feciori de-a mea măsură,
Să sosiă(scă) la cuibul lui.	Toți cătane se făcură.
Ajută-m Doamne și mie,	Numai eu mai blăstămat,
Că-s a cucului soție,	Nu vreau sluji la 'mpărat.
5 Să mă duc în cătunie.	

Dela Gh'orghe Ardelean.

28.

Mers-o mândru 'n cătunie.

Mers-o mândru'n cătunie,	Și la mijloc sansiu ⁴⁾ plin.
Mi-o lăsat grădina mie.	Oi plevi și oi uda,
Tot arată și grăpată,	Dac'a crește oi ciunta,
Numai n'o fost sâmanată.	10 Pe poștă li-oi arunca.
5 Numai eu mi-oi sâmana,	I-oi trimete la badea,
Tot pe margini rozmolîn ³⁾	Să-ș mângăie dragostea.

Dela Odochie Mihăesc, fată din Berbești.

1) Tălărei, dim. din taler, un fel de banl.

2) Bănat = supărare.

3) Rozmolîn = rozmarin.

4) Sansiu = garofă.

29.

Hai săraca primăvara.

Hai săraca primăvară,	— Dați feciori cu voie bună,
Mult ești dulce și ușoară,	Că ne scăpăm de corună. ²⁾
Și la cătană amară.	— Da, noi dăm, da nu putem,
Primăvara când sosește,	Săm ³⁾ ca și znopii de grâu,
5 Cătana la drum pornește.	15 Tot în sânge, până 'n brâu'.
Iș ia borneu'n spinare,	Săm ca znopii de săcară,
Și pleacă la drumuț mare.	Tot în sânge până'n scară,
Drumu-i mare flosterit ¹⁾	Până'n scara murgului,
Feciorii merg tot plângând.	De doru' amarului.
10 Căpitanu'-așa zice :	

Auzi delă Mihal Șteț, bărbat de 30 de ani din Berbești.

30.

Săracii prietenii mei.

Săracii prietenii miei,	5 De cât slugă la 'mpărat,
Plină-i compania de ei.	Mai bine la noi în sat.
Da încă nu-i plină bine	De cât slugă la honvizi,
Până nu s'a 'mple cu mine.	Mai bine la noi la Jizi.

Auzită delă Petru Bârlea, fecior de 21 de ani, din Berbești.

31.

Huhurez, pasere niagră.

Huhurez, ⁴⁾ pasere niagră,	Să s'aleagă 'ntre voinici,
Cântă'n codru să s'aleagă.	Cari-or mai vâra pe-aici.

1) Flosteresc = aștern cu piatră ; pavez.

2) Corună = coroană împărătească.

3) Săm = sintem.

4) Huhurez = buhă.

5 C' astă vară mi-am vărat,
Cu copii dela Bănat,

Și la vară mi-oi văra,
Cu copii dela Leucia.

Petru Bîrlea.

32.

Cine-o făcut cătunia.

Cine-o făcut cătunia,
Mânânce-i casa pustia,
Și coconii sărăcia.
De-o făcut-o împăratu'
5 Mânânce-i casa bănatu' ¹⁾.
Și de-o făcut-o popa,

Mânânce-i casa doba. ²⁾
Când oi merge 'n sorodaș, ³⁾
Mi-a tra(ge) banda ⁴⁾ din oraș.
10 Când oi merge 'n cătunie,
Tra-mi-a banda numai mie.

Petru Bîrlea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

33.

Străină, străinătate.

Străină, străinătate,
Nu mă 'nstrăina departe,
Că n'am cine să mă cate.
Că frații mi-s mititei,
5 Nu se pot căta pe ei.
Am o soră mititea,
Nu ști bate țările,

La toate companile
Din toate orașele.
10 Tată am și nu mă vede,
Mama-i sub pajiște verde.
Tată am și nu mă cată,
Mama-i sub țarnă uscată.

Petru Bîrlea.

1) Bănat (ung. bánat) = supărare.

2) Dobă (ung. dób) = tobă.

3) Sorodaș (ung. sorozás) = asentare, recrutare.

4) Banda = lăutari.

34.

Bate Doamne, Neamțu'n curte.

Bate Doamne Neamțu'n curte,	5 Na copile și o'nvață,
Că m'o coborât din munte,	La inimă sloi de ghiață.
Mi-o tăiat păru' din frunte.	Și mi-o dat pușcuța 'n mână
Și mi-o dat pușcuța'n brață :	Sloi de ghiață la inimă.

Petru Băriea.

35.

O trimes carte aseară.

O trimes carte aseară,	20 Iași măicuță până'n prag,
C'or prinde cătane iară.	Vezi tare m'am depărtat.
— Du-te maică la birău	In sui maică 'n cel măr dulce,
Și-m umblă de rându' mieu. —	Și te uită cum m'oi duce.
5 Zău, am fost, fătucu' ¹⁾ meu,	In sui maică 'n celalalt,
Dar birău'o zis așe,	25 Vezi tare m'am depărtat.
Că cu tine să plătie(ște).	Opt ani -s o vreme lungă,
— Nu-i bai nu, maică de-acee,	Cine-a trăi s'o ajungă.
Că de-a fi pace în țară,	Inapoi dacă'oi veni,
10 Oi vini la primăvară.	La nime n'oi trebui.
Da de-a fi de răutate,	30 Oi fi bătrân ca dracu',
Oi purta pușcă pe spate.	Și negru ca pământu'.
Când de-acasă mi-am plecat,	Când oi merge 'n sat la fete,
Ziua bună mi-am luat :	Numai ele că mi-or spune :
15 Dela surori, dela frați ;	Du-te'ncolo moș bătrân,
Dela frați dela surori,	35 Nu ești bun de-ădunat fân.
Dela fete și ficiori.	Nici de-arat, nici de săpat,
Dela grădină arată,	Nici de culcat sara'n pat,
Dela maică, dela tată.	Fără să-ți dau de mâncat.

Auzit dela Ștefan Codrea Tomăț, de 60 de ani, din Berbești.

1 Fătuc, dim. din făt.

36.

Pe din jos de Orăştie.

- Pe din jos de Orăştie,
 Vin doi fraţi din cătunie.
 Numai ei că se 'ntâlnesc,
 La poduţ la Seghedin.
 5 Ei beau câte-o cupă de vin
 Şi îşi fac voia deplin.
 Zise unu' cătră altu' :
 Dă-i frate să hodinim,
 Să punem mânucă'n¹⁾ şele,
 10 Să tragem una de jele,
 Să meargă răsunicele.²⁾
 Peste toate dialurile,
- Să ne-audă maicele.
 Că fac cină, da nu cină,
 15 Numai tot la noi suspină.
 Da surorile de a noastre :
 Fac de prânz şi nu prânzesc
 Numai tot la noi gândesc.
 Da drăguţule de-a noastre :
 20 Toate noaptea soponesc,
 Ziua'n crâsmă tropotesc
 Şi de noi nu mai gândesc.
 Merg la crâsmă şi beau vin,
 Ele-ş fac voia deplin.

Ştefan Codrea Tomăţ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

37.

Bată-te crucea birău.

- Bată-te crucea birău,
 Mult ţi-ai bătut capul tău,
 Să mă scoţi din satul meu.
 Nu m'ai scos, când am fost mic,
 5 Da mă scoţi când îs voinic.
- Nu m'ai scos, când am supt
 [tiţă,
 Da mă scoţi, când am drăguţă.
 Nu m'ai scos copil scăldat,
 Da mă scoţi când îs bărbat.

Auzit dela Ana Trifoi, nevastă din Botiza.

38.

Cântă cucu' şi-o mierliţă.

- Cântă cucu' ş'o mierliţă,³⁾
 După casă la bădiţă.
- Cucu gros, mierla suptire,
 La a noastră despărţire.

1) Mănuică dim. din mână.

2) Răsunicele, dim. din răsunăt.

3) Mierliţă dim. din mierla.

- 5 Cucu' gros mierla 'ngână, ¹⁾
De se leagănă frunza.
Bosuioc, ²⁾ crescut în crengi,
Hai mândră de mă petreci,
De-aicea până la Beci.
- 10 De ți-a păriă scurtă calea,
Hai până'n Italia,
C'apoi mândră ti-oi lăsa.
Bosuioc, crescut în cale,
- Eu mă duc mândră'n cătane,
15 Tu rămâi și-m spală haine.
Spală și năframa mea,
Care-am holțit cu ea.
Da o spală'n lăcrămele,
Ș'o uscă cu dor și 'n jele.
20 Și mie mândră-m trimete :
Mândră, pe cursu' apii,
In țara Italii.

Dela Ană Trifoi.

39.

Fi-u-ai maică blăstămată.

- Fi-u-ai maică blăstămată,
De ce nu m'ai făcut fată,
Să torc ca tine în vatră.
M'ai făcut mamă fecior
- 5 Neamțului de ajitor.
Când am fost maicii mai drag,
M'o jurat Neamțul sub steag.
Ba de loc nu m'o lăsat,
Până nu m'o scos din sat.
- 10 Din ochi negri-am lăcrămat,
Și din gură-am cuvântat :
Rămâi, inbit al meu sat,
- Nu-i nedejde de'nturnat.
Ba, poate c'oi mai veni,
15 Opt ani dac'oi mai plini.
Pân' atunci e vreme lungă,
Cine poate să ajungă.
In ieș mândră pân' la cruce,
Și vezi Neamțul cum mă duce
- 20 Satul meu rămâne'n față,
Eu mă duc pe drum cu ceață.
Satul meu rămâne'n dos,
Eu mă duc pe drum în jos.

Auzită dela Dumitru Sidău din Botiza.

40.

Bate Doamne prezășu'.

- Bate Doamne prezășu' ³⁾
Care 'ndriaptă ghezășu' ⁴⁾
- Departo-o dus pe mândru.
Nu l'o dus să nu mai fie,

1) Ingân = își bate joc cu vorba.

2) Bosuioc = busuioc.

3) Prezășu = prezident.

4) Ghezășu = tren.

Ce l'o dus să 'nvețe-a scrie.
 Cu Domnii 'n cîntălarie, ¹⁾
 Bate Doamne pre 'mpărat,
 C'o făcut drumuțu lat.

L'o făcut și l'o gătat,
 15 Merg feciorii la bănat,
 L'o făcut și pietrit,
 Merg feciorii la perit.

Auzit dela Ion Hodor din Slătioara.

41.

Rău îi pare codrului.

Rău îi pare codrului,
 După verde frunza lui.
 Da mai rău îmi pare mie,

Dup'a mea copilărie
 5 Mi-o petrec în cătunie.

Dela Ștefan Balea, fecior de 21 de ani din leud.

42.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cîntă, cuce, până joi.

Cîntă, cuce, până joi,
 C'atuncia eu duce-m'oi.

Cîntă cucule frumos,
 Că Niamțu' mă duce 'n jos.

Ștefan Balea.

43.

Curvă fie tașca mea.

Curvă ²⁾ fie tașca ³⁾ mea,
 Că mă duc, și-a rămâne.

Curvă-m fie și cujma, ⁴⁾
 Că mă duc și oi lăsa.

Ștefan Balea.

1) Cîntălarie = cancelarie.

2) Curvă = femeie destrăbălată.

3) Tașcă = pungă de piele.

4) Cujmă = căciulă de oale.

44.

Nu mi-i jele că mă duc.

Nu mi-i jele că mă duc,
 Ci mi-i jele după plug :
 După plug cu patru boi,

După mândra dela noi.
 5 După plug, după curele,
 După voi mândrele mele.

Ștefan Balea.

45.

Mult îi Neamțu' mare câne.

Mult îi Neamțu mare câne,	Măi Neamțule nu ți-i greu,
Ori cum mă sucesc nu-i bine.	Când vezi sânge pe ciacău, ²⁾
Mult îi Neamțu mare drac, ^{Univer10}	Izvor din capuțu' meu.
Ori cum mă sucesc nu-i plac.	Măi Neamțule nu ți-i jele,
5 Și când strigă Neamțu: hoptac, ¹	Când vezi sânge pe curele,
Creapă pământ să mă bag,	Izvor din spatele miele.
Dacă de-asupra nu 'ncap.	

Ștefan Balea.

46.

Mult îi Neamțu mare hoț.

Mult îi Neamțu mare hoț,
 Că alege miel de creț
 Și fecioru' de isteț.

Berbecele de lănos
 5 Și fecioru' de frumos.

Ștefan Balea.

1) Hopta (germ. habt ah!) = comandă militară: drepti.

2) Ciacău = chipiu de paradă la militari (ung. csáko).

47.

Care fecior nu-i cătană.

Care fecior nu-i cătană,	Și cu mândra se 'ntâlnește.
Nici acasă nu-i la samă,	Da eu dacă cătunesc,
Și care nu cătunește,	Nice cin' nice-prânzesc,
Nu ști 'n lume că trăiește :	Cu mândra nu mă 'ntâlnesc.

5 Că cinează și prânzește,

Ștefan Balea.

48.

Cui cătunia i-i dragă.

Cui cătunia i-i dragă,	Și m'am dus, și-o am văzut.
Meargă'n Sighet și o vadă.?	5 Numa' oleac' o am zărit
Că și mie mi-o plăcut,	Și de dânsa m'am hrănit.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ștefan Balea.

49.

Grăie(ște) cine ce grăie(ște).

Grăie(ște) cine ce grăie(ște)	Sede'n pat și dohăné(ște),
Da cătana bini trăie(ște) :	Când nu-i ce mânca ștopè(ște)

Ștefan Balea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj¹

IV.

*CÂNTECE DIVERSE.—CÂNTECE LUĂTOARE IN RÂS
CÂNTECE LA BEȚIE. — CÂNTECE LA NUNȚI*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1.

Mortişor, vieţii mele.

- Mortişor, vieţii mele,
 Mă 'nsurai luai muere,
 Duc bughete ¹⁾ zile rele.
 Ea îi mică, nu-i prea mare,
 5 Nici on spor la lucru n'are,
 Eu o scol să facă foc,
 Ea adoarme stând în loc.
 Focu' i se potole(şte) în vatră,
 Pita-i iese din covată,
 10 Bate-o, Doamne, blăstămată.
 Apoi-aleargă după sâtă,
 Da cu sânu-i plin de pită.
 De sâtă nici nu grăieşte,
- Până pita nu găteşte,
 15 Ş'apoi ea-m aruncă mie,
 Că după dânsa am domnie,
 O, morţii ei beciznicie.
 Vezi, cum luai trudă şi urgie
 Tot pe capu' meu să fie.
 20 Apoi, aşa-o zis mândra mea :
 Taci dorule, taci sărace,
 Dacă vezi, că nu-ţi prea place,
 Iă-o de brâu ş'o du la râu.
 Şi te pleacă ş'o îneacă,
 25 Şi ţi-a fi lumea mai dragă.

Auzit dela Toader Hoza Boicu, de 60 de ani, din Ieud.

2.

Floricea verde-albastră.

- Floricea verde-albastră,
 Spuneţi bătrâni dumavoastră :
 Fost-o şi de mult mătăasă ?
 —Mătăsa o fost puţinea,
 5 Da n'o fost lumea-aşa de rea. 15 Ochii ei ca de măgar.
 Amu lumea s'o zmintit,
 Mătesele s'o scumpit.
 Amu, fie muta cât de hădă,
 Ea pe spate-i mătăsată.
 10 La grumaz mărgel multe,
- Şi din gură rău îi pute.
 Cu zgardă ²⁾ pe la grumaz,
 Vinele-s belciugi ³⁾ de lanţ.
 Şi în spate cu pieptar ⁴⁾,
 15 Ochii ei ca de măgar.
 Cu urechi ca de capăi, ⁵⁾
 Bate-o Doamne că hădă-i.
 De-ar da bunul Dumnezău,
 Să fie hotarul tău,

1) Bughet = destul.

2) Zgardă = salbă de mărgel.

3) Belciug = inel de fier sau de alt metal.

4) Pieptar = cojoc.

5) Căpău = copoiu, căne pentru mânatu fierelor de vânat.

20 Pingă tău, să fie cepe,
Să vă rumeniți voi fete,
De bucate nu-i scumpete,
Că de-acele sunt bughete.
Nu-i scumpete de bucate,

25 De-acele-s îndestulate.
Da-i scumpete de sopon,
Că-l fac hădele sodom¹⁾.
Și mândra s'o soponit,
N'o fost cât o trebuit.

Toader Hoza Boicu.

3.

De n'ar fi horinca 'n sat.

De n'ar fi horinca 'n sat,
N'ar fi ca mândru' bărbat.
De n'ar fila Lupu bere,
După mândru multe-ar mere.
5 De n'ar fi 'n sat fogodău²⁾
Duce-m'aș mamă 'n Șăieu,³⁾
Că de lucru n'ar fi rău.
Dragu-mi-i că-i lucrător,
Ce folos că-i băutor.
10 Toată ziua bea horincă,

De mine nu ști nemică.
Hei tu mândrulețule:
Câtă vreme vii la noi,
Mai bine să dai la boi.
15 Până vii, până te duci,
Mai bine să-ți dai la junci⁴⁾.
Când li-i sete, le dai fân,
Nu-i mai fi gazdă deplin.
Când li-i foame, le dai apă,
20 Nu-i mai fi gazdă de triabă.

Toader Hoza Boicu.

4.

Săraca nevasta mea.

Săraca nevasta mea,
Toți oamenii zic că-i rea,
Eu îm țin casa cu ea.
Că 'ntr'o lună toarce-o lână,
5 Și mânâncă o slănină,

Și on chibăl⁵⁾ de fărină.
Săraca muerea mea,
Toți oamenii zic că-i rea,
Eu îm țin casa cu ea.
10 Din vreo patruzeci de lăni,

1) Sodomesco = nlmicesc.

2) Fogodău = ospătările, cârciumă.

3) Șăieu = sat pe valea Izei.

4) Junc = bou de 1—2 ani.

5) Chinbăl = 4 mierță.

- Mi-o făcut mânuși în mâni.
 Dintr'o sută de fuioare,
 Mi-o făcut o ștergătoare.
 Săraca muierea mea,
 15 Toți oamenii zic că-i rea,
 Eu im țin casa cu ea.
 Fuiorașu' și l'o tors,
 Coborând pe scară 'n jos,
 Cu dărăburi ¹⁾ de slănină,
 20 Și cu oale de fărină.
 Pogmata ²⁾ dela grumaz,
 Dat-o brânză și cârnaț,
 Și lemne câte on braț,
 Să nu știe ceialaltă.
 25 Cămeșă din brâu în sus,
 Trei felder ³⁾ de grâu o dus.
- Cămeșă din brâu în jos,
 Trei felder de grâu o scos.
 Și colții ⁴⁾ de pe la poală,
 30 Dus-o vamă dela moară,
 Și groștioru' ⁵⁾ de pe oală.
 Și colții de pe la brâu,
 Dus-o vama de pe râu.
 Și colții de pe la mână,
 35 Dus-o brânză și fărină,
 Și dărobe de slănină.
 Lelea-i 'naltă și subțire,
 Face tiară ⁶⁾ din trei fire,
 Și pe sulu' din 'napoi,
 40 Șapte-zăci de lătunoi ⁷⁾.
 Și pe sulu' din 'nainte,
 Nici drac nu le ține mințe.

Auzită dela Petru Ardelean, diac în Berbești.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

5.

Frunză-verde-albă 'n dungă.

- Frunză-verde albă'n dungă,
 Toate plugurile-m umblă,
 Numai a meu stă în loc,
 Doară-s prunc fără noroc.
 5 Plugu-m șede sub părete,
 Boii-m pasc în iarbă verde.
 Măi cucule, mare câne,
 Nu-i schimba glasul cu mine ?
- Cum focuțu' oi schimba,
 10 Că vine primăvara,
 Și mie-m trebe-a cânta.
 Pe mine m'or aștepta :
 Plugarii de la pluguri,
 Și betegii ⁸⁾ din paturi,
 15 Și cocoane din poduri.

Auzit dela Vasile Moiş din Berbești.

- 1) Darabă = bucată.
 2) Pogmată = două ațe, cu cari se leagă cămașa la grumaz.
 3) Felder = miertă, 30 de litre.
 4) Colții = dantelă.
 5) Groștior = smântână.
 6) Tiară = război de țesut.
 7) Lătunoi = greșala ce se produce când se rump firele la război.
 8) Beteag = bolnav.

6.

Mândră-i mândra'n sărbători.

Mândră-i mândra'n sărbători,	5 S'aş jura cu jurători,
Dacă pune-on car de flori.	C'o purtat on car de flori.
Dacă ţipă florile,	Până ce s'a mărita,
Hădă-i, bat'o soarele.	Inc 'on car a mai purta.

Auzită dela Gheorghe Rus, din Bereşti.

7.

Beau fetele până-s bete.

Beau fetele până-s bete,	5 Nu-s deochiete de babă,
S'apoi zic că-s deochiete.	Ci dela Iţic, din uiagă ;
Merg să le descânte'n sat,	Nu-s deochiete de om,
Să vadă de ce-i strică.	Ci dela Hădu' din ton.

Ghiorghe Rus.

8.

In şăzătoarea din sus.

In şăzătoarea din sus,	Fierbu-ş curechi ³⁾ şi spinare.
Toată noaptea fierb harbuz ¹⁾ .	In a noastră şăzătoare,
In şăzătoarea din jos,	Toată sara ruja 'nfloare,
Toată noaptea fierb picoci ²⁾ .	Nici o fată drăguţ n'are.
5 In şăzătoarea din vale,	

Dela Ghiorghe Rus.

1) Harbuz = bostan, dovleac.

2) Picoci = barabol, cartofi.

3) Curechi = varză.

9.

Până eram tinerel.

Până eram tinerel,
 Mâncam pecie ¹⁾ de miel,
 Și sărutam frumușăl.
 D'amu dac' am bătrânit,
 5 Mânânc pecie de miel,
 Da nu-s mai mult tinerel.
 Mânânc pecie de capră,
 Și sărut gură de babă.
 Până eram tinerel,
 10 Toți în zicea Todirel.

D'amu dac'am bătrânit,
 Toader cel burzuluit. ²⁾
 Până eram tinăr prunc,
 Aveam glas ca și de cuc,
 15 Și umbletu ca de lup.
 Lupu umblă cinci hotară,
 Eu le-aș umbla într'o sară.
 De-o fost gardu' cât de sus,
 Numai picioru' l'am pus,
 20 Până la pământ s'o dus.

Dela Ghiorghe Rus.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

10.

De când beau la gârgălău.

De când beau la gârgălău ³⁾,
 Nice clopu nu-i a meu.
 De când beau la gârgăleasă,
 N'am nemic pe lângă casă.
 5 De când beau la clop-de-câne, ⁴⁾
 N'am nemica lângă mine.
 De când beau la crâșmă'n drum,
 Nici clopu ⁵⁾ nu mi-e mai bun.

De când beau Roșu' la voi,
 10 Gol mi-i staulu de oi,
 Nici n'am la car patru boi.
 De când beau la voi Roșoaie,
 N'am în staul nici o oaie,
 Nice vacă mulgătoare,
 15 Făr' sărăcie 'n chietoare.

Dela Gheorghe Rus.

1) Pecie = carne.

2) Burzuluesc = mă zburlesc.

3) Gârgălău = nume de ocară pentru jidovi.

4) Clop-de-câne = alt nume de ocară.

5) Clop = pălărie.

11.

Insuratu-s de on an.

Insuratu-s de on an,
 Gatii ¹⁾ pe sub cioareci n'am.
 Insuratu-s de o lună,
 Nici cămașa nu mi-e bună,
 5 Tu nevestă fă-m de cină !
 Merge'n pod și nu-i slănină,

Vine 'n jos și nu-i fărină.
 Merge-afară, lemne nu-s,
 Vine-acasă, focu-i stâns.
 10 Merge 'n grui, da mălai nu-i,
 Vine-acasă, pită nu-i.

Dela Gheorghe Rus.

12.

Hai mândrucă după mine.

Hai mândrucă după mine,
 Că-i nimeri-ales de bine.
 Că'n pod poți merge desculță,
 Că nu ti-i lovi'n grăunță.
 5 Poți merge'n pod făr' lumină,
 Nu ti-i lovi de slănină.
 La moară nu ti-oi mâna,
 De nu-i merge, nu-i mânca.
 Desculță nu ti-oi purta,
 10 Că tu singură-i umbla.

Hai mândrucă după mine,
 Că ti-oi ține tare bine.
 Că am coșuri două pline.
 Intr'unu-i on cucuruz,
 15 Celalalt cu fundu'n sus.
 Tot cu lapte ti-oi ținea,
 Numai vacă de-i avea.
 Ti-oi ținea cu lapte dulce,
 Numai vacă de-i aduce.

Dela Gh. Rus.

13.

Am drăguță nu-i de-aici.

Am drăguță nu-i de-aici,
 Nici nu umblă cu opinci.

Ci cu cizme de tuluc ²⁾.
 Când îmi vine dor, mă duc.

1) Gatie (ung. gatyá) = ismene.

2) Tuluc = bou de 1—2 ani.

5 Cu obiele sopenite,
 Și cu cizme ¹⁾ chefnite ²⁾,
 Nu c'aiestea hălăite ³⁾.
 Pe cărare mă duc tare,

Mă străgă că-s curvă ⁴⁾ mare.
 Câte-on pic îngăduiesc,
 10 Străgă că mă prea măresc,
 Nici cum da nu-nimeresc.

Dela Ghiorghe Rus.

14.

Vai de mine multe știu.

Vai de mine multe știu,
 Mult mă mir, unde le ții?
 Am o ladă și le 'ncui,
 Numai la mândra le spui.
 5 Am o ladă cu lăcată,
 Scot câte una odată.
 Câte una, când și când,

Când im vin mândrele 'n gând
 Frunză-verde de cicoare ⁵⁾,
 10 Tata umblă să mă'nsoare,
 Ș'apoi mama nu mă lasă,
 Să aduc pe dracu'n casă.
 Nice mama nu prea vrea,
 Să o iau pe care-i rea.

Dela Ghiorghe Rus.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

15.

Mărita-m'aș, mărita.

Mărita-m'aș mărita,
 N'am nici pe ce mă culca.
 C'am avut on Țol ⁶⁾ strâcat
 Ș'atâta l'am purecat,
 5 Până tot huc ⁷⁾ s'o strâcat.

Și pe față și pe dos,
 Până ce tot mi s'o ros.
 Că n'am nici Țol, nici cojoc,
 Să mă pot duce la joc.

Dela Ghiorghe Rus.

1) Cizmă = cioboată

2) Chefnesc (ung. kefelek) = curățesc.

3) Hălăit și hălăită = netrebnic, de nici un folos.

4) Curvă = femeie depravată.

5) Cicoare = plantă (Cichorium intybus).

6) Țol = covor.

7) Huc = de tot.

16.

Astă-vară pe săpat.

Astă-vară pe săpat,
 Șapte fete-o degerat,
 Da eu știu on meșteșug,
 La vară nu mi-a fi frig.
 5 Cu cizme și cu cojoc,
 Pe vătruță lângă foc.
 Miercuri sara'n șazătoare,
 Fac fetele judecare,

Că pe cine-or însurare.
 10 Frunză-verde-a răchiții,
 Tot pe luonu' popii.
 Frunză-verde și una,
 Da lui pe cine i-or da?
 Frunză-verde și una,
 15 Tot pe mândra Ilonca.

Dela Susana Borodi. din Berbești.

17.

Săracele fetele.

Săracele fetele,
 O, jurate-s și dătoare
 Pe toți muții să însoare.
 O, jurate-s și vândute,
 5 Pe toți muții să-i sărute.

Nu gândi, mândrule, nu,
 Nu ți-i scris găzdușagu ¹⁾,
 Alătura cu capu.
 Nici mie sărăcia,
 10 Alătura cu lumea.

Susana Borodi.

18.

Zis-am, zău, că nu-m trebuie.

Zis-am, zău, că nu-m trebuie,
 O fată cu avuție.
 Mai bine una săracă,
 Unde-oi mâna-o să meargă,
 5 De i-oi da un pumn să tacă.

—Măi bărbate, nu mă bate,
 Că eu nu-s ca celelalte.
 Eu nu-m dau cănepa'n parte,
 Ci o pun pe foc și arde.

Susana Borodi.

1) Găzdușag (ung. gazdasag) = avere, bogăție.

19.

De m'ar ști fereasta spune.

De m'ar ști fereasta spune, Da fereasta-i mare mută,
 Cu câte m'am dat în lume, 5 Eu o'nfric și ea m'ascultă.
 Da m'ar spânzura cu fune.

Auzit dela Ileană Ardelean, fată din Berbești.

20.

Lăcomii iosagului.

Lăcomii iosagului¹⁾ 10 Cum ti-oi lăsa 'n sărăcie.
 Luai ciuda dracului. Pentr'on pământ arător,
 Lacomit-am la iosag, Pus-am muta pe cuptor.
 Mi-am legat ura de cap. Pământul șede ne-arat,
 5 Lacomit-am la avere, Muta cere de mâncat.
 Mi-am luat fără plăcere, 15 Eu o scol să facă foc,
 Moțișorii tăi avere, Ea adoarme stând în loc.
 La mulți ești fără plăcere. Și se suie pe prăptici.²⁾
 De mi-i lua și tu mie, Și stă zgârci ca ș'on arici.

Dela Ileană Ardelean.

21.

Cătu-i lungu pe sub nori.

Cătu-i lungu pe sub nori, 5 Și te scrie pe hârtie,
 Nu-i ca popa 'nșălător. Și te bagă 'n foc de vie.
 Că te 'ntreabă de trei ori Și te scrie cu cerneală,
 Și te bagă'n foc să mori. Și te bagă'n foc și pară.

1) Iosag (ung. jöszág) = avere.

2) Prăptici, prepiciu = laviță de lângă vatra focului.

10 Şi te scrie cu condei,
 Şi te bagă'n foc să piei.
 — Popăle, sfinția ta :
 Slobodu-i¹⁾ a săruta ?

— Slobodu-i, cam cu ruşine,
 15 Numai să nu te şti nime.
 Slobodu-i, cam cu păcat,
 Numai să nu te şti'n sat.

Dela Ileană Ardelean.

22.

Măi mire cu păru' creţ.

Măi mire cu păru' creţ,
 Cată bine ce lucrezi.
 Că nu-i măr putregăios,
 Tot să muşti, şi să ţipi jos.
 5 Ce-i o pară mălăiaţă,
 Şi ţi-a fi pe-a ta viaţă.

Rău îmi pare-amu-i trecut,
 După câte le-am făcut,
 C'am fost tinăr şi bolund.
 10 Poate-m pare, poate ba,
 Ce-am făcut, nu pot desfă(ce).

Dela Ileană Ardelean.

23. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Hei săracu' nemişu'.

Hei săracu' nemişu'²⁾
 Ziua hăi, şi noaptea hăi,
 Nu mai iese din nevoi.
 Porţieşu'³⁾ săracu',

5 Ziua hăi, şi nice prè,
 Pământul şi-l guncie(şte),
 Noaptea'n pat se hodine(şte),
 Dacă sânt bani în cură.

Dela Ileană Ardelean.

24.

Vinu-i bun, palinca-m place.

Vinu-i bun, palinca-m place,
 Gazdă mare nu m'oi face.

Nici nu-i hîia să mă fac,
 Numai să-m trăiesc pe plac

1) Slobod (ung. nabad) = permis.

2) Nemiş = nemeş, nobil, boer.

3) Perţieş = lobag.

5 Cu omu' care mi-e drag. Și cărare dracului,
 De doruțu mândrului, În locu sufletului
 Facu-m drum pe unde nu-i. 10 Tocma 'n fandu iadului.
 Dela Ileană Ardelean.

25.

Când am fost în vremea mea.

Când am fost în vremea mea, La ceteră-m trebe arc,
 Ceteră ¹⁾ nu-m trebuia, Eu din gură ți le trag.
 Că-m iera gurița mea. Cetera e doagă ²⁾ spartă,
 La ceteră trebe strune, Gurița mai mult arată.
 5 Eu din gură ți li-o spune.
 Auzit dela Ghiorghe Ardelean, fecior din Berbești.

26.

Măi codrule, căne ești.

Măi codrule, căne ești, Morții tăi, frunză de-arin,
 Primăvara înfrunzești, Pentru tine mi-s bătrân.
 Colea toamna vestezești. Frunză-verde a răchitei,
 Spune, măi codruț și mie, Cum aș fă de-aș 'tineri.
 5 Să-m fiu tinăr ca d' întâie.

Dela Ileană Ardelean.

27.

Puișor din duișor.

Puișori din duișor, Câți sânteți mai albeneți
 Mai viniți la noi ficiori, Faceți bine și ședeți.

1) Ceteră = violină.

2) Doagă = scândura înșovolată la butoaie; ironic se zice și despre o violină stricăță, că-i o doagă spartă.

5 Căți îmi sânteți mai păliți,
Mergeți și vă soponiți,
Joi sara iară veniți.
Căți drăguți că am avut,
Toți la dracu i-am vândut.

10 Și pe care-l am amù.
M'oi plăti dela dracu',
Care de-amu l'oi cuprinde,
De la mine nu l'oi vinde.

Dela Axene Ardelean.

28.

N'ai mai văzut de când ești.

N'ai mai văzut de când ești
Fete hâde ca 'n Oncești ¹⁾;
N'ai luat fârtate sama,

Că-s mai hâde prin Iapa, ²⁾
5 Că poartă cu coșu' ³⁾ prune
Și-s hâde de fac minune.

Dela Ghiorghie Ardelean.

29.

Săracii prietinii mei.

Săracii prietinii mei,
Plină-i temnița de ei.
Da încă nu-i plină bine,
Pân' ce s'a umplea ca mine.

5 Omuțu' n țară străină
Ca și măru' lângă drum.
Toți îl bat cu botele ⁴⁾
Până sar crengărilor.

Axene Ardellian.

30.

Morții voștri, măi iobagi.

Morții voștri, măi iobăgi,
Cum îi musai să-m fiți dragi,
De voiesc, de nu voesc,
Eu musai să vă iubesc.

5 Morții voștri, măi iobagi,
Cum v'oi mâna ca pe boi,
Că v'oi mâna cu zbiciu,
Că pe-aici nu vi-i drumu'.

Axene Ardelean.

1) Oncești, sat pe valea Izei.

2) Iapa, sat aproape de Sighet.

3) Coș = unealtă portativă mai mică în care se pun prune sau alte poame

4) Botă = baston gros, ciomag.

31.

Mărită-mă, măiculiță.

Mărită-mă, măiculiță,	Numai grâu fie'n lădiță.
Nu te uita că-s micuță ;	Eu mă trudes, cât mă pot,
Că-s micuță numa 'n stat,	Grâu' din ladă, să-l scot.
Da-s bună de măritat.	Și să-l duc la crășmăriță,
5 De-amu pot fi găzdoiță,	10 Pentru vin și pălincuță.

Dela Elisabeta Borodi, fată din Berbești.

32.

Frunză-verde de lemnus.

Frunză-verde de lemnus, ³⁾	5 L'am lăsat în supărări.
Am avut și eu drăguț,	Ș'o cărat cu el tămăie,
L'o prins dracu' la căruț. ⁴⁾	L'am lăsat în sărăcie,
Ș'o cărat cu el piper	

Elisabeta Borodi.

33.

Fete vin, feciori nu vin.

Fete vin, feciori nu vin,	Miedu' o fost pipărat,
Că s'o dus a bea la vin.	Ș'o băut și s'o 'mbătat.
Fete vād, feciori nu vād,	Feciorașii mi s'o dus,
Că s'o dus a bea la mied ⁵⁾	10 La șazătoarea din sus ;
5 Vinu' o fost îndulcit,	C'acolo-s fete frumoasă:
Ș'o băut, ș'o nebunit.	Cele mari ca tăciunii,

1) Găzdoiță, dim. din găzdoie = econoamă.

2) Pălincuță, dim. din palincă, băutură bețivă.

3) Lemnuș, = bot. Lemnu Domnului.

4) Căruț, dim. din car.

5) Mied = mursă făcută din miere dela albine.

Cele mici ca cărbunii.
 Și cele mai mânânte,le,
 15 Ca și niște porumbrele¹⁾
 La a noastră șazătoare
 Fetele nu-s hâde tare :

Cele mari ca rujile,
 Cele mici ca florile.
 20 Și cele mai mânânte,le,
 Ca și niște rujnițele²⁾

Auzit dela Mărie Borodi, nevastă din Berbești.

34.

Trandafir de pe izvor.

Trandafir de pe izvor,
 Spune-m spune mândrior.
 Frunză-verde de căline³⁾,
 Nu mă spune cătă nime.

5 Las' să ne spuie codru',
 Că el ni-o văzut rându'.
 Lasă spuie-mă frunza,
 Că ea mi-o văzut triaba.

Elisaveta Borodi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

35.

De-aș fi foastă cumincioară.

De-aș fi foastă cumincioară⁴⁾,
 Aș putea fi domnișoară,
 Și pe obraz cu păioară⁵⁾.
 Cu sugnă⁶⁾ și cu păpuci,
 5 Nu zadie⁷⁾ cu clăbuci.

Dă-mă mamă după domn,
 Doară m'oi hrăni de somn.
 Dă-mă mamă după Neamț,
 Doară m'oi hrăni de danț.

Susana Borodi.

1) Porumbrel = poame negre de porumbar, arbust.

2) Rujnicea = bot, *Calendula officinalis*, cu floare galbănă.

3) Călin = arbust (*Viburnum opulus*).

4) Cumincior = dim. din cuminte.

5) Păioară = voal, văl, ce-l pun damele pe obraz.

6) Sugnă = rochie.

7) Zadie cu clăbuci = cătrință țăsută rău, drovuroasă.

36.

Fost-am aseară-a peți.

Fost-am aseară-a peți,
 La fata cu patru boi,
 Oarbă de ochii amândoi.
 Boi-s buni și boi-m plac,
 5 Da cu oarba ce să fac. ?

Oi lega-o de on gard,
 Și i-oi da cu mutea ¹⁾ 'n cap.
 Ș'oi lega-o de o punte,
 Și i-oi da cu mutea 'n frunte.

Elisaveta Borodi.

37.

Frunză-verde și una.

Frunză-verde și ună,
 Gată-ți mândru' nevastă.
 Și o mână prin grădină,
 Că-i gândi că-i rujă plină,
 5 Inflořită de o lună.

Ș'apoi te uită la ea
 Și vezi cum i s'a șadfă.
 Ca popii cu haină rea,
 Când merge și prohode(ște).

Elisaveta Borodi.

38.

Avut-am on drăgucior.

Avut-am on drăgucior,
 Alb ca și un domnișor,
 Ca și fundu' la ceaon ²⁾
 Da și eu mi-s albă tare,
 5 Ca și fundu' la căldare.

Nu știu mândră cum te porți
 Că-ți dai gurița la toți,
 Numai nu-o țipi la porci.
 Și nu știu cum te-ai purtat,
 10 Că te rād oamenii 'n sat.

Elisaveta Borodi.

1) Mutea săcurii = muchea, partea cea lată a toporului.

2) Ceaon = căldărușă mică.

39.

Mândruț, de drăguța ta.

Mândruț, de drăguța ta,	Și la gură-i zăbăloasă, ¹⁾
Râde lumea și țară.	10 Și la ochi îi urduroasă. ²⁾
De când n'are sapon bun,	Du-te mândru la potică, ³⁾
Gândești că o ții la fum.	Și-i cumpără liacurele,
5 De când n'are rumeneală,	Și o scoate dela rele.
Gândești că-i turtă de ciară.	Năfrămucă cu trei flori,
Din picioare umblă rău,	15 Și o scoate din urdori.
Din gură miroasă greu.	

Elisaveta Borodă.

40.

Doauă rele ce-s pe mine.

Doauă rele ce-s pe mine.	Alta nu-m place lucru.
Nu-s la noi în sat pe nime.	5 Una-i somnu și leneă,
Una-i lenea și somnă,	Alta, nu-m place-a lucră.

Elisaveta Borodă.

41.

Cătu-i țara-unguriască.

Cătu-i țara-unguriască,	La fata cea de român,
Nu-i ca fata românească.	Mândru-i stau țițele 'n sân.
Cu briuț roșu se 'ncinge,	La fata de unguroaie:
Din obraz picură sânge.	Spânzură ca la lupoaie.

Dela Ghiorghe Ardelean.

1) Zăbală = rană, ce se face la gura omului împrejurul buzelor.

2) Urduros = care are urdoare la ochi.

3) Potică (ung. patika) = apotecă, farmacie.

42.

Mătrăgună sub părete.

Mătrăgună ¹⁾ sub părete,
 Bine joacă două fete.
 Da nu joacă ca și una,
 La care îi mătrăguna.
 5 Frunză-verde sânziană, ²⁾
 Tot Mărie și Ileană.
 Frunză-verde mărgăluță ³⁾

Cea mai mică-i Pălăguță.
 Uită-te mamă și vezi,
 10 Pentru cine somnu-m pierd:
 Pentr'on drac cu ochii verzi.
 Nici is verzi, nici mohoriți,
 Fără cum is mai urîți.

Ghiorghe Ardelean.

43.

Insura-m'aș, însură.

Insura-m'aș, însură,
 Nu știi pe care-aș luă.
 Luă-u-aș pe cea cu ciurdă,
 Ori luă-u-aș cea cu sugnă.

5 La mândrucă-i sugna 'n cui,
 De mâncare nimic nu-i.
 La hăduca 'n podișor, ⁴⁾
 Plin de oale cu groștior..

Ghiorghe Ardelean.

44.

Pe uliță, prin susani.

Pe uliță prin susani,
 Sânt pietri și bolovani,
 Și fete ca de țigani.
 Pe ulița prin josani

5 Sânt ruguri ⁵⁾ și rugușele ⁶⁾
 Și cocoane frumoșele,
 De-ai muri grăind cu iele.

Ghiorghe Ardelean.

1) Mătrăgună = Bot. beladona.

2) Sânziana, pl. sânziene = niște flori galbene.

3) Mărgăluță = mărgălușe. Bot. = melu pășăresc.

4) Podișor = dulăp mai mic.

5) Rug = măcieș.

6) Rugușă dim. din rug.

45.

Zis-o mama că mi-a da.

Zis-o mama că mi-a da,	5 Ș'acele-or fi vaci cu lapte.
Doi cocoși cu ochii scoși,	Unghiuțu cu mâțele
C'aceia-or fi boi frumoși.	Că ni-or fi ș'oițele.
Doauă mățe 'mpedecate	

Dela Anuță Pop, fătucă de 8 ani din Berbești.

46.

Unde văd on domnișor.

Unde văd on domnișor,	5 Unde văd on domn cu șlică ¹⁾
Stau în loc să mă omor,	Toată mintea 'n jos îmi pică.
Mă junghie 'ntr'on picior.	

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Axene Ardelean.

47.

Câte flori is pe pământ.

Câte flori is pe pământ,	Să știu cine mi-ar fi socru,
Toate merg la jurământ.	10 I-aș da hâlbele ³⁾ cu porcu.
Numai floarea soarelui,	Tună Doamne 'n ce-i tuna,
Sede 'n poarta raiului,	Tună 'n lemnu cel de munte,
5 Și judecă florile,	Tună soacrele în frunte.
Ca soacra nurorile.	Pe-a mea soacră o ferește,
De-aș ști cine mi-ar fi soacră,	15 Tocma'n frunte-o nimerește.
Da-i-aș da hâlbe din troacă. ²⁾	

Dela Pălăguță Bandrea, fată din Berbești.

1) Șlică = șapcă = chipiu.

2) Troacă = ciubăr pentru porci.

3) Hâlbe = mâncarea care se dă în troacă la porci. Lățuri.

48.

Săracu bărbatu meu.

Săracu bărbatu meu,
Toți oamenii zic că-i rău,
Numai mie-m pare bun,

Că-ș cosè(ște) pe la Crăciun,
Și din brazde face foc,
5 Și-și dezghiață apa'n toc.

Dela Anuța Pop.

49.

Cârții, cârții, vraniță.

Cârții, cârții, vraniță,
Trece mama pe-aicea,
Cu doi pui de turturea.
Dă-mi-i mie, mama mea,
5 Că ți-oi paște oile,
Pe valea cu florile.

Că mi-am pierdut cimpoile, ¹⁾
Și li-o găsit fetele,
Ș'o suflat în dânsle:
5 Să le criască țițele,
Că vara căpițele. ²⁾

Dela Ioana Bârlea, fată din Giulești.

50.

Turturea de primăvară.

Turturea ³⁾ de primăvară,
Mult mă 'ntreabă: pusa-am
[tiară ⁴⁾ ?

Când o'mblat țigan cu fuse,
Eu am fost la cârsmă dusă,
5 Și-o rămas tiara nepusă.

Eu îi spun, că eu n'am pus,

Auzit dela Ghiorghe Bandrea, fecior din Berbești.

1) Cimpoi = un fel de fluer cu burduf.

2) Căpiță = grămadă mică de fân, din care se face claiă.

3) Turturea = turturică, un fel de porumbiță, bună de mâncat.

4) Tiară = război de țasut.

51.

Sănătate, bună mamă.

Sănătate, bună mamă,
Te-am slujit bughei pomană ¹⁾.
Și flămândă și desculță,

Pentru doauă găinuță.
5 Și dimineața prin roauă
Pentru doauă lepediauă.

Dela Elisabeta Borodi.

52.

Măi mândrule, de mi-i crede.

Măi mândrule, de mi-i crede,
Cu cizme nu ți se șede.
Ți se șede cu opinci,
Cum umblă feciorii-aici.
5 Mai de mult o fost ficii, ²⁾

N'o făcut la fete hori.
D'amu-s niște lepângăi ³⁾
Cu opincile cârtite, ⁴⁾
Și le stracă negândite.

Dela Elisabeta Borodi.

53.

Focu' bată, rău se șede.

Focu' bată, rău se șede,
La minune ⁴⁾ după cap,
Pânzătură ⁵⁾ de bumbac.
Merge birău acasă,

5 Pune răvașu ⁶⁾ pe masă,
Porția ⁷⁾ musai ⁸⁾ să iasă.
De unde focu-a ieși,
Dacă umblă cu cici. ⁹⁾

Dela Susana Borodi.

1) Pomană = în cinste, neplătit.

2) Lepângău = nume de ocară pentru feciorul blăstămat.

3) Cârtite = cârpite.

4) Fată de minune = fată de ocară.

5) Pânzătură = o bucată de pânză cu care își acopăr capul.

6) Răvaș (ung. rovás) = creștătură.

7) Porție = dare.

8) Musai = e sălă, e nevoie.

9) Cici = frumos, scumpețe.

54.

Cu urātu' mi-aş trăi.

Cu urātu' mi-aş trăi,	Pare-m că-i mortîţa mea.
Numai noapte de n'ar fi.	Când îl văd prin casă' mblând,
Ziua la lucru se duce,	Pare-m că-i ursu jucând.
Noaptea vine să se culce.	Când îl văd sara la pat,
5 Când îl văd sara la stele,	10 Pare-m că-i dracu 'ncălţiat.

Deia Axene Ardelean.

55.

Daina, de cine-o rămas.

Daina de cine-o rămas?	5 L'o găsit daina zâcând.
De on pruncuţ mititel	Cu daina nu mă sfădesc,
Ce-o fugit mă-sa de el.	Cu duinu bine trăiesc.
L'o lasat mă-sa durmind,	

Dela Ileană Ardelean.

56.

Hei tu mândrulica mea.

Hei tu mândrulica mea,	5 Ca zama de pui betiag.
Nu-i musai, numai de-i vrea,	Sărutatu de ficior,
Să-ţi lipeşti gura de-a mea.	Ca zama de puşor.
Sărutatu de moşneag,	

Auzit dela Ioană Pop, fată din Berbeşti.

1) Daina = veşnicul refren al doinelor din Maramurăş; alt refren e duinu.

57.

Cine-o făcut crâșma 'n drum.

Cine-o făcut crâșma 'n drum,	Merg în crâșme să le uite.
N'o făcut-o de-om nebun.	Oi merge și-eu cu badea,
Ci-o făcut-o de-om cuminte,	Din gânduri multe-oi uita.
Cine-a merge 'n ea să cânte.	Oi merge și eu cu mândru,
5 Sânt oameni cu gânduri multe,	10 Să ne mângăiem doru'.

Dela Ileană Ardelean.

58.

Popă-le, popă sfințit.

Popă-le, popă sfințit,	Avea-oi mare păcat
Spune-m gându ce-am gândit:	Pentr'oliac de sărutat ?
Mod a fi de ispășit	Pentr'on pic și pentru' oliacă
Pentr'oliac de dragostit ?	10 Nici popa nu mă întreabă,
5 Popă-le, popă jurat,	Pentr' oliac, și pentru'on pic
Spune-m drept și-adevărat,	Nici popa n'o zis nimic.

Dela Ileană Ardelean.

59.

Nu m'am gândit niciodată.

Nu m'am gândit niciodată.	5 Oi șede 'n sobă 'n pământ
C'oi șede 'n sobă ¹⁾ de piatră,	Ș'oi mânca odată 'n zi,
Ș'oi mânca 'ntr'o zi odată	Nici atunci nu mi-a tigni.
Și pe mânuri cu lăcată.	

Ghiorghe Ardelean.

1) Sobă (ung. szoba) = chilie, cameră, odaie.

60.

Care mână boii bine.

Care mână boii bine,
Bea în crâșmă, mai rămâne.
Care mână boii rău,

Trece p'ingă fogodău,¹⁾
5 Și zice că-i vinu' rău,
Dacă nu-s bani în jașcău.²⁾

Dela Ghiorghe Ardelean.

61.

Mândrucă, cu frunte-lată.

Mândrucă, cu frunte-lată,
Numai zgarda³⁾ cât arată.
D'a vini luna lui Mai,

Și-i da zgarda pe mălai,
5 Talerii pentru tărăță,
La coconi de tisăliță.⁴⁾

Dela Ileană Ardelean.

62.

Nu gândiască fiecare.

Nu gândiască fiecare,
Că m'or pune punte'n vale
Ș'or trece ca pe cărare.

Punte'n vale de m'or pune,
5 Tot oi fă(ce) câte-o minune,
Să se pomeniască'n lume.

Dela Ghiorghe Ardelean.

1) Fogodău = birt, cârșmă.

2) Jașcău = o pungă mai mare de piele, mai ales de oaie.

3) Zgardă = salbă.

4) Tisăliță = chisăliță.

63.

Bine țeasă lelea tiara.

Bine țeasă lelea tiara,
 Țeasă podu și cămara.
 Bine țeasă lelea pânza,
 Țeasă podu și bărbânța.
 5 Țeasă oala și cu poala,

Numai să-o calce boala ¹⁾
 Mult mă mier de ce găzducă.
 Ce râde de ce săracă,
 De ce pe ea o îmbracă.

Dela Ileană Ardelean.

64.

Tu fată de bocotan.

— Tu fată de bocotan, ³⁾
 Țipă colții ³⁾ dela stan, ⁴⁾
 Nu ti-i mărita șohan. ⁵⁾ —
 — Mărita-m'oi, mărita,

5 Pân'a trăi moșica; ⁶⁾
 C'a pune hârbu' ⁷⁾ pe foc,
 Peșitorii vin în loc.

Dela Ghilorghe Ardelean.

65.

Săracii cioarecii mei.

Săracii cioarecii mei,
 Tata-o holteit cu ei.
 Mama m'o făcut pe mine,

I-o cârtit și i-o pus bine,
 5 Iată-i-ai c'amu-s pe mine.

Dela Ghilorghe Ardelean.

1) Boala = ciasu cel rău, epilepsie.

2) Bocotan = avut foarte.

3) Colț = dantelă.

4) Stan = partea din jos a cămeșii femeiești.

5) Șohan (ung. sôha) = nici când.

6) Moșica = bunica.

7) Hârb = oală spartă.

66.

U-iu-iu, pe dialu' gol.

U-iu-iu, pe dialu gol,
Că mireasa n'are Țol ¹⁾
Că i-a face mirele,
Dac'a tunde cânele.
5 Sănătate, bună mamă,

Te-am slujit boghet pomană.
Și 'ncălțată și desculță
Pentru șasă perinuță ²⁾
Și desculță și 'ncălțiată,
10 Pentru o ciergeuță ³⁾ spartă.

Dela Axene Ardelean.

67.

La mireasă tot îi copt.

La mireasă tot îi copt,
Și la mire-amu fac foc.
La mireasă tot îi gata,
La mire amu-i în vatră.

5 Mireasa-i a mirelui,
Druștele-s ⁴⁾ a cânelui.
Mireasa-i a cui o iă,
Druștele-s a lui tetea.

Dela Ghilorghe Ardelean.

68.

Moșule, barbă căruntă.

Moșule, barbă căruntă,
Ce-ai mers cu baba la nuntă ?
Nice joacă, nice cântă,

Fără șede și mânâncă.
5 Nici joacă, nici dârlăie(ște) ⁵⁾,
Fără mânâncă și beă.

Dela Gheorghe Ardelean.

1) Țol = covor.

2) Perinuță, dim. din perină.

Ciergeuță dim. din cierge = Țol gros de lână.

4) Druștele = domnișoarele de onoare la nuntă.

5) Dârlăiesc = horesc, doinesc.

69.

Nu căta că-s negricios.

Nu căta că-s negricios,
C'asară-am venit din jos.
Mai din jos dela Carăi, ¹⁾

De unde-s oamenii răi.
5 Mai din jos dela Sătmar,
De unde-s mai mari tălhari.

Dela Gheorghe Ardelean.

70.

Pentr'o babă cu doi colți.

Pentr'o babă cu doi colți
Dat-am douăzeci și opt;
Pentr'o babă cu doi dinți,
Dat-am douăzeci și cinci;
5 Pentr'o babă ca și-aieste
Dat-am douăzeci și șapte.

Hei tu pretinoru meu,
Când îi merge de-a peți,
Mai în jos p'între răchiți
10 Este-o fată cu doi dinți.
Când îi prinde a peți,
Ea cu dinții ți-a hlizi. ²⁾

Auzit dela Grigore Bodnar, birău în Săptința.

71.

Tot străgăm, că nu furăm.

Tot străgăm, că nu furăm,
Făr'luăm de unde-aflăm,
Cu de-acele ne ținem.
Ai, tu lume cu cialșag, ¹⁾
5 Nu mă ieă cine mi-e drag.
Că mă ieă on rău de câne,

Și m'a bate'n toate zile,
Cu vârfu nuielilor,
De-a lunguțu' șielelor;
10 Cu vârfuțu' nuielii,
De-alunguțu' spinării.

Dela Ghiorghe Ardelean.

1) Carăii Marî, oraș (Nagy Károly).

2) Hlizesc = a râde de toate nimicurile.

3) Cielșag = tălhărie.

72.

Birău' mi-o poruncit.

Birău' mi-o poruncit
 Să-m am grijă de cuțit,
 Că am on an de trăit.
 Eu iară i-am poruncit :
 5 De popa și de birău,

Nime nu grăiască rău.
 Pe birău l'o spânzurat,
 Pe popa l'o scos din sat.
 Pe popa, pentru popie,
 10 Pe birău pentru porție.

Dela Gheorghe Ardelean.

73.

Voi doauă, trei, mândre-a mele.

Voi doauă, trei, mândre-a mele,
 Scoteți-mă dela rele.
 Scoate-te-am, dar nu putem,
 Și noi în rele sântem.
 5 Lasă-te mândră de rău,

C'amu m'am lăsat și eu,
 Că-i muri și ți-a fi rău.
 Lasă-te mândră de rele,
 Că-i muri și ți-or fi grele,
 10 Și eu m'am lăsat de ele.

Dela Axene Ardelean.

74.

Haida tu nevastă-acasă

Haida tu nevastă-acasă,
 Că zbiară¹⁾ copii la masă.
 Las'să zbiere c'or tăcea,

Numai noi s'avem ce bea.
 5 Nu zbiară de dor de pită,
 Ci zbiară că mă-sa-i hădă.

Axene Ardelean.

1) Zbier = plâng, bocesc.

75.

Du-te-acasă buhă hei.

Du-te-acasă buhă ¹⁾ hei,
 Nu te băga 'ntre femei.
 Du-te-acasă tu ciupoasă ²⁾,
 Și te lă că-i fi frumoasă.

5 S'o lăut și mândra'n frunte,
 În cîafă te poți ascunde,
 Ca'n dumbravă fie-unde.

Axene Ardelean.

76.

Mărită-te Horholină.

—Mărită-te, horholină ³⁾,
 Nu șede fată bătrână,
 Că și dracu s'o 'nsurat,
 Și tu nu ti-ai măritat.

5 —Mărita-m'aș, mărita,
 Că-s tinără la mama-
 Inc'un an dacă și-a trece,
 Eu is de-o sută-și-zece.

Axene Ardelean.

77.

Haida tu nevastă-acasă.

—Haida tu nevastă-acasă,
 Blidele ți le-am spălat,
 Casa ți-o-am măturat.
 Nu-i nemica de lucrat,
 5 Fără de culcat în pat.

—Vinde tu bărbate boii
 Și-m ia mie-on fogodău,
 Anume să-m fie-al meu,
 Să mă duc când oi vrea eu.

Auzită dela Ioană Codrea, fată din Berbești.

1) Buhă = buhă, bufniță.

2) Ciupos și ciupoasă = nume de ocară.

3) Horholină = nume de ocară pentru fată bătrână.

78.

Măi bărbate, metehău.

Măi bărbate, metehău ¹⁾,
 La fereastă-i lucru' rău.
 Merge-i tu ori merge-oi eu?
 De-oi merge eu, a fugi,

5 Până'n fundu grădinii.
 Merge-i tu, li-i dudăi ²⁾
 Cu torjanu ³⁾ măturii,
 Până'n fundu grădinii.

Ioană Codrea.

79.

Uitați-vă feciori bine.

Uitați-vă feciori bine,
 Că și-a mea draguță vine.
 Cu on cioarec după sine,
 Ș'acela de-abia se ține.

5 Uitați-vă voi buzați ⁴⁾,
 Da să nu mi-o sărutați.
 Uitați-vă drâmboiești ⁵⁾,
 Da să nu mi-o deochieți.

Dela Mărie Tășcan, fată din Nănești.

80.

Vină mândră după mine.

Vină mândră după mine,
 C'a mea căsuță-i gata.
 Mi-e gata până'n ferești,

Ceelaltă-i în povești.
 5 Mi-e gata până'n cununi,
 Ceelaltă-i de minciuni.

Mărie Tășcan.

1) Metehău = prost, trasimpins.

2) Dudăesc = fugăresc.

3) Torjanu măturii = coada măturii.

4) Buzat = cu buză groasă.

5) Drâmbolat = bosumflat, mânios.

81.

Iese mândra până'n drum.

Iese mândra până 'n drum,
 Vină drace, dă-i un pumn,
 Să nu facă spalmă 'n drum.
 Vină drace, dă-i o palmă,

5 Să nu facă la porci spaimă.
 Că și-asară-o scroaf' a noastră
 O fugit în sus pe coastă.

Mărie Tășcan.

82.

Mă scol dimineața tare.

Mă scol dimineața tare,
 Să văd soarele când răsare.
 Soarele încă răsare
 De colo de după Izare,
 5 Să văd pe mândra descinsă.

Prin ierbuță ¹⁾ până'n brâu,
 Pe murgu' ținînd de frâu.
 Merge paște rumăgînd,
 Ea prin iarbă tăvălînd.

Gheorghe Codrea.

83.

Fata maicii, unde-ai fost asară ?

— Fata maicii, unde-ai fost
 [aseară ?
 — Maică, în grădină afară.
 — Fata maicii ce-ai gândit ?
 5 — Maică flori, am răsădit.
 — Fată, cine te-a iubit ?

— Maică, on hireș ²⁾ voinic.
 — Fata maicii, ce ti-i face ?
 — Maica mea, m'oi mărita.
 10 — Fata maicii, cini te-a lua ?
 — Maică, cui i-a fi dragă lumea.

Mărie Tășcan.

1) Ierbuță, dim. din iarbă.

2) Hireș = frumos.

84.

Eu mă țin hireșă fată.

Eu mă țin hireșă fată,
De după cap cârligată,
Și'n spate ca-o covată.
Eu mă țin ca o cruciță,
5 Feciorii-m zic diboliță.

Diboliță, dibol prost,
De sămânță 'n satu' nost.
Eu mă țin că nu-s bătrână,
Hia ¹⁾ doi, din sută bună.

Gheorghe Ardelean.

85.

Care fată are minte.

Care fată are minte,
Cu feciori n'aivă cuvinte,
Din bună ziua 'nainte. Central Unit 10
Că feciori-s ca câinii,
5 Cum te-ar putea celui ²⁾,
De minte-a te 'nebuni.
Că te pune pe genunche,

Și-ți mințește mii și sute.
Te pune pe celalalt,
Până-ți iea mîntea din cap.
Ș'apoi se strîng ca câinii,
Și prind a te ocări,
Că ti-o putut celui.

Ileana Ardelean.

86.

Popa-i popă, și ști scrie.

Popa-i popă, și ști scrie,
Și greșește câte-o mie.
Și diacu' le cetește,
Câte trei patru greșește.

5 D'apoi eu, sărac de mine,
Nu știu scrie nici ceti,
Nu mi-l ciudă de-oi greși.

Ileana Ardelean.

1) Hia și hie = lipsă.

2) Celuesc = înălță, seduc, și amăgesc.

87.

Săraca frunza de fag.

Săraca frunza de fag,	Aș'o zis mândrele mele,
Bun'o fost de chepeniag ¹⁾ ,	C'oi avea a bea cu ele,
La omu care-i pribeag.	Ș'apoi să mă uit la stele.
Săraca frunză de tufă,	10 D'aș'o zis prietinii mei,
5 Bună-o fost de făcut umbră,	C'oi avea să beau cu ei,
La nevasta care-i coită.	Ș'apoi să mă duc la oi.

Ghiorghe Ardelean

88.

Cātu-i lungu' cu lungu'.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cātu-i lungu cu lungu',	In casă cu urîta.
Nu-i hore ca șueru'.	5 Că-ți poți hori drăguțu'
Că-ți poți hori drăguța,	In casă cu urîtu'.

Axene Ardelean

89.

Eu îs fecior de pe Mara.

Io-s fecior de pe Mara,	5 Mie nu-m triabă cuțit,
Și cu bota nu știu da:	Fără măcăuș pălit,
Făr' cu piatra săleaca,	C'acela mi-i mie cuțit.
C'acea mi-o fost mama.	

Ghiorghe Ardelean.

1) Chepeneag (ung. Kopenyeg) = caput.

90.

Poruncitu-mi-o vreo cinci.

Poruncitu-mi-o vreo cinci,
Că m'or beli de opinci
Da beli-u-ar pe dracu,
Dacă nu m'o, pân'amu.
3 Da beli-u-ar pe mă-sa,

Că eu nu le am grija.
Care are grija mea,
Spânzure-se când a vrea.
Care are grija noastră.
10 Spânzure-se mâni pe coastă.

Gheorghe Ardelean.

91.

Mândruluț cu două căși.

Mândruluț cu două căși,
Una'n dial și una'n șas :
Cea din șas îi de nuiete,
Cea din dial de bucățele,

5 Și te poți mări cu ele.
In cea mare nu-i mâncare,
In cea mică nu-i nimică,
Sărăcia le rădică.

Ileană Ardelean.

92.

Mândruluț cu buză groasă.

Mândruluț cu buză groasă,
Șterge-ți-le că-s băloasă.
Te-aș săruta și mi-i groază.
Ce haznă-i ¹⁾ de păru' creț

5 Dacă nu-i porc în coteț.
Ce haznă-i de păru' lung.
Dacă nu-i ce prinde'n jug.

Gheorghe Ardelean.

1) Haznă, (ung. haszon) = folos.

93.

Socăciță lungă'n nas.

Socăciță ¹⁾ lungă 'n nas,	Lemne n'am avut uscate,
Carne 'n oală n'o rămas.	Că pădurea-o fost departe.
Carnea cât o fost în oală	Calu l'am întărnițat,
Toată-ai mâncat-o tu goală,	După brânză l'am mânat,
5 Socăciță, haida 'ncoace,	15 Și mai mult n'o înturnat.
Ce-ai făcut, nimic nu-m place.	Ș'o făcut niște țipoi ⁴⁾
În plăcinte n'ai pus brânză,	De i-ar trage patiu boi.
Nici zăgnată ²⁾ să se prindă.	Ș'o făcut niște lășcuță,
Frunză-verde de costreie ³⁾	De li-ar tra(ga) cu-o tileguță.
10 Cui nu-i place las' să steie,	

Dela Odochie Mihăiesc, fată din Berbești.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

94.

Mult mă 'ntreabă bădiță.

Mult mă 'ntreabă bădiță,	C'aicea nu umblă nime.
Dece nu mi-am pus tiară ?	Numai eu că mi-am aflat :
—Cum mi-oi pune tiara 'n post	Patru 'n pat, patru sub pat.
Că fuioru nu l-am tors. —	Trei în tindă, trei în cămară,
5 —Mult ai zis, curvă de câne,	10 Patru-zeci pe șatr'afară.

Ileană Ardelean.

1) Socăciță, (ung. szakacsné) = bucătăreasă.

2) Zăgnată = vreascurile sau crângile uscate, ce se pun pe jarul din cuptor, ca pânea să se prindă, adică să capete pe deasupra ei față roșie, adică să se coacă.

3) Costreie = un feliu de iarbă, ce crește mai ales prin păpușoi.

4) Țipou (ung. cipo.) = pânșoară rotundă.

95.

Bine-i și feciorului.

Bine-i și feciorului,
Până-i de măganu ¹⁾ lui.
Bine-i și la fata, fată,
Până ce nu-i măritată.

5 Fata dacă se mărită,
Gândești că-i o hrâbă friptă.
Feciorul dacă se 'nsoară,
Ciozmolit ca și o cioară.

Axene Ardelean

96.

Câtilin cu nevasta.

Câtilin ²⁾ cu nevastă,
Că nevasta nu-i a ta,
Ci-a ăstuia de colea,
Ce se uită pe sub clop
5 Ș'a face cu bota rop.

Măghieran buburuzos, ³⁾
Mintenaș îi fi pe jos.
Măghieran buburuzat,
Mintenaș ⁴⁾ îi fi sub pat.

Axene Ardelean.

97.

Da-a meu bărbat, nu-i bărbat.

Da-a meu bărbat, nu-i bărbat,
Fără înger luminat.
Când-iș prinde a mă bate,

Dracu-i drac și nu mă scoate,
5 Fără strajnica de moarte.

Odochie Mihăilesc.

1) De măgan = e slobod, liber, nu-i legat de nime; cu privire la fecior = e neînsurat.

2) Câtilin, câtilinaș = încet, încetinel.

3) Măghieran buburuzos = o specie de măghieran, plantă scartă aromatică

4) Minten, dim. mintenaș = îndată, la moment.

98.

Mă dusăi cu plugu'n coastă.

Mă dusăi cu plugu 'n coastă,	Mi s'o rupt grindeiu 'n doauă.
Scoate dracu o nevestă.	Eu făcând grindeiu ²⁾ nou,
Eu grăind cu nevestă,	Mi se betejește-un bou.
Rumpe-mi-se cucura ¹⁾	Pe când bou l-am belit,
5 Eu făcând cucura nouă,	10 Cu urîta m'am găsit.

Ileană Ardelean

99.

Vinu-ți lele pețitori ?

Vinu-ți lele pețitori ? ³⁾	Câte cinci și câte șasă.
— Vinu-m bade-arareori,	Când îi mama 'n voie bună,
Când îi mama mînioasă.	Nice dracu nu-i adună.

Ileană Ardelean

100.

Pus-o și mândruca tiară.

Pus-o și mândruca tiară ⁴⁾ ,	Intre ițe ⁵⁾ și 'ntre spată ⁶⁾
Pus-o tiara din trei fire,	5 Paște iapa 'mpedecată.
O țasut în nouă zile.	

1) Cucură = cormană, adică partea acee sucită a plugului, care întoarce frânge și răstoarnă brazdele.

2) Grindei = patul plugului, care de regulă e de lemn, dar acum se face și din fer.

3) Pețitor -- cel ce cere o fată în căsătorie.

4) Tiară = război de țesut.

5) Ițe = în plural, partea acee a războiului de țesut, prin care se trag firele de urzitură. Ițele se fac din lână, bumbac, sfoară sau din strună.

6) Spată -- partea acee a războiului de țesut cu care se bate urzeala pânzei.

Și-o mutat-o după casă
 Și o tăiat din cea spată,
 Și i s'o rupt firele,
 Și li-a 'noda cănele.
 10 De nu le-a putea a vostru,

Vină la noi după noi.
 A nost' căne șede-acasă
 Și n'are tiară să țasă.
 Bată-vă focuți țe,
 15 Mi-ați făcut pânza cu biță.

Auzit dela Ștefan Ardelean, fecior de 23 de ani din Berbești

101.

Vinde-m bărbate mioara.

Vinde-m bărbate mioara¹⁾
 Și plăte(ște) să-m țese tiara.
 Că n'am țasut făr'on cot,
 Vezi bărbate că nu pot.

5 Mâne-oi fă(ce) foc în cuptor;
 Vezi bărbate că n'am spor.
 N'am țasut, fără doi răși²⁾
 Ș'aceia-s numai de răs.

Ileană Ardelean

BCU Cluj / Central University Library Cluj

102.

La mândruca la poiată.

La mândruca la poiată³⁾
 Sărăcia stă legată.
 Merge mă-sa să-o mulgă,

Ea se 'ntoarce să o 'mpungă.
 5 Merge și îi dă costreie⁴⁾.
 Nici așa nu vreă să steie.

Ștefan Ardelean

103.

Popa, pentru domnișoara.

Popa, pentru domnișoara,
 Minten și-ar aprinde moara.

Popa, pentru preutiasa.
 Minten și-ar aprinde casa.

1) Mioară = mielușeaua de 1 an.

2) Răf, pl. răși = măsură de lungime 75 cm.

3) Poiată = grăjduț mai micuț.

4) Costreie = un soi de iarbă care crește printre cucuruzi.

Preuteasă fă liptii: ¹⁾
Popii una, mie trii.

Preuteasă, fierbe ouă:
Popii unu', mie doauă.

Ștefan Ardelean

104.

Zis-o mama cătră mine.

Zis-o mama cătră mine,
Să las pipa și horinca,
Că de mine-a fi nemica.
Eu pipa nu oi lăsa,

5 Horinca nici atâtă.
Horinca-i fârtat de cruce,
Sara la mândra mă duce.

Ștefan Ardelean

105.

Pentr'on struț de doauă ouă.

Pentr'on struț de doauă ouă,
Nu v'oi jucă pe-amândouă.
Pentr'on struț de doauă graiță,²⁾
Nu mă scol nici de pe laiță.³⁾

5 Pentr'on struț de-on zlot de-
[argint,
Te-oi jucă de-a merge vânt.

Ștefan Ardelean

106.

Mândruluț, de mi-i lua.

Mândruluț, de mi-i lua,
Mama trei sute ți-a da.
Tata ți-a da lemn de casă,
Încă ș'o vacă cu lapte,
5 Numai de mi-i fă(ce) mireasă.

Săracele sutele,
Cum mărită mutele.
De-ar avea mama o sută,
Cum și-ar mărita o mută.

Ileană Ardelean

1) Liptiu pl. liptii (ung. lepeny) = plăcintă.

2) Graiță = grițar, crucer = fileri.

3) Laiță = laviță.

107.

Mă dusăi la fogodău.

Mă dusăi la fogodău,
Mă 'ntâlnii cu socru-meu.
— Ia-m ginere fata mea,
Şasă boi ți-oi da cu ea.

5 — Incă şasă, şi 'ncă şasă,
Nu-m triabă că nu şti țeasă.
Fata ta-i scurtă 'n picioare,
Mami-i trebe țeasătoare.

Ileană Ardelean

108.

Pagubă că nu-s mai mare.

Pagubă că nu-s mai mare,
Focu' ce tâlhar m'aş fare.
Şi de jendari mă cam tem,

Că m'or lega tot on ghiem.
5 M'or lega cu lanţu' gros,
N'oi merge vara la joc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj Ghiorghe Ardelean

109.

Hei tu mândruluţule.

Hei tu mândruluţule,
Dacă ești de bocotan,
Dacă-ți cade cu ruşine,
Nu umbla tu după mine.
5 Du-te mândruţ şi-ți cată,
Care-a fi ca tine gazdă.
Şi eu mândruţ mi-oi căta,
După mine mi-oi afla.
Hei tu mândruluţu meu,
10 Dacă ni-am sămălui ¹⁾ bine,

Da-s mai gazdă eu ca tine.
Nu-s gazdă de avuție,
Ci-s gazdă de omenie.
Ştiu că n'ai mândrule n'ai
15 Nici peminte de mălai,
Nici peminte arătoare,
Nice lazuri ²⁾ cositoare.
Făr'o coastă 'mpărţitoare,
Şi pe mă-ta băutoare.

Dela Axene Ardelean.

1) Sămăluiesc (ung. szamolni) = fac socoteală.

2) Laz, pl. lazuri = loc curăţit de tufişuri, bun de cosăt.

110.

De horincă nu mi-i sete.

De horincă nu mi-i sete,
Am acasă-uegi bughele,
Ce haznă că-s goale toate.

De horincă nu mi-i dor,
5 C'am acasă 'ntr'on ulcior,
Până-i lumea tot îi gol.

Dela Ghiorghe Ardelean.

111

Fost-am pruncu codrului.

Fost-am pruncu codrului
Și de-amu să fiu a lui.
Fost-am pruncu pădurii,
Și nu m'o mâncat lupii.
5 Nice lupii nu-s nebuni,
Să mânânce oameni buni.

Nice lupii nu-s turbați,
Să mânânce oameni beți.
D'asa o lăsat Dumnezeu:
10 Noroc bun la omu rău.
D'asa o lăsat Domnu sfânt,
Noroc bun la omu hâd.

Dela Ghiorghe Ardelean.

112.

Intr'o dimineată bună.

Intr'o dimineată bună,
Doi tineri se d'impreună.
Bărbatu din grai grăia:
—Prea cinstit' a mea boreasă,
5 Noi n'avem nimic acasă.—
—Taci bărbate, nu te teme,
Noi om fi gazde cu vreme,
Că mi-am pus o cloșcă bună,

Și clocește de o lună.
10 Tot de douăzeci de ouă
Și ne-a scoate marhă nouă.
Dac'or crește mari i-om'prinde,
Și ni-om duce și i-om vinde.
Cu douăzeci de groșițe, ¹⁾
15 Zece om бага'n lădiță.

1) Groșiță — un fel de ban eșil din întrebuințare.

Numai noi de ni-om pricepe :	Bărbatu s'o bucurat,
Ni-om cumpăra două iepe.	25 Și mi s'o suit în pat.
La iepe hamuri ¹⁾ și frâie,	Și patu s'o rupt în doauă
De astăzi pe mâni să ție.	Ș'o picat badea pe oauă.
20 Sui, bărbate, în hinteu, ²⁾	Oauăle s'o torojnit,
Iepele li-oi mâna eu.	Și cloșca s'o omorât,
Unde-i loc de poposât,	30 Iată-le c'o păgubit.
Strângă : hop de hodinit. —	

Auzit dela Rozica Borodi, fătucă din Berbești.

113.

Mult mă mir, babe, de voi.

Mult mă mir, babe, de voi,	10 Că babele șad acasă,
Ce viniți la joc la noi.	Și-s găzdoi bune de casă.
N'aveți grije de picioci ³⁾	Nu vin a doauă-zi de nuntă,
Să nu-i sape niște porci.	Să gândiască că-s bolundă ⁴⁾

BCU Cluj / Central University Library Dela Ștefan Ardelean.

114.

La jașcău cel cu rânse.

La jașcău ⁵⁾ cel cu rânse,	5 Trei zile nu ti-i scula.
Triabă tocană ⁶⁾ cu brânză.	Și odată ti-oi bugni,
Din picioare oi juca,	Trei zile nu ti-i trezi.
Ș'on pumn ție că ți-oi da :	

Auzit dela Petru Birlea, fecior din Berbești.

1) Ham, pl. hamuri = toate curelele trebuincioase pentru înhamarea cailor:

2) Hinteu = cocle, căruță domnească.

3) Picio, pl. picioi = barabol, cartofi.

4) Bolund (ung. bolond) = nebun, smintit.

5) Jașcău (ung. Zacsko) = pungă de piele de oaie în care se ține tutunul
câte odată lasă dela gura jașcăului câte 25-30 de cureluțe lungi cari se zice
rânse.

6) Tocană = mămăligă.

115.

Săraca mândruca mea.

Săraca mândruca mea,	Bună-i mândra mea de lucru,
Toarce firu ca paru,	Da are noroc cu cucu.
Face pânda ca gardu,	10 Că cântă deminecioară,
Supțire ca dranița,	Pe mândruca mea o scoală.
5 Și deasă ca vranița.	Când soarele răsărește,
Când o pui pe lângă piele,	Ea cu țolu' se 'nvălește,
Ca și leasă de nuiiele.	Cerga ⁵⁾ nu o zăhălește.

Dela Ghiorghe Rus, fecior din Berbești.

116.

Hop leliță 'n șapte ițe.

Hop leliță'n șapte ițe,	5 Da ce-mi pasă, că-i frumoasă
Nu ști țese nici în doauă,	Buzele-s ca prunele,
Cum a f. (ce) cămașă nouă ?	Și la nas îi butucașă, ¹⁾
— Nu ști țesă, nice coasă,	Și poate fi și nănașă.

Dela Ștefan Ardelean.

117.

Pus-o și lelița tiară.

Pus-o și lelița tiară	5 Pe când o fost la rostat,
Din a mamei socoteală.	M'am dus la vecina'n sat.
Când o fost la nevedit, ²⁾	Ce să fac cu ițele, ³⁾
Șapte babe-o trebuit.	Că mi-s rupte firele ?

5) Cergă — țol țărănesc ce-l pun pe pat sau pe ruda de pe părete.

1) Nas butucos = nas tâmpit, turtit.

2) Nevedesc = a petrece urzeală printre ițele întinse pe tiară.

3) Iță pl. țe = partea aceea a răsbolului de țesut, prin care se trag firele de urzeală, cari apoi prin ițe se rostează.

Și nu le știu număra
 10 Și prin spată-a le băga.
 Și n'o ajuns la ponoj¹⁾

Și-o tăiat firele jos.
 Da i-om pune catarigi
 Să ajungă la ponoji.

Dela Ștefan Ardelean.

118.

Fost-am fată de birău.

Fost-am fată de birău,
 Și mi-o fost norocul rău.
 Ș'am fost fată de jupân,
 Ș'am durmit pe-on car cu fân.

5 Și pe când eu m'am sculat,
 Tare rău m'am supărat;
 Pe fundeiu²⁾ fânului,
 Cu fecioru' vecinului.

Auzit dela Petru Bârlea, fecior din Berbești.

119.

Dela noi a treia casă.

Dela noi a treia casă,
 Este-o nevestă rămasă,
 Mama rău mă ține'n casă,
 De ce umblu la nevestă.

5 Cum focuțu' n'oi umbla,
 Că-i tare dulce gura.
 Cum focuțu nu m'oi duce,
 Că-i gurița tare dulce.

Dela Ghiorghe Rus.

120.

Zi-ne bine, ți-om da prune.

Zi-ne bine, ți-om da prune,
 Eu mă duc și ți le-aduc,
 Cască gură să-ți îmbuc.

Zi mai aspru, ceteraș,
 5 Că la vară ți-om da caș,
 C'o fătat mânza 'n imaș.³⁾

1) Ponoj pl. ponoji = pedalele dela războiul de țesut pe care calcă cu piciorul. Tălpigi.

2) Fundei = o jumătate de ciale de fân.

3) Imaș = izlaz de păscut pentru vite.

Și la iarnă ți-om da urdă, Și la vară ți-om da unt,
Că mi-a da Dumnezeu multă. 10 Din tigaia ¹⁾ fără fund.

Dela Ghiorghe Rus.

121.

Boii mândrei hedeșei.

Boii mândrei hedeșei ²⁾	Peste munți trebe mânați.
Căra-u-ar lupii cu ei,	Boii mândrei cei cornuți,
Că eu m'oi căra cu-a mei	Peste munți triabă trecuți,
Batăr îs cam mititei.	Ducă-i carnea lor în ciungă ³⁾
5 Boii mândrei cei căilați, ⁴⁾	

Dela Petru Bârlea.

122.

Cine trece pe dâmbeț?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cine trece pe dâmbeț ⁵⁾	Că i-om pune de lemn altu.
Mândru meu cu păru' creț.	5 Treacă, las, rumpă-ș grumazii.
Las' să triacă, rumpă-ș capu,	Că i-om pune de lemn alții.

Dela Gheorghe Rusu.

123.

Am bărbat și-i băutor.

Am bărbat și-i băutor,	5 Stau cu creanga verde'n sus,
N'am lemne de tăietor ⁶⁾	Nime nu mi li-o adus,
Da sînt doar sub Piatra-Tisei, ⁷⁾	Bărbatu-i la crâșmă dus.
În pădurea a Săpinței.	

1) Tigale = vas mai mic pentru prăjit.

2) Boi hedeșei sau heleșei, dela ung. helyes = plăcut, frumos.

3) Boi căilați = boi cornuți.

4) Ciung = lipsit de o mână sau de un braț ; la lemn înșamnă, lemn mai mic, lemn nedezvoltat, pitic, sau lemn lipsit de crengi.

5) Dâmbeț, dim. din dâmb.

6) Tăietor = o bucată de lemn pe care să tale lemne. Trunchiu.

7) Piatra Tisei = o etâncă mare în hotarul comunei Berbești spre hotarul Săpinței.

Bea Duminecă și Luni
 Cu oameni care-s nebuni.
 10 Beă Duminică și Marți
 Cu oamenii cei turbați.
 Beă ziua toată deplin,
 Și se ține că-i jupân.
 Sara vine mort de beat,
 15 Pe-uliță din gard în gard,
 Tot îi rupt și sfârticat,

Și se ține 'ntâi în sat.
 Pe când vine șporiu-i¹⁾ rece,
 Și nu-s lemne sub părete.
 20 Merge și fură surcele,
 Și se 'ncălzește la iele.
 Fură ziua pe amiazi,
 Și e beat, să nu-l mai vezi.
 Merge și fură vreo doauă,
 25 Să-ș facă căldură nouă.

Dela Petru Bârlea.

124.

Nu te ținea mândruț tare.

Nu te ținea mândruț tare,
 Știu că nu ești gazdă mare.
 Ai doauă căși de nuiiele²⁾
 Și-s părtași jizii la iele.

5 Ai o vacă și-o jurincă,
 Și s'o scris pentru horincă,
 Ai o biată grădinuță,
 Cât ar paște-o găinuță.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Petru Bârlea.

125.

Vai de mine ce-am lucrat.

Vai de mine ce-am lucrat,
 Nici am drăguț, nici bărbat.
 La bărbat otrav' am dat,
 Și drăguțu m'o lăsat;
 5 Pe bărbat l'am otrăvit,
 De drăguț îs mântuit.

M'o lăsat și l'am lăsat,
 C'o fost rău și blăstămat.
 M'o urît, că l'am urît,
 10 Nimărui n'o trebuit,
 C'o fost rău și-afurisit.

Ghiorghe Rusu.

1) Șporiu = cuptoriu pe care se fierbe mâncarea.

2) Casă de nuiiele = casă împletită din crăci lungi, și lipită cu lut pe din
 Iontru și pe din afară.

126.

Hei leliță cu brâu lat.

- Hei leliță cu brâu lat,
 N'ai cămașă pe bărbat,
 C'ai țasut o biată tiară
 Șapte luni într'o cămară ;
 5 Și pe când ți-o ai gătat,
 N'o fost bună nici de sac,
 Da de brace ¹⁾ pe bărbat.
 Când o fost mai pela cină,
 O dus vulpea o găină ;
- 10 Și o rămas penele,
 Să se 'mpene fetele.
 Să se 'mpene'n sărbători,
 Să le vie pețitori.
 Să putem prinde on drac,
 15 Să-i belim pelia din cap,
 Să facem on comânac ²⁾.
 Să-i punem soacrei în cap.

Petru Bârlea.

127.

Focu, tare l-o lovit.

- Focu, tare l'o lovit,
 In uliță lâng'on zid.
 Da nici tare l-o durut,
 Numai fire i-o făcut.
- 5 Da nu l-o durut nici tare,
 Numai spaima i-o fost mare.
 Da nu l'o nici tare lovit,
 Numa 'n fire și-o vinit.

Ghiorghe Rus.

128.

Hai mândrucă după mine.

- Hăi mândrucă după mine,
 Că-s de viță și de neam :
 De ciurari de lingurari,
 De niamuri de cele mari.
 5 Și eu mi-s de viță bună,
- N'am ce mânca de o lună.
 Hai mândră'n a mele olate ³⁾,
 Că nu ti-i stropi cu lapte :
 Nici cu dulce, nici cu acru,
 10 Mândră, să te doară capu.

1) Brace, numai pluralul se folosește, însemnă îmbrăcăminte.

2) Comânac = pălărie de ocară.

3) Olate, plural se folosește, se înțelege sub denumirea aceasta casa și toate clădirile alăturate.

Că vacile cele cu lapte,
 Mi-o rămas mândră mânzate ¹⁾,
 Jurincele nu-s fătate.
 Oile mi-s la Rogna ²⁾,
 15 Nu știu când li-oi aduna.

Caprele mi-s la Ardel,
 Nu li-oi aduna de fel,
 Boii mi-s în Soloan ³⁾,
 Nu i-oi aduna șohan ⁴⁾.

Petru Bârlea.

129.

Ciucalău cusut pe spate.

Ciucalău ⁵⁾ cusut pe spate,
 Hai mândră 'n a mele olate,
 Că-s în bancă 'ntăbulate ⁶⁾.
 De ti-i purta mândră bine,
 5 Da ti-oi băga și pe tine.
 Ti-oi băga pentru mălai,
 Nu-i eși într'al tău trai.

De pe prunci, pe prunci-a fi,
 Focu, tare ti-or urî.
 10 De pe prunci, pe prunci-i lăsă,
 Focu, rău ti-or blăstăma.
 Că rău i-a durea inima,
 Dela bancă'n banc' a'mbla.

Petru Bârlea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

130.

Mândra mea, de mult mă muștră.

Mândra mea de mult mă mus-
 [tră,
 Ce-am făcut drumu prin pustă ⁷⁾,
 Eu drumu nu l-am făcut,
 5 Că l'o făcut Petrușca,

Petreoui pe Bilușca.
 Ș'atâta o petrecut,
 Cinci părechi de cizme-o rupt.
 Și'ncă-atâta a petrece,
 10 Pân'a rumpe cincisprezece.

Auzit dela Ghlorghie Moiş, fecior din Berbești.

1) Vacă mânzată = vacă fără vițel.

2) Rogna = sat românesc în Maramureș.

3) Soloan = un deal mare în preajma Sighetului.

4) Șohan din ung. soha = nicicând, niciodată.

5) Ciucalău = pompon.

6) Intabulez = înscriu la cartea funduară casa și pământul.

7) Pustă = loc pustiu.

131.

La nevasta băutoare.

La nevasta băutoare, 5 Ea o fost la crăsmă dusă.
 Nu mai vezi cânepa'n soare, Când vin țiganii cu spete,
 Că o bea până-i fuioare. O fost bată sub părete.
 Când vin țiganii cu fusă,

Ghiorghe Rusu.

132.

Ia și fata jupânesei.

Ia și fata jupânesei, Frunză-verde de pe rit,
 Cu cămașa preotesei. Că ei bine s'o văjit.
 Ia fată de jupâneasă, Că cu păruțu jib ¹⁾ creț,
 Cu poale dela preoteasă. 10 Și cu ochi nimic nu vezi,
 5 Fecioru jupânului, Că ea-i hâdă negricioasă
 Cu cămeșa preotului, Și din gură falicioasă.

Petru Bârlea.

133.

Tot am vrut, mândră, să-ți spui.

— Tot am vrut, mândră, să-ți Patru cu cea crepat.
 spuī, Rău mă doare capu'n piept,
 Câte blide ²⁾ ai pe cui? Și inima 'ntr'on deșert ⁴⁾
 — Trei cu hârbu' ³⁾ mătului. Rău mă doare, limba'n frunte,
 5 Dat-am și le-am numărat, 10 Și inima 'ntr'on genunche.

Ghiorghe Moș.

1) Jib și jibă = mare, adv. tare, foarte tare.

2) Blid = strachină.

3) Hârb = strachină spartă.

4) Deșerturile trupului omenesc = partea trupului dela marginea coastelor până la șolduri.

134.

Bate doamne ciocâldanu.

Bate Doamne ciocâldanu ¹⁾ ,	Cum o strâcat florile.
Cum o luat măghieranu ²⁾ ,	Da no! sări-i-ar ochii
L-o luat din rădăcină,	Că fetele l-or jib uri.
Nu s'a fă(ce) că-i rău la mână.	Și tare l-o lăudat,
5 Bată-l sărbătorile,	10 Că cișpele li-o lăsat.

Petru Bârlea.

135.

Mândră grădin'am avut.

Mândră grădin'am avut,	Flori frumoas'am sămănat,
Astă vară nu de mult.	Fără vreme s'o ciuntat,
Mult am dat de-am îngrădit,	Și pe uliți s'o purtat.
Flori frumoas'am răsădit,	10 Prilazuri ³⁾ s'o înstruțat,
5 Fără vreme s'o plevit.	Și toate m'o răs în sat,
Mult am dat de ce-am arat,	Că florile mi li-o furat.

Ghiorghe Rus.

136.

Ochilor m'am bizuit.

Ochilor m'am bizuit ⁴⁾ ,	Ochii mei ca doi bănuți,
Să-m cate om de trăit.	Pe-a mea samă jib hunsfuți ⁶⁾ .
Ochii știu că mi-o cătat,	Ochii mei ca doi grițari ⁷⁾ ,
Fără boi, fără iosag ⁵⁾ ,	Pe-a mea samă-o fost tâlhari.
5 Fără liac de minte'n cap.	

Petru Bârlea.

1) Ciocâldan = fecior tânăr cam de 17—18 ani.

2) Măghieran = plantă medicinală.

3) Prilaz pl. prilazuri = pârleaz. trecere peste gard.

4) Bizuiesc, (ung. bizui) = a crede, a se încredința.

5) Iosag (ung. jossag) = avere în pământ.

6) Hunsfut dela ung. huncsut = rafinat, înșelător.

7) Grițar = 2 fileri, Românul maramurășan și azi nu zice 2 fileri, ci un grițar.

137.

Vine doru și mă 'ntreabă.

Vine doru și mă 'ntriabă,
Pe fereastă de uiagă,
Că ce mi-i cămașa neagră ?

Eu îi spui c'ășa mi-e dragă.
5 Soponită mi-e urită,
Neagră mi-i rânduilită.

Petru Bârlea.

138.

Mă dusăi la mânăstire.

Mă dusăi la mânăstire,
Șăzui patru-zeci-de zile,
Tot cu mâna pe psaltire,
Și cu ochii la copile.
5 Și de-am să mă ispășesc,
Mai tare mă prăpădesc.

Mă dusăi la Câmpulung ¹⁾,
Să-m cumpăr on mânz po-
[rumb ²⁾].
10 Pintenoc ³⁾ de trei picioare,
Tot pe mine să mă care,
Pe mine cu pe mândrare.

Auzit dela Ghiorghe Bârlea, moșneag de 85 de ani din Berbești.

139.

Pus-am gând dumnezeesc.

Pus-am gând dumnăzăiesc,
Ca să mă 'ncălugăresc.
Nevestele toate-m zic,
Să m'alîn, să nu mă stric.

5 Nimi n'o fost din niamul meu,
Da să fiu călugăr eu.
Că iele toate mi-or da,
De ce mie mi-i hia ⁴⁾

Auzit dela Mihai Steți de 30 de ani din Berbești.

1) Câmpulung, un sat unguresc din jos de Sighet pe partea stângă a Tisei.

2) Cal porumb = cal suriu, cenușiu ca și porumbul sălbatic.

3) Pintenoc = cal pintenoc, cal cu semn alb la picior.

4) Hia dela ung. hiia valuminok = lipsă.

140.

Insura-m'aș, însura.

- Insura-m'aș, însura,
Nu știu pe care-aș lua.
Aș lua pe-a lui Nechită
Că ști face bine pită.
5 Din mălai ca auru,
Face pită ca gardu.
P'între miez, și p'între coajă, 15 Că lelea-o fost bună fată,
Vezi vecinu—a treia casă. C'o hrănit porcii odată.
- Și o bagă cu lopată
Și o scoate cu covată.
—Dă-o, mamă, porcilor,
De sufletu morților.
Na-vă porcilor mâncați,
Pe lelea o lăudați.
Că lelea-o fost bună fată,
C'o hrănit porcii odată.
- Dela Mihai Șteț.

141.

Țipă, țipă pe podiele.

- Țipă, țipă pe podiele,
Mâni-alaltă pe obiele.
Am cizme, da nu-s acasă,
Li-am trimes să le cârtească ¹⁾.
5 Li-am trimes la Pișta'n ²⁾ Vad,
Să puie talpă de brad.
Li-am trimes la Pișta'n dial,
Să puie talpă de cal.
- Dela Ghiorghe Rușu.

142.

Haida mândră, haida blem.

- Haida mândră, haida blem,
Până-i frunza verde'n lemn,
Lasă bărbatu 'n blăstăm.
Iă-l de fundu gatiilor, ³⁾
5 Dă-l pomană dracilor.
Tu muiere, tu bolundă, ⁴⁾
De ți-i urât bărbatu:
Iă-l de brâu și-l du la râu
Și te pleacă și-l îneacă,
10 Că ți-a fi lumuca dragă.
Și zi zău, că nu-i a tău,
Că te-a iertă Dumnezeu.
Dela Mihai Șteț.

1) Cârtesc = cârpesec.

2) Pișta = Ștefau.

3) Gătie pl. gatiil = ismene.

4) Bolundă = nebună.

143.

Cine iubește vecină.

Cine iubește vecină,
Mult trăește cu 'ndămână, ¹⁾
Pe picioare nu se 'ntină.
Că merge cu capu' gol,

⁵ La ulciaua ²⁾ cu groștior.
— Na mânâncă, mîi cocon,
Că de-aieste ți-o fi dor.

Ghlorghie Rusu.

144.

Câte cățele-s în sat.

Câte cățele-s în sat,
Toate-huc ³⁾ pe mine bat.
Da nu bate ca una,
Ca cățiaua de mândra.
⁵ Suie 'n vîrfu vraniții ⁴⁾,

Bate-a lungu uliții
Și mă rîd toți oamenii.
Suie 'n vîrfu gardului,
Bate-a lungu' satului.

Gheorghe Rusu.

145.

Țipă verde, că l-om pierde.

Țipă verde, că l-om pierde,
De l-om pierde, l-om găsi,
La vară când om cosi.
Când om cosi juncilor, ⁵⁾
⁵ Peste vîrfu ciungilor.

De l-om pierde, l-om afla,
La vară când om sâpa.
Când om cosi vacilor,
Peste vîrfu fagilor.

Gheorghe Rusu.

1) Indemănare = a se folosi de ceva cu înlesnire.

2) Ulceaua cu groștior = oală mică cu smântână.

3) Toate huc = toate chiar.

4) Vraniță = vramniță, poartă,

5) Junc = un bou de 2 ani.

146.

Hai tu, dragă, de muere.

Hai tu, dragă, de muiere,	Tu ti 'mbăta și mi-i bate.
Hai la cârșă, să bem bere.	5 Și-a râde lumea de noi
Du-te 'n rele, măi bărbate,	Cum să bat doauă nevoi.
	Dela Mărie Tașcan.

147.

Săracu' de omu prost.

Săracu de om prost,	Nici îs pleve, nici ovăs.
Nu gândește ce grăiește.	5 Și besada ¹⁾ negândită,
Cască gura, iele ies,	Șohan nu triaba grăită.
	Ileană Ardelean.

148.

Tot am zis și zice-mi-oi.

Tot am zis și zice-mi-oi,	5 Nici pe-aicea nu mi-i rău,
N'a fi mult, și duce-m'oi.	Vine-m dor de satu meu,
Tot am zis, și iar oi zice,	Nici pe-aicea nu-m duc rele,
N'a fi mult până m'oi duce.	Vine-m dor de țara mere.
	Ileană Ardelean.

1) Besadă dela ung. beszéd = vorbă.

2) Șohan = năicând.

149.

Vine lăsarea de săc.

Vine lăsarea de săc,
Mă duc mamă să mă'nec.
Unde-a fi apa mai lată,
C'am rămas nemăritată.

5 Mărita-m'aș și eu biată
Că de mult îs fată, fată.
Insoară-te și tu biet,
Că de mult, aștepți, aștepți.

Ileană Ardelean.

-150.

Dumnezău ca și on sfânt.

Dumnezău ca și on sfânt,
O trimăs ploaie și vânt
Ș'o pus gardu la pământ.

N'o rămas, numai parii
5 Să se 'nțepe pizmașii.

Auzit dela Ștefan Codrea Tomăț, de 60 de ani, din Berbești.

151.

Hai la deal și hai la vale.

Hai la dial și hai la vale,
Hai la s'âna cea mai mare.
Păcurarii nu-s acasă,
Ca-s în târg, la jurinci¹⁾ grașă
5 Oile, zac de călbază²⁾,
Caprele de vreme rea,

Fetele de gura mea.
Hei tu mândrulica mea,
De-i vedeă că-i ceva vrajbă,
10 Da te leagă sub tileagă,³⁾
Nu gândi mândră că-i șagă.

Ștefan Codrea Tomăț.

1) Jurincă = vițaua de 2 ani

2) Călbază = un fel de boală la oi, mai ales atacă ficatul, de care boală pier foarte multe oi.

3) Tileagă = căruță cu 2 roate, sau cu 4 roate.

152.

Zis-am zău și m'am jurat.

- Zis-am zău și m'am jurat,
Că n'oi merge sara 'n sat,
La nevastă cu bărbat.
Când fu dragostea mai dulce,
5 Pe bărbat dracu-l aduce.
Eu îl întreb de trăit,
El mă 'ntriabă-a ce-ai vinit?
Eu l-întreb de sănătate,
El îmi dă cu bota'n spate.
10 El a dat și eu am dat,
Coită ¹⁾ nevastă o strâgat :
O nu da, că mi-i bărbat.
- El văzând o ferestută,
S'o zvârlit în grădinuță,
15 Acol'o fost urzicuță
S'o urzicat pe picioruță.
Coita-nevăastă tot râdeă
Și la mine tot vinea.
Mă 'mbiă de sărutate,
20 Eu nu pot de scărpinate.
Mă 'mbiă cu sărutat,
Eu nu pot de scărpinat,
Morții ei, care o dat.

Ștefan Codrea Tomăș.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

153.

Femeia care-i femeie.

- Femeia care-i femeie
Numai merge 'n crâșmă-a beă.
Își aduce on fărtaș ²⁾
Și-l bea cu badea Mihai.
5 Dacă-l găta, iară hai,
- Dup'on biet de fărtaș.
Și se veselia la masă,
Că bărbatul nu-i acasă.
Dacă se trec grițarașii ³⁾
10 Prinde-a goli da și sacii.

Dela Adrian Mărginean învățător în Vișăul-de-jos.

154.

Strângă moartea la fereastă.

- Strângă moartea la fereastă,
Spoveditu-te-ai, nevastă ?
Taci moarte nu mă 'ntreba,
Spoveditu-m'am ori ba.

1) Coită = femeia destrăbălată.

2) Fărtaș = un patrar din litră.

3) Grițaraș = dim din grițar = crucer.

- 5 Că eu când m'oi spovedi,
 Șapte popi mi-or trebui.
 Șapte popi, din șapte sate,
 Să mă scoată din păcate.
 Șapte popi, șapte dieci,
 10 Și pe-atâția pătrierci.
 Și on popă uuguresc,
 Să nu știe ce grăiesc.
 Că am și păcate grele,
 De s'ar beteji de ele.
 15 Trebe-m și popă de rus,

- Să nu știe ce i-am spus.
 Că am on mare păcat,
 De l-ar îmbăta de cap.
 Atâtea mi-s păcatele,
 20 Câte-s pe cer stelele.
 Șapte care încărcate,
 Și aș mai duce și 'n spate.
 Și trei legate cu fune,
 Și cu furca cât aș pune.
 25 Ș'apoi să le duc în lume,
 Și să 'ncep zile mai bune.

Adrian Mărginean.

155.

Morișcuță, moară'n vânt.

Morișcuță, ¹⁾ moară'n vânt,
 Unde macină argint,
 Nevestele gură-ș vând,
 Fetele nu 'ncap la rând.

5 Eu acolo duce-m'oi,
 Meșter ²⁾ de-moară face-m'oi,
 La fete rând face-li-oi.

Ană Trifol,

156.

S'a dus badea a peți.

S'a dus badea a peți,
 Nu-i ajute sfânta zi.
 S'a dus badea pe tocmală,¹⁾
 Nu-i ajute sfânta sară.
 5 Ș'o tocmit o rincezală,

Rincezala șede'n pat,
 Cucuruzu' nesăpat.
 Rincezala rincezește,
 Cucuruzu 'ngălbinește.

Ană Trifol.

1) Morișcuță, dlm. din moară.

2) Meșter de moară = morar.

1) Tocmeală = logodnă.

157.

Merg plugari cu plugurile.

Merg p'ugari cu plugurile,
 Nevestele bat crâșmele.
 Sara vin plugarii 'n sat,
 Nevestele zac în pat.
 5 Bărbatu' vine ș'o'ntreabă :

—Ce bai ai, muere dragă ?
 —Vai, bărbate-s rău betiagă—
 Bărbatu la cap o leagă,
 Cu-o despicătură ¹⁾ 'ntreagă.

Ană Trifol.

158.

In fundul grădinii noastre.

In fundu' grădinii noastre
 Stă nănașa supărată,
 Cu fata nemăritată.
 — Mărită-ți nănașă fata,
 5 Că și dracu s'a 'nsura.

Fata tot așa ți-a sta.
 Mărita-u-aș, fātu meu,
 Are numa-on lepedeu.
 Ș'atâta l'am purecat,
 10 Până tot s'o sfârticat.

Ană Trifoi

159.

Doru cel de fată mare.

Doru cel de fată-mare,
 Ca scrumu cel de căldare :
 Toarce caer, toarce fus,
 Că mă duc la crâșmă 'n sus.
 5 Iară hoțul cel de fus
 S'o dus la bărbat ș'o spus.
 —Bărbate, muerea ta,
 S'o dus în crâșmă a bea.
 —Omoară-te, dracu fus,

10 Tu cătră bărbat ai spus !
 Că m'am duș la crâșmă 'n sus.
 Mă 'ntorsăi cătră părete,
 Hoțul de caer mă vede.
 Mă dusăi cătră cuptor,
 15 Mă'mpiedecai de fuior.
 Vai, bată-vă Dumnezeu,
 Cum umblați în drumu meu.

Ană Trifol.

1) Despicătură de lemn = o crăpătură de lemn.

160.

Morții tăi, de trei sasău.

Morții tăi, de trei sasău.	Pe la piept cu bumbi ¹⁾ tărcăți.
Să mă văd în dealu tău,	Pe la brâu cu chescheneu, ²⁾
Să mă uit peste săgeată,	Pe chescheneu cipcă-verde, ³⁾
Să văd mândra cum se găță.	Drag'am fost și nu mă vede.

5 Cu poale din șasă-lați,

Ană Trifol.

161.

Mori muere, mori ciupoasă.

Mori muere, mori ciupoasă, ⁴⁾	Să-m iau alta mai curată,
Să-m iau alta mai frumoasă,	Nu ca tine-o dezvățată.
Mai de oameni, mai de neam, ⁵⁾	Vine-m vremea să mă 'nsor
Nu ca tine de țigan.	10 După Paști în sărbători,
5 Să-m iau alta, mai hireșă, ⁶⁾	Când îi câmpu plin de flori.
Nu ca tine-o despletită.	

Dela Ana Jurj, fată din Poieni.

162.

Săracele sutele.

Săracele sutele,	— Fugi tu mută de pe prag.
Cum mărită mutele.	— Ba eu nu, că-s cu ȧsag.
Suta șede 'n fundu' lăzii,	Muta șede în ocol,
Muta șede 'n fundu' căsii.	Fug vacile de s'omor,
6) — Fugi tu mută de pe vatră,	Că gândesc că-i ciuma lor.
— Ba eu nu, că-s cununată.	

Ană Jurj.

1) Bumb = nastur; bumbi tărcăți dela ung. tarka = nasturi colorați.

2) Chescheneu, dela ung. kezkelyi = năframă pe cap.

3) Cipcă dela ung. csipka = dantelă.

4) Femele ciupoasă = femele hădă.

5) Mai de neam = mai nobil de naștere, mai nemeș.

6) Hireș = frumos.

163

Mândra mea s'o lăudat.

- Mândra mea s'o lăudat
 Că ş' asar' m'o sărutat.
 Las' să se mai laude,
 Numai să nu mă sărute.
- 5) Dragă mi-i lelea cu guşă,
 Când merge vara la sapă,
- Ea-m aduce 'n guşă apă.
 Când merge vara la fân,
 Ea-m aduce 'n guşă vin.
 10 Când păşeşte, horcoteşte,¹⁾
 Guşa i-se colboteşte,
 Doamne, rău se năcăjeşte.
- Ană Jurj din Poeni.

164.

Cârţi, cârţi, ceteruică.

- Cârţi, cârţi, ceteruică,²⁾
 Du-te-acasă, nevăstuică,
 Că ți-i beteag bărbatul.
 — Las' să moară la dracu,
- 5 Că eu mi-oi găsi altu.
 C'am o caie ş'on berbece,
- Cu coarnele l'oi petrece.
 Cu carne de pe spinare,
 Da i-oi face comândare.³⁾
 10 Iar cu carnea cea mai multă,
 Mi-oi face ospăţ şi nuntă.

Ană Jurj.

165.

In căsuţa cea cu bârne.

- In căsuţa cea cu bârne
 Toate fetele-s bătrâne.
 Că s'o încreţit pe frunte
 Ca şi hribele din munte,
- 5 Şi nu pot să se mărite,
 Până mor cele 'nvălite.
 Ş'aş jura cu jurători
 C'au purtat on car de flori.

Dela Dumitru Sidău, din Botiza.

1) Horcotesc = găfăesc.

2) Ceteruică, dim. din ceteră = violină.

3) Comândare = pomana dela înmormântare.

166.

Mă dusăi asară 'n sat.

Mă dusăi asară 'n sat,
 La nevastă cu bărbat.
 Când era gura mai dulce,
 Pe bărbat dracu-l aduce.
 5 Eu l-întreb de sănătate,
 El îmi dă cu băta 'n spate.
 Eu îl întreb pentru-ce?
 El se pune și mai dă.
 Eu mă făcui că mă duc,
 10 El mai face odată jup!
 Mă suii după cuptor,
 Mă lovi de doauă ori.
 Și mă cobor de pe vatră,

Mă lovi cu o lopată.
 15 Când puneam mâna pe cheie
 Mă lovi cu o cârceie.¹⁾
 Când puneam mâna pe ușă,
 Mă lovi cu o răzușă²⁾,
 Și mă zgârie la gușă.
 20 Când eram pe la prilaz,
 Mă lovi cu on bicaz,
 Și mă zgârie la nas.
 Prin grădina-abia scăpai,
 Și eșii dintre urzici
 25 Cu pielea toată beșici.

Dela Dumitru Sidăv, din Botiza.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

167.

Mândru meu de peste vale.

Mândru meu de peste vale,
 M'o cerut să-i fiu muere.
 Frunză-verde ruptă 'n trii,
 La ce focu-oi lăcomi?
 5 La-o vatră de cuptor,
 La feciorul băutor,

Nici ai boi cu ținălăuă³⁾
 Făr' pipă cu ciucălauă.
 Nici ai junci cu coarne lungi,
 10 Numai pipă 'n patru dungi.
 Acelea știu binele,
 Curaua și cizmele.

Dela Anuță Codrea, fată de 15 ani din Rona-de-jos.

1) Cârcei, pluralul se folosește, cele 2 lemne între cari se pun pedalele-
 dela răsboiul de țasut.

2) Răzușă = o lopătică cu care se rade aluatul de pe covată.

3) Țingălău dela ung. csengelyn = clopoței.

168.

Când eram la mama mea.

Când ieram la mama mea,	5 Da de când m'am măritat,
Mâncam pită de săcară,	Mânânc pită de grâu alb,
Cernută prin sătă rară,	Cernută prin sătă deasă,
Ș'aceaia rîzînd pe-afară.	Ș'aceaia plîngînd prin casă.

Dela Niculai Vlad din Săliște, fecior holtei.

169.

Vine cucul cu suman.

Vine cucul cu suman,	Vin feciorii Iancului ³⁾ ,
Cu carte dela Orban ¹⁾ ;	Cu clopuri în trei cornuri
Să se gate Coșot ²⁾ bine,	Cu sabii pe la șolduri,
Că Pimontul încă vine.	Ce vă temeți voi Unguri?

5 Pe cununa dialului,

Dela Mihai Cupcea din Călinești.

170.

Auzi lele ori n'auzi.

— Auzi, lele, ori n'auzi,	Cum te strîgă-on păcurar?
Cum te strîgă on preot?	— Las'să strîge, bida-l mînce,
— Las' să strîge, bida-l ⁴⁾ mînce,	10 Că după el nu m'oi duce:
Că după el nu m'oi duce :	Când gurița mi-i mai dulce,
5 Când mi-i gurița mai dulce,	El ia bota și se duce.
Iși ia crucea și se duce.	— Auzi lele, ori n'auzi,
— Auzi lele, ori n'auzi,	Cum te strîgă-on învățător?

1) Orban = Urban, colonel în armata austriacă, luptător împotriva Ungurilor la 1848.

2) Coșot = Kossuth Lajos, capul revoluționarilor unguri din 1848.

3) Avram Iancu, eroul revoluției române dela 1848.

4) Bidă = năcaz, obidă.

- 15 —Las'să strâge, biata-l mănche,
Că după el eu m'oi duce.
Când mi-oi eși la uliță,
- Mi-or zice 'nvățătoriță,
Și m'or pune după masă,
20 Și mi-or zice jupâneasă.

Dela Petreus Ion, fecior din Slătioara.

171.

Vecină, prietina mea.

- Vecină, prietina mea,
Nu ți-am spus pățala ¹⁾ mea:
Am bărbat tare hamniș ²⁾
De mine toate li-o 'nchis,
5 Eu m'am omorît de răs.
Și pe pod o pus lăcată
Io-s sătulă și-adăpată,
- Pe bărbat Vinerea-l bată.
Nici acee nu-i femeie,
10 Care nu și-a face cheie,
Să descuie și să ieie,
Să mănânce și să beie,
Pe bărbat dracu să-l ieie.

Susana Borodi, fată din Berbești.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

172.

Colo jos pe-un rât frumos.

- Colo jos pe un rât frumos:
— Bună ziua, moș-bătrân,
Ce strângi Duminica fân?
— Du-te cătană 'n drumul tău,
5 Că nu strâng de dorul tău,
Ci-l strâng de-a pruncului meu.
— Moșule, bătrânule,
Este vin în satul tău?
— Este, tocma 'n casa mea,
10 Se mărită nora mea! —
— Moșule, bătrânule,
Țipă furca și grebla,
- Vină, casa mi-o arată. —
Furca și grebla-o ȝipat
15 Și casa i-o arătat.
Când în casă și-o întrat,
Toată oastea i-o 'nchinat,
Tot cu vin și cu palincă.
— Mulțămim, n'oi beà nemică.
20 Dar crăița, de după masă:
— Să trăiești, mândruțul meu!
— Să trăiești, soruca mea,
Dela tine tot l'oi beà.

Dela Mihai Cupcea din Călinești.

1) Pățală = pățanie.

2) Hamniș dela ung. hamis = rafinat, șiret, prefăcut.

Câte sărbători pe lume.

- Câte sărbători pe lume,
Nu-s ca Crăciunul de bune,
De bune și de frumoasă,
Și peste tot veseloasă.
- 5 Sănvășii ¹⁾ cu Bobotează,
Tot după Crăciun urmează,
Sărbători frumoasă,
Și mult veseloasă.
Cu iele vin câșlegile,
- 10 De se mărită fetele.
Umblă, umblă pețitori,
Da se 'nsoară și feciori.
Când abia trece Crăciunul,
S'apropie Farisăul,
- 15 Vine și Vameșiul,
Și ne stracă tocmișul ²⁾.
Fetele, feciori așteaptă,
Dar până ei se deșteaptă,
Vine, vine cărneleagă,
- 20 Și nu îi mai multă șagă.
Fetele stau supărate,
Că rămân nemăritate.
Ușile tare le trântesc,
Pe ele butu'ș împlinesc.
- 25 Părinții încă s'au scârbit,
Că fetele de mărit,
Tot au mereu supărare,
La eșit și la intrare.
Câte trebi la casă află,
- 30 La toate gâlceavă cată,
Urâsc tare, se sfădesc,
- Trântesc și se gâlcevesc.
Și pre popi țin clevetiri,
Ce fac atâtea vestiri,
- 35 Și târziu tare cunună,
Nu țin nici o lege bună.
Macar popa înc'ar vrea,
Ca să-i umblă secera,
Și să-și ieie simbria
- 40 Pentru cununia.
Cine-o făcut câșlegi scurte,
Multe zile să nu guste,
Că rău o mai tocmیت
Și nu bine o găcit.
- 45 Câșlegi lungi cine-o făcut,
Fie tuturor plăcut,
Să se norocească,
Și rău să nu pățiască.
Că bine li-o fost tocmیت
- 50 Mai bine nu-ar fi găcit.
Mununa ³⁾ că o țipai,
Ceapsă ⁴⁾ că nu-i căpătai.
Tată-meu e socru mare,
Și mama ginere are,
- 55 Pe care eu l-am dorit,
Iată mi l-am dobândit.
Acesse-s câșlegi frumoasă
C'aduseră pace'n casă,
Feciorii cu cunună,
- 60 La toți voie bună.
Fiți bucuroși născători,
Ai fetelor crescători,

1) Sănvășii = anul nou, Sf. Vasile.

2) Tocmiș = tocmeală, logodnă.

3) Munună = o cunună făcută din flori artificiale, care se moștenește dela mamă la fată.

4) Ceapsă = căiță pentru femei, bonetă.

- Că s'o mântuit ușa de trântit.
 Neamuri, vecini și surate,
 65 Masă de nuntași,
 Cântați mujicași ¹⁾.
 Coccoana s'o măritat
 Și la nuntă m'o chiebat.
 Sănătoasă, soacră tare,
 70 Joacă și tu nănaș mare.
 Huzad ²⁾ măi țigane,
 Că-i bea vin pe carne.
 Nime n'aivă supărare,
- Că nu-i aici comândare,
 75 Ce-i o voie bună,
 La toți dimpreună.
 Cel cu omăt se sfârșește,
 Cel cu flori amu sosește.
 Fete voie să aveți,
 80 C'or mai fi alte câșlegi,
 Cu flori ve-ți împodobi,
 Feciorii că v'or iubi
 Și vă veți mărita,
 Portul vă veți muta.
- Dela Petru Cupcea din Călinești.

174.

Bărbățul meu.

- Bărbățul meu,
 Mult e prostalău, / Central University Lib
 Bată-l Dumnezeu ;
 Pân' se 'ncalță la-un picior,
 5 Soarele-i la prânzișor.
 Se 'ncalță la celalalt,
 Soarele-i la scăpătat.
 Io-i pusăi prânzul pe masă,
 El mă ia de păr prin casă.
 10 li pusăi prânzul de dus,
- El mă trage de păr sus.
 Eu luai vreo trei fuioare,
 Mă dusăi la vrăjitoare,
 Însă ea vrăji ca dracul,
 15 Pân' acasă-în sparsă capul.
 Mă dusăi la mănăstire,
 Prostul vine după mine.
 Acolo-i biserică,
 Prostu-m pusăi piedică.
- Dela Petru Cupcea, din Călinești.

175.

Ia când mergem la spovadă.

- Ia când mergem la spovadă,
 Esă dracul să ne vadă,
 El ne iese înaintea,
 Și ne 'ntreabă cu cuvinte :
- 5 — Unde mergi, oame, pe-aicea ?
 — Mă duc să mă spovedesc,
 Păcatele să le curățesc.
 Iar dracul cu 'nșelăciune,

1) Mujicaș dela ung. muzsikás = violonist, lăutar.

2) Huzad, dela ung. huzni = a trage.

Incepe minciuni a spune:
 10 — Sărace oame nebune,
 Bun ești de trăit în lume.
 Amu ești tânăr și verde,
 Cu tine 'n lume se șede.
 Dacă te vei bătrâni,
 15 Atuncea te-i spovedi.
 Iar omul dacă-i bătrân,
 Prinde-ai vini ceva'n gând.
 Iacă merge la spovadă,
 Iesă dracul, ca să-l vadă.

20 Iesă dracul mânios,
 Și șede'n cărare jos,
 Și-l întreabă cu răstitul,
 De s'ar spăria și voinicul:
 —Unde mergi moșneag bătrîn,
 25 Tot cu capu legănând?
 — Mă duc să mă spovedesc,
 De păcate să mă curățesc.
 —Da nu ți-a fi ție rușine,
 Ești bătrân ca și un câne.

Dela Petru Cupcea din Călinești.

176.

Pân' ce-s negru, nu-s țigan.

Pân' ce-s negru, nu-s țigan,
 Ce-s fecior mărmațian,
 Că m'o uns mama cu unt,
 Să fiu tuturor plăcut.
 5 Și m'o scădat mama'n zară¹⁾,
 Să fiu plăcut la o țară.
 Și-s la față rotunjour,
 Să fiu plăcut tuturor:
 Ca tămăia popilor,
 10 Ca piperiu grecilor,
 Ca vinul voinicilor.

Și mi-s cu păru cam des,
 Ca să fiu un om ales.
 Mădăran²⁾ crescut în iarbă,
 15 Să cinstesc omul de triabă;
 Mădăran crescut în fân,
 Să cinstesc omul bătrân.
 Nu-i frumos, care se ține,
 Da-i frumos cui îi stă bine;
 20 Nu-i frumos care-i ținut,
 Ce-i frumos care-i plăcut.

Dela Mihai Cupcea din Călinești.

177.

Tu bărbate blăstămate.

Tu bărbate blăstămate,
 Cânepă mi-ai sămănat,
 Boală'n cioante mi-ai băgat.

Dar ia coasa și cosește,
 5 De boale mă mântuiește.
 Și ia furca și-o adună,

1) Zară = lapte acru, ce se alege din laptele bătut.

2) Mădăran = măghieran.

- Și mă fă găzdoaie bună.
 Nu dau mesel¹⁾ de palincă,
 Pentru-o holdă de cânepă,
 10 O de-ar da și Dumnezeu, 15 Să se țiasă și-a mea nevastă.
 Să se țiasă pâanza'n tău,
- Fără leac de suveicuță.
 Să țiasă și-a mea drăguță.
 Fără iță, fără spată,
 15 Să țiasă și-a mea nevastă.
 Dela Mihal Șerban, din Săpânța.

178.

Măi mire cu păru' creț..

- Măi mire cu păru' creț,
 Ce m'ai cătat, ce lucrezi?
 Tot Vineri demineata,
 Când te-o 'ntrebat mireasa,
 5 Că faceți nuntă ori ba?
 Și te-o 'mbiet cu schimbu,
 Că nu-ți face nuntă-amu?
 Frunză-verde și una,
 Noi amu nuntă n'om fa(ce),
 10 Frunzucă-verde de prun,
 Că mi-o spus niște minciuni.
 —Hei tu dragă de mireasă,
 Numai tu de-i auzi,
 Câte-or zice oamenii,
 15 Noi laolaltă n'om fi;
 N'asculta minciunile,
 Câte zic femeile.
 Ci te du mândruc'acasă,
 Și-ți prinde cai la sanie
 20 Și viniți de bună samă,
 Frunzucă verde din laz,
 Să ne ducem la oraș,
 Frunzucă-verde de munte,
 Să ne cumpărăm de nuntă.
 25 În oraș dac'o intrat,
 De nuntă și-o cumpărat.
- Mirele s'o adunat,
 Frunză-verde și una,
 Cu oameni din Săpânța,
 30 Și o prins a-l întreba,
 Că asta ți-e mireasa?
 Oamenii o ocărit
 Și el tare s'o scârbit.
 Ea cunună-o cumpărat,
 35 El tare s'o svpărat,
 Când acasă s'o 'nturnat.
 Când o fost Vineri seara,
 Mirele-o prins a zbiera²⁾
 Că nu-i treabă mireasa.
 40 Numai tot, că când o fost
 Duminică dimineata,
 I-o trimis schimbu acasă,
 Dela ei a treia casă.
 Iar Duminică pe-amiazi,
 45 Da o știut în sat toți.
 Numai unde s'o 'ntălnit
 Două femei laolaltă,
 Tot de-aceie că și-o grăit,
 Că amu ei s'o despărțit.
 50 Când o fost Duminică sară,
 S'o știut a nouă țiară
 Că și-o lăsat mireasare.

Auzită dela Ileană Ardelean, din Berbești.

1) Mesel = măsură pentru licvide, eșită din uz.

2) Zbier = plâng mă tânguiesc.

Frunză-verde, frunzulică

- Frunză-verde, frunzulică,
 Făcut-o și Radu nuntă.
 Numai ei că toți și-o mers,
 După mireasă 'n Desești.
- 5 Dacă mirii s'o cununat,
 Inapoi că s'o 'nturnat.
 Când acasă și-o sosât,
 Frunză-verde de pe laz,
 Numai Radu și-o strâgat :
- 10 —Frunză-verde de bujor,
 Câți is fete și feciori,
 Frunză verde iarbă grasă
 Nici unu nu vie'n casă,
 Că mesele vi-s gătate
- 15 Frunză-verde de volbură,
 V'am gătat mesele'n șură.
 Frunză-verde de pe laz,
 După mese i-o-așăzat.
 Frunză-verde de pe rât,
- 20 După mese i-o tocmit.
 Numai lor că tot li-o dat
 De băut și de mâncat,
 Și li-o pus țipou ¹⁾ pe masă.
 Tot o hunțută ²⁾ de față,
- 25 Numai ea că și-o luat,
 Frunză verde de durzău:
 O dărabă de țipău,
 S'o dat la drăguțu său.
 Păharnicii o văzut,
- 30 Și cătră gazdă o spus.
 Atunci gazda s'o supărat
 De ce cu țipău o dat,
 Și de pe mese li-o luat.
 N'o băut și n'o mâncat,
- 35 Feciorii tare s'o supărat
 Că ei flămânzi o rămas-
 Și când ei că și-o jucat,
 La fete sugne-o ³⁾ tăiat.
 Numai ei de mânioși,
- 40 O tăiet sugnele jos.
 Și la una din Cornești,
 Nu-i modru să-o cârtești.
 Și de-aicea la vre-o nouă
 O tăiat sugnele noauă.
- 45 Frunză verde de pe laz,
 Și fetele s'o 'mbătat.
 Și s'o 'mbătat fără seamă,
 Li-o dus acasă pe sanie.
 Frunză verde a chidrului,
- 50 Tot Lupa-Hăinalului,
 Frunză verde de pe laz,
 S'o făcut de răs în sat,
 Frunză verde de durzău,
 C'o adus-o văru-său.
- 55 Frunză verde mintă-creață
 O dus-o văru-so-acasă,
 Să nu fie de pedeapsă.

Dela Ileană Ardelean din Berbești.

1) Țipou, dela ung. czipo = pâne de grâu, ce se face pe la cununii.

2) Hunțut dela ung. hunczut = blăstămat, afurisit.

3) Sugnă, dela uug. szoknya = rochie.

V.

CHIUITURI SAU STRÂGATURI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

V.

CHIUITURI SAU STRAGĂTURI

1.

O țiuă și țiuă
Capu n'o văzut untură.
De vreo patru săptămâni,
Numai său de pe plomâni.

Portieșu ^{a)}:

—Bine-m pare că-s aici,
C'oi juca și cu opinci,

4.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

2.

Pe valea cu tufele
Spală lelea rufele,
Și le'ntinde pe nuiiele,
Mârâie câinii la iele.

Câți is domni și cu ciucuri,
Toți trăesc după pluguri.
Că te duc la protocol,
De rămâi cu capu'gol.

5.

3.

Nemișa ¹⁾:

— Rău mă doare-a mea inimă,
Se mestecă grâu cu tină.

Dulce-i gura de mireasă,
Ca și boaba de cireasă.
Dulce-i gura mirelui,
Ca și boaba spinului.

1) Nemișa = fata de viță nobilă.

2) Portieșu = lobagul, omul de rând.

6.

Mărsu-mi-o hiru la Baie ¹⁾
 C'am furat on coș ²⁾ de oaie.
 Apoi mi-o mers hiru ³⁾ 'n
 [Lăpuș ⁴⁾
 C'am furat on pițiguș
 5 Dintr'o scloptă ⁵⁾ de harbuz.

Numai dac'oi șindili,
 5 Tocmai ca ș'a lui a fi.

10.

Nici acee nu-i dreptate,
 Să mânânce popa lapte,
 Și slujii pere uscate.

7.

— Măricuță din Giulești,
 Cu bărbatu cum trăești?
 — Trăesc bine ca cu dracu,
 Și acasă mi-o spart capu.

11.

Păcurar la oi am fost,
 Fetele nu mă cunosc.
 Mă cunosc pe brăcinar
 C'am fost harnic păcurar.

8.

Frunză-verde de cireș,
 Mă duc la popa'n Cornești,⁶⁾
 Să mă puie după masă,
 Musai zestrea mea să iasă.
 Batăr șad în Șăieu ⁷⁾
 La iosagu tată-mieu.

12.

Dumnezău să vă ferească
 De robia cătunească.
 Cătunia și robia,
 Alătura-i cu moartea.

9.

Morții, și-a birăului
 Și-a mea curte-i ca ș'a lui,
 Numai șindilită ⁸⁾ nu-i.

13.

Dați feciori cu gurile
 Că-s gata minciunile.
 Pune-ți mâna după ladă,
 Că-s minciunile grămadă.

1) Baie = Baia-Mare, oraș.

2) Coș de oaie = oaie mai slabă.

3) Hiru, dela ung. hir = veste.

4) Lăpuș = Lăpușul unguresc și Lăpușul românesc, sate în Ardeal.

5) Scloptă de harbuz = scoică de bostan, dovleac.

6) Cornești, sat românesc pe valea Cosăului.

7) Șăieu, sat românesc pe Iza.

8) Șindilă = draniță.

14.

Cocoșăl cu pan' albastră,
Nu-m cânta pe sub fereastă.
Nici is fată, nici nevastă,
Nici is văduvă rămasă.
5 Mândruluț, departe-i dus,
Mult îi țin doru'ascuns.
Tot în sân la inimioară
Stă de loc să mă omoară.

15.

Halo raita la cămară,
La oala cu rumeneală.
Rumeneala s'o vărsat,
Mărie s'o supărat.

16.

De când beau la Șloim în dâmb,
De-atunci n'am mălai să vând.
Iapă neagră de furat,
Corbii de te-ar fi mâncat,
5 Că m'ai dat robuț legat.

17.

La fântână-i mare tină,
Suptireaua spală lână.
Spăla-u-ar și cele groasă,
Nn le place-a-umbla tinoasă.
5 Ș'ar spăla și mândruca,
Dar n'o zăhăie(ște) lăna.

18.

Fă mă, Doamne, lemn de tei,
Și mă ți-pă 'ntre femei,
Lasă-mă-acolo să piei.
Mândra mea-i perită tare,
5 Poate că nici zile n'are.

19.

Cântă cucu' pe bobeică,
Mândra doarme pe șuveică.
Și cântă și pupăza,
Se scoală, dă cu brâgla ¹⁾.
5 Că decând o pus tiară,
N'o fost cosâtă iarba,
Ș'amu-i mare otava.

20.

Sărută-mă mândră bine,
Până-ți cad doruț și sâlă.
Mai târziu, mândrucă, zău,
M'ai săruta, n'oi vrea eu.
5 Scrie doruțu' Mărie
Pe trei cornuri de zadie ²⁾,
Și ți-l dă la Vasaile
Să-ți treacă doruțu'ție.

21.

Leliță cu colțișori,
Nu te uita la feciori.
Du-te-acasă la drăguț

1) Brâglă = unealtă de război de țesut. Vătaie.

2) Zadie = catrința.

Că ți-e sfârticat și rupt.
Nici aceie nu-i nevastă,
Care n'are brâu de ață,
Sara nu-i la cin'acasă.

Nu-m dau mintea cât o am
De binele unui șpan ³⁾.

26.

22.

Eu pe mândra o cunosc,
Și din față și din dos,
Că'n brață la mine-o fost.

Lasă mândruț, duce-m'oi,
Larg pe-aicea face-ți-oi.
Prin Berbești și prin Giulești ⁴⁾,
Cu mândrele să trăești.

27

23.

Aseară trecând prin roauă,
Drăguțe mi-am aflat doauă.
De câne și de cialău ¹⁾,
Și pe cărare da merg rău.

Am drăgucior gazdă mare,
Știu că'n veci nu m'a luare
Și 'ncă-i tare tinerel,
N'oi avea haznă de el.
5 Am drăgucior de-ardelean,
Cu pană de maghieran
Până vântu o clătie(ște),
Dor de mândru mă tope(ște).

24.

De-i baba cât de bătrână,
Când aude cetera,
Iș tomne(ște) pânzătura
Și o pune pe-o ureche,
5 Ș'ar juca ca șapte fete.

28.

Voinicu ce-mi place mie,
N'are casă nici moșie,
Fără pană și hârtie,
Și scrie 'n căntălărie ⁵⁾.

25.

Nu-m dau mintea cât o port,
De binele unui grof ²⁾.

29.

Poate fi ulița largă,
C'a mei drăguți nu o calcă.

1) Cialău dela ung. cselő = înșălător.

2) Grof, ung. = conte.

3) Șpan = vice-conte la comitat.

4) Berbești și Giulești, sate românești pe valea Mării.

5) Căntălărie = cancelarie.

Poate că ei o-ar călca,
Nu cutează de tata.

30.

Toată supărarea-i mare,
Cași mine nime n'are.
Toată supărarea-i rea,
N'are nime ca și-a mea.

31.

N'ai mândruț ce te mări,
Că nu ți se'mpung boii,
Mai gazdă de-așe nu-i fi.
N'ai mândruț ce te țineă,
5 Nu-i fi mai gazdă de-așea.

32.

Răsărit-o ruianu,
Tare se măre(ște) hădu.
Răsărit-o și-amu-i mare,
Se măre(ște) urātu tare
5 Pentru un cojoc ce-l are.

33.

Nici îs rea, nici îs buiacă,
Da voia bună mi-e dragă.
Nici îs rea, nici îs nebună.
Da mi-i dragă voia bună.

34.

Cine dracu ș'o văzut
Frunză verde iarna 'n peri,
Ș'o drăguță la doi veri;
Frunză verde iarna 'n fagi,
5 Ș'o drăguță la doi frați.

35.

Eu grăesc cu gura 'n șagă,
Lumea gâdea că mi-i dragă.
Cu gura râd și grăiesc,
Lumea gândiă c'o iubesc.

36.

Frunză verde și ună,
Să mă vād ca și badeă,
Până-i lumea n'aș lucra.
Ce-aș căta umbra de groasă,
5 Cu fata care-i frumoasă.

37.

Gura mea unsă-i cu miere,
Frumosu-i cine o cere.
Gura mea unsă-i cu nucă,
Mândru-i cine o sărută.

38.

Morțișorii voști pizmași,
Mult îm faceți vălătaș ¹⁾.
Faceți vălătașu bine,
Să-m incap și eu în lume.

1) Vălătaș dela ung. valatni = a trage la răspundere.

39.

Mă suii pe munte 'nalt,
Să văd caprele ce fac,
Zup măi. zup!

40.

Unde văd nevestele,
Tragu-mă ca peștele.
Unde văd copilele,
Tragu-mă ca cânele.

41.

Uiu-iu, că iu mă chiamă,
Epurile-i bun de zamă,
Epuroaia de friptură,
Lelea de țucat în gură.

42.

Câte paseri-s în codru,
Toate mi-o cântat la modru.
Numai cânele de cuc,
Tot mi-o cântat să mă duc.

43.

Tare-i vârșă, ¹⁾ tare-i balta,
Tare-ești tu, tare-i surata.

44.

Duce-m'oi și n'oi veni,
Să văd cine m'a dori.
Duce-m'oi, n'oi înturna,
Să văd cine m'a căta.

45.

Moșu cel cu balmoșu, ²⁾
Ar mânca fript cocoșu.
Că tocană ³⁾ cea cu brânză,
li stă drept cute la rânză.

46.

În ce văd mândru ce lucră,
Voi-u-aș dracu să-l ducă.
În ce văd mândru ce face,
Voi-u-aș boala să-l calce.

47.

Rele zile-am ajuns, Doamne,
Că fetele-s toate doamne.
Și cu sugne de barșoane ⁴⁾
Părinții le pier de foame.

48.

Stau fetele și se uită,
La cămașa mea cea ruptă.

1) Vârșă = unealtă de prins pești.

2) Balmoș = mâncare aleasă ciobănească, de mălai cu lapte și unt de oaie.

3) Tocană = mămăligă.

4) Barșon ung. = vison, purpură.

N'ar veni să o ceartească,
Dacă văd că n'am nevastă.

49.

Mândra mea de doamnă mare,
Șapte cămăși nouă are.
Trei rupte și două parte,
Doauă nu se țin de spate.

50.

Fost-am prunc, și supt-am țită,
N'am fost bun, făr' în temniță.
Ș'amu-s mare de 'nsurat,
Nu-s bun, făr' de spânzurat.

51.

Fostu-mi-o lumea pe mână,
N'am știut de ce ești bună.
Ș'amu ești, nu-m trebuiești,
De-ai mai fi, pe câtă ești.

52.

Focu' bată, bine-m pare,
Am băut și nu-s dătoare,
Am băut o ștergătoare¹⁾.

53.

Șapte ani, de când te lai,
Netedă nu mai erai.
Eu mă lau într'o minută,
La toți le eram plăcută.

54.

Părinte popă Litie,
Spovedește pe Mărie.
Da nu-i da canoane grele,
Că jumătate-s a mele.

55.

Mie mămucă, nu-m triabă,
Păr' dieciel din oșcoliță³⁾
Că ști bine-a da guriță.

56.

De-ar da bunul Dumnezeu,
Tot o tină și o ploaie,
Să măie da casa voastră,
Să rămâie numai știolu²⁾
5 Să mă iubesc cu fecioru',
Să rămâie numai vatra,
Să trăesc bine cu fata.

1) Ștergătoare = ștergar.

2) Oșcoliță, dim. din oșcolă, delă ung. iskola = școală.

3) Știolu = o parte a cuptorului țărănesc.

57.

Să trăești, dragă surată,
Că eu beau de supărată,
Pe bărbat Vinerea-l bată.

61.

Frunză-verde dumbravnic ¹⁾,
Dusu-i mândru la Capnic ²⁾
Trei zile și-a zăbovi,
De-a lui dor m'oi războli.

58.

Merg a lungu' uliții,
Nu-i lumină nicăiri.
Este una la popă,
Nu s'o mai culcat mândra,
Domnișoara Ninuca.

62.

Morțișorii tăi liliac,
Ce-ai mâncat frunza din fag.
N'ai lăsat frunza să criască,
Mândru să nu cătuniască.

59.

Frunză-verde-a macului,
Da-te-aș, mândră, dracului,
Până'n vecii veacului,
Ce zici astăzi mâne nu-i.

63.

Stau feciorii să se bată,
Pentron băcuet de fată ³⁾.
Stați feciori nu vă băteți
Că mai vine-on băcuet,
5 Și-ți avea drăguță toți.

60.

Spusu-mi-o frunza de plop,
C' omu bun n'are noroc.
Și mi-o spus de viorele,
Nărocui la cele rele.

64.

Dați mai jib cu picioru,
Să răsără mohoru ⁴⁾,
Să-l mânânce birău ⁵⁾.
Birău cu fecioru,

1) Dumbravnic, Bot. = cânepa codrului.

2) Capnic ung. Kapnik banya = orașel cu mine de aur.

3) Băcuet de fată = fată micuță la statură.

4) Mohor = specie de meu negru ce bate în roșu.

5) Birău = jude comunal, primar.

5 Birău cu birăița,
Să-i piară toată sămânța.

Pune lingura pe blid,
Și o iă la laușrit ¹⁾).

65.

Crâșmăriță lungă 'n șele,
Mi-ai băut vacile mele,
Și vițaii de sub iele.

70.

Vină ciumă și mă ciuntă,
O' pe mine, ori pe mută.
Vină ciumă și mă iă
Ori pe mine, ori pe ea.

66.

Beă-mi-aș vin și cu borcut ¹⁾,
Cu mândruțu de demult,
Nu cu tine tul și mut.

71.

Vrut-am și eu să mă 'nsor,
Mă știopai de un picior.
Vrut-am și eu să mă las,
Mă știopai de celalalt.

67.

Zis-o mama să le las,
Câte nu-s de-al meu obraz.
Câte nu-s de nasul meu,
Să le las la Dumnezeu.

72.

Țiură trei, Mărișcă hăi,
Lasă lapte la vițai.
Mână vițaii 'n zăvoi,
Mână trei, ș'adună doi,
5 Ca să mergem amândoi.

68.

Horia merge de mândruț,
Da eu n'am avut mândruț.
Ce-m horesc câte-on picuț,
Cu care-o avut drăguț.

73.

Cine dracu' și-o văzut .
Ciucuri roșii ca la drac ¹⁾,
Cizme fără turia ²⁾.
Șede ciuma 'n podu șurii,
Pare-m că-i fata pădurii.

69.

Săracu de cătană,
Când aude trâmbiță,

1) Borcut = apă minerală.

2) Laușrit = comandă militărească nemțească.

3) Ciucur pl. ciucuri = pantaloni.

4) Turia = carâmbul z .cime

74.

Pe valea cu tufele,
Spală mândra rufele,
Și le 'ntinde pe nuiiele,
Mârâie câinii la iele.

78.

Mândruluț cu nasu mare,
Vină, vină'n șazătoare.
Mândruluț cu nasu' mic,
Nu vini că nu te străc.

75.

La cè casă cu hornoi ¹⁾
Vine sara, duce-m'oi,
Și m'oi prinde de drâmboi.
Fata nu știu ce mi-a da,
5 Da babă știu că mi-a da,
Buză groasă ca laița.

79.

Săracu de clopu mieu,
Mult mă țrage tot la rău.
Mă trage și la părete,
La nebunele de fete.
5 Leliță, ochiți tăi
Nu mai stau ca la femei.
Tot pe dialuri și pe vâi
Unde-i vede huțucăi ³⁾.

76.

Fata popii dela noi, / Central University Library Cluj
Are-un botieș de oi ²⁾
Și căruț cu patru boi,
Și curtea îi șindilită
5 Și 'ncă tot nu se mărită.

80.

Eu știu caii când se fură,
Când îi ceață și negură.
Eu știu caii când se vând,
Când îi negură și vânt.

77.

Fost-am slugă la Osim,
N'am mâncat șohan slănină,
Făr' odată 'n săptămână.
Hai săracu jocu nost
5 Cum se face totoloz
Ca tocana cea de orz.

81.

Eu cu mândra duce-m'aș,
Nu mi-ar trebui nanaș.
Nici popă să ne cunune,
Numai noi din vorbe bune.

1) Hornoi = horn, coș de fum.

2) Botieș, dim. din botei = turmă mai mică de oi.

3) Huțucăi = feciori zburdalnici.

82.

Nevestele placu-m bine,
 Omori-m'a oarecine,
 De-oi fi bat, n'oi ști de mine,
 Omori-m'a oarecine.

Și eu li-oi tocmi pe ele,
 Să care în poală surcele.

87.

Care m'o făcut pe mine
 I-o plăcut palinca bine.
 D'apoi mie să nu-m placă,
 Că și io-s de-aceia creangă.

83.

Cură apa de pe mine,
 Cum aș da cu paru 'n tine.
 Cură apa de pe noi,
 Cum am da cu bota 'n boi.

88.

Am în codru șapte frați,
 Toți is pe frunză jurați.
 Și mai am în codru șapte,
 Toți jurați pe frunză-verde.

84.

De mi-i bine într'o sară,
 Trei și patru rău mi-i iară.
 De mi-i bine într'o zi,
 Trei și patru rău-mi-i.

89.

Nu mă ține Doamne mult,
 Să plătesc câte-am făcut,
 Ce-m dă zile puținele,
 Să plătesc de p'ntre ele.

85.

-Strânge-mă mândruță 'n brață.
 -Strângă-te rău de mață.
 -Strânge-mă mândruță bine.
 -Strângă-te rău pe tine.

90.

86.

La ce m'o tocmiț mândrele,
 Să car lemne cu spatele.

Cu Oșanu¹⁾ nu te pune,
 Cu Oșanca du-te 'n lume.
 Cu Oșanu nu te dă,
 Mai bine cu Oșancă.

1) Oșan = din țara Oașului.

91.

Bine-m pare că-s sătul,
 Fost-am și flămând destul.
 Mândruț cu clop de paie,
 Vină la noi și pe ploaie.
 5 Mândruț cu clop de mătășă,
 Șohan nu vini de-acasă.

92.

Sus în sus, că sus ti-or pune,
 Numai să-ți cumpere fune.
 Funia-i gata cumpărată,
 Numai stâlpul să ți-l bată.
 5 Stâlpul îi gata bătut,
 Numai să te-achețe sus.

93.

Ziua nu mă tem de trii,
 Sara nu merg nicăiri.
 Ziua nu mă tem de șasă,
 Sara nu mă duc de-acasă.
 5 Fost-o capu să mi-l pui,
 Pentru mândra oarecui,
 Pe podu 'rabânului ¹⁾.

94.

Du-te, drace, scoate pui,
 Din ciucurii domnului.

La nevastă și la cal,
 Treabă botă de stâjar.

95.

Nu văd ploaie să mă ploaie,
 Nici durere să mă doaie.
 Nici vânturi să mă zbicească ²⁾
 Nici fecior să-m porunciască.
 Pe ulița Moişănească ³⁾.

96.

Auzit-am din bătrâni,
 Corneștenii-s ⁴⁾ mare câni.
 —Mai mare căția ești tu,
 Dacă hulești fecioru,
 5 Că-i din Cornești saracu.

97.

Săracu picioru meu,
 Rău l'am opărit cu său,
 La lelia sub lepedeu.
 Și l'am opărit cu moare,
 5 Focu bată, rău mă doare.

98.

Morărița-i cu ciurcei,
 Morariu-i cu cioareci răi.

1) Răbân = rabin = capul spiritual al comunității jidovești.

2) Sbicesc = a usca la soare sau la vânt.

3) Ulița Moişănească = o uliță în Berbești.

4) Corneșteni = locuitori din Cornești.

Morărița-i cu păpuci,
Morariu-i cu cioareci rupți.

99.

—Crâșmăriță d'ingă drum,
Sufletu'n tine nu-i bun.
—De-ar fi bun sufletu'n tine,
N'ai cere grițari dela mine.

100.

Pare-m mie c'aș sărl
Peste zadia ¹⁾ mândrii,
Batăr cât de sus ar fi.

101.

Are popa patru fete,
Una-i mută, una-i slută,
Una-i cu spinaria ruptă.
Una-i oarbă de un ochi
5 Nu-i fie prin de deochi ²⁾.

102.

Cine dracu și-o văzut,
Șapte fete spânzurate
Pentr'o lingură de lapte.
Cine dracu ș'o văzut,

5 Iarbă-verde pe poduț ³⁾
Fete mari cu legănuț ⁴⁾.
Iarbă-verde pe podiele,
Fete mari cu covățele ⁵⁾.

103.

Țucu-ți lele guriță,
Sara când vine ciurdă.
Țucu-ți mândrucă ochii,
Sara când vin dibolii.

104.

Cu gurița hore-m spui,
Din inimă lege-m pui,
Cum cu mândra să m'aduni.
Focu, multe am să-i spui,
5 Trei zile pare-m on cias,
Povestind de-al meu răcaz.

105.

Cine dracu și-o văzut,
Iepure trecând prin apă,
Fată mare tunsă 'n ciafă.
Iepure trecând pe punte,
5 Fată mare tunsă 'n frunte.

106.

S'o grăit fetele 'nșură
Să țipe pe mine ură.

1) Zadio = catrință.

2) Dedeochi = deochiu, adică de a vrăji prin cântătura ochilor.

3) Poduț dim. din pod.

4) Legănuț, dim. din leagăn.

5) Covățele, dim. din covată.

Și eu m'am uitat la stele,
Ș'o picat ura pe iele.

107.

Dorurile nevestești
Nu-i modru să le plinești.
Și te bagă pe fereastă,
Și te scot pe unde pot,
5 Pe sub streșină de pod.
Pentru doru' mândrei mele,
Multe bote rabd pe piele.

108.

Dulce-i gura la nevestă,
La care nu-i tare proastă.
La care pică cam hădă,
Da și la bătrâni li-urătă.

109.

Cine-o zis dorului dor,
N'o mai zis cuvânt ușor.
Cine-o zis dorului drag,
N'o mai zis cuvânt curat.

110.

Batăr mi-s fecior de popă,
Tot m'o pus Niamțu la dobă.
Și doba nu o știu bate,
Numai cât o port pe spate.

111.

Ici-i groapă, ici-i tău,
Ici-i loc de fogodău.
Ici-i groapă ici-i dâmb,
Coalea-i hiia de pământ.
5 Hai mândrucă și te'ncâlzi
La focuț de lemne verzi.

112.

Leliță buzăle tale,
Știu că nu-s mărgăritare.
Ci-s de piele ca și-a mele,
Să ne sărutăm cu iele.

113.

—Măi Oșane, vreme grea,
Prinde boii nu ședeă,
La tileaga dracului,
Să ducem lemn juratului.—
5 —Bate-ți gura, cu vergiaua,
Să nu bată ca cățaua.
Bate-ți gura cu măcău¹⁾,
Să nu bată ca-on capău²⁾.

114.

Beă mândruță, până poți,
Că ai simbrie doi zloți.
Apoi când ti-i osâmbri,
Nici on filer nu ți-a fi.

1) Macău = botă, baston, ciomag.

) Capău dela ung. kopo = o specie de câne de vânătoare.

115.

Astăzi beau cu mândrele,
Mâni mă iau cu altele;
Astăzi beau și mâni mă iau
Pe care cărare vreau.

116.

Bine-m place-a făscăi¹⁾,
După jurinca mândrii,
Pe marginea pădurii
Mâncatu-o-ar fi lupii.

117.

Haida, frate, să jucăm,
Că sora o mărităm,
Vai de capu cui o iè,
Nu știu bine nimerè(ște).

118.

Nici am gubă²⁾ nici curea³⁾,
Le am băut cu mândra mea.
Le-am băut că mi-o plăcut,
Am fost tinăr și bolund.
5 Bine-m place mândra mie,
Da să-i plac ei, cum să fie.

119.

Se măre(ște) mândru cu casa,
Se măre(ște) mânca-l'ar groaza.

N'ai mândruț ce te mări:

Când vântuțu și-a sufla,

5 Vântu' casa a' mburda,

Și cu ce ti-i scutura.

Măi mândrule, n'ai nimică,

Numai casa 'ntr'o urzică.

Suflă vântu' și ea pică,

10 Și rămâi fără nimică.

120.

N'am știut de bună-samă,
Că m'a fa(ce) Neamțul catană,
Numai eu de-aș fi știută,
On picior de mi-aș fi ruptă,
5 Tocmai de lângă capută⁴⁾.

121.

Nu 'mbla mândră cu minciuni
Că ți-oi fa(ce) casa tăciuni.
Nu'mbla mândră cu povești,
Ți-oi băga spini în ferești.

122.

Joacă lelea și descultă,
Dacă n'are opincuță.
Opincuțele-s pe bani,
Cizmele-s la bocotani⁵⁾

1) Fășcăesc = a fluera.

2) Gubă = glugă ce se ia asupra sumanului.

3) Curea = șerpar.

4) Căpută = partea piciorului dela închietura glesnelor până la degete.

5) Bocotan = om bogat.

123.

Cine-mi joacă drăguța,
N'ajungă Duminica,
Să joace și-a altăia.

Cu oameni cu ochii verzi.
Oamenii mi-or mânca capu,
5 Ochii m'or duce la dracu.

124.

Nu fii mândră supărată,
Numa mâni is pân'alaltă,
Și ți-om face conciu ¹⁾ roată,
Și te-om pune 'ntr'on hinteu
5 Și-i gândi că-i lucru rău.

128.
Scoală-te măi mut de vreme,
Nevasta ți-a fa(ce) izmene.
Izmenele cele de iarnă,
Ți le-a vâltura ⁵⁾ la vară.
5 Și izmenele de vară,
lată-li-aș torturi ⁶⁾ pe-afară.

125.

Joacă țarca ²⁾ 'ntr'on picior
Pe la doamnă prin ocol ³⁾.
Și joacă de bucurie
Că mi-a da pe Lorinț mie.

129.
Popa zice că nu fură,
L'am găsat cu gâsca 'n gură.
Popa zice că nu ia,
L'am aflat cu gâsca mea.
5 De cât slugă la popă,
Mai bine-a bate doba.
Doba-i a 'mpăratului,
Și popa-i a satului.

126.

Săruta-te-aș mândră 'n gură,
Cu o piatră dela șură.
Săruta-te-aș mândră 'n clonț,
Cu o piatră de cinci fontți ⁴⁾.

130.

127.

Spusu-mi-o mie Tomăț,
Să nu mă 'mpretinoșezi,

Fost-am slugă la birău,
Și m'o ținut tare rău.
M'am băgat la birăiță,
Și m'o ținut cu jântiță ⁷⁾.

1) Conciu pl conciuri = cosiță.

2) Țarca = coțofana.

3) Ocol = ogradă.

4) Font = $\frac{1}{2}$ de kgr.

5) Vâltoare = vultoare locul unde se învârtește apa cu țesăturile de lână spre a le îngroșa.

6) Tort = o cantitate de fire toarse din cânepă.

7) Jântiță, lichidul ce rămăna din laptele de oaie după ce se extrage brânza și urda. Jântița e foarte dulce la gust.

131.

Nu-s în lume mai alese,
Ca povești dela neveste.
Că-ți povestește pelin
Și-ți dă câte-un măr din sân.

Lângă boi mi-a da și vacă,
Lângă vacă, loc de iarbă.
5 D'apoi mie nu-m mai triabă:
Boii 'n munte i-am mânat,
Vaca lupii o mâncat.
Locu tot s'o surupat,
Ș'am rămas cu muta'n pat.

132.

Frunză-verde de verdiață
Numai de jendari mi-e greață.
Unde văd negru'sub gard,
Pare-m că-i jendar culcat.

136.

Lăcomit-am la o sută,
Mi-am luat pe cap o mută.
Ș'am pus suta 'n fundu lăzii:
Suta șoarecii o dus,
5 Eu cu muta mi-s de ciuf. ²⁾

133.

De cât tinăr cu nevestă,
Mai bine rob în fereastă.
Oi robi cât oi robi.
Și iară-oi hălădui ¹⁾.
5 De cât tinăr cu muieră,
Mai bine robuț în fiere.

137.

Străgă oamenii pe noi,
C'am furat noi cei doi boi.
Noi boii nu i-am furat,
Da i-am găsât pascănd iarbă,
5 Ș'am gândit că nu le triabă.

134.

Cu bărbatu băutor
Nu-i face pită'n cuptor.
Ce-i face tocană 'n oală,
Și-aceie-i mânca-o goală.

138.

Zi mai aspru, ceteraș,
Că'mi-i hâda la prilaz.
Și-ți asprește strunele,
Să-m joc toate mândrele.
5 Cetera zice 'n cimpoi,
Noi jucăm ca vai de noi.
Jucăm cu inimă arsă,
Dacă n'avem vin pe masă.

135.

Zis-o muta d'ingă noi,
Să o iau, că mi-a da boi.

1) Hălăduesc dela ung. haladni = merg, scap.

2) Ciuf dela ung. csuf = ocară.

139.

Tot mi-oi trage câte una,
Până a răsări luna.
Și mi-oi trage când și când,
Să-m mai treacă de urît.

143.

Fetele de prin Beiuș ³⁾,
Toate umblă cu păpuci.
Da fetele de pe Mară ⁴⁾,
Tot nu-ș lasă-opincă.

140.

Cine scutură roaua?
Coconii dimineața,
Când se duc dela mândra.
Frunză-verde de briboi,
5 Cum am scuturat și noi.

144.

N'am, mândrucă, nici on bine,
Făr' curaua p'ângă mine,
Și-acee oi beă-o cu tine.
Eu, mândrucă, n'am iosag,
5 Numai singurel de-ți plac.

141.

La răchita roșioară
Tremură popa să moară.
Ar muri și nu se 'ndură,
Ar mai roade din prescură.

145

Tu leliță cu pieptar,
Te-om duce noră 'n Blidar ⁵⁾,
Călărește pe-on măgar.

142.

Vai de mine ce-am lucrat:
M'am înginerit în Vad.
Da iosag unde mi-o dat?
La Rozina ¹⁾ 'n sus-de sat.
Unde se face șișcă ²⁾,
Tare rău prinde coasă,
Mămulica mâne-sa.

146.

Mersu-ți-o hiru ⁶⁾ pe loc,
C'ai hrănit câinii din clop.
Mersu-ți-o hiru pe heli ⁷⁾,
C'ai hrănit câinii de-feli.

1) Rozina = un loc șas din sus de satul Vad.

2) Șișcă = un fel de iarbă rea.

3) Beiuș = orașul românesc în comitatul Bihoria.

4) Mara = o vale cu numele Mara, ce izvorește de sub muntele Pleșca.

5) Blidar = sat, nu departe de Baia mare.

6) Hir = veste.

7) Heli dela ung. hely = loc.

147.

Pe la noi, prin hândăluț ¹⁾,
 Toată muta-i cu drăguț.
 Poartă struț în băcuețe ²⁾,
 Și horinca prin cotețe.
 5 Nu vede, sări-i-ar ochii,
 Că n'are cu ce trăi.

148.

Sus băută, că nu-i multă,
 Că ni-o rămas, dela nuntă.
 Și câtă-i, Doamne, bună-i,
 Că-i luată pe păstăi.

149.

Fost-o și tata morar,
 In luna lui Făurar.
 Ș'o urcat-o 'n podu morii
 Ș'o vărsat fărina Florii.

150.

Socăciță, ³⁾ ce-ai făcut,
 Curechiu nu l'ai umplut?
 Meargă socăcița 'n bai
 Că l'o umplut cu mălai.
 5 Și meargă și 'n sărăcie,
 N'o făcut să-m placă mie.

151.

Apă-rece 'n fundu cofii
 Dragi-mi-s fetele popii.
 Fata popii dela noi,
 Are-o vacă și doi boi.
 5 Boii is în codru verde,
 Și la roată n'are-obede.

152.

Lele cât on măciniș ⁴⁾.
 Nu-m umpleă capu' de griji.
 Nu gândi mândră că-m placi,
 Numai boală 'n cioante-m ⁵ bagi

153.

Rade barba și musteața,
 Că ți-a da badea pe criața ⁶⁾
 Șezi tu criațo pe gunoi,
 Nu vini noră la noi.

154.

Fetele cele frumoasă,
 Gunoiu îl țin sub masă.
 Când îl mătură la ușă,
 Da pun mătura pe el,
 5 Să se vadă pușintel.

1) Hândăluț, dim. din handai = partea mai îndosată a unui orășel.

2) Băcuet, pl. băcuețe = un săcuț mai mic.

3) Socăciță dela ung. szakácsnő = bucătăreasă.

4) Măciniș = cantitatea acee de cereale ce se duce la moară pentru măcinat.

5) Clont dela ung. csont = os.

6) Creața = fată cu păr creț.

155.

Cât de bine-i și cu nuntă,
Că joacă și care-i mută.
Dacă se trece nunta,
Muta razimă ușa.

Nu se lasă 'n sărăcie,
Dacă vreau dăamne să fie.
Lase-m sămătișa mie
Io-s fecior de omenie.

159.

156.

Draga mamei jucăușă,
Mergi la joc și stai la ușă.
Șapoi spui că ai jucat,
Ca să capeți de mâncat.

Fetele se soponesc
Cu sopen de cel domnesc.
Mândra mea s'o sopenit
Cu sopen de-un zlot de-argint
5 Până toată s'o belit.

157.

Pe coastă la Șugătag ¹⁾
Nici-i iarbă, nici omac,
Nici omuț să-m fie drag,
Pe coasta Mănăstirii ²⁾
5 Este iarba dragostii,
Și omuț de-m pot trăi.

160.

S'o făcut lelia cicică
Cu fărină din potică ⁶⁾
Ști-o dracu cum s'o uns,
Că pe nas nu i-o ajuns.

158.

Fetele de pe la noi,
Nu pot să fie găzdoi,
Că duc laptele 'n Bășcoi ³⁾.
Sămătișa ⁴⁾ 'n Crăciunești ⁵⁾
5 Să șieie haine domnești.

161.

Mult mă mir de unele,
Ce-or face cu binele.
La cârșmă nu le văd bând,
De slujbe nu le văd dând,
5 Numa'n lume năcăjind.

1) Șugătag = sat românesc în Maramureș.

2) Mănăstirea = un sătuț lângă satul Giulești.

3) Bășcoi = Bocicioiel = sătuț mic în Maramureș.

4) Sămătișă = chișleag, lapte acru.

5) Crăciunești = sat rusăsc lângă râul Tisa.

6) Potică = farmacie, apotecă.

162.

Adă tașca ¹⁾ cu bumbii,
 Să jucăm fata popii.
 Țipă guba și curaua,
 Și joacă și pititeaua;
 5 Țipă guba și iă fata,
 Iată-ți-i pomana gata.
 Na mândră țfne-m tașcă,
 Că am doauă dutce ²⁾ 'n ea,
 Da ni-om duce și li-om beă.

163.

Pe la ușă cei cu gușă,
 Că la masă nu ne lasă:
 Niște moși, cu ochii școși.
 Poartă-te, sărace moș,
 5 Că de mâni te iau la coș.
 Poartă-te, săracă babă,
 Că de mâni te iau la groapă.

164.

Pe-a mea mândră-așa-o chiamă
 Iederă mândră cu poamă.
 A mea mândră așa-i menită,
 Iederă mândră 'nflorită.

165.

Până ce-am fost păcurar,
 Lumea zicea că-s tălhar.

Dacă m'am lăsat de oi,
 Lumea zice că-s curvoi.

166.

Duce-maș a fura cai,
 Rău mă tem c'oi da de bai.
 Batăr de ce bai oi da,
 Tot on mânz da mi-oi fura,
 5 Și s'a călări mândra.

167.

Bate-oi murgu, piatra rumpă,
 Numai la mândra mă ducă:
 Bate-oi murgu, piatra spargă,
 Numai la mândra mă tragă.

168.

Spusu-i-am birăului
 C'a fi talpa iadului,
 Eu șaranț ³⁾ de-asupra lui.

169.

Morțișorii tăi Mihai,
 Da gurița cui o dai?
 Doar o pui în frunză-verde
 Și-o trimeti în sat la fete.

1) Tașcă = un fel de straiță de piele.

2) Dutcă = ban vechi în valoare de 20 fileri.

3) Șaranț = stâlp de lemn.

170.

Astă vară nu de mult,
Era gură și 'nprumut,
Ș'amu nu-i nici de vândut.

171.

Domnișoară din hînteu ¹⁾
Cuteza-u-ai zice, zău,
Că nu te-am sărutat eu?
Cuteza-u-ai a jura,
5 Că nu te-am putut săruta?

172.

Unde-i vedeă curți domnești,
De-acolo să te ferești.
Unde-i vede curte albă,
Nu te băga ca o marhă ²⁾.

173.

Cătuni-u-aș, cătuni,
Numai pușca de n'ar fi.
De-ar fi pușca de cucută ³⁾,
Și borneu plin de urdă.

174.

Tu nevastă din vecini,
Ardă-te-ar dracu cu spini,
După mine ce suspini?

175.

Mi-o făcut lelea o straiță,
Pentru 40 de graiță,
Să mă ție pe viață.
Și i-o pus baier ⁴⁾ de lână,
5 Să mă ție-o săptămână.

176.

Place-m lelea cam frumoasă,
Și tocana cam brânzoasă.
Place-m lelea care-i mândră,
Și tocana 'n blid cu brânză.

177.

Fecioru care se ține,
Ia fata care rămâne.
Fata care-alege mult,
Se mărită după mut.

178.

Are mândra plină lada,
Trei cămeși, patru cu randa ⁵⁾
Doauă nu-s, una-i pe fus.
Noaptea'n boldu știolului, ⁶⁾
5 Ziua 'n fruntea danțului.

1) Hînteu dela ung. hinto = trăsură, caleasă scumpă.

2) Marhă = vită, animal.

3) Cucută = un fel de buruiănă.

4) Baier = ață de lână de legat guba sau sumanul la gât. Tot asemenea pentru legatul traistelor.

5) Randa = părăsătă.

6) Știol = o parte a cuptorului țărănesc.

179.

Bucură-te clopu' meu,
Că te duc la fogodău.
Bucură-te cuşma mea,
Că te duc la cârşm' a beă.

180.

Ale-le, mergând pe drum,
Bătrâneţele m'ajung.
Eu pui jos să hodănesc,
Ele zic că le-agodesc.

181.

Vine, vine, postu mare,
Fetele iau piva 'n spinare,
Ş'atâta o împlătesc,
Până toate cărunţesc.

182.

Vai de voi, feciori ca voi,
Cum v'or tunde ca pe oi,
Şi v'or bate ca pe boi.

183.

La păru meu de sub clop,
Nu şi-a fă(ce) birău foc.
La păru meu de sub pană,
Nu şi-a fă(ce) de bună seamă.

184.

Pentru mândra din Josani,
M'o bătut cu bolovani,
Şi cu capete de pari
Sara când mergem la cai.

185.

Mândra mea s'o betejit
Din spălatu unui blid.
De-aşi spăla lingurile,
Or scutura-o şi frigurile.

186.

Ce haznă m'oi spovedi,
Pe popa a-l zăbovi,
Dacă nu m'oi canoni.
Ce haznă mă spovedesc,
Pe popa să-l zăbovesc,
Dacă nu mă cănonesc.

187.

Bucură-te cuşma mea,
Că vine primăvara,
Cu brânduşi te-oi înstruţa.
Şi pe gheizăş¹⁾ te-oi căra,
Din Sighet pân'la Leucia²⁾.

1) Gheizăş = tren.

2) Sighet = Sighetul Marmaţiei.

3) Leucia = Lőcse, oraş militar.

188.

Care'n lume nu iubește,
Pentru-ce se spovedește?
Cine nu iubește 'n lume,
Cătră popa ce ști spune?

Da cu cel tânăr nu-m place,
Tot mă 'ntinde și mă trage,
5 Toată ziua nu-m dă pace.

193.

189.

Trei ouță de-o dutcuță ¹⁾
Ș'o mai pus on cucuruz,
Ș'o luat hâdului ștruț.

Nu dă, Doamne, la pizmași,
Făr' să umble la oraș.
Să mănânce pită sacă,
Sara haiducii ⁴⁾ să-i bată.

194.

190.

Eu acasă dac' oi mere,
Toate botele-s ²⁾ a mele,
Și de tufă și de fag —
De mâne, mă fac pribeag.

La mine-acela să saie,
Care n'are căși cu paie,
Nice marhă să se spaie.
La marhă-oi merge cu fune,
5 Și la casă cu tăciune.

195.

191.

Spusu-mi-o mama de-acasă,
Să nu joc pe ceie grasă.
Ci să joc pe hiteuană ³⁾,
C'a merge la fân în poiană.

Nu-i urît omu că-i hâd,
Da-i urât că-i fără rând.
Nu-i urît omu că-i prost
Da-i urît că-i fălicios.

196.

192.

Drag mi-i a umbla la fân,
Cu omu care-i bătrân.

Ruptă-mi-i cămașa 'n spate,
N'am drăguță, făr' păcate,
Mai bună nu mi se cade.

1) Dutcuță = un ban eșit din uz în preț de 20 filleri.

2) Botă = bătă, ciomag.

3) Hiteuan = slab la trup.

4) Haiduc = păzitor de temniță, temnicer.

197.

Bună-i pecia ¹⁾ de mâncat,
 Rău îi de jendar legat.
 Bună-i pecia de mielută,
 Rău te strânge la mânăuă.

198.

Hop, țură, țură, măi Andrei,
 De s'ar rumpe arcu' 'n trei
 Și grumazu' ceterei,
 Mie tot atâta mi-i,
 5 Da cine focu l-a plăti?
 Mândra mea, dac'a veni!

199.

Hărăitu-m'o câni,
 Dela staulu mândrii,
 Și n'am furat oi, fără trii.
 Și nu le-am putut beli,
 5 Până'n fundu grădinii.

200.

Pe omuțu supărat,
 Nu treabă tot întreat,
 Se cunoaște pe umblat.
 Pe omuțu cel scârbit,
 5 Nu triabă tot iscodit,
 Se cunoaște pe pășit.

201.

Fost-am păcurar la oi,
 N'am durmit pe moșuroi.
 Ce-am durmit pe perinuță,
 Trimeasă dela Anuță.

202.

Mândruluț de bocotan,
 Du-te 'n butin ²⁾ într'on an,
 Și-ți ia gubă și suman.
 Și-ți ia gubă și cură,
 5 Ș'apoi vină și mă ieă,
 C'apoi după tine-oi mē(rge).

203.

Mândra mea cu pieptar nou,
 Pe la gură toată-i ou.
 Mândră, cu pieptariul vechi,
 La gură toată-i curechi.

204.

Mândruliță cu păpuci,
 Sara vii, sara te duci
 Și nimică nu-m aduci,
 Fără sânul plin de nuci.

1) Pecie = carne.

2) Butin însemnă tăiatu lemnelor de pe munte, căratul lor la poalele muntelui și dusul lor la fereastrău.

205.

Poate fi lelea frumoasă,
 Podu-i țesă, podu-i coasă.
 Podu-i țesă pânz'aleasă,
 Podu-i face și ciucuri,
 5 Pe poale și pe mânuri.

209.

Ai săraca mândra mea,
 Din o sută de fuioare
 Mi-o făcut o ștergătoare.
 Și dintr'o majă ¹⁾ de lână,
 5 Mi-o făcut mânui în mână.

206.

Fuge mândra ni cămara,
 La oala cu rumeniala.
 Mândra-i tare supărată,
 Că și-o aflat oala spartă,
 5 Și rumeneala vărsată.

210.

Așa zice mândra mea,
 Că mi-i gura ca la ea.
 Dar zău este și mai dulce,
 Dar la ea nu mă pot duce ;
 5 Și mai dulci îs buzăle,
 De cât toamna nucile.

207.

Hop lele, nănașă mare,
 Pe sub sugnă poale n'are,
 C'o avut, da li-o vândut.
 Da cu banii ce-o făcut ?
 5 Poate 'n cârșmă i-o băut.

211.

Toate fetele-s betege,
 După ce-i cu chepeneg ¹⁾.
 Ș'a mea mândră îi beteagă
 C'o văzut o haină neagră.
 5 Stau fetele-a nebuni
 După cei cu ciucurii ²⁾.

208.

Hai săraca mândra mea,
 Nu ști coasă nici urzi,
 Dar la joc se ști suci.

212.

Fetele de pe la noi,
 Toate-s bune de cimpoi.
 Și fata diacului
 De cimpoi dracului.

1) Majă = 50 de kgr.

2) Chepeneg, dela ung. Köpenyeg = căput.

3) Ciucur = pantalon.

213.

N'am jucat așa cu fire,
De când a fost tata mire.
Nici atunci n'am jucat
C'o fost tata supărat.

217.

Hei, hei, hei, dorule dor,
N'am cuțit să te omor,
Nici săcure să te tai,
Să nu-m faci atâta bai³⁾.

214.

Ai săraca mândra mea
Cât este de frumoșea,
Că se tem porcii de ea.
C'am avut câțiva purcei
5 Ș'au pierit de spaima ei;
Ș'am avut o vacă neagră
Ș'o fugit în lumea largă.

218.

Cine-ș teme muerea,
Facă-ș gard pe lângă ea.
Facă-ș gard din patru rude,
Dracu' zacă 'n el și tune.
5 Facă-ș gard din rude nouă,
Dracu' zacă 'n el și moară.

BCU Cluj / Central University Library 219.

215.

Mergi cârznice¹⁾ clopote(ște),
Ca să moară mândra mea.
Tra(ge) clopotu 'ntr'o ureche,
Să moară mutele tăte.

Ce haznă-i de omul mare,
Dacă-i gârbov de picioare.
Ce haznă-i de omu nalt,
Dacă-i gușa după cap.

220.

216.

Lume, nu te-oi sudui,
Văd că bine nu mi-a fi.
Lume, nu te-oi blăstăma,
Văd că bine nu mi-a 'mbla.

Când în umblă plugul bine,
Și mai beau și mai rămâne.
Când în umblă plugul rău,
Trec pe lângă fogodău,
5 Și zic că vinarsu-i rău.

1) Cârznic = slujitor la biserică.

2) Bai = supărare, necaz.

221.

Astă noapte am visat,
C'o tunat trei draci în sat,
Și pe birău l-o legat.
Și la noapte m'oi visa,
5 C'o dus și birăița.

225.

Popa pentru preuteasa
Umblă să-ș aprindă casa.
Preuteasa-i mai cuminte,
Când îl vede prinde-a râde.

222.

Bună-i muerea mea, Doamne,
Nu mă suduie când doarme.
Da nici eu n'o suduiesc,
Până ce nu mă trezesc.

226.

Străgătură 'n Păt...¹⁾,
Botă pălită 'n Rogna²⁾.
Halarip Valea-porceni³⁾.
Pită crepată costiueni⁴⁾.
5 Vălenarii⁵⁾ iconari,
Bârsăneștii⁶⁾ mari bunzari.

223.

Insura-m'aș chiar și mâne,
Dar birăul cere dare,
Și copiii de mâncare.

227.

Câte tute, câte mute,
Toate cu barșon⁷⁾ pe frunte.
Lelia cu barșoanele,
Nu ști mulge vacile.

224.

Patru boi și patru vaci,
Nu-s ca buzele de dragi.
Patru boi și patru junci,
Nu-s ca buzele de dulci.

228.

Bosuioc crescut în fân,
Urîtu-i badea bătrân.

-
- 1) Pătrova, sat românesc pe valea Vișăului.
2) Rogna = Rogna-de-jos, sat românesc.
3) Valea Porcului = sat micuț aproape de Vad.
4) Coștlui = sat rusăsc cu mline de sare.
5) Vălenii = sat românesc.
6) Bârsana sat românesc pe valea Izei.
7) Barșon = vlson, catifea.

Bosuioc crescut în iarbă,
 Urîtu-i badea cu barbă.
 5 Gura-i strâmbă, barba 'npunge,
 De urât îi poate-ajunge.

229.

Hai leliță, să te joc,
 Te-oi juca de-a merge colb.
 De mi-i da on zlot ¹⁾ de-argint,
 Te-oi juca de-a merge vânt.

230.

Asta-i fata omului,
 Nărocu' feciorului.
 Nărocu-i destul de rău,
 Că și fata-i somnoroasă,
 5 Și fecioru-i rău de coasă.
 Amar de dragostea voastră,
 El îi mut și ea îi proastă.

231.

Bată-te bătutu, lele,
 Ce voinic zdravăn te cere,
 Și tu tot zici că nu-i mere.
 Și mă bată și pe mine,
 5 De-oi grăi mai mult cu tine.

232.

Badea numai cizme are,
 Și se ține gazdă mare.

De-ar avea și cioareci noi,
 Nici n'ar vorovi cu noi.

233.

Da și lelea când se găț,
 Gândești că-i buhă 'mpănată.
 Când îi colea 'n sărbători,
 Incarcă 'n cap on car de flori.

234.

Frunză-verde de pe leasă,
 Babele să șeadă-acasă.
 Tot să-ș cate de găini,
 Să nu ouă prin vecini.
 5 Acasă n'au ce lucra,
 Vin aici a se 'nholba.

235.

Decât pită cu slănină,
 Dela o hoască ²⁾ bătrână,
 Mai bine o coajă arsă,
 Dela o fată frumoasă.

236.

Nu te uita, lele hăi,
 Că sânt cu cioarecii răi,
 Nici aieștia nu-s a mei.
 Sânt din sat de căpătat,
 5 Mulțămesc că mi i-o dat.

1) Zlot = 2 coroane.

2) Hoască bătrână = babă bătrână.

237.

Și iar verde foi de mac,
 Zici femeie că nu-i drac.
 Ia cârpa și leagă capul,
 Să n'o priceapă bărbatul.
 5 Da bărbatul priceput,
 Iă răsteul ¹⁾ dela jug.
 Și dă 'n fruntea capului,
 Sparge cuibul dracului.

238.

Mărită-mă, măicuțiță,
 Nu te uita că-s micuță.
 Micuță-s numai la stat,
 Da-s bună de măritat.
 5 De-acum pot să fiu găzdoaie,
 Numai grâu fie 'n lădoaie ²⁾.
 Că mă trudesesc cum mă pot,
 Din lădoaie tot îl scot.
 Și îl duc la crâșmăriță
 10 Pentru vin și pălincuță.

239.

De-aș trăi cât piatra 'n munte,
 N'aș lua doamnă din curte ³⁾.
 Ce-aș lua din casă proastă,
 C'aș scoate bună nevastă.

240.

Cine știe, poate spune,
 C'am avut zile și bune.
 Amu am destul de rele,
 Rău mă tem c'oi muri 'n ele.

241.

Săracele fetele,
 De-ar muri cu toatele.
 Una, două, au noroc,
 Cele trec ca și prin foc.
 5 Una, doauă, au tigneală
 Cele trece ca și prin pară.

242.

Vai aproape-s de urît,
 Ca piciorul de pământ.
 Și-s aproape de năcaz,
 Ca năframa de obraz.

243.

De-aș putea eu doru prinde,
 Cum m'aș duce și l-aș vinde,
 L-aș da la altu să fie,
 La mine să nu mai vie.

1) Răsteu = o bucată de lemn ce închide grumazul boilor în jug.

2) Lădoaie = ladă mare.

3) Curte = casă domnească.

244.

De-ar da Dumnezeu să ploaie,
Dealurile să se moaie,
Să rămână numai mol,
Cum am rămas eu cu dor.

245.

Câtă lume-i pentru mine,
De s'ar strânge până mâne.
Câtă lume-i și-a mea parte,
De s'ar strânge jumătate.

246.

Cu-i îi trebue năcaz,
Meargă după om rămas.
Cui îi trebuie nevoi,
Meargă după văduvoi ¹⁾.

247.

Spoveditu-te-ai tu fată,
La cel cu curaua lată.
Că și eu m'am spovedit
La cele cu cojoc bumbit ²⁾.

248.

Străgă lumea că eu fur,
Mândra joară că-s om bun.

Străgă lumea că-s tălhar,
Mândra joară că-s drumar.

249.

Eu mândrucă ti-oi lua,
Când a 'nfrunzi tînjaua³⁾.
Tot tînjaua dela boi,
Atunci om fi amândoi.

250.

Pentru tine struțișor⁴⁾
Fost-am de trei ori să mor.
Pentru tine struț⁵⁾-de-tisă,
Fost-am să m'arunc în plisă⁶⁾.

251.

Asta-i lelea cea de-atunci,
Care-o dat paie la junci,
Și la țigani buze dulci.
Asta-i lelea cea de-apoi,
⁵ Care-o dat paie la boi,
Și la țigani buze-moi.

252.

De nu m'a luă mândră,
Nu-m mai trebe 'n veci altă.

1) Văduvol = om văduv.

2) Cojoc bumbit = cojoc cu nasturi.

3) Tînjauă = bucata acee de lemn ce se folosește când se înjugă 4 boi.

4) Struțișor, dim. din struț = buchet.

5) Struț de tisă = un soi de brad.

6) Plisă = un loc mai adânc în alvia râului.

De nu m'a lua Ion,
Nu-m trebe de-ar fi de domn.

256.

Cea cu potorii¹⁾ pe piept
Bine-i place bobul fiert,
Și mazărea²⁾ cu oțăt
Și pita cu lapte fiert

253.

Ce-i la fată de-on drăguț,
Ca picatu unui struț.
Pică 'n tină și se 'n ină
Și ia altu din grădină.

257.

Bate, Doamne, pe rotar,
C'o bătut spițele rari.
Și s'o spart căruța 'n drum
Ș'o curs vinul cel mai bun.

254.

Lele cu noauă cămeși,
Trei rupte și patru sparte,
Doauă nu se țin de spate.
Cămeșa de sărbători,
5 Ți-i în horn de-astupător.
Numai eu că te-am văzut,
Marți sara la Sân-Văsii:
Cu o sâtă părăsătă,
Tot făcându-ți de ursătă.
10 Numărând parii din gard,
Dudăind porcii din sat.

258.

Să jucăm bocotănește³⁾,
Brânza nu ne zăhăește,
De lapte, Doamne-ferește.

259.

Să m'ascultați, oameni buni,
Ce v'oi spune, nu-s minciuni.
Câte fete-s în sat curate,
Pre toate le-aș duce 'n spate.

255.

Hop leliță din Susani,
La grumaz cu patru bani,
Nu te-or lua bocotani.
Ci vină să te iau eu,
5 Că-m ești dragă tare, zău.

260.

Am avut și eu drăguță,
O murit făcând lășcuță.¹⁾

1) Potor = ban vechi eșit din folosință.

2) Mazăre = fasole, se folosește pe văile Marei și a Cosăului.

3) Bocotănește = ca bocotanii, ca oamenii bogați.

1) Lășcuță = dim. din laște.

A'nvie la primăvară,
Și-a mai fa(ce) lășcută iară.

261.

Frunză-verde baraboi,
Cântă corbii din cimpoi,
De sar fetele la noi,
Și 'nainte și 'napoi.

262.

Câte-s fete cu pieptare
Toate-s strâmbe de spinare.
Numai mândrulița mea,
Ii dreaptă ca secerea.

263.

Vine mândru'n toate seri,
Cu-o uiagă de răbdări.
D'apoi de-a vini și-asară,
Scoate-l-or pe ușă afară.

264.

Trăiască cine-a trăi,
Tot nănașa cu șinii
Și lumea cu oamenii.

265.

Tot gândesc de asta treabă,
Ce s'o strâns atâta babă.

Tot gândesc de astă nuntă,
Ce s'o strâns atâta mută.

266.

Mărită-te, strâmbătură,
Că ți-o venit din Strâmtură,¹⁾
Cu pipă²⁾ și cu ciutură³⁾.
Cu opinci cu colțișori,
5 De-i gândi că-s domnișori.

267.

Rumenele de n'ar fi,
Multe fete-ar bătrâni.
D'așa ele tot îs nouă,
Bune-s de clocit pe ouă.

268.

Tu leliță oacheșă,
Te-aș băga sub guba mea.
Da guba mi-i pititea,
Și mă tem că ti-or vedeă.

269.

Mândruluț, mândruțule,
Mâne-ta și tată-tău
Trebe noră de birău,
Nu săracă ca și eu.
5 Mândruluț, mândruțu' meu,
Mâne-ta și tată-tău

1) Strâmtură, sat pe Valea Izel.

2) Pipă = lulea.

3) Ciutură = țevea pipei, dar mai ales se înțelege când e țeveă scurtă.

Trebe noră de diac,
Nu ca eu de un sărac.

270.

Cine joacă și nu strâgă
Facă-i-se gura strâmbă.
Cine strâgă și nu joacă
Facă-i-se gura troacă.

271.

Tu leliță din livezi
Cu suman cu potori verzi,
De-a lovi o răutate,
Ți-i da sugna pe bucate,
5 Pe mălai și pe săcară,
Să o scoți în primăvară.

272.

Frunză-verde de cicoare,
Draga mea, iubită floare,
Mândra mea mirositoare,
Tot ca o ciocănitore,
5 Mânca-mi-te-ar șapte boale.

273.

Bată-te mândră Irod,
Pân'ce m'ai chemat în pod.
Bată-te mândră Ispas,
Pân' ce m'ai chemat în pat.

274.

Vai săracu diacū
Când aude clopotū,
Țipă coasa 'n buruiene,
Și se ia după pomene.

275.

Mă dusăi la mândra 'n șură,
Bolovanii-o prins a cură.
Și-o venit niște tâlhari,
Ș'o poprit poarta cu pari.
5 Până poarta o poprit,
Eu de gură m'am hrănit.

276.

Zor de ziuă se răvasă,
Și eu tot cu mândra 'n casă.
Zor de ziuă se făcură
Și eu tot cu mândra 'n șură.

277.

Joacă, lele, de-i jucă,
Nu sări ca și sarcă¹⁾.
Leliță, cu buză groasă,
Săruta-ti-aș și mi-i groază.

278.

Buza lelei cea din jos,
Bună-i de valău²⁾ la porci.

1) Sarcă = țarcă, coțofană.

2) Valău la porci = troacă de băut la porci sau la izvoară pentru vite.

Buza lelei cea din sus,
Bună-i de valău la junci.

279.

Eu cunosc voia mândrii,
Că cu mine s'ar iubi,
Da-i rușine-a vorovi¹⁾.

280.

Eu știu bine c'oi muri,
O 'nt'o noapte, o 'nt'o zi,
Pe cât lumea, n'oi trăi.
C'oi trăi, o zi ori două,
5 Și v'oi lăsa lumea vouă,
Mândrelor la amândouă.

281.

Ca pe mine nu văd om,
Pe mâncare și pe somn,
Și pe lucru mare domn.

282.

Cum îl chiamă cucuțu?
Vasalie pe mândrui.
Cum o chiamă pupăză?
Pălăguță pe mândra.

283.

Nu căta că-s negricios,
C'asară-am venit din-jos,
la din jos, dela Carăi²⁾
Pe unde-s oamenii răi,
5 Ș'am făcut cărbuni cu ei.
Și m'am tăvălit pe jos,
Pentru aceie-s negricios.

284.

Nu știu-aiesta-i gheizășu,
Ori doru dela mândru.
Nu știu-aiasta-i mășina,
Ori doru dela mândra.

285.

De-ai fi lele cum te țai,
Nu ți-ar sta călți 'n budăi³⁾
Ci i-ai pune pe-un măcău⁴⁾.
Și i-ai toarce cât de rău
5 Și ți-ai face-un lepedeu.

286.

Pagubă să perim doi,
Pentru doi ciotani de boi.
Pagubă să perim trei
Pentru jurinca mândrei.

1) Vororesc = vorbesc.

2) Carăi = oraș.

3) Budăi = butoi mai mic.

4) Măcău = toiag, botă, cio-mag.

287.

Spusu-i-am mândruți 'n față,
 Să mă scoale demineată.
 Ea atuncia m'o sculat,
 Când o fost soare pe pat,
 5 Și ciurda din jos de sat.
 Ș'o fost soare pe podișor ¹⁾
 Și ciurda la leudișor ²⁾

288.

Mândruluț, cu struț tomnit,
 Sezi la noi dac'ai venit,
 Că pe laiță-i ³⁾ zăhăit ⁴⁾:
 Tot o lingură ș'on blid.
 5 Că pe laiță-i zăhăială,
 Tot o lingură și-o oală.

289.

Așe mă 'ncinge doru,
 Cum legi caru cu fânu
 Și lemnele cu lanțu.
 Așe mă 'ncinge jelea,
 5 Cum legi caru cu funea,
 Și lemnele cu coarda.

290.

Pentru mândra din leud ⁵⁾,
 Trec prin apă, nu mă ud.

Pentru mândra din Botiza ⁶⁾,
 De trei ori am trecut Iza.
 5 Dintre trii dracu le ști,
 Care-a fi nora mării.

291.

Fura-u-aș, nu știu ascunde,
 De la mândru n'am de unde.
 Că-i închisă vranița,
 N'oi fura sārăcia.
 5 Și închisă cu lăcată,
 Mi-oi fura toată odată.

292.

Putrezi-u-ai mār gutâi,
 Eu două drăguță-m țâi.
 Când îi una supărată,
 Eu mă duc la cielaaltă,
 5 Când îi una cu dracu,
 Ceia-m stâmpără doru.

293.

Zis-o mândra că mi-a fă(ce),
 Că mi-a fă tașcă de țol,
 Și la toamnă să mă 'nsor.

294.

Nici am gubă, nici cureaua,
 Le-am băut cu mândra mea.

1) Podișor, pl. podișoare = etajeră, stelaj.

2) leudișor = loc în hotarul leudului spre Cuhea.

3) Laiță = laviță.

4) Zăhăit = ocupat, deranjat.

5) leud = sat fruntaș în Maramurăș.

6) Botiza = sat românesc.

Nici am tașcă, nice gubă,
 Le-am băut cu mândra'n Cuhe¹⁾.
 5 De-aș fi eu cu mândra'n pace,
 Gubă și tașcă mi-aș face.

Sare'n sus ca și o broască.
 Când îș vede drăguțu,
 5 Sare'n sus ca și mâțu ³⁾.

295.

Bună demineața, mândră,
 Așternut-ai patu'n tindă?
 Eu l-am așternut și-asară,
 C'am gândit că-i vini iară.

299.

Cui i-i gândul de bătut,
 Prindă-mă, n'aștepte mult.
 Cui i-i gându să mă bată,
 Prindă-mă de cap odată.

296.

N'o-avut dracu ce lucra,
 De m'o 'nvățat a juca,
 Și fete a săruta.
 N'o-avut dracu ce ciopli,
 5 De m'o 'nvățat a 'nvârți
 Și cocoane a iubi.

300.

Măi fârtate, spate late,
 Ori mă bate, ori ti-oi bate,
 Ori ni-a fi bătaia 'n parte.

297,

Tram ¹⁾, țigane-o hore mie,
 Că ți-oi da pe dracu ție
 Și ți-i plăti de porție ²⁾.

301.

Eu fecior de pe Iză,
 Și cu piatra nu știu dà,
 Făr' cu bota săracă.

298.

Hei săraca lelița,
 Când îș vede bădița,

302.

Nu mă uit de traiul mieu,
 Meargă-m sângele pârău,
 Staie când l'oi opri eu,
 Cu scânduri de firisău ⁵⁾.

1) Cuhea = sat românesc pe valea Izel.

2) Tram = trage-mi.

3) Porție = dare, impozit.

4) Măț = pisoiu.

5) Firisău = fereastră.

303.

De-aş muri sub corci ¹⁾ de-arin,
 Ştiu că pruncii nu-m rămân,
 Nici vacile cu viţele,
 Nici cocoane mititele.
 5 Nici vacile cu viţei,
 Nici coconii mititei.

304.

De-oi muri, odată mor,
 N'oi muri de zece ori.
 Ci odată oi muri,
 Şi pe mine m'oi plăti.

305.

Mândrele celea cu dor,
 Purta-ti-or cu capu gol,
 Şi desculţ de un picior.

306.

Eu cu mândra, ştiu ce ştiu,
 Din cătane-acasă viu,
 Eu cu mândra, fac ce pot,
 Din cătane-acasă 'ntorc.

307.

Şi 'n cătane de m'or duce,
 Nu m'or face poamă dulce.
 Ci m'or face-o poam' amară,
 Ş'oi vini la mândra iară.

308.

Hai săraca leliţă,
 Mult ar mânca de i-aş dà,
 Ş'ar dormi de-o aş lăsa.

309.

Ştiu că nu mi-s fel de mut,
 Ştiu că nu mi-s fel muţesc,
 Să nu râd, să nu ochiesc,
 Cu mândra când mă 'ntâlnesc.

310.

Ochi ca la mândruţa mea,
 Nu mai vezi, nici nu-i vedea:
 Că sprincenele îs negre
 Şi ochii ca două cepe.

311.

Morţişori tăi znop de bob,
 Cum ti-o băgat dracu'n joc,
 Cu picioare de un ştiop.
 Nu-i de vină-a cui îi gura,
 5 C'aşa merge străgătura.

312.

Nu 'mbla mândră cu minciuni
 Că ţi-oi fă(ce) casa tăciuni.
 Nu 'mbla mândră cu poveşti,
 Ce-ţi ai grijă de fereşti,

1) Corci de arin = tufă de arin.

5 Că eu am niște nepoți,
Și li-or sparge'n toate nopți.

317.

Hop leliță 'nsprâncenată,
Haită ²⁾ ai fost, pân' ai fost fată,
Haită-i fi și măritată.

313.

De trei zile mândră 'ncoace
Nici mâncarea nu-m pre place,
Batăr cine cum o face.
Mi-o fac eu cu mâna mē,
5 Nici de-acee nu-m tignē(ște),

318.

Cu omuțu care-i lotru ³⁾,
Da-ai trăi și'n verde codru.
Da cu care-i beciznic ⁴⁾,
Da-i muri și 'n biușăg ⁵⁾.

314.

Bade cu cujmă de gubă,
Iaie-te dracu la fugă,
Ș'atâta te fugăriă(scă),
Până ce nu-i ști 'nturna.

319.

Care-i fată, fie fată,
Nu-ș ție gura căscată.

315. BCU Cluj / Central University Library Cluj

320.

Muntele-i munte de piatră
Și dorē(ște) om câteodată.
Da eu, bată-mă biată,
Să nu-m doresc pe mândra.

Acela-i fecior, fecior,
Care nu se culcă'n țol,
Fără pe pământu gol.
Acela-i fecior curat,
5 Care nu se culcă'n pat.

316.

321.

Păhărașu-i dela Hută ¹⁾
Și l-ar beă săraca mută.
L-ar beă tot și i-i rușină,
L'ar lăsa nu-i pică bine.

Ca a mea drăguță nu-i
Nici aici pici la Coștiu,
Nici în țîara Neamțului.

1) Huta = un sătuț din sus de Teceul Maramurășului, unde este o fa-
brică de glajă (sticlă).

2) Haită = căten, femeie străcată.

3) Lotru = isteț.

4) Beciznic = nimeric, slăbănog.

5) Biușăg = bună stare, avere, belșug.

322.

Nu fii mireasă scârbită,
 Și la noi trăiesc cu pită,
 Și cu fasole răjnită.

Că de-asupra ești amar,
 5 Și pe fund ești miere dulce,
 Pe grumazi bine se duce.

325.

323.

Bată-te focu palincă,
 Pe mulți făcui de nemică.
 De mi-i face și pe mine,
 Nu mi-oi da banii pe tine,
 5 Ci-oi lăsa banii să steie,
 Mi-oi lua pe iei femeie.

Mă dusăi la mândra 'n șopru ¹⁾,
 Mi-o tăiat guba și clopu.
 Mă dusăi la lelea Floare,
 Să-m deie curechi cu moare.
 5 Ea mi-o dat o țâță'n mână,
 Am gândit că-i-o căpățână.

326.

324.

Eu palinca nu o beau,
 Numai plină gura-o iau.
 Morțisorii tăi păhar,

Cum aș juca din picioare,
 Țsta-i rău, Țsta mă doare.
 Aș juca ca o furnică,
 Nici îi cizmă, nici opincă,
 5 O doicit baba pe nimică.

1) Șopru — șoproiu.

Numele și satul dela care s'au cules strigăturile:

1. Vasile Filipciuc, candidat de avocat din Petrova : N-rele 1—4.
2. Tețilia Borodi, fată din Berbești : 5, 125.
3. Petru Rad, fecior din Cornești : 6, 9—12.
4. Ghiorghe Bârlea, de 85 ani, din Berbești : 174.
5. Petru Bârlea, fecior din Berbești : 7, 8, 129—131, 136, 140, 144, 146, 147, 153, 161, 164, 168, 169, 173, 175, 182, 183, 196.
6. Maria Borodi, nevestă din Berbești : 14.
7. Suzana Borodi, fată din Berbești : 27—33, 50, 53—55, 57.
8. Elisabeta Borodi, fată din Berbești : 48, 49, 51, 52, 56, 58, 59, 61.
9. Vasalie Moiş, fecior din Berbești : 15, 18.
10. Gheorghe Moiş „ „ „ 157—160.
11. Anuță Bârlea, fată din Berbești : 26.
12. Mărie Bârlea, nevestă din Berbești : 133, 141.
13. Ghiorghe Codrea, de 60 ani, din Berbești : 73, 74, 76, 77.
14. Ioană Codrea, găjanca, fată din Berbești : 81, 91.
15. Ioană Mihaesc, fată din Berbești : 104.
16. Mărie Căbuz, fată din Berbești : 110.
17. Ileană Moiş „ „ 112.
18. Ioană Oanea „ „ 176.
19. Mărie Oanea, de 45 ani, din Berbești : 179.
20. Părsacă Oanea, fătucă din Berbești : 178, 180.
21. Ștefan Ardelean, fecior din Berbești : 126, 128.
22. Ileană Ardelean, fată din Berbești : 34—37, 60, 66, 78, 98, 122, 123, 143, 150, 195.
23. Gheorghe Ardelean, fecior din Berbești : 38—42, 63—65, 69, 70, 74, 79, 80, 82—84, 87, 88, 90, 92—95, 97, 99—102, 107—109, 111, 113, 163.
24. Axene Ardelean, fată din Berbești : 46, 47, 62, 68, 85, 86, 96, 202.

25. Odochie (Docă) Moiş, fată din Berbeşti : 89, 139, 149.
 26. Petre Ardelean, fecior din Berbeşti : 103, 105, 106, 127, 137, 148.
 27. Mihai Steţ, din Berbeşti : 181.
 28. Ghiorghe Rus, fecior din Berbeşti : 19—25, 132, 134, 135, 138, 142, 145, 151, 152, 154—156, 158, 162, 165—167, 170, 172, 177, 184—186, 189—194, 197—201.
 29. Odochie Mihăesc, fată din Berbeşti : 67.
 30. Mărie Tăşcan, fată din Năneşti : 13, 72, 75, 188.
 31. Ion Chindriş, de 60 ani, din Ieud : 43, 44, 45.
 32. Vasile Pleş din Ieud : 272, 273.
 33. Ştefan Balea, fecior din Ieud : 275—325.
 34. Bufta Mărcuţă, de 60 ani din Ieud : 326.
 35. Văşile Ardelean, fecior din Corneşti : 187.
 36. Nicolai Vlad, fecior din Sălişte : 203—217, 250—253.
 37. Ană Trifoi, fată din Botiza : 218—221, 227.
 38. Dumitru Sidău din Botiza : 225—241.
 39. Dumitru Dolca, fecior din Botiza : 242.
 40. Simion Dolca „ „ 243—246.
 41. Ană Jurj, fată din Poeni : 222—224.
 42. Ileană Pop din Giuleşti : 247—248.
 43. Mărie Pop din Vad : 249.
 44. Mihai Cupcea din Călineşti : 254—261.
 45. Vasile Ardelean din Slătioara : 262, 268—270.
 46. Todor Botârlă „ „ 263—265.
 47. Dumitru Pop „ „ 266—267.
 48. Petru Petreuş „ „ 271.
 49. Ion Moiş „ „ 274.
 50. Ghiorghe Pop : 111—121.
-

DESCÂNIECE. — VRAJI. — FARMECE. — DESFACERI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De dedeochi.

Dacă cutareva om rău la ochi se uită pătrunzător la altul și nu-ș aduce aminte de sine, atunci acela la care se uită e deochiat. Fiindcă suferința aceasta e crezută ca efect al privirii ochilor, ea se numește deochiu, adică boală provocată de ochi răi. Cel deochiat are durere de cap, puțină fierbințeală, aprinderea feții și n'are gust de mâncare, și de regulă cade într'o stare de moleșală, de nu poate lucra nemica. Ca preservative în contra deochiului, mai ales la copii, se pune la mână nasturi albi legați cu ață sau panglică roșie, ca privitorii să-ș aducă aminte că-l pot deochia, și prin această simplă aducere aminte, deochiul nu se mai face. Iar dacă, cu toate preservativele aceste, deochiul se face, atunci trebuie să-i descântăm. Luăm un vas cu apă curată, și aruncând cărbuni până la 9, zicem:

Doi ochi răi ti-o strâcat,	Și doi sfinți ti-o vindecat.
Și nouă sfinți ti-o vindecat.	Doi ochi răi ti-o strâcat,
Doi ochi răi ti-o strâcat,	Și un sfânt ti-o vindecat.
Și opt sfinți ti-o vindecat.	Fugi dedeochi înfocat
5 Doi ochi răi ti-o strâcat,	20 Din a cui ochi ti-o scăpat,
Și șapte sfinți ti-o vindecat,	Înapoi te-am îndărăptat
Doi ochi răi ti-o strâcat,	Cu cuvântul meu, dar mai ales,
Și șasă sfinți ti-o vindecat,	Cu puterea lui Dumnezeu.
Doi ochi răi ti-o strâcat,	Fugi dedeochi în grabă,
10 Și cinci sfinți ti-o vindecat.	25 Din a cui ochi te scăpă,
Doi ochi răi ti-o strâcat,	Întru a celuia te bagă.
Și patru sfinți ti-o vindecat.	Omul să rămână curat,
Doi ochi răi ti-o strâcat,	Luminat, ca Dumnezeu ce l'o
Și trei sfinți ti-o vindecat.	[dat,
15 Doi ochi răi ti-o strâcat,	

Ca în ce cias s'o născut,
 30 Ca Dumnezeu ce l'o făcut.
 Dă-i Doamne leac

În acesta cias ce-i cat,
 Sfântă zi de astăzi
 Și sfânta Maica Precurata.

Dacă unul sau doi din cărbunii aceia se așază pe fundul vasului, atunci bolnavul desigur o fost deochiat. Ca să se vindice beă de 9 ori puțină apă, din acee peste care s'a descântat, apoi se spală la supsuori, cap, rânză, închieturi, ochi și pe față din apa acee, și ce apă o rămas ungem țâțânile ușii, aruncăm pe căne, măt și purcel, și streșina căsiei de însămnat, că apa când o aducem dela râu sau din fântână, nu-i ertat să grăim cu nime, nici să bee cineva din'dânsa. Tăciunii îi aruncăm în vas cu un cuțit, făcând semnul crucii în apă cu cuțitul de 9 ori.

Auzit dela Ioană Ofrim de 60 de ani, din Oancești.

2.

De dedeochi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Luăm cărbuni înfocați și țipând câte unul într'un vas, zicem:

Pasere neagră.	Ori de țigan
Pasere galbănă,	Ori de țigancă,
Sai în ceri,	15 Ori de jidan,
Sai în pământ,	Ori de jidancă.—
5 Sai în piatra sacă,	Crepe-i-se țățele
Piatra în patru creapă.	Versă-i-se sângele,
Da nu creapă piatra,	Cură-i laptele,
Ci creapă (cutare om sau do-	20 Sară-i ochii ca și stropii.
[bitoc).	Să rămăie curat,
De-i deochiet:	Și luminat,
10 De cocon, de cocoană,	Ca argântul cel curat,
De fecior, de fată,	Ca vinul străcurat.
Ori de vâj ¹⁾ ori de babă.	25 Ca Dumnezeu ce l'o dat.

Auzit dela Mărie Bizău, de 50 de ani, din Cuhea, m. în leud.

1) Vâj = moș bătrân.

3.

De dedeochi.

Luăm într'un vas curat apă curată, din care n'o beut nime, și
n'au grăit cu nime până-ce am adus-o, și țipăm în dânsa cu cuțitul
9 cărbuni înfocați, zicând cuvintele:

De-i de ochi deochiet,	15 (Cutare) să rămâie curat,
De bărbat,	Luminat,
Curat, necurat;	Ca bunul Dumnezeu
De nevestă,	Ce l'o dat.
5 Curată, necurată:	Ca 'n ciasul
Crepe-i țatele	20 Care l'o nascut,
Cură-i laptele.	Ca buna mamă
De-i deochiet de pădure:	Ce l'o făcut.
Uște-i-se rădăcinile,	Descântecul dela mine,
10 Pice-i trupinele.	Liacul dela Dumnezeu,
De l'o deochiet pasărele:	25 Și dela Maica Preacurată,
Pice-le codarițele;	Și dela toți sfinții
De l'o deochiet vântu:	Și dela toți îngerii lui Dum-
Crepe-i murgu.	[nezău.

Din apa acee cu cărbuni dăm să bee betiagul de 9 ori, 9 picuri;
cu cea rămasă ungem țiținele ușii, stropim mâțu' și cănele și arun-
căm pe streșina căsii.

Auzit dela Ileană Pop, văduvă de 50 de ani din Berbești.

4.

De dedeochi.

Pe cine o dat dedeochiul,	Acolo să pice,
Pe acesta gătești calu:	Acolo să răspice.
Treacă dealu,	Ca scuiatul pe mare,
Unde ajunge pe domnu-său,	10 Ca roaua de soare.
5 Ia gură bage-se	De l'o deochiet:
La inimă așază-i-se,	Bărbat necurat,

- Crepe-i cobsele ¹⁾
 Meargă-i sângele,
 15 Să-i iasă ochii din cap
 Ca la lupu cel turbat.
 De l'o deochiet
 Femeie, curată, necurată,
 Cu ochii de vârcolac ²⁾,
 20 Crepe-i țafele,
 Meargă-i laptele.
 Acest om să rămâie,
 Curat și luminat
 Cu nouă păți mai sănătos,
 25 Și mai frumos,

- De cât cum o fost.
 Pe tine omule
 Doi ochi te-au deochiet
 Nouă te-au desdeochiet.
 30 Și ai rămas :
 Mai curat,
 Și mai luminat,
 Ca argintul cel străcorat,
 Ca Maica sfântă ce ti-o lăsat,
 35 Și ca Dumnezeu ce ti-o dat.
 Descântecu dela mine,
 Liacu dela Dumnezeu.

Dela Neasă Pop, Berbești.

5.

De dedeochi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

- Luăm apă curată într'un vas, și țipând 9 cărbuni de foc, zicem :
- Dedeochi, de ochi negri,
 Dedeochi, de ochi căprii,
 Dedeochi de ochi mierii,
 Căprâi, negrâi.
 5 De-ar da Domnul luminat,
 Să borăști cât ai mâncat,
 La buric să te suciască,
 Pită să nu-ți trebuiască.
 De aici până la voi :
- 10 Să ai stropșele ³⁾ și nevai.
 De ești deochiat de bărbat :
 Să-i sară ochii din cap.
 De ești deochiat de femeie :
 În ea nimic să nu steie.
 15 Descântecu dela mine,
 Liacu dela Dumnezeu,
 În betiag lucru cel rău.

Apoi îi dai să beie de 9 ori 9 picuri de apă, se stropșește la țâținele ușii, și câtă a rămas, se aruncă pe acoperișul casei, zicând :
 Sfântă, sfântă Marie, sfântă de tine. Ațâta să steie dedeochiu pe prunc (sau cutare) câți cărbuni stau pe fața casei.

Auzit dela Mihai Stefănuț de Șălan din Berbești,

1) Cobse = coapsă.

2) Vârcolac = bălaur.

3) Stropșeală = ciasul cel rău.

6.

De dedeochi.

Luăm apă într'un vas și țipăm cărbuni înfocați, și începem a zice :

Mă dusăi pe cale, pe cărare,	Cu dalta să-l spintecăm,
Pe drumul cel mare.	Sângele cu pumnii să-l bem,
Mă 'ntâlnii cu nouă moroi ¹⁾	În strat de moarte să-l lăsăm.
Cu nouă moroaie.	20 —Acolo nu vă duceți !
5 Cu nouă strâgoi ²⁾ ,	Ci vă duceți în mare,
Cu nouă strâgoaie.	Este un pește mare :
Cu nouă deotori ³⁾ ,	Cu solzii de aur.
Cu nouă deotoriță.	Cu dalta spintecați-l,
—Unde mergeți voi,	25 Sângele cu pumnii i-l beți,
10 Nouă moroi,	În strat de moarte să-l lăsați,
Noauă moroaie.	(Cutare) să rămână curat și
Nouă strâgoi,	luminat
Nouă strâgoaie.	Ca Dumnezeu ce l'o dat.
Nouă deotori,	30 Ca Maica Preacurată, ce l'o
15 Nouă deotoriță ?	lăsat.
—Mergem la (cutare),	

Să bea de nouă ori, nouă picuri, să-ș spele trupul, și ce-a rămas,
să o arunce pe țîșinele ușii.

Auzit dela Parasca Meiuș din Ieud.

7.

De dragoste.

În ziua, când umblă preotul cu crucea prin sat, adică în ajunul
Bobotezei, să faci un pământuc ⁴⁾ de bosuioc și de cu sară te duci la

1) Moroi pl. moroaie = strâgoi mic ce vine de cere țată la mamă-sa, sufletul
copilului ce moare nebotezat.

2) Strâgoi = sufletele morților cari ies din morminte, și merg de sug sângele
oamenilor.

3) Deotori = cei ce deochiesc.

4) Pământuc de bosuioc = buchet de busuioc.

vale sau la râu cu acela sau aceie, căreia-i faci descântecul. Apoi, băgând pământul de bosuioc în apă, stropești pe acela sau pe aceie căreia-i descânți, până ce ține descântecul. Sfârșindu-se descântecul, și mergând către casă, nu-i iertat a se uita înapoi, că atunci n'are putere descântecul. Descântecul de dragoste se poate face și în ajunul Crăciunului, la Sânvășii și la Bobotează, și în alte zile mari ale anului.

Descântecul e următorul :

Demineată m'am sculat,	Mare ură mi-o aruncat.
Pe cărare m'am luat,	—Taci, nu te văieta,
Pe cărare necălcăță,	30 Mai mult nu te cânta.
În rouă nescuturată.	Pe cal-gangur ¹⁾ ti-oi încăleacă
5 Cărarea călcându-o	Cizme roșii ți-oi încălța,
Dragostea luându-o.	În apa Iordanului ti-oi băga.
Înainte ieșitu-mi-o	Hireșă și frumoasă ti-oi spăla
Miriș și pârâș.	35 Și'n sân ți-oi pune pupăză ²⁾
În față mi s'o uitat,	Și'n poală colac.
10 Mare ură mi-o aruncat ;	Și cu câți îi râde :
M'am prins a mă cânta	Pupeze li-i întinde.
Și a mă văieta.	Cu câți îi sta :
Nime'n lume nu m'o auzit,	40 Colaci li-i da.
Fără Doamna-ceriului,	Și'n mâna driaptă
15 Din porțița raiului :	Ți-oi pune trâmbită,
—Ce te cânti, ce te vaieti ?	Și'n mâna stângă fluier.
—Cum nu m'aș cânta,	Și-i prinde a trâmbita,
Cum nu m'aș văieta,	45 Și-i prinde a fluiera,
Când demineată m'am sculat,	Și femeile or lăsă :
20 Pe cărare m'am luat :	Foc pe vatră hopotind,
Pe cărare necălcăță,	Și coconii țiurind.
Pe rouă nescuturată.	Și-or zice așa :
Pe rouă scuturându-o,	50 Ce doamnă, ce împărăteasă,
Dragostea luându-o.	Ce mândră de crăiasă ?
25 Înainte eșitu-mi-o	—Nu-i împărăteasă,
Miriș și pârâș,	Nici nu-i crăiasă,
În față mi s'o uitat,	Fără-i Mărie cea frumoasă.

1) Gangur = pasere mare cât miera de culoare galbănă.

2) Pupăză = un cozonac care seamănă cu cuibul unei paseri ce se zice pupăză.

55 De mâni lua-ti-or,
 Și'n crâșmă băga-ti-or.
 Și-i zice: fugiți, fugiți,
 Mături părăsăte.
 Și gurgâi ¹⁾ de opinci,

60 Că coboară vișini înfloriți.
 Dela munte coborît,
 De toți apucat și iubit,
 Și de toți drăgostit.

Auzit dela Toader Hoza Boicu, de 60 de ani, din leud.

8.

Strângerea ursâtului.

În nouă Marți seara, te duci la o tufă de soc, dacă se poate să fie lângă vale sau râu, și-i duci socului ca daruri: 1 filer, o bucată de pâine de grâu, și puțină sare; ș'apoi scuturând socul, zici vorbele de mai jos. Gătindu-se descântecul, întorci spatele către soc, și arunci peste cap înapoi, darurile aduse, adecă banul, pânea și sarea, dar așa ca să cadă chiar pe soc, ș'apoi te iai la fugă, neuitându-te înapoi.

Descântecul e următorul:

Eu scutur socu,	Când cură mai tare.
Da nu scutur socu,	Nici atâta stare să n'aivă
Ci scutur pe Nacu,	Fără de mine într'on loc,
Nacu' scutură pe dracu,	Nici cât arde-un fir de păr în foc.
5 Dracu scutură pe ursātu meu.	15 Să vie, să vie, să vie:
De-i în lume, peste lume,	Fuga ca vântu,
Să vie la mine-anume.	Repede ca gându.
Să n'aivă stare nici alinare,	Șoareci în cioareci,
Pân' la mine n'a plecare,	Furnici în opinci,
10 Cum n'are apa'n vale,	20 Foc în clop.

Auzit dela Suzana Borodi, fată din Berbești.

9.

Chiemarea ursâtului.

În nouă Marți seara, când îi cina, atunci cea d'întâe bucătura să o țipi afară din gură, și punând-o în sân să te duci de-a dreptu' la o răchită și să zici:

1) Gurgăiu de opincă = partea dinnaainte a opincel, care-i țugulată.

- Bună seara, răchită verde în-
[florită,
Cu pară de foc incinsă,
Cu a mea dragoste cuprinsă.
Așa să-l cuprindă pe ursătu
meu,
5 Doru meu și dragostea mea,
Cum o cuprins pe nouăzeci și
nouă de mame
- Arșită și țată și dor de coconii
lor,
Cum o cuprins pe nouăzeci și
nouă
De prunci mici, dor de țată
10 Dor de mamele lor.

Apoi să pui îmbucătura de pâne în palmă, și suflând-o în 4 col-
țuri ale lumei să zici:

- Duh sfânt și curat,
Dute 'n lume,
Peste lume,
La ursătu meu anume.
15 Pe gura cămeșii bagă-te,
La inimă așază-te,
Și-i du dor, din doru mieu,
Du-i dragoste, din dragostea
[mea),
20 Și laudă, din lauda mea:
De mândră și de frumoasă,
De găzdoaie bună 'n casă.
Nu-i da a fi, nu-i da a trăi,
Până la mine n'a veni.
Cu mine să grăiască,
25 Cu mine să se sfătuiască,
Cum în lume să trăiască.

Pânea ce-o rămas, să-o arunci peste cap, si să fugi neuitându-te
înapoi.

Dela Susana Borodi.

10.

Strângarea ursătuului.

În nouă Marți sara, cu-o seceră părăsăta, adună jarul de pe vatra
cuptorului, zicând cuvintele de mai jos. Sau cu un pranic, 'atâta
pranică pământul, până ce ține descântecu. Sau cu trei crengute de
grun, sau de stâjar, sau de soc, lovește pământul, zăcând următoarele:

- Tu ești foc, focșorul meu,
Eu ȧs domn, domnuțu¹⁾ tău.
Eu m'oi culca, tu nu ti-i culca
Eu oi dormi, tu nu-i dormi.
- 5 Ci te fă șerpe, laur-bălaur,
Cu solzii de aur.
Cu nouă zeci și nouă
De guri mușcătoare,

1) Domnuț, dîm. dîn domn.

Cu nouăzeci de limbi
 10 Împungătoare,
 Cu nouăzeci și nouă de picioare
 Împroșcătoare,
 Cu nouăzeci și nouă de cozi
 Lovitoare.
 15 Și te du în lume,
 Peste lume,
 La ursățul meu anume.
 Cu gurile mușcă-l,

Cu limbile împunge-l,
 20 Cu picioarele împroască-l,
 Cu cozile lovește-l,
 Și la mine arăduște-l.¹⁾
 De-i în pat, aruncă-l sub pat.
 De-i pe scaun, aruncă-l sub
 [scaun.
 Nu-i da a fi, nu-i da a trăi,
 Până la mine n'a vini.

Auzit dela Susana Borodi, fată din Berbești.

11.

De ursit.

În 9 Marți sara, eșind afară, să stai pe tăietoriul pe care tai
 lemnul, dar așa să stai, să vezi turnul bisericii, și în toate serile acele
 să zici :

Ard munții Galareului,
 Ba nu ard munții Galareului,
 Ci arde turnu bisericii.
 Ba nu arde turnu bisericii,
 5 Ci arde clopu în cap la ursitu
 [mieu.
 Ba nu clopu 'n cap,
 Ci capu 'n clop.
 Nu capu 'n clop,
 10 Ci cămașa pe spate.
 Ba nu cămașa pe spate,
 Ci spatele în cămașă,
 Ba nu spatele 'n cămașă,
 Ci opincile în picioare.
 15 Ba nu opincile în picioare,
 Ci picioarele în opinci.
 Să aibă foc în clop,

Șoareci în cloareci,
 Furnici în opinci.
 20 Să-l ardă, să-l muște,
 Să-l piște,
 Să n'aibă stare nici alinare,
 Până la mine n'a plecare.
 Cu mine d'înt'un pahar să
 25 [beie,
 Dintr'on blid să mânânce,
 Într'un pat să se culce.
 Să vie, să vie, să vie :
 Fuga ca vântu,
 30 Repede ca gându.
 La noapte în vis să-l visez,
 Pe mâne dimineață
 Anume să-l văd,
 Și să-l cunosc.

Auzit dela Mărie Borodi, măritată, din Berbești.

1) Arăduesc = îndemn; merg.

12.

De a aduce orânda¹⁾ pe sus, sau de a chema ursătu,
să vie prin aier.

Aducem apă de pe roata morii și o punem într'un ulcior, și-l punem la foc ca să fiarbă, de se clocotească. Dup'acee luăm o vârtelniță, de pe care se diapănă torturile de cânepă, și-o ducem în podu căsii și o așezăm în acel loc, unde iese mai gros fumul din horn. Vârtelnița o învălim cu o haină de-a ursătului, și începem a învărti vârtelnița îndărăpt, zăcând cuvintele ce-urmează. E de notat că femeia care-ș așteaptă ursătu trebe să fie în pielea goală.

Nu învărtesc vârtelnița ²⁾ ,	Cât arde un fir de păr în foc
Ci învărtesc mintea lui N.	N'aivă fată frumoasă,
Și gându lui.	N'aivă văduvă rămasă.
Să n'aibă stare,	N'aivă mamă,
5 Nici alinare,	15 N'aivă tată.
Pân' la mine n'a vini,	N'aivă cu nime a fi,
Pân' cu mine s'a 'ntâlni,	N'aivă cu nime-a grăi,
Pân' cu mine n'a grăi.	Pân' la mine n'a vini
N'aibă stare, nici alinare,	Și cu mine n'a grăi.
10 Atăta într'un loc,	

Auzit dela oarba Părasca Perța de 80 de ani din Batiza.

13.

De desfăcătură.

Luăm apă într'un ol și strângem: fuse, seceri, cuțite, ace, foarfeci, pralice, točilător, coleşer și camașa și poalele femeii care-i be-teagă, și țipând cărbuni de foc în ol, începem a zice :

1) Orânda=ursit, predestinat, orânduit de soarte ca logodnic pentru cutare fată.

2) Vârtelniță=depănător, pe care se pune tortul de cânepă și se deapănă, făcându-se ghiem.

- Du-te duh negru și necurat,
Du-te pe capu cui te-o mânat.
El te-o mânat,
Eu te întorc.
- 5 De nu-i întoarce:
Ti-oi tăia cu secerea,
Ti-oi forfeca cu foarfecele,
Cu fusurile ti-oi străpunge,
Cu acele ti-oi coasă,
- 10 Cu sucitoriu ti-oi suci,
Cu tocilătoriu ¹⁾ ti-oi tocila,
Cu coleșeriu ti-oi freca,
Și cu cuțitu ti-oi tăia.
Dute 'napoi și nu gândi
- 15 Că-i face coconi,
Din coconii (cutărei).
Nu ți-i face bărbat,
Din bărbatu' (cutărei).
Nici ți-i face masă,
- 20 Din masa (cutărei).
Nici că ti-i veseli
Cu bărbatu (cutărei).
Nici ți-i face, așternut,
Din așternutu (cutărei).
- 25 Ce voi faceți,
Eu desfac.
De faceți cu lut din urma (cu-
[tărei),
Eu desfac.
De faceți cu burduh ²⁾ în apă,
- 30 Eu desfac.
De faceți cu surcele dela tăetor,
Eu desfac.
- De faceți cu mătură părăsâtă,
Eu desfac.
- 35 De faceți cu hârșoc ³⁾ părăsât,
Eu desfac.
De faceți cu măcău ⁴⁾.
Părăsit din biserică,
Eu desfac.
- 40 Du-te, du-te înapoi:
Întoarce-le masa,
Sparge-le casa.
Întoarce-le ciuru,
Sparge-le c...,
- 45 Întoarce-le sâta,
Sparge-le p...
Voi faceți cu-o mână,
Eu desfac cu două.
Voi faceți cu două,
- 50 Eu desfac cu trei.
Voi faceți cu trei,
Eu desfac cu patru.
Voi faceți cu patru,
Eu desfac cu cinci.
- 55 Voi faceți cu cinci,
Eu desfac cu șasă.
Voi faceți cu șasă,
Eu desfac cu șapte.
Voi faceți cu șapte,
- 60 Eu desfac cu opt.
Voi faceți cu opt,
Eu desfac cu nouă;
Voi faceți cu nouă,
Eu desfac cu mânilor amândouă,
- 65 Și cu voia lui Dumnezeu.

Luăm apoi cămașa femeii bolnave și zicem : cu acu te'mpung,
cu secerea te tai, cu foarfecele te foarfec, cu fusăle te străpung, cu

1) Tocilător = tocilă, pe care se ascuțesc cuțitele și alte unelte de tăiat.

2) Burduh = burduf, o piele de capră cusută în formă de sac.

3) Hârșoc părăsât = oarecare botă părăsâtă.

4) măcău = toiag, băță, clomag.

coleşeriu te frec, cu cuţitu' te tai, şi cu sucitoriu te sucesc. Şi la cuvintele aceste începem, cu sucitoriu a suci cămaşa pe jos, dela un corn al chillei până la celalt corn, astfel pela tuspătru cornuri a căsii, asemenea facem şi cu točilătoriu. Apa, care-o am folosit-o la descântat o dăm să-o ducă la beteagă, dar aşa, ca acela care o duce să nu se uite înapoi, până ce nu soseşte la beteagă. Patul bolnavei să se întoarcă, aşa că unde i-o fost capul să-i fie picioarele. Sub căpătâiul patului, adecă sub perină, să se puie nouă grăunţă de ai-de-vârf. La picioare nouă grăunţe de piperi, iar în mijlocul patului, sub aşternut, pe scândurile goale, să se pună o secere părăsătă şi un cuţit părăsăt. În tindă, asupra uşii de intrare, în uşorul uşii, să se împungă o secere, două ace, şi un cuţit. Iar în podul căsii la 4 cornuri de-a căsii, să se pună patru oale răsturnate cu gura 'n jos, iar în casă, adecă în chilia aceea unde zace beteaga, să se acafe nouă blide, întoarsă cu gura cătră părete. În urmă, cămaşa şi poalele cu cari s'o făcut descântătura, să se întoarcă pe dos, şi să se dee, să le ieie beteaga pe ea şi să o ducă în mijlocul căsii sub meşter-grindă ¹⁾ şi apa cu care s'o descântat să-o toarne pe vârful capului, aşa ca să curgă până jos pe picioare. Beteaga va visă apoi noaptea care femeie o făcut făcătură pe dânsa.

Auzit dela Toader Hoza Boicu, de 60 de ani, din Ieud.

14.

De desfăcătură.

Luăm cămaşa femeii bolnave şi căutăm un pranic ²⁾, o săcure, o secere şi o lingură, şi începem a zice :

- Hăi Rujană roşie,
Cu buzele galbine.
La (cutare) nu vini:
Că n'ai pat de culcat,
5 Nici lingură de mâncat,

Nici locuţ de aşăzat.
Nu gândi că ţi-i face:
Bărbat, din bărbatu (cutărei),
Găzduşag ³⁾ din găzduşagu (cutărei),

1) Meşter grindă e 'grinda aceea, care să pune cruciş sub celelalte grinde, care grindă e cu mult mai groasă de cât celelalte, şi astfel podul căsii se întăreşte foarte; locul gol între pod şi meşter grindă serveşte de ținut unele unelte de ale căsii, pâne, cărţi etc.

2) Pranic = mai; hainele spălate se bat cu maiul, ca să se curăţe mai bine.

3) Găzduşag = avere, bogăţie, dim. ung. gazdaság.

10 Coconi, din coconii (cutărei),	Cu pranicu prânica-ti-oi,
Boi din boii (cutărei),	Și 'napoi abate-ti-oi.
Casă, din casa (cutărei).	Mai înfocat,
Că de nu ti-i face, ce ti-i face :	Mai ait,
Cu săcurea dumica-ti-oi,	20 Și mai spurcat,
15 Cu secerea secera-ti-oi,	Pe capu' cui ți-o dat.

După acee luăm săcurea și-o băgăm prin gura cămeșii, și ținând de toporiștea ¹⁾ săcurii dăm de 9 ori cătră patru păreți ai casii. Luăm apoi secerea și-o băgăm pe gura cămeșii, și dăm de nouă ori în cărbunii de foc, ce se află pe vatra cuptorului sau în șpori. Asemenea și pranicu' îl băgăm prin gura cămeșii femeii bolnave, căreia îi descântăm și dăm de nouă ori în închieturile pripticiului ²⁾ dela cuptoriu.

Luăm apoi săcurea, secerea, pranicu și lingura, și le împlântăm lângă perețele căsii și zicem : eu nu împlânt în pământ, ci în inima aceleia care o făcut făcătura pe (cutare).

Cămașa o dăm, să o ducă înapoi la beteagă, și să i-o puie sub căpătâi, sub perină, și dacă nu doarme greu, va visa cine-o făcut făcătura pe dânsa.

Auzit dela Alexa Hotco, de 80 de ani. din Ieud.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

15.

De desfăcătură

Făcătura e o boală produsă din pricina farmecelor, făcute de nește femei vrăjitoare. Se arată mai ales în forma unor bube, ce se ivesc pe față, mânuri, piept și picioare în număr foarte mare. Făcătura se aruncă în mijlocul drumului, și cel ce umblă tot pe mijlocul drumului, se întâlnește cu făcătura și cade bolnav. Descântăm în modul următor :

Hăi vacă neagră,	Eu te întorc cu trei.
Hăi duh necurat ;	De ti-o mânat cu trei,
De ti-o mânat cu o mână,	Eu te întorc cu patru.
Eu te întorc cu două.	De ti-o mânat cu patru,
5 De ti-o mânat cu două,	

1) Toporiște = coadă de topor, coadă de săcure.

2) Pripticiu = lavița de lângă vatră.

- 5 Eu te întorc cu cinci.
 De ti-o mânat cu cinci,
 Eu te întorc cu şasă.
 De ti-o mânat cu şasă,
 Eu te întorc cu şapte.
 15 De ti-o mânat cu şapte,
 Eu te întorc cu opt.

- De ti-o mânat cu opt,
 Eu te întorc cu nouă
 Şi cu mânurile mele amândouă,
 20 De aici să te duci,
 Aici să n'ai loc,
 Cât ai arde un păr în foc.

E de însămnat, că înainte de ce am descânta, luăm o hrebincă, sulul dela răşboiul de ţesut, şi un cuţit cu mănunchiu de aramă şi dând cu dânsule în 4 cornuri ale căsii, începem a descânta. Sfârşind, luăm hrebincă şi-o punem cu dinţii în sus înaintea patului celui bolnav, pe hrebincă punem o cămaşă de a bolnavului, iar sulul îl punem în pat lângă bolnav, iar cuţitul îl împănăm într'o scândură de desup-tul patului, şi după 3 zile îl scoatem; de-i sângios, atunci e bolnav de făcătură. Descântecul se face de 9 ori: Marţi şi Joi seara. În răs-timpul acesta, din casă nu-i ertat să dăm nemica, nici pâne, nici sare, altminterlea descântecul n'are folos.

Auzit dela Ioană Ofrim, femei de 60 ani, din Oanceşti.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

16.

Descântec, de a desface ura de pe fată.

Când fata nu-i iubită, zicem că o aruncat cineva ură pe ea. Ii trebuie a-i descânta. În zor de ziuă, înainte de răsăritul soarelui, merge la râu, şi luând apă, aruncă peste vârful capului, zicând:

Dimineaţă m'am sculat,	10 Şi la mine ai venit
Pe cărare m'am luat:	Mai dimineaţă,
Pe cărarea lui Avram	De cât celelalte toate?—
La izvorul lui Iordan.	—Mie ură mi-o adus
5 —Bună dimineaţa izvor.—	Şi nime nu mi-o spus
—Sănătate-bună (N) cea fru-	15 Şi din faţă şi din dos
[moasă.	Şi din creştet până jos.
Da ce ai sughitat,	Mă uitai pe râu în jos,
Ce ai lunecat,	Vedeai un bucium ¹⁾ putregăios.
Ce te-ai întristat	Mă uitai pe râu în sus,

1) Bucium = un trunchiu de lemn, cum sânt la fereastrău.

3) Murg maiestru = murg năsdrauan.

- 5 Am venit la tine,
Pe ȣermuri de bosuioc,
Pe prunduri de bărbănoc,
Să mă speli pe mine
De ură și de ȣipătură.
- 10 Că, dimineaȣă m'am sculat,
In mare ură m'am aflat:
In ură urâtă,
In ură ȣipată,
In ură urâtă,
- 15 In ură ștopită.
Nime 'n lume nu m'aude,
Numai Maica Precista,
Din poarta ceriului.
—Ce te cânti, ce te vaeȣi?
- 20 —Cum' nu m'oi cânta,
Cum nu m'oi văieta,
Că dimineaȣă m'am sculat,
In mare ură am picat:
In ură urâtă,
- 25 In ură ștopită,
In ură urâtă,
In ură ȣipată,
In ură de jos luată.—
—Nu gândi nimica,
- 30 Descântecul e al meu,
Da liacul e dela Dumnezeu,ău,
De-aieste ti-or scoate.
De ȣi-o ȣipat cu o mână,
Eu te spăl cu două.
- 35 De ȣi-o ȣipat cu două,
Eu te spăl cu trei.
De ȣi-o ȣipat cu trei,
Eu te spăl cu patru.
De ȣi-o ȣipat cu patru,
- 40 Eu te spăl cu cinci.
De ȣi-o ȣipat cu cinci,
Eu te spăl cu șasă.
De ȣi-o ȣipat cu șasă,
- Eu te spăl cu șapte.
- 45 De ȣi-o ȣipat cu șapte,
Eu te spăl cu opt.
De ȣi-o ȣipat cu opt,
Eu te spăl cu nouă.
Astfel de nouă ori aruncăm,
cu mâna, apă din vale sau
din râu peste capul celeia
ce-i facem descântecul, ș'apoi
zicem:
- De ȣi-o ȣipat cu nouă,
[Eu te spăl
- 50 Cu mânurile mele amândouă.
Și-atunci aruncăm apă peste
capul aceia cu mânurile
amândouă, și zicem mai
încolo:
- Să rămăi curată,
Să rămăi luminată,
Cum îi grăul străcurat
- 55 Și maica care ȣi-o lăsat.
Cât ce 'n drum îi eși,
Toȣi feciorii or sări:
—Cine-i aiasta,
Cine-i aceie?—
- 60 Nu știu mire,
Ori mireasă,
Împărat,
Ori împărăteasă.—
—Nici-i mire,
- 65 Nici mireasă,
Nici împărat,
Nici împărăteasă,
Fără (N. cutare) cea frumoasă.—
Hai de mână să-o luăm,
- 70 In cărșmă să-o băgăm,
Cu vin și cu horincă
Să-o adăpăm.
Cătră care cum a rade,

Turtă cu miere i-a 'ntinde.
 75 Către care s'a uita,
 Turtă cu miere i-a da.
 Să fiu dragă la feciori,
 Ca vinu la domnișori.

Să fiu dragă domnilor,
 80 Ca tămâia popilor,
 Să fiu dragă la voinici,
 Ca țâța la coconi mici.

Dela Susana Borodi, fată din Berbești.

18.

Ruptoare de apă.

Să iai într'on vas curat apă din vale sau din râu, dar din acel loc, unde se învârtește apa 'ndărăpt, sau cum se zice, unde este vâltoare; apoi se mai iai noaună mlădiță de măi-dulce, și să le legi într'on mănunchi laolaltă, și cu acele mestecând apa din vasul amintit, să zici:

O plecat paserea vânăta,
 Pe cararea vânăta:
 Pe cale pe cărare,
 Până lângă mare.
 5 Ș'o ciuntat 9 crengi de măr-
 [vânat,
 Și-o făcut cuib vânat.
 Și-o ouat 9 ouă vinete
 Și-o scos 9 pui vineți.
 Și n'o avut cu ce-i hrăni,
 10 Cu ce-i zburătăci.
 Și-o prins a se văieta
 Și-a se supăra
 Și de pământ a se arunca.
 Pe unde se arunca,
 15 Da pământul crepa,
 Și iarba se usca.
 Și toate da săca.
 Nime'n lume n'o auzie,
 Numai Maica-Domnului
 20 Din poarta ceriului.
 Aceie o auziră
 Și întrebără:

—Ce te cânți, ce te vaieți,
 Ce te tânguiești?
 25 —Cum nu m'oi cânta,
 Cum nu m'oi văieta.
 C'am plecat cu pasere vânăta,
 Pe cararea vânăta:
 Pe cale, pe cărare,
 30 Până lângă mare.
 Ș'o ciuntat 9 crengi de măr-
 [vânat,
 Și-o făcut cuib vânat,
 Și-o ouat 9 ouă vinete,
 Și-o scos 9 pui vineți,
 35 Și n'o avut cu ce-i hrăni,
 Gu ce-i zburătăci.
 Și-o prins a se supăra
 Și-a se văieta,
 De pământ a se aruncă.
 40 Pe unde se aruncă,
 Pământul da crepă,
 Și iarba se usca,
 Și izvoarele săca.—
 —Nu te cânta,

45 Și nu te vâieta,
 Ci te du la (cutare)
 Și îi ia din brățișoare ¹⁾
 Și din mățișoare ²⁾
 Din creerii capului,
 50 Din fața obrazului,
 Și din pelița nasului,

Și du la puii tăi
 Și-i hrăne(ște)
 Și-i zburătăce(ște)
 55 Nu-i lăsa a peri.
 (Cutare) să rămână:
 Curat și luminat
 Ca Maica sfântă ce l'o dat.

Cu apa din vas să speli tot trupul aceluia ce suferă în ruptoare—
 de apă, și să-i dai să beie de 9 ori, nouă picuri de apă. Apa ce-o
 mai rămas, să-o duci înapoi de unde ai și luat-o, asemenea și cele
 9 mlădițe de măr, să le duci înapoi la mărul din care le-ai luat.

Auzit dela Ileană Ardelean, fată de 22 ani, din Berbești.

19.

De ruptoare de apă. Cluj

Des de dimineață, înainte de răsăritul soarelui, ne ducem la o
 moară și luăm de pe roata morii de nouă ori, nouă linguri de apă, și
 aducem trei crenguțe de măr dulce, și le fierbem cu apa ce am aduș-o
 de pe roata morii. Ducându-ne la cel ce suferă în ruptoare de apă,
 de câte ori trecem peste o vâlcea sau vad, de atâtea ori aruncăm în
 apă câte nouă miezuri de pâine zăcând: Na apă, colac, și mie îm dă
 leac. Sosând acolo, încălzim apa puțințel, ca să nu fie rece, și spălăm
 tot trupul beteagului, și câtă apă o rămas să o bea în nouă zile, câte
 trei linguri de apă pe zi, și tot nouă ori să se și spele pe tot trupul.
 Și în aceste nouă zile să mănânce numai pâine seacă și alte mâncări
 tot numai săci, sorbeală ¹⁾ nu-i ertat să mănânce. Și la nouă zile se
 va tămădui beteagul.

Auzit dela Mărie Frânc, de 40 de ani, din Botiza.

1) Brățișoare, dlm. din braț.

2) Mățișoare, dlm. din mață.

1) Sorbeală se zice la mâncarea lăcidă, subțire, cum e zeama de carne etc.

20.

De ruptoare-de-apă.

După-ce se însărează, mergem la o apă curgătoare, la un râu; pe tot drumul până la râu, zicem rugăciunile, câte le știm; sosând acolo luăm 9 linguri de apă într'o cofă sau alt vas, dar dintru acel loc luăm, unde trecând apa peste o piatră, bulbucește. Dup'aceie mergând în jos, după cursul apei, mai luăm câte 9 linguri de apă, încă din 8 locuri, unde bulbucește apa, dar așa că numărul lingurilor de apă îl înnumăram îndărăpt. Astfel zicem: 9, 8, 7, 6 și până sosăm la 1. După ce am isprăvit cu aceste, cu vasul plin de apă ne ducem la casa bolnavului și-i dăm să beie 3 linguri de apă; cu 3 linguri de apă să se spele pe obraz; cu 3 linguri de apă să se spele pe piept; cu 3 linguri de apă să se spele pe mâna dreaptă; cu 3 linguri de apă să se spele pe mâna cea stângă: cu 3 linguri de apă să se spele pe picioru cel drept; cu 3 linguri de apă să se spele pe picioru cel stâng, iar cu 3 linguri de apă să se spele pe dos, pe spate. Spălările aceste se fac de 3 ori după o altă atunci seara, tot de 3 ori se fac în altă zi dimineața, și tot de atâtea ori și în seara zilei aceleia.

De ale mănărei, în decurs de 9 zile, să mânânce tot mâncări săci; sorbeală, adecă mâncări cari conțin multă apă, să nu mânânce de loc în 9 zile. Mai bine-i dacă mânâncă pâne cu slănină, ouă fierte, picoci fierți (cartofi); colesă, sau cum zice maramurașanul tocană cu brânză, sau cu groștior, și plăcintă cu brânză poate mânca după ce trec 9 zile. Dacă în decurs de 9 zile nu-i trece celui beteag, atunci putem ști sigur că boala-i învechită. În acel caz trebuie să facem descântecul și spălările sus pomenite de 3 ori în decurs de 9 zile, după care putem nădăjdui că se va însănătoșa bolnavul.

Auzită dela Mărcuța Florea, femela lui Ion Bulbuc, din leud, de 65 de ani.

21.

De asorit.

Dacă coconul sau cocoana stă cu capu gol prea mult la soarele fierbinte, atunci capătă durere de cap și de pânțe, și are scaun

prea des, sau cum se zice : îi mere pântecele, semne învederate că-i asorit.

Atunci iai 9 pietricele din vale sau din râu și le punem într'o ulcă cu apă. Dup' aceie le punem la foc să fiarbă, și, când apa clocotește și dă undă mare, luăm ulcica cu apă, și-o răsturnăm cu fundu'n sus într'on blid. Lăsându-o în starea aceasta, luăm 3 linguri de lemn, 3 fuse, 1 tocăner, 1 sucitor, 1 cuțit, și-apoi prindem a zice :

<p>Fugi de-soare,
Că te-ajunge sfântu' soare,
Și te'mpușcă
În mâni și 'n picioare.
5 Din mâni,
Din față,
Din brață;
Din rânză,
De sub rânză.
10 Din fața obrazului,
Din pelița nasului.
De sub piept afară scoate-ți-oi
Du-te 'n cotetu' purceilor,
Du-te 'n țarcu mieilor,
15 Du-te 'n grajdu vițelilor.
De nu-i eși:
Cu fusele ti-oi toarce,
Cu sucitoriu ti-oi suci,
Cu tocăneriu ti-oi freca,</p> | <p>20 Cu cuțitu ti-oi tăia,
Cu lingurile ti-oi împărți,
În marea-roșie ti-oi izbi.
Acolo să piei,
Acolo să răspiei :
25 Ca spuma de pe mare,
Ca ștopitu 'n cărare.
Să rămână curat,
Și luminat,
Ca argântul cel curat.
30 Ca 'n ciasul care-o născut,
Ca buna mamă ce l'o făcut.
Descântecul dela mine,
Liacul dela Dumnezeu, și dela Preacurata,
35 Și dela toți sfinții,
Și dela toți îngerii lui Dumnezeu.</p> |
|---|---|

Apoi luând ulcica și turnând apa înapoi o pui la foc să fiarbă în aceeaș apă de 9 ori. Apoi împărțești apa de 9 ori cu lingurile, de 9 ori cu fusăle, de 9 ori cu tocăneriu, de 9 ori cu sucitoriu, și de 9 ori cu cuțitu, și dai să beie betiagul de 9 ori, 9 picuri de apă. Iar pietricelele le duci înapoi de unde le-ai luat.

Auzit dela Ileană Pop, din Berbești

22.

De asorit ¹⁾).

Soare fârfăit,
Soare cârcăit,

Alege-te, culege-te,
Din mață,

1) Asoreală = soare sec = adică o îngrămădire de sânge la creeri, ce provine din aceea că stăm prea mult în bătaia soarelui, mai ales cu capu descoperit.

- 5 Și de sub mață,
Din plomâni,
De sub plomâni,
Și te du și te joacă,
Cu văduvă grasă,
10 Pe coasta cu purcei
Cu aliguițitor de viței.
În vatră cu cenușa,
- În covată cu răzușa ²⁾,
În vădurele ³⁾ cu pietricele.
15 (Cutare) să rămâie,
Curat și luminat,
Ca în ce cias s'o născut,
Ca mă-sa când l'o făcut,
Ca Dumnezău ce l'o lăsat.

Descântecul se face peste apa care fierbe cu 9 pietricele de cele albe, și când clocotește mai bine, atunci o răsturnăm într'un vas, dar așa ca gura oalei să rămână în jos, și dacă-i bolnav de asorit, atunci apa se va rădica în oală. Din apa accie să beie de mai multe ori și să se și spele, până ce s'o gătat apa.

Auzit dela : Ileană Chindriș, măritată Mariș, de 50 de ani, din Iend.

23.

De spăriet.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Când cineva se sparie de ceva vedenie, sau de altceva, atunci începe a tremura și a-i fi frig, ca și cum l'ar scutura frigurile. Atunci luăm o cruce mică de lemn, și legăm un fuior de cânepă, și făcând cruci asupra beteagului zicem :

Hristos ti-o botezat,	De 5 spărieți ti-o apărat.
Hristos ti-o molitvit,	Hristos în mână crucea ți-o dat :
Hristos în mână cruce ți-o dat :	De 4 spărieți ti-o apărat.
De 9 spărieți ti-o apărat.	15 Hristos în mână crucea ți-o dat :
5 Hristos în mână cruce ți-o dat :	De 3 spărieți ti-o apărat.
De 8 spărieți ti-o apărat.	Hristos în mână crucea ți-o dat :
Hristos în mână cruce ți-o dat :	De 2 spărieți ti-o apărat.
De 7 spărieți ti-o apărat.	Hristos în mână crucea ți-o dat :
Hristos în mână cruce ți-o dat :	20 De 1 spăriet ti-o apărat.
10 De 6 spărieți ti-o apărat.	De zările focului,
Hristos în mână cruce ți-o dat :	De cântările cocoșului.

Auzit dela Gaffă Codrea, de 54 de ani, din Berbești.

2) Răzușă = un fel de lingură de fier, cu care se rade covata.

3) Vădurele = dim din vad.

24.

De spăriet.

Luăm o vărguță din mătură de mestecân, și țindu-o asupra betiagului, zicem :

Nouă găoraș
Dela munte coborîră,
Mânioși și înfricoșați
La (cutare) s'o ținut:
5 Nouă spărieți l'o apucat.
Spărietu-i de ziuă,
Spărietu-i de noapte,
Spărietu-i de sară,
Spărietu-i de dimineată,
10 Spărietu-i de miază-zi,
Spărietu-i de miază-noapte.
Da v'alegeți și v'ă culegeți
Dela (cutare):
Din rânză,
15 De sub rânză.
Din inimă,
De sub inimă.
Din plomâni,
De sub plomâni,
20 Din mai ¹⁾,
De sub mai.
Din rărunchi,

De sub rărunchi.
Din mață,
25 De sub mață.
Din crerii capului,
Din fața obrazului,
Și din pelița nasului.
Vă duceți în jos
30 Pe câmpii Giulei.
Acolo vă așteaptă :
Steaguri de fete,
Cete de neveste,
Cu bucate făcute,
35 Cu mesele așternute,
Și cu păharele umplute.
Acolo îți beă,
Acolo îți mîncă,
Acolo vi-ți vindigălui ¹⁾
40 (Cutare) să rămână :
Curat și luminat,
Ca Dumnezău ce l'o dat,
Ca Maica sfântă
Ce l'o lăsat.

Descântecul acesta se zice de nouă ori, dar' cu acea deosebire
că a două oară zicem :

Opt găoraș,
Dela munte coborîră...
A treia oară zicem :
Șapte găoraș

Mânioși și înfricoșați
La (cutare) s'o ținut. ș. c. l.

Dela munte coborîră. ș. c. l.

1) Mai = ficat.

1) Vindigălesc = ospătez, dela ung. megvendegelni.

Aşa, până la a nouă oară zicem :

Uu găuraş,	Mânios şi înfricoşat
Dela munte o coborît :	La cutare s'o ţipat. ş. c. l.

Sfârşind descântecul, vârguţa o punem sub perina sau sub capul bolnavului, ca să doarmă pe ea.

Auzit dela Parasca Meiuş din Ieud

25.

De spăriet.

Spăriet de tată,	Că eu în coarne ti-oi lua
Spăriet de mamă,	15 Şi 'n mare ti-oi arunca.
Ori de fraţi,	Acolo piei,
Ori de surori,	Acolo să răspiei.
5 Ori de câne bătători,	Eu te iau :
Ori de cocoşi cântători.	Spăriet de mamă,
Ori de găină cârcăitoare ¹⁾	20 Şi de tată,
Ori de scroafă grohotitoare.	Ori de fraţi,
Eşi din om !	Ori de surori,
10 Din viţele nasului,	Ori de câne bătători.
Din faţa obrazului,	Şi te arunc într'o fântână,
Din toate unghiţele,	25 Omul să aibă hodină.
Din toate cionţiţele.	

Auzit dela Anuţă Ilea, femeie de 50 de ani, din Ieud.

26.

De spăriet.

Se luară 9 măgari,	Cu gurile căscate,
Se luară 9 ogari ¹⁾ :	Cu cozile rădicate,

1) Găină cârcăitoare = găină cotcozitoare.

1) Ogar dela ung. agar = specie de câne înalt, lung şi subţire, fuge iute şi prinde iepurile în fugă.

- 5 Cu ochii zgâiți ¹⁾
 -Cu dinții hliziți ²⁾
 Coboară jos la țiară
 Să mânânce,
 Umbra gardului.
- 10 — Acolo n'aveți ce merge
 Acolo n'aveți ce căta.
 Ci viniți repede ca vântu,
 Și iute ca și gându'
 Și mâncați spărietu
- 15 Din (cutare):
- Din creeri,
 De sub creeri.
 Din fața obrazului,
 Din auzul urechilor,
 20 Din perii capului,
 Din șghieucile ochilor.
 N. să rămână :
 Curat și luminat
 Ca Maica ce l'o lăsat,
 25 Ca Dumnezeu ce l'o făcut.

Auzit dela Părasca Perța din Botiza, o femeie oarbă de amândoi ochii.

27.

De pretit.

Dacă de lucru greu și mult se umflă palma și toată mâna, atunci zicem că-i: pretită. Descântăm în modul următor:

- O plecat (cutare) pe cale,
 Pe cărare,
 Pe podul cel mare.
 Pe pod o suit,
 5 Podeaua s'o sucit,
 Mâna i s'o pretit.
 Se cântă, se vaită,
 Nime 'n lume nu-l auziră,
 Fără Maica prea curată,
 10 Din poarta ceriului:
 — Ce te cânti (cutare)?
 — Cum nu m'oi cânta,
 Cum nu m'oi văieta.
 C'am plecat dela casă,
- 15 Și dela masă :
 Hrănit și adăpat,
 Și 'n hireșă haine îmbrăcat.
 Și pe pod am suit:
 Podeaua s'o sucit
 20 Mâna mi s'o pretit. —
 — Nu te cânta, nu te văieta,
 Că ciont cu ciont s'aduna,
 Os cu os s'a vindeca,
 Și mâna s'a vindeca:
 25 Precum se vindecă
 Pământu 'n primăvară,
 Când oamenii îl ară.

1) Sgălesc = a deschide ochii tare, de ceva mirare și spalmă, a căsca ochi mari.

2) Hlizesc = chicotesc = a râde infundat din batjocură, din obraznicie sau din prostie.

Apoi învârtim împrejurul mâinii un fir de tort negru de lână, fără să-l înodăm, numai îl sucim, și-l lăsăm să pice el singur de pe mână, zâcând : cum s'a pierde firu, să se piardă și durerea.

Auzit dela Alexa Hotco, de 80 de ani din leud.

28.

De pretit ¹⁾

Se luară Dumnezău,	Că pe pod am pășit,
Cu sfântul Petru,	Podeaua s'o zmintit,
Pe cale,	15 Picioru' sau mâna s'o sclintit.
Pe cărare,	— Descântă !
5 Pe drumul cel mare.	— Că nu știu.
Soșiră la un pod mare.	— Zi, să se vindece,
Tot de aramă.	Os cu os,
Dumnezău și sfântul Petru,	20 Cum se vindecă,
O trecut,	Pământul primăvara,
10 Omul pe nume n'o putut.	Când îl ară oamenii iară —
— Treci omule. —	Omul să rămâie curat,
— Nu pot,	Ca bunul Dumnezău ce l'o dat.

Auzit dela Anuță Ilea, de 50 de ani, din leud.

29.

De junghiuri.

Luăm ață de fuior de cânepă, și-o punem într'un vas cu apă, mai bine într'un blid, și începem a zice :

S'o tăiat ogor.
Nu taiu ogor,

Fără leg junghiurile (cutăruia)
(Atunci legăm pe ață nodul
[întâi.

1) Când mâinile sau picioarele de mult lucru și umblet mult înțepenes, atunci zicem că s'o pretit.

- Samân cânepa,
 5 Nu samân cânepa,
 Ci leg junghiurile lui N.
 (Legăm nodul al 2-lea).
 Culeg cânepă.
 Da nu culeg cânepă,
 Ci leg junghiurile lui N.
 (Legăm nodul al 3-lea).
 10 Topesc cânepă.
 Da nu-o topesc,
 Ci leg junghiurile lui N.
 (Legăm nodul al 4-lea).
 Meliț¹⁾ cânepă.
 Da nu-o meliț,
 15 Ci leg junghiurile lui N.
 (Legăm nodul al 5-lea)
 Trag cânepa.
 Nu-o trag,
 Ci leg junghiurile lui N.
 (Legăm nodul al 6-lea)
 Torc cânepă.
 20 Da nu torc cânepă,
 Ci leg junghiurile lui N.
 (Legăm nodul al 7-lea)
 Răștiu²⁾ cânepa.
 Da nu-o răștiu,
 Ci leg junghiurile lui N.
 (Legăm nodul al 8-lea)
 25 Pui torturi,
 Da nu pui torturi,
 Ci leg junghiurile lui N.
 (Legăm nodul al 9-lea).
 Deapân³⁾ tortu.
 Da nu diapân tortu,
 30 Ci leg junghiurile lui N.
 (Legăm nodul al 10-lea)
 Urzâsc⁴⁾ tiară.
 Da nu urzesc tiară,
 Ci leg junghiurile lui N.
 (Legăm nodul al 11-lea)
 Pun tiară⁵⁾.
 35 Da nu pun tiară,
 Ci leg junghiurile lui N.
 (Legăm nodul al 12-lea)
 Țes tiară.
 Da nu Țes tiară,
 Ci leg junghiurile lui N.
 (Inodăm nodul al 13-lea)
 40 Bilesc⁶⁾ pânda.
 Nu bilesc pânda,
 Ci leg junghiurile lui N.
 (Inodăm nodul al 14-lea)
 Croesc cămeși.
 Nu croesc cămeși,
 45 Ci leg junghiurile lui N.
 (Inodăm nodul al 15-lea)
 Cos cămeși.
 Nu cos cămeși,
 Ci leg junghiurile lui N.
 (Inodăm nodul al 16-lea)
 Dela arat,

1) Meliță, pl. melițe = unealtă de sfărâmat cânepa, după ce-i toplită.

2) Răștitor = rășchitor = unealtă de lemn pe care se reșchirează firul de cânepă.

3) Deapân = a depână = a înfășura firul de cânepă pe un ghem.

4) Urzesc = a întinde firele de cânepă, spre a face pânză.

5) Pun tiară = pun rășboi de țesut.

6) Bilesc = a înălbi pânza, de regulă pânza țesută o duc primăvara pe marginea unui râu și o stropesc de 2—3 ori pe zi, iar soarele uscând-o totodată o și albește ; acțiunea aceasta se zice: a bili pânza.

50 Până la sămănat,
Și până la cusut ¹⁾,

Cine are junghiuri,
De junghiuri i-o trecut.

Dup'acee cu așa cea de fuior de cânepă, pe care am făcut 16 noduri, legăm pe beteag, în locul acela unde are junghiuri; dar așa îl legăm ca să nu înodăm așa cu nod, fără' sucim laolaltă capetele aței, și lăsăm să cadă și să se piardă ea singură, zâcând: precum s'o pierdut așa pe neștiute, astfel pe neștiute să treacă și junghiurile lui N

Auzit dela Părasca Meiuș, de 60 de ani, din Ieud.

30.

De junghiuri. ²⁾

Străgă musca mare 'n casă,	Acolo s'au topit,
Că se 'nsoară musca mică.	10 Ca spuma pe mare,
Ș'o belit o vacă grasă,	Ca roua 'n cărare.
Ș'o belit un porc gras,	(Cutare) să rămâie curat,
5 Și face mare mulătaș ³⁾ .	Luminat,
Toate junghiurile li-o uitat,	Ca Dumnezeu ce l'o dat.
Și ca para 'n mare li-o aruncat.	Descântecu dela mine,
Acolo au perit,	Leacu dela Dumnezeu.

31.

De uimă.

Luăm un sucitoriu și atingând uima, zicem:

Uimă, uimată ¹⁾	Eu pe tine ti-oi mânca.
Cată de 'ndărată,	Că câți o fost:
Că mi-i fi mie surată ²⁾	La tata și la mama,
Că de nu-i îndărăta,	

1) Cusutul cămășii.

2) Junghiuri = durerile localizate într'un punct oarecare a trupului.

3) Mulătaș, dela ung. mulatsag = veselie, petrecere.

1) Uimă-uimată = joc de cuvinte.

2) Surată = titlu ce-ș dau femeile dela țară, dar în Maramurăș nu se prea folosește; contrarul dela fărțat.

Eu pe toți i-am mâncat.

5 Indarăță îndărăt.

Indarăță îndărăpt.

Indarăță îndărăt.

Zicând aceste trei șiruri din urmă, împungem uima cu sucitoriu de trei ori. Descântecul acesta se face de trei ori dupăolaltă.

Auzit dela Părasca Balea a Petri Gafiei de 50 de ani, din Ieud.

32.

De uimă.

Luăm o bucată de baligă bine uscată, și ținind-o în mână, zicem :

Uimă-uimată ¹⁾

Numai uima lui (N) o uitat

Cată și'napoi îndarăță,

Și nu o chiebat.

Că ciudă-rece

De ciudă și de bănat ²⁾

Nuntă face.

10 O săcat

5 Și chiamă toate bubele

Și s'o uscat,

Și toate uimele.

Dup'acee se sapă cu cuțitu pământ de sub pragul căsii, și mestecăm cu baligă și ud de cocon, și le încălzim puțin și-apoi legăm grumazul celui bolnav.

Auzit dela Părasca Meluș.

33.

De uimă sau moimă ³⁾.

Moimă, moimată, ⁴⁾

În nouă țeri acate-ți-oi,

Înapoi îndarăță.

În nouă hotară,

Că de nu :

10 La acești grumazi

Cu sucitoriu

Să nu întorni iară.

5 Sucite-oi,

(Cutare) să rămăe curat

Cu spălătoriu

Și luminat,

Spăla-ti-oi.

Ca Dumnezeu ce l'o dat.

1) Uimă = grămadire de puroiu dintr'o inflamațiune.

2) Bănat = supărare.

3) Uimă sau moimă se zice și scurtă și trăgău = sunt niște umflături, mai ales sub bărbie, la gât, la subsuori.

4) Moimă, moimată, e un joc de cuvinte.

34.

De amortială sau răgușeală.

Și tu Cuță, și tu Cuță ¹⁾,
 Incalecă pe drăguță,
 Și te du în valea-neagră,
 Și beă apă să-ți întreacă
 5 Și eși afară la soare,
 Și creapă ca o cicoare ²⁾.

Aiesta (bărbat sau muiere) să
 [rămână
 Curat și luminat,
 Ca argintul cel străcurat.
 10 Ca Dumnezeu ce l'o dat.

35.

De șopârlariță.

Dacă are omul nădușeli, și-l strânge la grumaz, și deabia poate
 răsufla, atunci zicem că-i beteag de șopârlariță. Luăm puțină unsoare
 de porc și începem a zice :

Nouă fete, nouă babe
 Și un șopârlariț.
 Opt fete, opt babe,
 Și un șopârlariț.
 5 Șapte fete, șapte babe,
 Și un șopârlariț.
 Șasă fete, șasă babe
 Și un șopârlariț.
 Cinci fete, cinci babe
 10 Și un șopârlariț.

Patru fete, patru babe,
 Și un șopârlariț.
 Trei fete, trei babe,
 Și un șopârlariț.
 15 Două fete, două babe,
 Și un șopârlariț.
 Una fată, una babă,
 Și un șopârlariț.
 Nici o fată, nici o babă,
 20 Nici un șopârlariț.

Cu unsoarea îl ungem la grumaz, și-l legăm cu o bândură, și
 prinzându-l de bărbie îi rădicăm capu'n sus de trei ori.

Auzit dela Părasca Meiuș, din Ieud.

1) Cuță, dim. din Mărcuță, nume de botez.

2) Cicoare = Cichorium intybus, fam. compozitelor, frunzele ei se mănâncă ca salată, iar rădăcina uscată și pisată se pune în cafea.

36.

De șopârlariță ¹⁾.

Nouă fete, nouă babe,
 Nouă șopârlariță,
 Nici o fată, nici o babă
 Nici o șopârlariță.
 5 O coborât sfântul,
 Preasfântul Apostol Petru
 L'o luat de mână,
 De mâna cea dreaptă.
 Și l'o dus pe cale,
 10 Pe cea cărare,
 Pe drumul cel mare

Pân'la râul lui Iordan.
 Și acolo l'o scăldat,
 Și acolo l'o spălat,
 15 Și de toate boalele,
 L'o scăpat.
 O rămas mai sănătos,
 Și mai frumos,
 Și mai curat,
 20 Ca argintul cel străcurat,
 Ca Dumnezeu sfântul,
 Ce l'o dat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

37.

De șopârlariță.

Luăm miere de stup, sau dacă nu-i la îndemână, e bună și
 miere-albă, și zicem :

Șopârlariță lungariță,
 Fugi dela (cutare).
 Să mergem, să fugim
 Că iese neagra tomoiaga,
 5 De sub pat,
 De sub hat:
 Și ți-a tăia vinele,
 Și ți-a săca rădăcinele.
 In grumaz nu prinde,

10 Vița nu întinde.
 Că cuțit de argint
 In mână apucat-am :
 Și ți-oi tăia vinele,
 Și ți-oi săca rădăcinele :
 15 Din împărătuș ²⁾,
 De sub împărătuș,
 Din vinele grumazilor,
 Din auzul urechilor,

1) Șopârlariță = difterie sau boală de grumaz, mai ales pentru pruncii
 mici, până la 7 ani, îi morb foarte periculos.

2) Împărătuș = omușorul din mijlocul cerului gurei.

Din creerii capului,
 20 Din șghieucile¹⁾ ochilor.
 (Cutare) să rămână,

Curat și luminat,
 Ca aurul cel curat,
 Ca Dumnezeu ce l-o dat.

Mierea de stup sau mierea cea albă o mânâncă bolnavul, și va putea răsufla mai bine.

Auzită dela o oarbă de amândoi ochii, dela Părasca Perța, de 80 ani, din Botiza.

38.

De îndesoare.

Dacă cutăruia i-i rău și are scaun prea des, sau cum se zice: îi mere pântecelul prea tare, atunci trebuie să-i descântăm de 'ndesoare. Mergem la râu sau la o vâlcea și aducem nouă pietricele curate albe, și tot din râu, sau din vâlceauă, luăm apă de trei ori din trei locuri, mergând pe apă'n sus, și de câte ori luăm apă, de atâtea ori țipăm în ea, nouă miezuri de pâine de grâu, zăcând: Eu îți dau pită de grâu și sare, tu îmi dă leac și vac²⁾ la cutare.

Apa și pietricelele le fierbem laolaltă, până ce clocotesc, apoi luăm trei linguri, trei fuse, un coleser, un cârlig de fier, și un ac, toate aceste le legăm laolaltă într'un mănunchiu, și zicem:

Indesoare³⁾ prin foame,
 Indesoare prin sete,
 Indesoare prin supărare,
 Indesoare prin spaimă.
 5 Nu strânge,
 Nu frânge,
 Nu cufrânge.
 Nu încorda,
 Nu hurduca.
 10 Ci te alege
 Și te culege.
 Că dacă nu ti-i alege,
 Și nu ti-i culege:

Cu fusu toarce-ti-oi,
 Cu acu împunge-ti-oi,
 15 Cu cârligu trage-ti-oi,
 Cu coleseriu suci-te-oi.
 Cu lingura împărți-ti-oi.
 (Cutare) să rămână,
 Curat și luminat
 20 Ca argintul cel mai curat,
 Ca Dumnezeu ce l-o dat
 Și ca Maica Precista
 Ce l-o lăsat.
 Descântecu dela mine,
 Liacu-i dela Dumnezeu.

1) Șghieuca ochiului = orbita, sau cavitatea în care se află ochiul.

2) Vac = veac, viață, traiu.

3) Indesoare = boală căpătată prin necumpăt în mâncare, în urma căruia te scârbești și te îngrețosezi. Și sunt 2 feluri de îndesori, una sacă și alta apătoasă. Dacă e sacă, atunci n'ai scaun; dacă e apătoasă, atunci ai scaun prea des.

Din apa cea descântată, își spală tot trupul, dar mai ales pântecele, și bea din apă toată ziua puținel, până ce-o găta din vas. Descântecul acesta se face în trei zile de post, adică : Lunea, Miercurea și Vinerea. Dacă boala e îmbătrânită, atunci se face în nouă zile de post, adică : în trei Luni, în trei Mercuri și în trei Vineri.

Auzită dela Părasca Meiuș din Ieud.

39.

De mătrici ¹⁾.

Luăm într'un vas horincă (vin-ars) ori unsoare de porc, și cu un cuțit, ori foarfece, ori bosuioc, ori măghieran, facem cruci în horincă ori în unsoare și zicem :

Mătrici cu rosuri,	Și vă alegeți,
Mătrici mâieturi.	Și vă culegeți :
Mătrici prin străgare,	Din crierii capului,
Mătrici în potcă ²⁾ cea mare	Din fața obrazului,
5 Nu vă puiți ca iepuroaiele	20 Din măduva cioantelor.
Nu vă lungiți cu șorecoaiele,	Și vă duceți în munții Gala-
Nu vă câcărăzați ca caprele,	[reului,
Nu vă răgiți ca vacile.	C'acolo mesele-s întinsă,
Din carnea moale,	Păharele umplute,
10 Din ciontu (cutăruia)	Paturile așternute.
Eșiți afară,	25 Ș'acolo iți lăcui,
Că de nu-țieși de bună voie,	Ș'acolo-ți hodini.
Eu am nouă căței,	(Cutăruia) să-i fle,
Din Vinerea de Paști,	De folos și ajutor,
15 Cu curele roșii de grumaz	Și de sănătate,
legați.	30 Și de rău să n'aivă parte.

Cu horinca sau cu unsoarea se spală pe acolo pe unde-l doare. Se face descântecul acesta de 2 ori :

Marțea și Sâmbăta.

Auzit dela Odochie Petreș, de 50 de ani, din Botlza, locuitoare în Ieud.

1) Mătrice = reumatism, podagră.

2) Potcă = belea, bocluc.

40.

De mătrici ¹⁾.

S'o luat Maica sfântă,	Să sfințească acea mănăstire.
Măria Precurată :	Domnul Hristos nu-i aici,
Pe drumul cel mare,	15 Ci-i după leacuri de mătrici.
În pădurea mare,	Bine le știe alege,
5 Cu săcurea mare.	Bine le știe culege.
Au făcut mănăstire mare	Din toate vinele omului,
Cu nouă zăbrele ²⁾ ,	Din toate mădulările lui.
Spre sfântul soare.	20 Cu puterea sfințeniei-sale
Toți prorocii	Pe bolnav îl lasă sănătos.
10 Și toate prorociile	Cu rugăciunile Precuratei
Și prea sfintele mironoșițe,	[Maice
Au venit	Și cu credința lui „Hris,
	Chrisu“ ³⁾ .

41.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De mătrici.

- Luăm unsoare de porc, sau unt de oaie, și descântând zicem :
Mătrici mătricoasă ⁴⁾	Ca spuma în mare,
Din jocul celor frumoasă.	Ca ștopitu ⁵⁾ în cărare.
Mătrici cu cias rău,	10 Omul să răsaie curat
Nu junghieți, nu despicați,	Și luminat,
5 Ci v'alegeți și vă culegeți	Ca bunul D-zeu ce l'o lăsat,
Ca un grăunț de mac	Bun cias ce-o născut.
În patru despicat.	

Cu unsoarea aceea apoi se unge bolnavul de 3 ori în decurs de 9 zile.

Auzit dela Pălagă Ungur, de 50 ani, din Săliște.

1) Mătrice = reumatism, podagră, morb foarte des între țărani, dar mai ales la țărance.

2) Zăbrea = drug de grilă, ce s'a pus mai de mult în ferestrele bisericilor și mănăstirilor.

3) Hris Chrisu = Isus Hristos.

4) Mătrici mătricoasă = e un joc de cuvinte.

5) Ștopit = scuipatul, salivă.

42.

De mătrici.

Punem întru'un vas horincă, vin s au olivă (untdelemn) și asupra
aceluia descântăm, zicând :

O plecat Sfântă-Măria-Mare	15 N'o fost să-l cetiă(scă)
Cu săcurea mare,	Și să-l prorociă(scă).
În pădurea cea mare.	O fost la cutare(om sau dobitoc),
Făcu mânăstire mare :	Să-i strângă mătricele și ro-
5 Cu nouă uși,	[surile,
Și cu nouă altare,	Din toate închieturile.
Cu nouă turnuri	20 Să le ducă
Și cu nouă zăbrele,	În pădurile cele întunecoasă,
Cătră sfintele stele.	Unde cocoși negri nu cântă,
10 Maica sfântă preacurată	Vaca neagră nu rage,
Pe toți i-o strâns,	Rădăcină nu se trage,
Pe toți i-o cetit,	25 Foc nu se face.
Și pe toți i-o prorocit.	Acolo să pieie și să răspieie :
Numai Ion sânt-Ion,	Ca spuma depe mare,
	Ca roua de soare.

Auzit dela Mărie Bizău, de 50 de ani, din Cuhea, măritată în leud.

43.

De albeață.

S'o luat cinci orbi pe cale, pe	Cu sfânta Miercuri,
[cărare,	Cu sfânta Joi,
Când o fost în miez de mî-	10 Cu sfânta Vineri,
[ză ¹⁾ cale,	Cu sfânta Sâmbătă sabornică
S'au întâlnit cu sfânta Luni,	Cu sfânta Duminică,
Cădelnița lui Hristos,	Învierea lui Hristos.
5 Începelnița ²⁾ de post.	Priceput, nepriceput,
S'o întâlnit	15 Pe dinaintea tuturor o trecut.
Cu sfânta Marți,	El rău s'au supărat

1) Mlază cale = jumătate calea.

2) Începelnița de post = începutul postului.

- Si în ochii lui au aruncat:
 Ceața cu albeață,
 Suflături cu băgături.
- 20 Prin dedeochi,
 Prin blăstăm,
 Prin păcat,
 Prin osândă.
 Maica sfântă bine-l văzură,
- 25 Bine-l auziră :
 Plângându-se și tânguindu-se.
 Și-o întins scară de ciară
 Și la el o coborît :
 Albeață cu mătura măturatu-i-o
- 30 Cu piepten pieptănatu-i-o,
 Cu ștergură ștersu-i-o,
 Ca argintul curat alesu-l'au.
- În jghiaucă ¹⁾ de nucă însfă-
 [catu-l'au²⁾],
- 25 În marea mare aruncatu-l-au.
 Maica cea sfântă,
 Aflatu-s'au și-a zis :
 De blestem și de osândă,
 Că pentru nebăgarea de seamă
- 30 Ai căzut la întunecare,
 La orbie și neputință.
 M'am rugat la tatăl cel ceresc,
 Te-am mântuit și te-am curățit
 Mai cu mare luminare de cum
 ai fost.
- Să te socotești de primejdia
 [aceasta :
 Cu rugăciuni,
 Și cu porunca Tatălui ceresc.

44.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De orbalț, foc viu.

- Orbalț ³⁾ prin dedeochi,
 Orbalț din vânt,
 Orbalț din cărare,
 Orbalț din țipătura ⁴⁾ cea mare.
- 5 Orbalț de nouă feluri :
 Orbalț alb,
 Orbalț roșiu,
 Orbalț cu puroi,
 Nu înfoca,
- 10 Nu boboti :
- Că pe cruce de ban
 Întinde-ti-oi,
 La 'mpărat trimete-ti-oi.
 Legat cu nouă fire de mătăsă,
- 15 Cât o fost mâna de groasă.
 Se aflară orbalțiul și ziseră :
 —O, mine ⁵⁾ nu mă legați,
 Nu mă strângeți așa de tare,
 Că mi-a crepa inimioare.
- 20 —Noi încă te-om îngădui,

1) Jghiaucă de nucă = scoică de nucă.

2) Însfac = însfac, îl prind, îl închid.

3) Orbalțiu = inflamațiunea pielii cu dureri vii și arzătoare, umflătură la gât, la cap, dar mai ales la nas. Se mai zice și foc viu.

4) Țipătură = aruncarea în cărare a obiectului părăsit peste care s'a făcut ceva fermecătură ; cine va trece peste el sau l-a lua de jos, se va lega de dânsul ceva răutate.

5) O mine = o de mine, un fel de exclamație.

Cu şinorul ¹⁾ deslega-ti-om,	Şi nemica nu i-a hi.
De nu-i fa(ce) zoi cu puroi ²⁾ .	L'oi lăsa curat, luminat,
—Deslegaţi-mă mai tare,	Ca argintul străcurat,
Carne albă n'oi stricare.	Ca Dumnezeu ce l'o dat.
25 Orbaţiul l'oi ponosă ³⁾	

45.

De orbaţ ⁴⁾.

Căutam o mătură părăsită şi-o ştergere cu care ne ştergem pe obraz, şi ținându-le amândouă în mână zicem :

S'o luat 44 de călugări,	Din aruncătura cea mare
La 44 de mănăstiri,	Bubele din vânt,
Cu 44 de măture să le măture	Bubele din apă,
Cu 44 de şterguri să le şteargă.	Bube de 9 feluri.
5 — Unde mergeţi voi,	25 Cu mătura să le măturaţi
44 de călugări sfinţi ?	Din creerii capului,
—La 44 de mănăstiri sfinte,	Din vederea ochilor,
Cu 44 de măture	Din piele şi din carne,
Să le măturăm,	Din faţa obrazului,
10 Cu 44 de şterguri	30 Din rânză şi din inimă,
Să le ştergem.	Din mânuri şi picioare,
De acolo s'o înturnat,	Şi din toate măruntaele omului,
Cei 44 de călugări sfinţi,	Cu mătura să le măturaţi
Că acolo 44 de mănăstiri	Şi cu ştergura să le ştergeţi,
15 Is măturate cu 44 de măture	35 Şi 'n marea mare
Cu 44 de şterguri îs şterse.	Să le aruncaţi.
—Viniţi la (cutare)	Acolo să pieie,
Măturaţi bubele şi orbaţul,	Acolo să răspieie :
Bubele din cale,	Ca spuma de pe mare
20 Bube din cărare,	40 Ca roaua de sfântu soare.

1) Şinor = găitan, şnur, pl. şinoare.

2) Puroi = materie deasă scârboasă, ce se formează în rană, dacă nu grijim rana.

3) Ponosesc = îşi pierde puterea şi se slăbeşte.

4) Orbaţ sau brâncă, de regulă ea se iveşte la faţă, umflându-se nasul, apoi se umflă capul întreg. Este un morb molipsitor şi trece dela om la om, mai ales în acele locuinţe unde locuiesc mulţi laolaltă.

Omul să rămână curat,	Inapoi le-am abătut.
Curat și luminat,	De unde li-o căpătat
Ca Dumnezeu ce l'o dat,	50 Inapoi le-am îndărătat ;
Ca Dumnezeu ce l'o făcut :	Eu dela mine descânt,
45 In acesta cias ce-i cat	Leac să dee Domnul sfânt,
Dumnezău să-i dee leac.	Sfânta zi de astăzi
Eu amu bubele le-am văzut	Și sfânta Maica Preacurată.

Cu mătura și ștergura pe cari le ținem în mână, atingem de 9 ori locul acela unde-i orbalțul. De nu-i trece morbul, atunci descântecul îl repețim de 9 ori, însă numai sara și dimineața.

Descântecul auzit dela Niță Sas, de 60 de ani, din Poienile lui Ilieș.

46.

De bubă.

Indarătă bubă ¹⁾ cu năjit ²⁾	Toate li-o ales,
Indarătă bubă roșie,	Toate li-o cules.
Indarătă bubă galbănă.	Te du pe câmpul Giulei,
Indarătă bubă prin strâgare,	20 Că acolo te așteaptă
5 Indarătă bubă prin 'dedeochi,	Cete de fete,
Indarătă bubă mânioasă,	Steaguri de neveste :
Indarătă bubă veninoasă,	Cu mesele așternute,
Indarătă bubă de 9 feliuri.	Cu paharele umplute.
Că eu te cânt	25 Acolo să beai,
10 Și te descânt.	Acolo să te veselești :
Și te 'ndărăt,	Omulsă rămână,
Să te 'ndăreți.	Curat și luminat,
Nici atâta zăbavă să n'ai,	Luminat ca argintul,
Cât are popa în ziua de Paști	30 Curat ca aurul strecurat,
15 la slujbă	Ca buna mamă ce l'o dat,
Că ea de ciadă mare,	Ca'n ce cias s'o născut.
De pogană ³⁾ mare,	

Auzit dela Mărcuță Florea, de 60 de ani, din Ieud.

1) Bubă = 1. se zice ori la ce rană ; 2. dalac ; 3. pelagră.

2) Năjesc = sângele dacă se învâlee și se învârtoșează, se năjește.

3) Pogană = foarte aspră.

47.

De bubă.

Luăm un ban de argint din o zgardă ¹⁾ ce o poartă fetele la grumaz, și ținând banul în mână zicem :

Cruce de argint apucat-am,	10 Așeza-ti-oi, pune-ti-oi,
Inapoi îndărătatu-te-am.	La creasta duce-ti-oi.
Bine alege-oi,	Cu vin de 9 ani ospăta-ti-oi,
Bine culege-oi,	In perine moi culca-ti-oi.
5 Din fața obrazului,	Mărie, rogu-o lui Dumnezeu,
Din auzul urechilor,	15 Sfântă Mărie,
Din șghieucile ochilor,	N'are cu ce a ospăta.
Din creerii capului.	N'are în ce a o culca.
Pe cruce de argint,	

Banul cel de argint îl legăm acolo, unde-l doare pe bolnav, și lăsăm să steie acolo 2—3 zile, când îi va trece.

Auzit dela oarba Părasca Perța, din Botlza.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

48.

De bubă ²⁾.

Luăm un cuțit de oțel și facem cruci peste un blid cu apă, ori peste locul acel dureros, zicând :

Bubă bubată,	5 Amu te și îndărăt.
Inapoi îndărată,	Mai mult nu crește,
Draga mea, surata mea :	Ci te topește :
Că eu amu te văd,	Ca spuma de pe mare,

1) Zgardă = salbă de mărgele, înfrumusețată cu bani de argint și aramă, o poartă fetele la grumaz.

1) Umflătura dureroasă plină de puroi se zice bubă, dar și la pelagră se zice bubă. Se știe că pelagra este o otrăvire cu porumb stricat, necopt bine, pe care se formează un strat verde, care-i otrava porumbului. Astfel de porumb și dacă se fierbe și dacă se coace e tot rău și otrava aceea nu piere, îi strică rânza omului și maramurășanul atunci zice : „că-l doare bubă“, arătând spre rânză.

Dela Nișu Sas.

- Ca roua de sfântu soare,
 10 Ca ștopitu în cărare.
 Nu roși, nu albăstri,
 Nu coace, nu sparge,
 Nu junghiè, nu mânca,
 Nu înfiora, nu umfla,
 15 Și nu învenină,
 Rădăcină nu prinde,

- Viță nu întinde :
 Ci te du în loc necercat,
 Unde cocoși negri nu cântă,
 20 Unde oameni nu umblă :
 În munții Galareului.
 Omul cutare să rămână,
 Curat și luminat
 Ca Dumnezeu cum l-o lăsat,

49.

De spurcat.

Când șarpele sau nevisca (nevăstuica) mușcă vaca, sau alt animal atunci se zice că-i mușcată de spurcat. Dacă nu grăbim cu descântecul, atunci vaca sau alt animal prinde a se umfla. Luăm o căldărușă plină de apă curată și ne ducem la vaca care-i beteagă și făcând cruci cu cuțitul în apă, zicem :

- Tu spurcat,
 Tu necurat,
 De nu-i îndărăta,
 De acoale ti-oi lua :
 5 În fundul mării-roșie
 Te voi arunca.
 Acolo să piei,
 Acolo să răspiei :
 Ca spuma de pe mare,

- 10 Ca roaua de sfântu soare.
 Rujana (sau cutare) să rămâie
 Curată, luminată,
 Ca argintul cel curat,
 Ca bunul Dumnezeu ce-o dat.
 15 Descântecul dela mine,
 Liacul dela Dumnezeu.
 Dela Maica Preacurată,
 Și dela toți sfinții lui Dumnezeu.

Auzit dela Ileană Pop, din Berbești.

50.

De mușcătură de șerpe.

Aducem apă din râu și punem într'înșă aiu ¹⁾ verde și zicem :

Amin, aminată ²⁾
 Sfințitului sfințită,

De-a cucuruzata,
 De-a buburuzata.

1) Alu = usturoi.

2) Amin — aminată = joc de cuvinte.

5 S'o suit șerpele,
 În vârful călinului ¹⁾,
 Cuib să facă,
 Și pui să scoată.
 Cum n'o putut face cuib,

10 Cum n'o putut scoate pui,
 Așa să nu poată,
 Umfla și crăpa,
 Dobitocu acesta.

Din apa rece dăm să beie dobitocul de trei ori, și totodată spălăm de trei ori rana, sau locul acela unde a mușcat-o șerpele. Descântecul acesta se face de trei ori după olaltă. E de însămnat, că în ce loc ne apucă vestea sau rugarea ca să descântăm de mușcătură de șerpe, din acel loc nu-i iertat să ne clătim până ce zicem descântecul acesta de trei ori.

Auzit dela Părasca Balea a Petri Gasiei, de 50 de ani, din Ieud.

51.

De mușcătură de șerpe, sau de neviscă ²⁾

Căutam o piele de neviscă și punând-o pe o drăncioară, o ținem în mână, iar peste apa ce-i într'un vas zicem următoarele :

Clocea șerpele,
 La vârfu Galareului,
 Pui nu scoate.
 N'o putut face cuib,
 5 Nici o putut scoate pui.
 Leptiță, pestriță, ³⁾
 S'o legat de os,
 Să face folos.

Îte în trei îte, ⁴⁾
 10 La cea piatră îngurguțată ⁵⁾
 Și de fată împelițată ⁶⁾
 Apă aduce,
 Ea o aduce,
 Ea o bea,
 15 Și gândacu, încă creapă,
 Pagubă să nu facă.

Pielea de neviscă o băgăm apoi în apa asupra căreia am descântat și frecăm dobitocul în locul acela, de unde a fost mușcat de șerpe sau de neviscă.

Auzit dela Mărișca Vlad, din Săliște, de 65 de ani.

1) Călin = arțar, un fel de arbore cu flori albe și boabele roșii.

2) Neviscă = nevăstuică = mic mamifer carnivor, mare distrugător de șoareci și arareori și de pui de găină.

3) Leptiță, pestriță = joc de cuvinte.

4) Îte = partea războiului prin care se trag firele de tort pentru urzitură.

5) Îngurguțată = țuguiață, cu vârf țuguiaț.

6) Împelițată = necurată, îndrăcită.

52.

De mușcătură de șerpe.

Luăm un fir de orice fel de iarbă verde și cenușă într'un vas, și cu firul de iarbă și un grăunte de aiu (usturoi) mestecăm cenușa, zicând :

Sede fată pupuiată	Să mânânce șerpe galbân
Pe un vârf de piatră :	Și șerpoaie galbână.
Face pâne de cenușă	Să mânânce șerpe vânăt
Și cu lapte de căpușă.	Și șerpoaie vânătă.
5 Să mânânce șerpe negru	15 Să mânânce șerpe roșu
Și șerpoaie neagră.	Și șerpoaie roșie.
Să mânânce șerpe alb	Și cât ce li-oi da,
Și șerpoaie albă.	Și cât ce-or mușcă,
Să mânânce șerpe pestriț	Drept în două or crăpa.
10 Și șerpoaie pestriță.	

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Apoi luăm firul de iarbă, cenușa și grăuntele de aiu și frecăm locul unde e mușcătura de șerpe. Descântecul se face de 3 ori după olaltă, de 3 ori în zi, dimineața, la amiază și seara, adică de 9 ori în zi. De nu-i trece, repetăm din nou și în cealaltă zi.

Auzit dela Ioană Ofrim, de 60 de ani, din Oancești.

53.

De mușcătură de șerpe.

Veveriță, pestriță, ¹⁾	Atunci umflă
Nu umfla,	5 Atunci burzucă,
Nu bursuca ; ²⁾	Când a face :

1) Veveriță = mic patruped din familia rozătoarelor, cu urechi lungi și coadă lungă păroasă.

2) Bursuc = a umfla ; a se bosumfla.

Laur — balaur,
 Cuib în crucea bradului,
 Și în vârful molidului.
 10 Atunci și nici atunci.

Pfui, pfui, pfui !
 Descântecu-i al meu,
 Leacu-i la Dumnezeu.

Auzit dela Mărcuță Florea, din Ieud.

54.

De încuiat.

Aducem picături de apă de pe roata morii și luăm o ață de lână neagră, toarsă din ziua aceea, când descântăm, și facem pe ea 9 noduri, după aceea o băgăm în apa care am adus-o de pe roata morii și începem a desnoda nodurile de pe ață, zicând la fieștecare desnodământ de trei ori vorbele :

Trei fete de Jid (Jidov) încuie, trei fete de Jid descuie. Din apa acee, dăm să bea bolnavul de 9 ori, după care se va descuia și va avea scaun. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Auzit dela Mărcuță Florea, din Ieud.

55.

Dintru iele, sau de vânt rău.

Când peste om sau peste dobitoc trece repede ceva vânt rău și calduț, atunci atât omul cât și dobitocul țepenește, sau îi țepenesc unele membre ale trupului, îi vin fiori, adică odată i-i cald, odată i-i rece, și îi vine a vărsa. Dacă nu grăbim cu descântecul «dintru iele» atunci i se face mai rău, atât omului, cât și dobitocului.

Luăm horincă (vin-ars) și punem întrânsa bosuioc, legat întrun mănunchi cu-o cipcă roșie, o dutcuță ¹⁾ de argint și cuțit cu mănunchi de aramă galbănă, și zicem:

1) Dutcuță = o monedă veche de argint, azi eșită din uz, corespunde la 20 și 40 fileri de azi, căci dutcuța mai mică a fost de 10 cruceri, iar cea mare de 20 cruceri.

Trecură Irod,
 Cu Irodiasa,
 Cu fetele lui,
 Cu feciorii lui,
 5 În joc jucând,
 Și voie bună făcând.
 Puterea lui N. i-o luat,
 În glas de ¹⁾ moarte l'o lăsat.
 Ca pe un znop-de-câneapă me-
 [lițat,
 10 Peste drum de țară l'o aruncat.
 El o prins a se cântă,
 Și a se văietă.

—Nu te cântă,
 Nu te văietă :
 15 Că cale lungă întinde-om,
 Pe iele prinde-li-om.
 Cu cuțit de aramă răni-li-om
 Cu mătură de bosuioc mătura-
 [li-om,
 Cu șirincă ²⁾ roșie lega-li-om,
 20 În fedeleș ³⁾ înfunda-li-om.
 Ca să nu rămăie,
 Cât un grăunț de mac
 În nouăzeci și nouă despicat.

Cu horinca acee descântată, se spală pe tot trupul, dar mai ales spală membrele acele cari îl dor, și beă puținel de nouă ori. Descântecul acesta se face de nouă ori dupăolaltă. Se poate face în ori care zi, dar mai bine Marția și Sâmbăta, adică în zile de dulce, și mai ales când e lună nouă.

Auzit dela Anuță Dunca lui Găvril a lui Simionu Todorei, de 45 de ani, din Ieud.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

56.

Descântec de foc de vânt, sau fapt de vânt, sau bube rele.

Buba cea rea, sau dalac, de regulă o capătă omul dela animale, cari au suferit de dalac.

Luăm o strachină curată și punem 9 cărbuni de foc și ținând cătră cel bolnav, zicem :

Leși focule, foc,
 De te-ai luat din apă,
 În apă te dū.

De te-ai luat din vânt,
 5 În vânt te dū.
 De te-ai luat de pe frunză,

1) În glas de moarte = stare de moarte.

2) Șirincă = năframă de cap.

3) Fedeleș = butoiăș în care pun țărani apă; cuvântul acesta în Marămurăș nu se folosește, sau dacă se folosește undeva, dar foarte rar.

In frunză te dū.
De te-i luat din pământ,
In pământ te dū.
10 De te-ai luat din iarbă,
In iarbă te dū.
De te-ai luat din lemn,

In lemn te dū.
De te-ai luat de pe cărare,
15 In cărare te dū.
De te-ai luat din roauă,
In roauă te dū.

Apoi bolnavul iese din casă în tindă, iar descântătorul în pragu ușii stă cu strachina cu cărbuni de foc și din nou începe descântecul dinainte. Apoi bolnavul iese afară, iar descântătorul stă pe pragul tinzii cu strachina în mână din nou zăcând descântecul. La sfârșitul fiecărui descântec suflăm în strachină, ca să meargă fum către morbos. Descântecul se face în 3 zile, în fieștecăre zi de 3 ori.

Auzit dela Petru Știopei; de 50 de ani, din Bărsana.

57.

De pocit ¹⁾.

Când se pornește omului sângele din nas, sau căzând de undeva se lovește omul sau dobitocul, sau din ceva bătaie se înmărmurește ceva loc, sau membrul oarecareva al trupului, sau când își pierde puterea din mână ori din picior, atunci se zice că trebuie să-i descântăm de: pocit.

Descântecul e următorul:

S'o luat (cutare),
Pe cale pe cărare,
S'o 'ntâlnit cu potca² de pădure
In față i s'o uitat,
5 Zilele i le-o luat.
Lasă, nu gândi,
Că liac om găsi.
Că eu legu-le,
Și eu culegu-le,

10 Cu ciuru diregu-le ³⁾:
Din crerii capului,
Din fața obrazului.
Miia de locuri,
Suta de noduri,
15 (Cutare) să răsăie curat
Și luminat,
Ca Dumnezeu ce l'o dat,
Bun cias ce-o născut.

1) Pocesc = a diforma: a se înbolnăvi deodată, a deochia.

2) Potcă = belea, bocluc; boală din deochiu.

3) Direg = îndreptez, aleg.

Dup'aceie cu apa, ásupra căreia am descântat, îl spălăm, pe unde-l doare, de trei ori pe zi, și de 9 ori să beie pe zi până când nu mai ține din apă.

Auzit dela Pălagă Ungur, de 50 de ani, din Sălajste.

58.

De pocit.

O plecat Irod cu Irodiasa,	Cu fir roșu l'o legat.
Cu fetele lui,	Pe vrană ³⁾ de toc ⁴⁾ l'o băgat,
Și cu ficiorii lui,	S'o cântat, și s'o văietat.
Cu slugii lui	Cu glas mare până'n cer,
5 Și cu slujnicele lui,	30 Cu răsun(et) preste pământ.
Cu izbitoarele,	Doar' aude cineva,
Și cu zghiuitoarele,	Să-i folosească.
Cu frumoasele	Nime 'n lume n'o văzut,
Și cu vântoasele.	Nime 'n lume n'o auzit,
10 Pe drum mergând,	35 Făr' Maica Domnului
Și jocuri jucând,	Din poarta ceriului.
Și voie bună făcând,	L'o văzut și l'o auzit
Pe (cutare, dacă-i om :)	Pe scară de ciară o coborât :
In ce cias l'o aflat,	Năframă albă i-o întins,
15 Lucru lucrând	40 Și cale da i-o cuprins.
Ori somn somnând.	— Ce te cânti,
(Dacă-i debitoc :)	Ce te vaiieți ?
Pe drum mergând	— Cum nu m'oi cânta,
Si iarbă pascând.	Cum nu m'oi văieta,
20 Sănătatea i-o luat,	45 Că o plecat Irod,
În gros ²⁾ de moarte l'o lăsat	Și cu Irodiasa,
In drum de țiară l'o aruncat,	Cu fetele lui,
Ca un znop de cânepă melițat.	Și cu ficiorii lui,
Cu mătură de busuioc	Cu slugii lui,
25 L'o măturat,	50 Și cu slujnicele lui.

1) Pocesc = a diforma.

2) Gros de moarte = stare de moarte. Poate că e : grozi de moarte.

3) Vrană = gaură rotundă sau cvadrată, făcută la buoi sau toc, sau alt vas închis, spre a turna în vasul acela lichidul.

4) Toc = o cutie, ladă rotundă de lemn, în care se ține apă, lapte, murătoare, salamură, sau cum se zice în Maramurăș : slatină.

Cu izbitoarele,
 Și cu zghiuitoarele,
 Cu frumoasele,
 Și cu vântoasele.
 55 Pe drum mergând,
 Jocuri jucând,
 Și voie bună făcând.
 Nu știu în ce cîas m'oi aflat
 În lucru lucrând,
 60 În somn somnând,
 Ori în drum mergând.
 Sănătatea mi-o luat,
 În gros de moarte m'oi lăsat,
 În drum de țiară m'oi aruncat,
 65 Ca un znop de cânepă melițat,
 Cu mătură de busuioc m'oi
 măturat,
 Cu fir roșu m'oi legat,
 Pe vrană de toc m'oi băgat.
 Maica Domnului o zis:
 70 —Nu te cântă,
 Nu te vâietă:
 Că cale am cuprins,
 Și pe ele le-am prins,
 Cu mătura le-am maturat,

75 Cu fir roșu le-am legat,
 Pe vrană de toc le-am băgat.
 Auzia Irod cu Irodiasa,
 Și la Maica Sfântă o vinit:
 —Cum îi Maică,
 80 Cum îi Sfântă,
 Că ne-ai băgat
 În robia asta grea?
 —Cum nu v'oi băga,
 Că sănătatea omului
 85 Sau a dobitocului i-o luat
 Și ca un znop
 De cânepă melițat
 În drum l'oi lăsat.
 —Nu gânde Maică nimică,
 90 Că eu știu unde-i puterea,
 (A omului sau a dobitocului)
 Ori în curțile noastre,
 Ori în păharele noastre.
 Li-oi alege.
 95 Și li-oi culege,
 Cât să nu rămâie,
 Cât un grăunte de mac
 În patru despicat,
 Da nici atîta să nu rămâie.

Dacă facem descîntecul peste horincă sau vin, atunci să beie puțin, iar dacă-l facem preste oleu ¹⁾ de olivă ²⁾, atunci să se ungă.

Auzit de la Mărie Blăzu, de 50 de ani, din Cuhe, măritată în leud.

59.

De ulcior ³⁾.

Se întîmplă de multe ori că pe geana ochiului se face o bubucă lungăreață, și cu încetul prinde a coace, făcând dureri foarte mari. atunci trebuie să descîntăm de ulcior, zăcând:

1) Oleu = ulei.

2) Oleu de olivă = unt de lămîn.

3) Ulcior — urcior, umflătură pe marginea ploapelor în forma unui fir de orz.

Hap, ²⁾ ulcior, hap,
 Hap, ulcior, hap,
 Ulcior săc, te săc,
 Din vârî, te săc ;
 5 Din rădăcină

Te fac fărină ³⁾
 Cum nu-i amu dimineață,
 Așa să nu fii tu,
 Pe mâne dimineață.

Descântecul acesta se face, ținând în mână ori un cărbune, or un grăunț de orz, făcând roată înaintea ochiului ; când însă gătăm descântecul, atunci aruncăm în foc cărbunele ori grăunțul de orz, iar cel beteag să fugă afară repede. Descântecul acesta se face de 9 ori după olaltă, cu 9 grăunțe de orz, sau cu 9 cărbuni.

Auzit dela Frăsână Vlad născută Grad, de 60 de ani, din Sălîște.

60.

Descântec pentru încetarea durerilor de măsele.

Se ia o secere, mătură, pieptân, cuțit și o ștergură cu care ne ștergem pe obraz și ținându-le în mână, se zice :

O mers (cutare) dela casă dela	10 Da eu (cutare) cu mătura mă-
[masă,	[tura-l'oi,
Voioasă și sănătoasă.	Cu pieptânu pieptâna-l'oi,
Când o fost la miez de cale	Cu secerea secera-l'oi,
S'o întâmpinat cu omuțu mi-	Cu ștergura șterge-l'oi
[titel :	Și un buba l'oi fă(ce)
5 In față i s'o uitat	15 In mare l'oi arunca.
Și trupu i s'o tulburat,	Acolo să pieie,
In cap i s'o aruncat.	Acolo să răspieie,
Acela nu-i omuțu mititel,	La cutare să nu steie.
Ci-i năjātu' pricăjātu.	

Secerea, mătura și pieptânul se leagă laolaltă cu ștergura, și lăsăm să steie 3 zile legate laolaltă. Descântecul se zice de 3 ori după olaltă în 3 zile, adică în totul de 9 ori.

Auzit dela Pietru Știopei de 50 de ani, Bărsana.

1) Hap = interjecțiune ; exprimă repeziciunea apucării.

2) Fărină = făină.

61.

Descântec când vaca ș-o pierdut laptele.

Aducem tărîță de grâu sau de mălai, și descântăm peste ele, zăcând :

S'o luat văcuța dela ocolu său	30 Cu formăcători
Dela casa domnu-său :	Și cu formăcătoare.
În câmpu cu mană,	Mana mi-o luat,
În câmpu cu hrană.	Laptele mi l'o străcat.
5 Si s'o 'ntâlnit :	Maica sfânta Mărie
Cu moroi,	35 O luat doniță din poarta ceriulu
Cu moroaie,	Și-o muls lapte,
Cu strâgoi,	Mult, puțin,
Cu strâgoaie,	Cât o dat Dumnezeu.
10 Cu formăcători, ¹⁾	Și-o luat chiag ³⁾ ,
Ca formăcătoare : ²⁾	40 Și-o închiegat.
Mana i-o luat,	Și-o luat marmură,
Laptele i l-o străcat.	Și-o înmărmurit.
Și-o eșit Maica Preacurată	Și-o luat piatră
15 Din poarta ceriului,	Și-o împietrit.
Și-o zis :	45 Și-o luat bucium
— Ce răgești, tu văcuță,	Și-o bucinat,
Ce mugești, tu văcuță ?	În tuspătru cornuri de lume.
— Cum n'oi răgi,	Și-o sorocit ⁴⁾ :
20 Cum n'oi mugi :	Toți moroi,
C'am eșit dela ocolu meu	50 Și toți strâgoii,
Dela casa domnu-mieu,	Toți strâgoii
În câmpu cu mană,	Și toate strâgoaiele.
În câmpu cu hrană.	Toți formăcătorii
25 Și m'am întâlnit :	Și toate formăcătoarele.
Cu moroi,	55 Care cum o venit,
Și cu moroaie,	O mușcat și-o orbit;
Cu strâgoi	Numai baba cea buzată
Și cu strâgoaie,	Cu zgaburi încălțată,

1) Formăcători = fermăcători.

2) Formăcătoare = fermăcătoare.

3) Chiag = materie cu ajutorul căreia se face brânză din laptele de oaie sau de vacă, încheagându-l.

4) Soroc = citatoriu, termin, ziua în care cineva e citat să se prezinte la vreun oficiu.

Nici o sorbit,
 60 Nici o orbit,
 Nici o mușcat,
 Nici o crepat.
 Maica sfânta Mărie,
 O luat un cuțit mare,
 65 Să-i zboare capu,
 Să-i taie capu.
 Ea atunci o strâgat :
 Stăi, Maică sfântă Mărie,
 Nu-m tăia capu,
 70 Nu-m zbură capu.
 Că eu am strâcat,
 Eu um deochiat.
 — Curând, mai curând,
 35 Tocmește mai frumos,
 De cât cum o fost.
 Aieste (tărițele),
 Băga-li-oi pe guriță :
 Inima ți s'a tocmi,

40 Păruțu ți s'a netezi,
 Țățele ca trâmbițele.
 În urmă îi păși,
 Mana ¹⁾ ți-i găsi,
 Altuia nu lăsă,
 45 Altuia nu luă :
 Cât îi on grăunț de mac,
 În patru despicat.
 Întru acesta cias,
 Cât îți cătai,
 50 Mana ți-o înturnai.
 Doară ți-l opresc :
 Zinele, o vecișnele,
 Or căsării cu păcurarii.
 Eu îl strâg și-l aduc :
 55 Cu sorocu lui Dumnezeu
 Și-a maicei Preacurate.
 Eu cu drag ți-am descântat,
 Dumnezeu să-ți deie liac.

Tărâtele acele peste cari am descântat le mestecăm cu piatră pucioasă și cu sare, și le dăm vacei, să le mănânce pe inima goală, adevă des-de-demineată, înainte de ce-ar fi mâncat altceva.

Auzit dela Odochie Petreș.

62.

Când se împuținează sau scade laptele vacii, pe zi ce merge.

Când scade laptele vacii pe neașteptate, de și îi dăm hrană bună, atunci putem ști că o făcut oarecineva făcătură peste vacă, și i-o luat laptele. Ca să dobândim înapoi laptele pierdut, trebuie să prindem un pește, dar mai bine dacă prindem un păstrăv ²⁾ din izvorul mun-

1) Mană = bieșug, avere.

2) Păstrăv = un fel de pește care numai în râurile de sub munți se află e pește foarte delicat.

telui, și-l aducem de viu acasă. Când mergem a mulge vaca, punem păstrăvul în doniță și mulgem peste el puțin lapte. Dacă, atunci, se îmblătește păstrăvul, putem ști sigur că se îmblătește și vaca stăpânului aceluia, care prin făcătura o luat laptele dela vaca noastră. Nu peste mult, trebuie să viie stăpânul sau stăpâna vacii aceleia care se îmblătește, și ne roagă să nu mulgem mai mult lapte peste păstrăv, că i-a peri vaca și făgăduiește că a face să vie înapoi laptele ce l'o luat. Dacă nu vine nime să ne roage, atunci mulgem lapte mai mult peste păstrăv, pâne-ce trece peste el, și ca urmare e că pierе păstrăvul dar totodată pierе și vaca aceie, la care prin făcătura s'o dus laptele, dela vaca noastră.

Auzit dela Niculai Pop, de 45 de ani, din Ieud.

63.

Descântec când s'o luat laptele dela cutare vacă.

Luăm țărăță de grâu sau de porumb, și mestecându-le cu sare zicem peste dânsle:

S'o luat cutare vacă	20 Ci strâng mana ta,
Pe cale, pe cărare,	Și strâng dulceața ta,
Și o eșit în câmp,	Din lume și peste lume,
În câmpul cu hrana,	Din tuspătru cornuri de lume.
5 În câmpul cu mana:	Eu strâng iute:
S'o întâlnit cu moroi,	25 Să vie ca gându,
S'o întâlnit cu strâgoi,	Să vie ca și vântu,
Cu formăcători,	Mana ta și dulceața ta.
Și cu formăcătoare:	Vântu șă-ș aduie,
10 Mana i-o luat,	Și 'n pulpă să o puie,
Laptele i l-o furat.	30 Pulpa ca donița,
Vaca înapoi o înturnat,	Țățale ca trâmbița.
Și tare s'o supărat.	De-a altuia nu-m trebe,
Nime 'n lume n'o văzut-o,	Cât îi un grăunț de mac
15 Fără Maica Domnului,	În pătru crepat și în 9 despăcat.
Din poarta ceriului,	35 Fără mana ta,
Și de acolo o zis:	Și dulceața ta,
— Nia văcuță, nia,	Pe astară să viie.
Eu nu te strâng pe tine,	De-i aici în sat,

Să vie pîn gard,
 40 De-i într'a doua casă,
 Să vie pîn leasă.
 De-i în vecini,
 Să vie pîn spini.
 De-i în pulpele vacilor,
 45 Ori de-i în donițele babelor,
 Ori în ulcele cu pietricele :
 Acele toate să se prăvălească,

Și mana de acolo să iasă,
 Să-i fie laptele gros,
 50 Și lapte unsuros,
 Cum l-o dat Domnu Hristos.
 Să vie iute ca gându,
 Degrabă ca vîntu.
 Pe tărăță și pe sare să se puie,
 55 Căci vaca a mîncă,
 Toată mana și-a căpătă.

Tărățele acele, mestecate cu sare, le dăm apoi vacii să le mănânce, și peste câteva zile va îndărăta laptele.

Auzit dela Niță Sas, de 60 de ani, din Poienile lui Iileș.

64.

Descântec pentru a strâga laptele pierdut.

Marți ori Vineri seara, când îi lună veche, luăm tărăță și sare și le mestecăm laolaltă și ședem pe pragul grajdului, făcând cruce cu un cuțit prin tărăță și sare și zicem:

— Nia, Suraie, nia,
 Nu te strâg pe tine,
 Ci strâg laptele tău,
 Untul și groștioru ¹⁾.
 5 O mers Suraie
 Dela casă, dela masă,
 Voioasă și sănătoasă,
 Răgind și buncăluind.
 Când o fost la miezi de cale,
 S'o întâlnit cu Petru, cu Săm-
 [petru,
 10 Răgind și buncăluind.

Sâmpetru o întreat:
 — Tu vacă, ce răgești, ce
 [buncăluiești?
 — Cum focu n'oi răgi,
 Cum focu n'oi buncălui:
 15 Pulpa mi-o străcat,
 Vițelu l'o bosurcat ³⁾
 Mana mi-o luat.
 Sâmpetru o străgat:
 Voi străgoi, voi bosorcoi ³⁾
 20 Și tu fata pădurii,

1) Groștior = smântână.

2) A bosurca = a fermea, a vrăji.

3) Bosorcan, dela ung. boszorkany = vrăjitor cu puterea diavolului; străgot

De nu-ți tomni ce-ați strâcat, Dar mai ales de Fiul său,
Să fiți blăstămate și afurisite De Maica Preacurată
De mine, de Dumnezeu, 25 Și toți sfinții lui Dumnezeu.

După aceea luăm fierul cel lung al plugului și îl înfocăm să fie roșu, și mulgem peste dânsul în cruciș câte 3 picuri din toate țâțele vacii; astfel laptele pierdut și-l va recăpăta.

Dela Petru Știopei, de 50 de ani, din Bărsana.

GLOSAR

Explicarea unor cuvinte.

Clop, pag. 7, dela ungurescul Kalap = pălărie. Vara poartă pălărie de paie, iar când e mai frig, poartă cușmă. Se întâmplă și invers : unii poartă cușma vara și pălăria iarna.

Cipcă, pag. 11. Fetele poartă în păr panglică, dantelă, la zile de sărbătoare, sau cunună din flori naturale sau artificiale, care se numește *munună*.

Jașcău, pag. 24. Pentru tutun maramureșanul folosește sau bășica de porc, sau din piele de oaie prepară un săculeț și acolo își ține tutunul, și aceea o numește : *jașcău*. Mai mult cu luleaua fumează ; tineretul se folosește și de țigarete. Uneori vedem că fumează și femeile mai bătrâne, cari au ceva durere de nas.

Jașcăul are niște curele cari atârnă dela gură în jos, acelea se numesc *rânse*. În buzunar sau în tască, așa se așează jașcăul că rânsele atârnă în jos și se văd.

Șezătoare, pag. 31. În nopțile lungi de iarnă fetele, având a toarce cânepa, se strâng la o casă câte 5—6 fete sau și mai multe, cari împreună contribuiesc a cumpăra petrolu de luminat, și torc până după mieză-noapte, câteodată până la 2—3 ore dimineața. Flăcăii cercetează asemenea case, unde sunt fete mai multe adunate, care adunare se numește : *șezătoare*. Petrec vremea cu cântări și răsuri multe, dar torsul încă înaintază, torcând, câte 2—3 fuse de tort de cânepă pe noapte.

Măran, pag. 44. Se zice măran celui ce este de pe valea Mara ; celui de pe apa Iza i se zice izan ; cel de pe apa Vișău se numește Vișoan. Maramureșul are următoarele râuri : Tisa-Mara-Iza-Vișău și Cosăul, și locuitorii unei văi primesc numele acela, de pe care vale locuiesc.

Polog, clăi, fundei, pag. 71. Iarba cosită se numește brazdă. Brazdele se scutoară și se răsfirează pentru ca mai de grab să se uște. Apoi se strâng în căpițe, iar din căpițe se face clăie, care conține 1-2-3 cară de fân. Când numai de jumătate este gata clăia se numește : *fundeii*, iar fânul uscat înainte de ce se face căpiță se numește : *polog*.

Tocană, pag. 71. Mămăliga se numește în Maramureș *iocană*, care amestecată cu brânză constituie mâncarea națională cea mai nutritivă.

Priveghiu, pag. 89. Obiceiul introdus în Maramureș că în cele 3 seri după moartea cuiva merg la casa mortului, tineri, flăcăi, fete și bărbați cari priveghează, jocându-se în cărți sau făcând alte jocuri de petrecere.

Poștă. În provincie poșta se poartă cu căruța, dela Sighet pe valea Izei, câte 50 Km. depărtare, nefiind pe aceste văi cale ferată.

Iezăroi. Diminutiv din iederă, plantă agățătoare (*hedera helix*).

Duinu și daina. Refrenul cântărilor de dragoste și de jale. La toate cântările se folosește acest refren.

Potică, pag. 104 = farmacie; unele femei cunosc plantele medicinale și fierb din ele medicamente. La aceste femei umblă poporul de rând ca la doctor.

Focșor, pag. 109. Plantă folosită la facerea vopselelor. Azi, s'a introdus vopsirea lânii cu anilină, care prin veninul ce-l conține, arde lâna ce se vopsește. Se mai află și azi covoare vâpsite cu colorii vegetale, dar țărâncele de azi nu mai știu vâpsi cu vegetale și e foarte mare păcat. Statul ar avea datorință ca să povățuiască, prin un specialist care cutrierând satele să țină prelegeri despre vopsirea cu vegetale, cari sunt durabile, iar covoarele cari se vâpsesc cu vâpsele din vegetale sunt de-o calitate fină, și cu un preț rădăcat foarte.

Liuluț (pag. 119) este un fel de leagăn, micuț, care prin o sfoară ce o are legată de ambele capete a legănușului, se ia pe umăr de către nevestele tinere, care umblă la lucrul câmpului, și-l agață de o creangă ca vântul să-l lege, până nevăstuca își face lucrul. Mai ales prin Borșa, Moiseiu, Săcel etc. prin părțile de tot muntoase s'a introdus această datină, fiind în depărtări mari locurile cositoare, de unde e cu neputință să se întoarcă acasă până de seară, de aceea folosesc liuluțul.

Obcină sau opecină se zice drumul de cară sau cărarușă ce e pe vârful munților, pe unde comunică unii cu alții. Munții din Carpați sunt în legătură unul cu altul astfel, în cât se pot cutriera pe creasta lor, unde sunt pleșuri, numai către poale fiind pădure de brad. Pe vară, atât boii cât și oile se veriază pe munți și se coboară la tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul.

Stavă-herghelie de cai. Vara când e pășune și lucrul câmpului, mai ales cu bratele, s'a început, comuna își togmăște un păstor la cai, care se numește stavăr, iar herghelia -- stavă. Le îngrădește un staul unde-i închide pe noapte, iar des-de dimineață îi scoate la pășune. Cel ce are lipsă de cai, ori scara ori des-de-dimineață, merge la stavăr și-și cere caii. Isprăvind lucrul, iarăși îi aduce la stavă.

Oala în horn, pag. 144. Femeile dela sate cred în farmece; unul din acestea este cu oala de lut pusă în horn. Când fierbe apa clocotind îșiară cuvinte neînțelese, în credință că au putere să aducă pe cutare îndrăgostit prin aer.

Honvezi, pag. 200. Armată teritorială în fosta Ungarie. Comanda era ungurească iar la ostraci, armata comună austro-ungară, comanda era nemțească.

L-or prinde cătane iară, pag. 204 col. I și r. 11. În timpurile mai demult până n'a fost regulată legea militară în Ungaria, care prevede obligațiunea de-a face miliție tuturor tinerilor recrutați, miliția se compunea din militari plătiți. La timpul său, cu muzică și băutură și jocuri, îndemnau pe tineri să intre în șrul militarilor. Uneori chiar îi și prindeau, de aci s'a lăfit în tradiția poporului vorea că-i prindeau cu funea, și-i săleau să facă serviciu militar.

A ștopi = a scuipa.

Beciznic, pag. 213 = care nu-i bun de nimic, imbecil.

Hădu din ton. Românul în genere, și în deosebi românul maramurășan, pe lângă numele de botez, aplică aproape fieștecărui un nume de ocară (poreclă); cu atât mai vătos Evreilor. Astfel în Berbești sunt următoarele numuri date Evreilor: Roșu, Boscoi, Clop de câne, Gărgălău, Hădu... etc.

Lepedeu pl. lepedeună de la ung. lepedő = cearșaf.

Cunună, la clădirea de lemn, se înfălege grinda ce este pusă mai deasupra părților de lemn, pe care se reazimă tot acoperișul casei și cornii. pag. 241.

Izare pag. 242 = râul de pe valea Izei se numește Iza.

Dibolița pag. 242 = bivoliță.

Chepeneag dela ung. Köpenyag = mantauă domnească, pag. 244.

Hribă pag. 247 = ciupercă.

A se beteji pag. 248 dela ung. beteg = a se îmbolnăvi.

Bughet, pl. bughete = destul, destule.

A se torojni = a se mânji.

Catarig pl. catarigi = o păreche de băte, pe care copiii le folosesc pentru a trece o vale (apă) mai micuță. Cam la 50 cm. fac pe băta o împletitură fixată la băta, unde așezi picioarele; partea din sus o ține cu mâna și astfel urcându-se cu picioarele pe dănsule poate umbla, ba chiar trece apa la mărime de 50 cm.

Țip, a țipă = a-l arunca, a-l da afară; a bate din picioare, pag. 265.

Cătea = coită, femeie depravată, pag. 264.

Prilaz = pârlaz pag. 272.

Comândare = înmormântare, mai ales agapa după prohod, ce să dă tuturor celor ce se adună la casa mortului. Pag. 276.

Amu = Acum, pag. 276.

Oame = vocativul din substantivul om, în loc de omule! pag. 277.

Schimbu = inelul de logodnă, pag. 278.

Țiura, țiura = refrenul tuturor chiuiturilor din Maramurăș, pag. 283.

A zăhăi, mă zăhaie = mă incomodează pag. 285.

Șpan = comite suprem = prefect, pag. 286.

Mai jib = mai tare, mai apăsător, pag. 290.

Laiță = laviță, pag. 292.

A acăta = a agăta, pag. 294.

Sâmbrie, a osâmbri = plăta, a câștiga bani; a te osâmbri = a te deslega de legătură, de învoială, pag. 296.

Imburd, a îmburdă = a răsturna, răstorn, pag. 297.

Hatarip = se zice când cineva stă pe mâinuri și cu picioarele în sus, pag. 310.

Bunzar = cărăbuși, pag. 310.

Buhă = bufniță, pag. 311 nr. 233.

Mol = nămol, pag. 313 nr. 244.

Lemn de tisă = o rudenie a bradului, se află prin Maramurăș, se folosește pentru mobile, pag. 313 nr. 250.

A dudăi = a îndepărta; focul dudăe = focul bobotește pag. 314 nr. 254.

Lăscuță, diminutiv din laște, numai pluralul se folosește = tăietăi, fire subțiri și lungi tăiate din aluat de făină de grâu, pag. 314 nr. 260.

Potor = o monedă veche austriacă; *suman cu potori verzi* = suman cu aplicațiuni de piele verde, pag. 316 nr. 271.

Piva = piuă, vas de sfărmat sămburi, sămânța de bostan, din care presară la oloerniță oloi. În postul mare și la crăciun, cu toții țin aceste posturi. Cine nu are piuă, aduce dela altul. Deci acesta e înțelesul propoziției dela pag. 305 nr. 181. Fetele iau piva 'n spinare = pe spate, pe umăr.

Numărând parii din gard pag. 314 nr. 254. Maramurășanul este foarte superstițios și mai ales fetele la sărbători mari cum e Sf. Vasile sau anul nou, fac fel de fel de farmece pentru a se putea mărita. O asemenea superstiție este că numără parii din gard, ca să vadă cum îi va fi bărbatul sortit.

La grumazi cu patru bani, pag. 314 nr. 255. Fetele poartă salbă din mărgele scumpe, bani de argint și mai rar bani de aur.

Cimpoi, pag. 315 nr. 261. Un fel de instrument muzical, azi nu se mai folosește.

Pieptar pag. 315 nr. 262. La cojocul fără mâneci se zice pieptar. Se face din piele de oaie împodobit cu fel de fel de figuri din piele vâpsită în diferite colori, dar se face și din materie de lână țesută de țărance.

Sugnă pag. 316 u. 271 dela ung. szoknya == rochie.

Struț pag. 318, n. 288 == buchet.

Beteag pag. 327, dela ung. beteg == bolnav.

Hireș-hireșă == frumos, frumoasă, pag. 330.

Ai == usturoi, pag. 336.

Chilie pag. 336 == cameră, odaie.

Țipătură pag. 342 == un lucru părăsit, care-i descântat și-i aruncat în cale, cu credința că cine se va împedeca de el, va fi cuprins de toate relele ce i le dorește.

Zori sau noii de apă pag. 341, este aceeași cu roua, adică picăturile de apă ce se depun noaptea pe frunzele arborilor; se mai zice și la picăturile de apă ce cad de pe roata morii când se învârtă.

Ruptoare de apă pag. 343 este o boală numită diabet, când sub pielea bolnavului se produce apă multă, în cât e nevoie de intervenție medicală, care cu ajutorul unei țevi depărtează apa din organismul omului.

Groștior pag. 345 == zământână.

Asorit pag. 346, o boală provenită din arsura razelor solare, mai ales la copii mici cari umblă fără pălărie când arde soarele prea tare.

Aliguta, pag. 347 == acțiunea când vitelul se ia dela mama-vacă se nu mește aligutare.

Uimă == abces, grămadire de puroi din o inflamațiune, pag. 353

Hurdac == a face zgomot, mai ales zgomotul produs de cară, pag. 357.

Cucuruzata-buburuzata == joc de cuvinte, pag. 365.

Gândac == șerpe, pag. 366.

Irod și Irodiasă == figuri din sf. Scriptură a Test. Vechiu, pag. 371.

Năjitu-pricăjitu == joc de cuvinte, pag. 373.

Ocol == curte, pag. 374.

Moroiu-moroae == străgoi mai mic, care se face din copilul mort nebotezat așa susține tradiția poporului.

A răgi și buncălu == zbieretul vitelor cornute, mai ales zbieretul taurului când e furios, pag. 377.

CUPRINSUL

I.

Cântece de dragoste.

	Pa	3
1. Frunză verde de cucută	"	5
2. Frunză verde — amu se face	"	5
3. Frunză verde, fir de iarbă	"	6
4. Mămucă dacă m'ai făcut	"	6
5. Hei tu mândruluțule	"	7
6. Pasere mândră galbănă	"	7
7. La cel clop, cu cipca'n cui	"	7
8. Cât în lume mi-am trăit	"	8
9. Măghieran bociuluos	"	8
10. Hei, tu mândruluțule	"	8
11. De-aici până'n Seleuș	"	9
12. Hori-ți fată horile.	"	9
13. De-ar fi Moldova la cruce.	"	9
14. Mândruluț de nu ți-s dragă.	"	10
15. Spicușor de grăușor.	"	10
16. Frunză verde de cicoare.	"	10
17. Nu te teme, măi bădiță.	"	11
18. Hei tu mândruluțule.	"	11
19. Mulțămăscu-ți mândru ție.	"	11
20. Batăr nu-s fată negruță.	"	12
21. Frunză verde și una.	"	12
22. Frunză verde de piperi.	"	12
23. Mândra mea, acea din deal.	"	13
24. Frunză verde, foaie lată.	"	13
25. Eu cu mândra 'ntr'un hotar.	"	13
26. Mândra mea s'o laudat.	"	14
27. Mult mă uit la tineret.	"	14
28. Spusu-mi-o frunza de fag.	"	14
29. Mândruluț, de dorul tău.	"	15
30. Trece mândru călărește.	"	15
31. Mândrior, strujiuc de roauă.	"	15

32. Știi mândrule, de mai an	Pag.	16
33. Am drăguț, ca și-o bumbușcă	"	16
34. Floare albă 'n calca ta.	"	16
35. Bate Doamne gheizășu'.	"	17
36. Du-te mândru, și fii bun	"	17
37. Câte mândre-am avut eu.	"	17
38. Dragu-mi-e câmpu' rotat	"	18
39. Frunză verde de verdeață.	"	18
40. Mândruț cu patru boi.	"	18
41. Mândră, mândrulica mea.	"	18
42. Am drăguță nu-i de-aici.	"	19
43. Când mă duc, la mândra mea.	"	19
44. De s'ar fă ceriu bărtie.	"	19
45. Du-te mamă și pețe	"	20
46. Trecut-am peste dumbravă.	"	20
47. Fă-mă, Domne, liliac	"	20
48. Unde meri, măi Vasalie.	"	20
49. Străgă oamenii din sat.	"	21
50. Tu mîreasă rujă arsă	"	21
51. Ce mi-i mie a sări	"	21
52. Mamă nu mă blăstăma	"	21
53. Mândruț de sub fereastă.	"	22
54. Aida, mândruț, să ne fim dragi	"	22
55. Fă-mă, Doamne, ce mi-i fa	"	22
56. Pentru ochi ca murele / Central University Library-Cluj	"	23
57. Am avut mândre bughete.	"	23
58. Fost-am domă la mama.	"	23
59. Mie-acela mi-a fost drag.	"	24
60. Dela noi a treia casă	"	24
61. Cine trece prin grădină.	"	24
62. Măghieran de p'îngă vale	"	25
63. Mândruț din Bărsana	"	25
64. Mândruț drăguța ta.	"	25
65. Es afară, văd un nor.	"	26
66. Nu știu dreptu-i, ori nu-i drept.	"	26
67. Hai mândrule, să trecem dialu.	"	26
68. Știi, mândrule, ce ziceai.	"	27
69. Nu ști mândruț ce gândești.	"	27
70. Frunză-verde de căluță	"	27
71. Fă-mă Doamne ce mi-i fa	"	28
72. Cucule peană mieraie	"	28
73. Bate, Doamne, pe popa.	"	28
74. Am drăguțior de ști scrie.	"	29
75. Pe mine și pe mândru.	"	29
76. O bată-te, Domnu', sfânt	"	29
77. Mândruț din alt sat	"	30
78. Câte flori de-aici în sus	"	30

79. De cine mi-i dor cu sete.	Pag.	30
80. Am drăgucior bocotan.	"	31
81. Trimesu-mi-o mândru dor	"	31
82. Mamă inima mă doare.	"	31
83. Hei tu mândruluțu meu.	"	32
84. Mândru, mândruluțule.	"	32
85. Mărita-m'aș mărita.	"	32
86. Mie, mămucă, nu-m treabă.	"	33
87. Cu mândru' de lângă drum.	"	33
88. Mândruluț de de-ast' vară.	"	33
89. Când melițam cânepa.	"	34
90. Mândruluțu din bătrâni.	"	34
91. De-ar crepa dracu' de gras.	"	34
92. Mult mă'ntreabă oamenii.	"	35
93. Hai mândrule, să călcăm.	"	35
94. De cât noră mâne-ta.	"	35
95. Măghieran crenguță verde.	"	36
96. Bate Doamne pe Adam.	"	36
97. Măi Ioane, Ionele.	"	36
98. Frunză verde de pe rit.	"	36
99. Suflă vânte ca mai 'nainte.	"	37
100. Mândruluț, bade Ghiorghe.	"	37
101. Hei tu mândruluțu' meu.	"	37
102. Săracu' mândruțu' meu.	"	38
103. Știut-am, mândrule, eu.	"	38
104. La mândruțu' d'ingă drum.	"	38
105. Hei tu mândruluțu meu.	"	39
106. Mândruluț, de mă iubești.	"	39
107. Zis-o mama cătră mine.	"	39
108. De-ar fi mândru de român.	"	40
109. Mămucă când m'ai făcut.	"	40
110. Frunză verde de turiță.	"	40
111. Mândruluțu' meu ION.	"	40
112. Mândruluț, floare domnească.	"	41
113. Juru-mă, mămucă, jur.	"	41
114. Suflă vântu' pe dialuț.	"	41
115. Hei tu mândruluțule.	"	42
116. Frunză verde, iarbă grasă.	"	42
117. Auzi mândru da nu tu.	"	42
118. Mult mă mir de omu hăd.	"	43
119. Hei tu mândruluțu' meu	"	43
120. Mândruț cu grădină largă.	"	43
121. Tot mie mi-o poruncit.	"	44
122. Când trăiam cu mândru bine.	"	44
123. De-aș fi știut, cum știu amu.	"	44
124. Nu dau vină dorului.	"	45
125. Mă luai pe lângă vale.	"	45

126. Peulița căsii mele.	Pag. 45
127. Mărită-te, mândra mea.	46
128. Pentru tine ciung pălit.	" 46
129. Ploauă, plouă pe Măguri	" 47
130. Frunză-verde călupăr.	" 47
131. Frunză-verde nucă sacă.	" 47
132. Mândruluț cu clop cu pene.	" 48
133. Două fete fac alean.	" 48
134. Mândra mea de doamnă mare.	" 49
135. Mândruluț cu păr negruț.	" 49
136. Am un drăguț albenet.	" 49
137. Bea-u-aș apă din Coștini.	" 50
138. Dorule, bucată rea.	" 50
139. Tu ciumă de miază-noapte.	" 51
140. Frunză-verde lozișoară.	" 51
141. Cui nu-i placu' horile.	" 51
142. Hei tu mândruluțu' mieu.	" 52
143. Nu umbla mândruț nebun.	" 52
144. Focu' bată, rău se șede.	" 52
145. Dragostele de nevastă.	" 53
146. Hei tu mândruluțu' mieu.	" 53
147. M'o mânat mama la vie.	" 53
148. Vină Doamne, și-mi ia gându'	" 54
149. Mândruluț, când îi vini.	" 54
150. Pe mine mă chiamă Floare.	" 54
151. Hei tu mândruluțu' mieu.	" 55
152. Codrule cu frunză rară.	" 55
153. Suflă vântu' alinat.	" 55
154. Dorule, de unde vii.	" 56
155. Străgă mândru' la prilaz.	" 56
156. Vină mândru de ai când.	" 56
157. Măi bădiță, trup subțire.	" 57
158. Hei tu mândruluțu' meu.	" 57
159. Măi bărbate călicuț.	" 57
160. Păcurar cu voia ta.	" 58
161. Cucuruz, pănuță lată.	" 58
162. Spune-i mândruț, mânc-ta.	" 58
163. Hei tu Guță Pălăguță.	" 59
164. Care-a lua pe mândra.	" 59
165. Hei tu dragă de mireasă.	" 59
166. Dragostile tinerele.	" 60
167. Pentru tine mândră dragă.	" 60
168. Mămuca când m'o făcut.	" 61
169. Mândru, mândruluțu' mieu.	" 61
170. Vezi mândruț, bughet de bine.	" 61
171. Drăgucioru' cel urit.	" 62
172. M'o făcut mama bărnaci.	" 62

173. Frunză verde dintr'on măr.	Pag.	62
174. Da-m-ia mie Dumnezeu.	"	63
175. Frunzucă verde de fag	"	63
176. Drăgucioru de asvară.	"	64
177. Până'n car, până'n căruță.	"	64
178. Mândruluț cu cizme nouă.	"	64
179. Mândruluț, besadă lină.	"	65
180. Violă, violice.	"	65
181. Fă-mă, Doamne, ce mi fa.	"	65
182. Mult măntreabă frunza verde.	"	66
183. Aș-i mândra la sprincene.	"	66
184. Măghieran în car cu fân	"	67
185. N'aș voi să fie tină	"	67
186. Măi mândrule nu'mbla noaptea.	"	67
187. Ni-am iubit noi dintr'o vară	"	68
188. Trandafire numai fire.	"	68
189. Mândruluț cu cizme vechi.	"	68
190. Oarecine și-o făcut.	"	69
191. Feciorașii dela noi.	"	69
192. Săraca'mândruca mea.	"	69
193. Eu mi-s știop de un picior.	"	70
194. Du-te dor pe cel izvor.	"	70
195. Câte păsări sânt pe ceri	"	70
196. Ia-mă 'n brațe, dorule.	"	71
197. Pentru tine mândră hăi.	"	71
198. Mândruț cu păr rotunzit.	"	72
199. Insura-m'aș insura.	"	72
200. Săraca mândruca mea.	"	72
201. Mândrior de-a patra sat	"	73
202. Zis-am zău și pe-a mea lege	"	73
203. Desfă mândră farmecele	"	74
204. Eu is păcurar la oi.	"	74
205. Poruncitu-mi-o mândra.	"	75
206. Hei săracă Măriuță.	"	75
207. M'o mânat sora Erină	"	75
208. Dorul meu e numai dor	"	76
209. Ce mi-e haznă de mândru'	"	76
210. Mândruluț cu ochi căprii	"	77
211. Zis-o popa și diacu'	"	77
212. Pentru tine bade drag.	"	78
213. Zis-o mă-ta cătră mine.	"	78
214. Cântă, cântă, gură mândră	"	78
215. Cucule de pe cetate	"	79
216. Dorul mândrei și cu-al meu	"	79
217. Foae albă din grădină	"	79
218. Frunză verde 'n codru des	"	80
219. Penrtu tine rujă plină	"	80

220. Toată lumea-m străgă mie.	Pag. 80
221. De-i umblă, bădiț umbla.	81
222. Mână domnu' slujile.	81
223. Frunză verde călupăr	81
224. Măgheran ales pe masă.	82
225. Frunză verde castravete.	82
226. Măi bădiță, om frumos.	82
227. Să mor astăzi, să mor mâne	83
228. Țucu-i gura unui om	83
229. De-ar fi dată Dumnezeu	83
230. Îți trimet, mândrucă, carte.	84
231. Măi bădiță, bădișor.	84
232. Sansiu alb, crescut în iarbă.	84
233. Pasere de pe hinteu.	85
234. Măi bădiță, păr tăiat	85
235. De-aș ajunge zile multe.	86
236. Cuce pasere măicastră.	86
237. Frunză-verde din curechi	86
238. Frunză-verde lemn uscat.	86
239. Mult mai stau și mă gândesc	87
240. Bade, dragostele tale	87
241. Frunză-verde măghieran.	88
242. Frunză-verde liliac.	88
243. Bată-te mândrucă bată.	88
244. Auzit-am o minciună.	89
245. Poruncitu-mi-o mândru'.	89
246. Trimete-m mândră trimete.	89
247. Prins-am caii la căruță.	90
248. Stau cu ziua prin grădină.	90
249. De-ar fi dorul ca pădurea.	91
250. Ține Doamne poștele.	91
251. Fă-mă Doamne, ce mi fă.	91
252. M'am gândit de multe ori.	92
253. Vai draguță, cum te-aș bate.	92
254. De-aș trăi, cât aș trăi.	92
255. Frunză verde, din cărare.	93
256. Merge mândru, gata bine.	93
257. În fundul grădinii la noi.	93
258. Merge mândru pe cal sur	94
259. La crâșmuță sub cetate.	94
260. Du-te dor cu dorurile.	95
261. Mândrucă de pe Mara.	95
262. Zis-o mândru dela oi.	95
263. Pace mândră și viață.	95
264. Nevasta, care-i frumoasă.	96
265. Cucule pasere grasă.	97
266. Până-i lumea și pământul.	97
267. Pasere mândră pistrui.	97

II.

Cântece de jale și supărare

Pag. 99

1. Care drăguța și-o lasă.	101
2. Mult m'am rugat Doamne ție.	101
3. Mult mă'ntreabă inima.	102
4. Dus-ii măndru' la Gherla	102
5. Sănătate bună, țiară	103
6. Săraca inima mea.	103
7. Frunză verde de scoruș	104
8. Frunză verde n'am să ciunt.	104
9. Pe la noi pe valea grasă	104
10. Cântă cucu'n vârf de munte.	105
11. Spune măndruț mâne-ta	105
12. Mândrior de mi-i lăsa.	105
13. Nu fii măndruț supărat.	106
14. Zis-ai, măndru, zis-ai căne.	106
15. Năfrămucă de mătăasă.	106
16. Mamă, pretene e mele.	107
17. Frunză verde, lemn uscat	107
18. Trimisu-mi-o măndru carte.	108
19. Hei tu măndruluțu' meu.	109
20. Frunză verde de focșor.	109
21. Nu gândia măndruț mă-ta.	109
22. Hai măndruț să dăm mâna.	109
23. Măi măndrule, pentru tine.	110
24. Vină, măndruț, serile	110
25. Spune măndru mâne-ta.	110
26. Hei tu măndruluțu' meu.	110
27. Nu fii măndru supărat.	112
28. Du-te măndru'și pețe(ște).	112
29. Câte grădine-s în sat.	113
30. De m'a lua care-m place	113
31. Hei tu măndrulica mea	113
32. Feciorași, cât voi iubiți.	114
33. Ziua crucii nu-i departe.	114
34. Mândră, măndrulica mea.	115
35. Florice mândră de grâu.	115
36. Care fată-și lasă satul.	115
37. Dept-acee m'ai bănuit.	116
38. Am avut on drăguț drag.	117
39. Unde-i mândra cu doru'.	118
40. Nu se văjea, mamă, nu.	118
41. Eu măndrucă te-aș iubi.	118
42. S'aseară și alaltăseară.	119
43. Măndruluț de lângă noi.	119

44. De cine doru' se leagă.	Pag. 119
45. Poți mândrucă sămăna.	120
46. Ceterucă, gla de cuc.	120
47. Trandafir de pe izvor.	121
48. Auzi mamă, cucu' cântă.	121
49. Hei tu bade onaș.	121
50. De-aș ajunge pân' atunci.	122
51. Lanule, rozmalinule.	122
52. Cântă păsărica 'n chidru	122
53. Păsărică cu cunună.	123
54. Mândruț, floare de sansiu.	123
55. Care-ș ure drăguța.	124
56. De trei luni în miază-vară.	124
57. Nu gândi, mândruț că-m pasă.	125
58. În cel vârful de obcină.	125
59. Mândruț, de mi-i zăbovi.	125
60. Du-te dor pe cel izvor.	126
61. Hei tu mândruluțule.	126
62. Mamă, nu mă sudui.	126
63. Leliță, poale ciurate.	127
64. Ca pe mândru nu văd om	127
65. Mândruț, când oi mur eu.	128
66. Nu-i bai, nu, mândru e nu	128
67. Du-te mândruț, și mă lasă.	128
68. Câte flori is pe 0n rif.	129
69. Hei mămucă aș'am gândit.	129
70. Săracă inima mea.	129
71. Măi urâte, mohorate.	130
72. Săraca mamă cu fete.	130
73. Hei tu mândruluțu'meu.	130
74. Frunză lată de pe baltă.	131
75. Iubit-o mamă iubit.	131
76. Horile din astă lume.	132
77. Bată-te focuțu' ume.	132
78. Care mamă naște fete.	132
79. Rău im pare tare mie.	133
80. Spune mândru mâne-ta.	133
81. Ca cucu' nu știu cânta.	133
82. De s'ar fa ceriu hârtie.	134
83. Frunzucă verde de rat.	134
84. Morțișorii tăi năcaz.	134
85. Du ce vârful de gutai.	135
86. Mult mă muștră iederea.	135
87. De-ar fi dor pe cât urât.	136
88. Cântă și săracu'cuc'	136
89. Cântă cuce, de-i cânta.	137
90. Mândruț, când oi muri eu.	137
91. Tu mândrule ce-ai gândit.	137

92. Crește pădure, te 'ndeasă	Pag. 138
93. Trecul sara pe sub curte	" 138
94. Nu-m lega mamă lumea	" 139
95. Bate Doamne pe-acela	" 139
96. Auzit-am din bătrâni	" 140
97. Trimete mândrule carte	" 140
98. Mândruluț la casa voastră	" 140
99. Ardă focu ace casă	141
100. Pe casa lui Văsălică	" 141
101. Măgheran de sub fereastă	" 142
102. Frunză-verde, bob și linte	" 142
103. Spune-m mândruț, de ți-s dragă	" 142
104. Frunză verde de măr acru	" 143
105. Bată-te mândră pe tine	" 143
106. Hei tu fată negricioasă	" 144
107. Fugi cocoană din cărare	" 145
108. Colo 'n jos pe prunduțele	" 145
109. Hai mândruță și mă cată	" 145
110. Mult mă 'ntreabă străinii	" 146
111. Bătă-te mândrule bată	" 146
112. Mânânce-vă cîinii oi	" 147
113. Horia nevestei	" 147
114. Hai de mândrule odată	" 148
115. Mișăl ii, mamă, mișăl	" 148
116. Nime'n lume nu se 'nșă	" 148
117. Pe omuțu supărat	" 149
118. Nu vreau alta mândrului	" 149
119. Mândruluț fir de sansiu	" 150
120. Horia pacurariului	" 150
121. Jelcui-m'aș și n'am cui	" 150
122. Verde-i frunza în stâjar	" 151
123. Săraca turtureaua	" 151
124. Ca mine nu-i supărată	" 151
125. Nu-m da Doamne-acela bine	" 152
126. Hei tu mândruluțu meu	" 152
127. Morții tăi de om nebun	" 152
128. Cine ne-a despărți, bade	" 153
129. Morțișorii temelcioară	" 153
130. Stau pizmașii și gândesc	" 154
131. Și codruțu-i supărat	" 154
132. Supărat ca mine nu-i	" 154
133. La răchita cea plecată	" 154
134. Joacă nunta de trei zile	" 155
135. Nici o poamă nu-i amară	" 156
136. Cine vrea a bea palincă	" 156
137. Tu Mărie Măriuță	" 156
138. Numai eu de mi-aș avea	" 157

139. Bată-vă focu' străini	P g. 157
140. Mireasă cu păru creț	157
141. Cântă cucu' sună dialul	" 158
142. Vine lăsarea de sac	" 158
143. Așa-i rându' fetelor	" 158
144. Mă dusăi cu coasa 'n laz	" 159
145. Un frător care-l am eu	" 159
146. Mi-aș dori o horicea	" 159
147. Tu mireasă, ce tot plângi	" 160
148. Cine-o făcut urātu'	" 160
149. Tragăna, mândră tragăna	" 161
150. Cine-o zis focu, doina	" 161
151. Cucule de ce nu cânti	" 162
152. De-ar ști Doamne cineva	" 162
153. In acest pustiu de sat	" 162
154. Tu leliță pușor	" 163
155. Vai de mine mor mă'nec	" 163
156. Floricea de pe Mara	" 164
157. Pădurice ne rărită	" 164
158. Hai mândruț să te sărut	" 165
159. Foaie-verde din grădină	" 165
160. La crășmuța cea de piatră	" 166
161. Cărbușă prin buiele	" 166
162. Pasăre galbănă 'n luncă	" 166
163. Săraca inima mea	" 167
164. Stăjeraș cu frunză rară	" 167
165. Dă Doamne la pizmași bine	" 168
166. Tu puiuț de mierlă neagră	" 168
167. Du-te mândruț și-mi dă pace	" 168
168. Potbălaș, mândru potbale	" 169
169. Ce-ai zis mândră — alaltăsară	" 169
170. Hei tu mândrulica mea	" 170
171. Mândră mândruleana mea	" 170
172. Murguluț marhă rotată	" 171
173. Hei tu mândrulica mea	" 171
174. Mamă, mămulica mea	" 172
175. Pe drumu' Retiașului	" 172
176. Nu fi mamă supărată	" 173
177. Peste râu este o punte	" 173
178. Frunză verde de săcară	" 174
179. Fost-am fost, on crăișor	" 175
180. Hei tu mamă, mămulea	" 175
181. Mândră floare-i norocu'	" 176
182. Cine m'a dat dorului	" 176
183. Bată-te mândruluț, bată	" 176
184. Suflă vântul prin păduri	" 177
185. Jelui-m'aș, jelui	" 177

186. Bate Doamne, ce-i mai bate	Pag. 178
187. Cântă cuce, când ti-i duce	178
188. Bate dorul dela tine	" 178
189. De cât că m'am măritat	" 179
190. Crâșcă ladul în crâșcări	" 179
191. Focu bată bună-s eu	" 179
192. Cine-o zis dorului dor	" 180
193. Câte floricele 'n rât	" 180
194. Bădiță de mi-i ulta	" 180
195. Maică la inima mea	" 181
196. Dorul meu și-a mândrei mele	" 181
197. De-i gândi bade la mine	" 181
198. Zis-o mândra cătră mine	" 182
199. Du-te bade, duce-te-ai	" 182
200. Eu mă duc, urătu' vine	" 182
201. Hori-aș horile-m plac	" 183
202. Cine bade ni-o 'ntălnit	" 183
203. Doru-i, dor și de părinți	" 183
204. Care cuc mi-o cântat mie	" 184
205. Plâng tălpile dela casă	" 184
206. Câți volnici în lumea mare	" 185
207. Du-te bade, cât e codrul	" 185
208. Ochilor m'am bizuit	" 186
209. Care nu ști ce-i slujit	" 186
210. Care de părinți n'ascultă	" 187
211. Gândesc ziua, gândesc noaptea	" 187
212. Măghieran din grădiniță	" 187

III.

Căntece cătănești sau ostășești.

1. Frunzucă-verde din vie	" 191
2. Măi Niamțule dela Beci	" 191
3. Măghieran cu bocifulie	" 192
4. Fă-mă Doamne, ce mi fă	" 192
5. Lume nu te suduesc	" 193
6. Pe mine când m'o luat	" 193
7. Hei săracu' păru' meu	" 193
8. Plângă-mă maică cu dor	" 194
9. Când îi pică porunca	" 195
10. Fost-am tinăr și cu minte	" 195
11. Spune, mândră, cum te chiamă	" 195
12. Bate, Doamne, șoarecele	" 196
13. Cătunie jug de fier	" 196
14. Eu mă duc mândră 'n cătane	" 196
15. Ducu-se cătanele	" 197
16. Nice cucu' n'are casă	" 197

17. Pe podu' Dunării	Pag. 197
18. Hai mândră de mă petreci	198
19. Insura-n' aș, nu mă pot	198
20. În grădina lui Ion	199
21. Din Olan am mers cu păr	199
22. Măi Niamțule când m'ai luat	199
23. Ti-ai uitat mândră din șură	200
24. Cântă cucu' Vinerea	200
25. Peste vârf, peste Muncel	200
26. Impărate, ochii tăi	201
27. Doamne-ajută cucului	201
28. Mers-o mândru 'n cătunie	201
29. Hai săraca primăvară	202
30. Săracii prietenii mei	202
31. Iluhurez, pasere niagră	202
32. Cine-o făcut cătunia	203
33. Străină, străinătate	203
34. Bate Doamne, Neamțu 'n curte	204
35. O trimes carte aseară	204
36. Pe din jos de Orăștie	205
37. Bată-te crucea birău	205
38. Cântă cucu și-o mierliță	205
39. Fi-u-ai maică blăstămată	206
40. Bate Doamne prezăsu'	206
41. Rău îi pare codrului	207
42. Cântă, cuce, până joi	207
43. Curvă fie tașca mea	207
44. Nu mi-i jale că mă duc	208
45. Mult îi Neamțu mare căne	208
46. Mult îi Neamțu mare hoț	208
47. Care fecior nu-i cătană	209
48. Cui cătunia i-i dragă	209
49. Grăește cine grăește	209

IV

Cântece diverse. — Cântece luătoare în răs. — Cântece la
beție. — Cântece la nunți.

Pag. 211

1. Morțișor, vieții mele	213
2. Florică verde-albastră	213
3. De n'ar fi horinca 'n sat	214
4. Săraca nevasta mea	214
5. Frunză-verde-albă 'n dungă	215
6. Mândră-i mândra n sărbători	216
7. Beau fetele până-s bete	216
8. În șezătoarea din sus	216

9. Până eram tinerele	Pag. 217
10. De când beau la gărgălu	" 217
11. Insuratu-s de un an	" 218
12. Hai mândrucă după mine	" 218
13. Am drăguță nu-i de aici	" 218
14. Val de mine multe știu	" 219
15. Mărita-m'aș mărita	" 219
16. Astă-vară pe săpat	" 220
17. Săracele fetele	" 220
18. Zis-am zău, că nu-m trebuie	" 220
19. De m'ar ști fereasta spune	" 221
20. Lăcomi-i iosagului	" 221
21. Cătu-i lungu pe sub nori	" 221
22. Măi mire cu păru' creț	" 224
23. Hei săracu nemișu	" 222
24. Vinu-i bun, palinca-m place	" 222
25. Când am fost în vremea mea	" 223
26. Măi codrule, căne ești	" 223
27. Pușor din duișor	" 223
28. N'ai mai văzut de când ești	" 224
29. Săracii preținii mei	" 224
30. Morții voștri, măi iobagi	" 224
31. Mărită-mă, măculiță	" 225
32. Frunză-verde de lemnus	" 225
33. Fete vin, feciori nu vin	" 225
34. Trandafir de pe izvor	" 226
35. De-aș fi foastă cumincioară	" 226
36. Fost-am aseară-a peți	" 227
37. Frunză-verde și una	" 227
38. Avut-am un drăgucior	" 227
39. Mândruț, de drăguța ta	" 228
40. Doauă rele ce-s pe mine	" 228
41. Cătu-i țara unguriască	" 228
42. Mătrăgună sub părete	" 229
43. Insura-m'aș insura	" 229
44. Pe uliță, prin susani	" 229
45. Zis-o mama că mi-a da	" 230
46. Unde văd un domnișor	" 230
47. Câte flori is pe pământ	" 230
48. Săracu' bărbatu' mieu	" 231
49. Cărți, cărți, vranita	" 231
50. Turturea de primăvară,	" 231
51. Sănătate bună, mamă,	" 232
52. Măi mândrule, de m-i crede	" 232
53. Focu' bată, rău se șede	" 232
54. Cu urātu mi-aș trăi	" 233
55. Daina, de cine-o rămas	" 233

56. Hei tu mândrulica mea	Pag. 233
57. Cine-o făcut crășma 'n drum	234
58. Popă-le popă sfințit	234
59. Nu m'am gândit nici odată	234
60. Care mână boii bine	235
61. Mândruca, cu frunte-lată	235
62. Nu gândiască fiecare	235
63. Bine țesă lelea tiara	236
64. Tu fată de bocotan	236
65. Săracii cioarecii mei	236
66. U-iu-iu, pe dialu' gol	237
67. La mireasă tot îl copt	237
68. Moșule, barbă cărunță	237
69. Nu căta că-s negricios	238
70. Pentr'o babă cu doi colți	238
71. Tot străgăm, că nu furăm	238
72. Birău' ml-o poruncit	329
73. Voi doauă, trei, mândre-a mele	239
74. Haida tu nevastă-acasă	239
75. Du-te-acasă buhă hei	240
76. Mărită-te Horholină	240
77. Haida tu nevastă-acasă	240
78. Măi bărbate, metehău	241
79. Uitați-vă feciori bine	241
80. Vină mândră după mine	241
81. Iese mândra până'n drum	241
82. Mă scol dimineața tare	241
83. Fată maicii, unde-al fost asară ?	241
84. Eu mă țin hireșă fată	243
85. Care fată are minte	243
86. Popa-i popă și ști scrie	243
87. Saraca frunza de fag	244
88. Cătu-i lungu' cu lungu'	244
89. Eu is fecior de pe Mara	243
90. Poruncitu-mi-o vreo cinci	245
91. Mândruluț cu două căși	245
92. Mândruluț cu buză groasă	245
93. Socăci:ă lungă'n nas	246
94. Mult mă 'ntreabă bădița	245
95. Bine-i și feciorului	247
96. Cătilin cu nevasta	247
97. Da-a meu bărbat nu-i bărbat	246
98. Mă dusăi cu plugu 'n coastă	248
99. Vinu-ți lele pețitori ?	248
100. Pus-o și mândruca tiasă	248
101. Vinde-m bărbate mioara	249
102. La mândruca la poiată	249

103. Popa pentru domnișoara	Pag. 249
104. Zis-o mama către mine	" 250
105. Pentr'un struț cu două ouă	" 250
106. Mândruluț, de mi-i lua	" 250
107. Mă dusăi la fogodău	" 251
108. Păgubă că nu-s mai mare	" 251
109. Hei tu mândruluțule	" 251
110. De horincă nu mi-i sete	" 252
111. Fost-am pruncu' codrului	" 252
112. Intr'o dimineață bună	" 252
113. Mult mă mir, babe, de voi	" 254
114. La jașcău cel cu rânse	" 253
115. Săraca mândruca mea	" 254
116. Hop leliță'n șapte ițe	" 254
117. Pus-o și lelița țiară	" 254
118. Fost-am fată de birău	" 255
119. Dela noi a treia casă	" 255
120. Zi-ne bine, ți-om da prune	" 255
121. Boi mândrei hedeșei	" 256
122. Cine trece pe dâmbet?	" 256
123. Am bărbat și-i băutor	" 256
124. Nu te ținea mândruț tare	" 257
125. Vai de mine ce-am lucrat	" 257
126. Hei leliță cu brău lat	" 258
127. Focu, tare lo-lovit	" 258
128. Hai mândrucă după mine	" 258
129. Ciucalău cusut pe spate	" 259
130. Mandra mea de mult mă muștră	" 259
131. La nevastă băutoare	" 260
132. Ia și fata jupânesei	" 260
133. Tot am vrut, mândră, să-ți spui	" 260
134. Bate Doamne ciocăldanu	" 261
135. Mândră grădin' am avut	" 261
136. Ochilor m'am bizuit	" 261
137. Vine doru' și mă 'ntreabă	" 262
138. Mă dusăi la mănăstire	" 262
139. Pus-am gând dumnezeesc	" 262
140. Insura-m'aș, insura	" 263
141. Țipă, țipă pe podiele	" 263
142. Haida mândră, haida blem	" 263
143. Cine iubește vecină	" 264
144. Câte cățele-s în sat	" 264
145. Țipă, verde că l-om pierde	" 264
146. Hei tu, dragă, de muere	" 265
147. Săracu de omu prost	" 265
148. Tot am zis și zice-mi-oi	" 265
149. Vine Țăsarea de săc	" 266

150. Dumnezeu ca și un sfânt	Pag. 266
151. Hai la deal și hai la vale	" 266
152. Zis-am zău și m'am jurat	" 267
153. Femeia care-i femele	" 267
154. Străgă moartea la fereastă	" 267
155. Morișcuță, moară 'n vânt	" 268
156. S'a dus badea a peți	" 268
157. Merg plugari cu plugurile	" 269
158. În fundul grădinei noastre	" 269
159. Doru' cel de fată mare	" 269
160. Morții tăi, de trei sasău	" 270
161. Mori muere mori ciupoasă	" 270
162. Săracele sutele	" 270
163. Mândra mea s'o lăudat	" 271
164. Cărți, cărți, ceteruică	" 271
165. În căsuța cea cu bârne	" 271
166. Mă dusăi asără 'n sat	" 272
167. Mândru meu de peste vale	" 272
168. Când eram la mama mea	" 273
169. Vine cucul cu suman	" 273
170. Auzi lele ori n'auzi	" 273
171. Vecină, prietina mea	" 274
172. Colo jos pe-un râț frumos	" 274
173. Câte sărbători pe lume	" 275
174. Bărbățul meu	" 276
175. Ia când mergem la spovadă	" 276
176. Pân' ce-s negru nu-s țigan	" 277
177. Tu bărbate blăstămate	" 277
178. Măi mire cu păru' creț	" 278
179. Frunză-verde, frunzulică	" 279

V.

Chiuituri sau străgături	Pag. 281
(326). Trei sute douăzeci și șeasă de chiuituri dela pag.	283—322
Numele și satul aceloră dela care s'au cules străgăturile pe pag.	323—324

VI.

Descânțece — Vraji — Farmece — Desfaceri 325

1. De dedeochi	" 327
2. De dedeochi	" 328
3. De dedeochi	" 329
4. De dedeochi	" 329
5. De dedeochi	" 330
6. De dedeochi	" 331
7. De dragoste	" 331

8. Străgarea ursătului	Pag. 333
9. Chiemarea ursătului	" 333
10. Străgarea ursătului	" 334
11. De ursit	" 335
12. De-a aduce orânda pe sus, sau de-a chima ursătu' să vie prin aer	" 336
13. De desfăcătură	" 336
14. De desfăcătură	" 338
15. De desfăcătură	" 339
16. Descântec, de-a desface ura de pe fată	" 340
17. De țipat ura de pe fată	" 341
18. Ruptoare de apă	" 343
19. De ruptoare de apă	" 344
20. De ruptoare de apă	" 345
21. De asorit	" 345
22. " "	" 346
23. De spăriet	" 347
24. Idem	" 348
25. " "	" 349
26. " "	" 349
27. De pretit	" 350
28. " "	" 351
29. De junghiuri	" 351
30. " "	" 353
31. De uimă	" 353
32. De uimă	" 354
33. De uimă sau moimă	" 354
34. De amorțeală sau răgușeală	" 355
35. De șopârlariță	" 356
36. " "	" 356
37. " "	" 357
38. De îndesoare	" 357
39. De mătrici	" 358
40. " "	" 359
41. " "	" 359
42. " "	" 360
43. De albeață	" 360
44. De orbalț, foc viu	" 361
45. De orbalț	" 362
46. De bubă	" 363
47. " "	" 364
48. " "	" 364
49. De spurcat	" 365
50. De mușcătură de șerpe	" 365
51. De mușcătură de șerpe, sau de neviscă	" 266
52. De mușcătură de șerpe	" 367
53. " "	" 367
54. De încuiat	" 368

55. Dintru iele sau de vânt rău	368
56. Descântec de foc de vânt, sau fapt de vânt, sau bube rele	369
57. De pocit	370
58. „ „	371
59. De ulcior	372
60. Descântec pentru încetarea durerilor de măsele	373
61. Descântec, când vaca ș'o pierdut laptele	374
62. Când se împuținează sau scade laptele vacii pe zi ce merge	375
63. Descântec când s'o luat laptele dela cutare vacă	376
64. Descântec pentru a strânge laptele pierdut	377
GLOSARIU	380

Greșeli de tipar

- Pag. 50, col. I șirul 8 din sus, în loc de *Coștini* să se citească . *Coștiui*.
- „ 51, col. II din sus șirul 8 în loc de *fic* „ „ „ *vie*.
- „ 60, nota 3 în loc de *garant* să se citească *girant*.
- „ 70, col. I din jos rândul 3-lea în loc de *sât* să se citească . . *sunt*.
- „ 73, nota 7 în loc de *nedunatic* „ „ „ *nebunatic*
- „ 91, col. I din sus șirul 6 în loc de *săcurea* „ „ „ *secerea*
- „ 150, în loc de *ânMdruluț* „ „ „ *Mândruluț*.
- „ 265. col. II, șirul al 8-lea din sus în loc de *usupărețe* să se citească *supărată*.

Handwritten signature or initials.